

S. HILARUS.

An. C. 462

EPISTOLA I².

Leontium episcopum de sua ad pontificatum evectione certiore reddit, idque cacteris episcopis per ipsum indici iubet.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus³ PP.

Quanta Sedi Apostolicae reverentia deferenda.

Quantum reverentiae in Spiritu Dei, qui subditos sibi inhabitat sacerdotes, beato Petro Apostolo et Sedi ipsius deferatur, omnibus arbitror esse compertum, quibus paternarum traditionum incorrupta custodia est⁴. Quos cum volumus nostrae ordinationis primordiis gratulari, opera, quae in nos divinae pietatis dignatio⁵ ostendit, sanctitati tuae duximus indicanda, ut ipse primum pro eo, quem nobis invicem semper impendimus, praestante Domino, laeteris affectu; deinde ut

Cuius regimen mox sibi traditum innotuit.

1 Ex Hilarii litteris vix unam in nn. codd. sive graecis, sive latinis invenimus. Quas ipse vero ante Pontificatum suum scripserit, huic operi non inserendas ipsum Bullarii nomen indicat.

2 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VII, col. 731. Binius notat hanc esse epist. encyclicam de novi Pontif. creatione ad omnes Eccles. iuxta morem transmissas. V. Mign. *Patrol. Cours. complet.* tom. LVIII, col. 22.

3 Ita plur. codd. Vatt.; duo autem 546, 1341 legg. *Hilarius*.

4 Al. *sit*.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

26

dispositione tuae fraternitatis omnibus per universam provinciam fratribus et sacerdotibus innotescat, quod humilitatem meam dextera Domini visitare dignata est, et mihi Apostolicae Sedis regimen non pro merito, sed pro suae gratiae abundantissima largitate commiserit. Proinde, frater carissime, quod sanctitati tuae praesenti sermone patefecimus, in omnium fratrum, quemadmodum diximus, notitiam deferre dignaberis⁶, ut supplicaturi Domino nostro Iesu Christo, sicut exultationis gaudia, ita profutura universali ecclesiae orationum suarum nobis vota coniungant. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data⁷ VIII kalendas Februarias D. N. Severo Augusto consule.

Dat. die 25 Ian. an. 462.

5 « Reg. cod. cum Colbert. *in nobis divinae pietas dignationis* ». Contin. Constant. in mss. Vat. fasc. 2. Perperam, ut videtur.

6 « Reg. cod. *in omnium notitiam, quemadmodum diximus, perferre dignaberis*. Arelat. cod. *in omnium nostrorum*... Baron. autem *nostrum*; Sirmond. vero *fratrum magis placuit* ». Contin. Const. l. c.

7 « Ita mss. Colb. cum Sirmond.; at Arelat. cum Baron. *III kal. Febr.* In reg. verba *Domino Severo Augusto desiderantur* ».

An. C. 462

Idque per Leontium coeteris episcopis manifestandum.

Deus pro Pontifice supplicandus.

EPISTOLA II¹.

Leontii litteras sibi gratissimas ostendens, electionem suam ipsi iamdiu se manifestasse significat; tum eius sollicitudinem pro canonum custodia commendans, de Ecclesiarum disciplina ab ipso admoneri cupit, sequae episcoporum concordiae totis viribus spondet provisurum.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus PP.

Dilectioni meae, quae circa Ecclesias Gallicanas, omnesque in eis Domini sacerdotes etiam in inferiori gradu positos abundat, multum accedit argumenti², quod per virum spectabilem Pappolum filium nostrum sermonis tui ad me sunt delata principia. Ex quo tamen conicio, paginam meam, quam dudum de episcopatus mei primordiis misi, nec dum traditam tibi fuisse cum scriberes; de qua utique non siluisses, nisi perlatores³ aliqua causa tardasset. Unde quod et consuetudo posebat, et caritas iampridem me executum fuisse significo, et hoc ipsis litterarum exemplaribus, quae direxi, plenius nosse vos cupio, ut officio fraterno in nullo intelligatis fuisse me desidem, et ita vicissim frequentandis studeamus alloquiis, ut vicem nobis communis praesentiae scribendi cura compenset, frater carissime. Affectus itaque tui gratiam perire non passus es, quod ei sollicitudini intentum te esse cognosco⁴, ut custodiendis paternorum canonum regulis studere me cupias. Quo desiderio nihil concipi salubrius potest quam ut in una Ecclesia, cui oportet nec maculae aliquid inesse,

nec rugae, una sit in omnibus observatio disciplinae. Cui si aliquid eruditionis aut correptionis addendum est, rectissime per vestram diligentiam consulatur; si quemadmodum es dignatus scribere, tam instructa ad nos fuerit persona directa, quae inquisitionem nostram plene ex omnibus possit instruere. Spondeo⁵ enim quantum gratia Dei donat, ut spondeam, hoc me ad universalem sacerdotum Domini concordiam provisurum, ut omnes non sua audeant quaerere, sed quae sunt Christi studeant obtinere. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Dat. an. 462.

EPISTOLA III⁶.

Leontii silentium redarguens, de Hermete, qui Narbonensem episcopatum usurpavit, diligentissime sciscitatur.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus Papa.

Miramur fraternitatem tuam ita legis catholicae immemorem esse, ut quaeque iniqua⁷ et contra patrum nostrorum statuta, in provincia, quae ad monarchiam tuam pertinet⁸, si ipse aut non vis, aut non potes, etiam nec nos silentii tui taciturnitate permittas corrigere. Siquidem quod et rumore cognovimus, et quantum diligenter a diacono Ioanne, qui a magnifico viro filio nostro Friderico⁹ litteris suis nobis¹⁰ insinuatus est, requisivimus, quod iniquissima usurpatione quidam Hermes episcopatum civitatis Narbonensis exe-

De Ecclesiarum disciplina instrui cupit.

Episcoporum concordiae spondeo consulatur.

Leontium reprehendit.

Quid de Hermete audivit.

Leontii litteras sibi acceptissimas.

Eidem electionem suam dudum patefacta.

Crebriores litteras exoptat.

Leontii pro custodia canonum sollicitudo.

¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VII, col. 933.

² Quidd. edit. *augmenti*.

³ Al. *perlatores*. Forte mend. typograph.

⁴ « Baron. cum mss. *Acceptis itaque tui gratiam perire non passus es, et quod eis sollicitudine intentum esse cognosco* ». Contin. Constant. I. c. Rectius ad context. videt. n. lectio.

⁵ « Baron. et cod. Arelat. *Expondeo*, cui mox *expondeam* ». Contin. Const.

⁶ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VII, col. 933.

⁷ « Arelat. mss. cum Peg. *ut quae iniqua* ».

Cont. Constant. I. c.

⁸ « Arelat. *pertinuit* ». Contin. Constant. I. c.

Ad sensum inepte.

⁹ « In mss. *Fritherico* ». Contin. Constant.

loc. cit.

¹⁰ Baron. *delet nobis*. Forte mend. typograph.

crabili temeritate¹ praesumpserit. Quam rem decuerat sanctitatem tuam, ut nobis in vestigio indicaret. Qua de re, frater carissime, monemus, ut si² fides adhibeatur assertis, seposita excusatione, ad nos tam tuae dilectioni, quam fratrum nostrorum aut per portitorem litterarum, aut per quem ipsi elegeritis subscriptam manumstrarum relationem transmittatis; ut quod³ definire possimus, recurrenti pagina possitis agnoscere. Deus te incolumem custodiat frater carissime.

Data III nonas Novembris⁴.

Dat. die 3 novembr.

EPISTOLA IV⁵.

Romani Pontificis praecipuum officium attingens Ascanium arguit, quod pravis Irenaei desideriis non obstiterit, eique agendi rationem cum episcopis illicite ordinatis praescribens iubet, Barcinonensi antistite consecrato, Irenaeum in sedem suam repelli.

Dilectissimo fratri Ascanio Hilarus Episcopus.

Divinae circa nos gratiae memores esse debemus, qui nos per dignationis suae

misericordiam⁶ ob hoc⁷ ad fastigium sacerdotale provexit, ut mandatis ipsius inhaerentes, et in quadam sacerdotii⁸ eius specula constituti, prohibeamus illicita, et sequenda doceamus. Unde directis per Traianum subdiaconum nostrum litteris admonemus, ut quae male⁹ sunt facta corrigantur. Et miramur admodum, dilectionem tuam Barcinonensium petitiones non solum nulla auctoritate retudisse, verum etiam¹⁰ directis ad nos litteris, consummationem¹¹ pravi desiderii postulasse, adhibendo in epistolarum proemio concilii mentionem; tamquam culpae minuerentur excessus per multitudinem imperitorum¹², cum si etiam sub significatione unusquisque sui nominis¹³ tecum pariter retulisset, et subscriptiones proprias factas singuli commodassent¹⁴, dilectionem tamen tuam rei, de qua¹⁵ displicet, summa tangebatur; quia pro loco, et honore tibi debito caeteri sacerdotes docendi fuerant, non sequendi. Unde, sicut in generalibus litteris indicavi¹⁶, Irenaeus ad propriam revertatur ecclesiam, et Barcinonensibus de suo clero protinus consecretur antistes, cui tamen statuta canonum, et apostolica praecepta concordent. Et licet, hi qui praeter notitiam,

¹ Baron. *auctoritate*. Perperam, ut opinor.

² Baron. *omittit si* mend. typograph., ut videtur.

³ « *Quid* » Baron.

⁴ Consulit nomen ex epist. ad Episcop. Provinc. Vienn. Lugdun. Narbon. eod. die data supplementum est iuxta Cont. Const. I. c. Etiam Jaffé op. c. pag. 48 huic epist. annum assignat 462.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect., tom. VII, col. 929.

⁶ Al. edit. *gratiam*. Minus bene.

⁷ Verba *ob hoc* desunt in plurib. codd. Vatt.

⁸ « Al. *sacerdotum* ». Mansi ad marg. I. c.; cui lect. adhaerent Collect. Parisiens. cum mss. Urbin. 143, et Vatic. 3791.

⁹ Sic plur. codd. Vatic.; duo autem 542, 2791 mala.

¹⁰ Cod. Vat. 542 *omittit etiam*. Sane perperam.

¹¹ Ita cod. Vat. 1340. Laudunens. mss. cum plurib. Vat. *consensionem*; sed perperam, ut opinor. Contin. Constant. I. c. praef. *confirmationem*, quum Ascanius, et socii petitiones suas ab Hilario roborari, ac confirmari desiderant.

¹² Plur. codd. Vat. *impiorum*, a quibus codd. 1340 et 3791 dissentiant. Hard. Forte *petitorum* Al. *impelitorum*.

¹³ Al. edit. *subsignationem sui nominis*. Perperam ad orat. context.

¹⁴ Plur. Vatt. cum Urb. 143 *subscriptiones proprias fratres singuli commendassent*. Hard. vero lectionem ita corrigit *et subscriptione propria fratres singuli commendassent*.

¹⁵ Al. edit. *quae*.

¹⁶ Vid. ep. v S. Hilari tom. I, pag. 50 nostrae edit.

Praecipuum Romani Pontificis officium.

Ascanii coniventiam carpit.

Alius episcopus eligendus.

atque consensum tuae dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoveri; ne quid tamen in tanta necessitate decernamus austerum, eos qui episcopi facti sunt, ita volumus permanere, ut ¹ in apostolicis praeceptionibus, et statutis sanctorum Patrum non reperiantur obnoxii, ac deinceps nihil, quod contra disciplinam ecclesiasticam veniat, sicut hactenus factum est, perpetretur. Tuae sollicitudinis est, frater carissime, omnia ² debita tibi auctoritate tueri, et illicitis non modo non praebere assensum, sed etiam cuncta, quae contra

regulam facta repereris ³, coercere; atque ante omnia, quae sola unitate ⁴ decernimus, Irenaeum ad Ecclesiam suam redire ⁵ compelle. Ad quam sponte potius redire ⁶ debet, si a sacerdotali consortio non ⁷ metuit separari. Nec unius Ecclesiae duo esse permittantur antistites, quod opportunius ⁸ supradicti subdiaconi ⁹ fieri delegamus instantia, quem etiam pro conservanda Ecclesiae disciplina commeari ad Hispanias dispositionis nostrae fecit auctoritas.

Deus autem incolumem te custodiat ¹⁰, frater carissime ¹⁰.

¹ « Concil. mss. si in apostolicis ». Contin. Const. l. c., quibus adhaerent codd. Vat. 1341 ac 3791. Rectius videt. n. lectio.

² Ita edit. et plur. codd. Vat. Contin. Const. cum mss. Vat. 543, 1341 omitt. omnia. Al. legg. *debitam tibi auctoritatem tueri*.

³ Cod. Vat. 542 *reperis*, sed inepte ad contextum.

⁴ Hard. contra auctor. plurim. codd. *humanitate*. Ad sens. rectius videtur.

⁵ Ita cod. Vat. 1340 et 3791; at plur. *re-meare*.

⁶ In cod. Vat. 1340 deest *non*; rectius, ut videtur, licet al. mss. legg. *non metuit*.

⁷ Cod. Vat. 1341 *quod possumus, supradicti*. Perperam.

⁸ Cod. 543 *diaconi*.

⁹ Plur. codd. Vat. *faciat*. Forte pro *faciet*.

¹⁰ Data ann. 465 iuxta Jaffè op. c. pag. 49.

Quid cum episcopis illicite ordinatis.

Irenaeus in sedem suam amandandus.

S. HILARI

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 461

An. C. 461

I¹.

Adrianopolis Episcopus in suo officio relinquendus, si errores suos condemnet.

Hilari PP. ad Nicephorum,
et ad alios episcopos per provincias.

N. autem, quem in Adrianopolitana civitate in eversionem regionis ipsius epi-

scopum didicimus consecratum, hoc nihilominus frater, et coepiscopus noster Euxitheus implere curavit, ut si praedictus in officio, quod indigne adeptus est, desiderat permanere, quidquid contra catholicam fidem senserat cum Eutichia et Nestoria sua professione condemnet.

¹ Hoc fragmentum quod e manuscripto Coloniensi primus divulgavit P. Iosephus Hartzheim S. I. in Concilio German. tom. II, pag. 327,

inter Hilari epistolas non invenitur. Nos referimus ex Mansi *Collectione Concil.* tom. XV, col. 761.

S. SIMPLICIUS.

An. C. 476

EPISTOLA I¹.

Novam orientalis Ecclesiae perturbationem innuens, Constantinopolim ab Aeluri pravitate divinitus servatam ostendit; tum Acacium monet, ut imperatoris animum in meliora consilia trahens universalem synodum ab Aeluro expetitam pro viribus impediatur.

Simplicius Papa Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Novae Ecclesiae perturbationem.

Ecclesia Constantinopolitana ab Aeluri pravitate divinitus servatur.

Quantum presbyterorum et ex diversis monasteriis Domino servientium monachorum relatione patefactum est, Ecclesia Domini rursus diabolus inquietat; ita ut, excluso Alexandrino sacerdote, haeticus, atque ab universitate damnatus, eundem locum, de quo pulsus fuerat, occupasse dicatur: insuper, quibusdam faventibus, Constantinopolim ausum fuisse contendere, ut civitas christianorum principum circa fidei catholicae veritatem devotione praecellens, et christiana plebs in defensione religionis, attenta haeticorum pravitate, quae iam fuerat sopita, turbetur. Sed misericordia Dei, cuius est

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 977, ubi Sev. Binius contendit, hanc esse epistolam, quam Acacio scriptam, mox patentem, et nondum obsignatam ad imperatorem cum sequenti misit. Id autem falsum esse ex ipso litt. textu deprehenditur: Simplicius enim tum in hac, tum in altera tantummodo Sancti Leonis exemplaria *De Incarnatione Domini* imperatori per Acacium offe-

causa, non default, ut Timotheus, qui ab universali Ecclesia sacerdotalibus sententiis et imperialibus constitutis iure est segregatus², ad Ecclesiam tuae dilectionis, vel ad fidelium domorum limina non permetteretur accedere. Quem conventus novos pro se didicimus comminari, resolvi existimantem quod de se universalis decrevit auctoritas. Unde quia sanctae memoriae praedecessorum nostrorum extante doctrina, contra quam nefas est disputare, quisquis recte sapere videtur, novis assertionibus non indiget edoceri; sed plana atque perfecta sunt omnia, quibus potest vel deceptus ab haeticis erudiri; vel in vinea Domini plantandus institui; implorata fide clementissimi principis, vocem faciendae Synodi fac respui, nec sit apud aures imperatoris christiani³ pigra suggestio; quia salus eius et regni ipsius Christus est fortitudo.

Ergo cum praedictis presbyteris ac monachis opportune pietati eius nostro quoque nomine supplica, et legationem hanc pro nobis quoque clementiae ipsius, ne quid subrepat⁴, insinua: omnium pariter precibus instruat, ne per occu-

renda se misisse innuit, ne aliqua forsitan fidei aemulorum fraude vitiantur, et ipsi necessaria deesse instructio. Vid. § 2 h. ep. et 5 subseq. pag. 210, col. 1.

² Baron. et al. *iuste fuerat segregatus*; at cod. Vat. 5617 nobiscum cohaeret. Forte rectius.

³ Cit. cod. cum al. edit. *Christianas*.

⁴ Al. edit. cum eod. cod. *subripiatur*. Mendo quidem amanuens.

An. C. 476

Novae synodus non convocanda

Christus regni salus et fortitudo.

De quibus Imperator exorandus.

pationes publicas quieti ecclesiae ali-
quas inimicus molitur insidias: integri-
tati suae Alexandrinam reddi praestet
Ecclesiam, et beati Marci Evangelistae
sede hostem, parricidamque propellat;
et qualiter catholicae fidei teneatur inte-
gritas, in penetralibus aulae suae dignan-
ter inquirat: quae ne aliqua forsitan fidei
aemulorum fraude vitentur, licet in
Ecclesiae tuae possint scriniis ¹ inveniri,
tamen exemplaria misimus, quae pietati
ipsius praeparabis ² offerre.

Nota namque et omnibus illic potestati-
bus celebrata, quae sanctae memoriae
praedecessor meus Leo ad consultationem
augustae recordationis Leonis scripserit ³,
et quam veneranter accepta sint, reco-
gnoscant: appareat sic (ut confidimus)
eius imitator fidei, cuius, propitiante Deo,
dignior est successor imperii; sibi que
scriptum aestimet, quidquid ante se prin-
cipibus pia est traditum lectione. Illa est
namque perennitas, regnique per seriem
propaganda posteritas, si in successore
reperitur ⁴, quod a praedecessore de-
scendit.

Hortor ergo, frater carissime, ut modis
omnibus faciendae synodi perversorum
conatibus resistatur; quae non alias sem-
per indicta est, nisi cum aliquid in pravis
sensibus novum, aut in assertionem dog-
matum emerit ambiguum: ut in com-
mune tractantibus, si quae ⁵ esset ob-

scuritas, sacerdotalis deliberationis illu-
minaret auctoritas; sicut, primum Arii,
ac deinde Nestorii, postremum Dioscori
atque Eutychetis fieri coegit impietas. Et
(quod misericordia Christi Dei nostri Sal-
vatoris avertat) intimandum est, abomi-
nabile esse, contra sententias totius orbis
domini sacerdotum et principum utrius-
que rectorum, damnatos reos ⁶ restituere,
reduci exules, relegatos in causa ⁷ nefariae
coniurationis absolvi. Itaque (quod saepe
repetendum est) haec omnia clementissi-
mis auribus suppliciter intimato. Veniet
procul dubio Deus in adiutorium ve-
strum ⁸, in cuius manu cor regis esse ⁹
retinens, constitutum potestatis suae ne-
sciat ¹⁰ aliunde principium.

Data quinto idus Ianuarii ¹¹.

Dat. die 9 Ian.

EPISTOLA II ¹².

Rogat, ut Timotheum Aelurum, qui Ale-
xandrinam sedem rursus occupare ni-
tatur, et haereses Constantinopoli dis-
seminare studet, qua pollet auctoritate,
compescat.

Zenoni Augusto ¹³ Simplicius Episcopus.

Cuperem quidem, quantum ad meae
spectat devotionis arbitrium, qua prin-
cipes christianos iugi veneratione suspicio,

⁹ Prov. XXI, 1.

¹⁰ Al. cum n. cod. nescit. Rectius videtur n. l.

¹¹ Labb. ad marg. leg. Al. II Kal. Febr. ». Cont. Constant. l. c. Quidd. VI Kal. Febr., sc. 27 Ian. Non est autem ambigendum hanc ep. datam esse ann. 476, uti patet e sequenti ad Zenonem, et notat Jaffé op. c. pag. 50.

¹² Ex Mansi Concil. Collect. tom. VII, col. 974.

¹³ Cod. Virodun., cui adhaeret Pagius ad an. 476, ac Tillemont. in Mem. pour servir à l'hist. eccl. tom. XVII, not. 2, pag. 756 edit. Venet., legit Basilisco ». Cont. Const. l. c.

Execrabile est contra sententiam totius orbis reos nefariae coniurationis absolvi.

Regia potestas a Deo.

debita pietati nostrae ¹ continuis officia
deferre colloquii. Sed cum ad huius in-
tentionis augmentum etiam sacrae cura
religionis accedat, ratio mihi negotii po-
terioris incumbit, ut simul honorificentiam
vobis prona mente persolvam, et causas
fideliter ² insinuem: quia me ad utramque
vel dicata trahit clementiae vestrae sem-
per affectio, vel respectus ordinis mei et
apostolici moderaminis sollicitudo com-
pellit.

Timothei ex-
crabilis insania.

1. Functus igitur, gloriosissime ac cle-
mentissime fili imperator Auguste, mu-
nere salutandi, quae in ecclesiis Orientis
per haereticorum latrocinia recidiva rur-
sus dicuntur scandala concitari, nec de-
beo silere, nec possum. Nam, sicut in meam
notitiam ferventium pro fide catholica
detulerunt scripta monachorum, comperi
Timotheum parricidam, qui Aegyptiacae ³
pridem vastator ecclesiae in morem Cain
(ut lectio divina testatur) ⁴ eiectus a facie
Dei, hoc est ab Ecclesiae dignitate seclu-
sus, et iam per deserta vagus, sceleratae
conscientiae diu tormenta passurus, in
exilium proprii erroris abductus est, re-
sumptis pristini furoris incendiis, con-
flasse nihilominus agmina perditorum et
Alexandrinae urbis ecclesiam, quam sa-
cerdotali prius sanguine cruentavit, ipsum
denuo nunc cruentum depulsione legit-
timi pervasisse pontificis: ut cui illa re-
legationis humilitas iniicere debuerit ex-
iis, quae impie gesserat, aculeum poeni-
tendi, nutriendi ⁵ potius otia tribuisse ⁶
videatur atrocioris insaniae: quo procul
dubio Cain ipso longe detestabilior ap-
probatur. Ille siquidem a perpetrato se-

¹ Al. vestrae. Sane rectius.

² Al. fidenter. Concinnius ad context. videtur.

³ Al. Aegyptiacae.

⁴ Gen. IV, 14.

⁵ Cod. Vat. 3786 nutriendae.

⁶ Al. praebuisse.

⁷ Cit. cod. cum al. edit. proficit. Forte ama-
nuens. mendo.

mel facinore damnatus abstinuit, hic pro-
fecit ¹ ad crimina maiora post poenam.

2. Nec eo tamen scelerum sine con-
tentus Constantinopolitanam insuper ur-
bem recti semper dogmatis amore fla-
grantem, ne quid intemeratum populator
humanae salutis omitteret, fertur auda-
cter ingressus, et a suae consortibus pra-
vitatibus libenter audisse soli Christo debi-
tam vocem, qua plane ² non in nomine
Domini venire benedictus, sed divini cul-
minis usurpator evidenter est monstratus
Antichristus: qui cum etiam a communione
catholica tam laudabiliter esset exclusus,
per quorundam privatas domos, respersis
humano sanguine manibus, non divina
sacrificia, sed sacrilegia celebrasse me-
moratur; in quo utique non est eius fir-
mata susceptio, sed consciorum divulgata
proditio cum eodem de illa iniquitatis
sede, nisi ³ resipiscant, omnimode ca-
suros ⁴, quam, sicut diabolus pater eius
Altissimo similem se faciens, aeternum ⁵
sibi perfidus construere non desinit ad
ruinam.

3. Haec, venerabilis imperator, cum
horreat animus vel a tanto gladiatore
fuisse tentata, maximo tamen, fateor,
stupore detineor, sub vestrae pietatis as-
pectibus potuisse committi. Quis enim de-
votam semper Deo clementiae vestrae
mentem et orthodoxis deditam regulis,
aut ignoret, aut ambigat? Quippe qui su-
pernae dispositione providentiae, sicut
pro utilitate publica augustae memoriae
Marciani pariter et Leonis eruditi virtu-
tibus, sic eorum sitis etiam ad catholicam
veritatem sensibus instituti: nec cuiquam

⁸ Ed. probator. plene ». Cont. Const. l. c. nobiscum leg.

⁹ Id. cod. nonnisi.

¹⁰ Ita edit.; sed ope mss. Vatic. legendum est omnimode casurorum ». Cont. Const. l. c. Apte quidem ad syntax.

¹¹ Ibid., cit. cod. suffragante, aeternam... ad ruinam.

Leonis scripta
eiusdem offeren-
da.

E successo-
rum virtute re-
gni perennitas.

Synodus oecu-
menica in dubiis
tantummodo co-
genda.

Eiusdem nova
scelera

Ab imperatore
non toleranda.

omnino sit dubium, pietatem tuam illorum esse fidei sequacem, quorum es successor imperii. Quae cum de vestra tranquillitatis animo certa ab omnibus teneantur et fixa, absit ut temporibus vestris divini cultus integritas et antiquitas roborata fidei catholicae putetur interpellanda ¹ sinceritas.

Religionis cura praecipuum principis negotium.

4. Respicite, quaeso, ad divina beneficia: et quae sint vobis collata perpendite: atque, ut haec prospera valeant permanere, propitiandum esse censeate auctorem muneris, non laedendum. Inter quaslibet enim occupationes publicas a religioso principe magnopere procurandum est, quod eius protegit principatum: et praeferenda cunctis rebus est coelestis observantiae relictio, sine qua recte nulla consistunt. Suppetunt affatim clementiae tuae (si in palatii sui requiri mandet archivii) cum nostrorum coeuntia definitione maiorum documenta copiosa. Neque enim conscientiam vestram latere credendum est, quae per cunctas provincias Orientis ex imperii vestri arce diffusa sunt: illa scilicet, quae vel ad augustae memoriae Marciani nihilominus et Leonis, vel ad Chalcedonensis concilii beatae recordationis praedecessor meus Leo consulta direxit: quibus ita plene atque dilucide sacramentum dominicae incarnationis exposuit, ut non modo catholicus, sed ne christianus quidem valeat nuncupari, quisquis illic et ² redemptionis suae causas non evidenter agnoscat.

Christi incarnatio per sanctum Leonem satis declarata.

5. Certe ut facilius vobis necessaria non desit instructio, earumdem exemplaria

¹ Cit. cod. *interpolanda*.

² Cit. cod. *omitt. et*.

³ « Quidd. edit. *nullius* ». Cont. Const. l. c.

⁴ « Al. *praestat*. Melius *perstat*, hoc est *persererat* ». Cont. Const. l. c.

⁵ « Verba apostolicae doctrinae perinde accipienda sunt, ac si legeretur *Apost. Petri* ». Cont. Const. l. c.

literarum ad fratrem et coepiscopum nostrum Acacium nisi vestris sensibus offerenda. Haec igitur pietas tua si recensere dignetur, vel quae totius Orientis episcopi de huius praedicationis consensione rescripserint, aspiciet profecto examinata diligenter et veraciter promulgata, atque ideo pestiferae falsitatis ambagibus nequaquam debere pulsari. Quia revera quae de scripturarum fonte purissimo sincera perspicuaque manarunt, nullis ³ agitari nebulosae versutiae poterunt argumentis. Perstat ⁴ enim in successoribus suis haec et eadem apostolicae normae doctrinae ⁵, cui Dominus totius curam ovilis iniunxit, cui se usque in finem saeculi minime defuturum, cui ⁶ portas inferi nunquam praevalituras esse promisit: cuius sententia, quae ligarentur in terris, solvi testatus est non posse nec in coelo ⁷.

Culus scripta imperatori tradenda misit.

Eadem in Leonis successoribus doctrina.

6. Quapropter clementiam vestram, cui mea vice propensius frater et coepiscopus meus Acacius supplicabit ⁸, precor atque obsecro ut imitatores facti tantorum et talium praecessorum, nefandae praesumptionis operarios catholico pectore respuentes, regia censeatis potestate cohiberi. *Quisquis aliud* (sicut praedixit Apostolus), *praeterquam quod accepimus, seminare molitur, anathema sit* ⁹. Nullus ad aures vestras perniciosis mentibus subrependi ¹⁰ pandatur accessus: nulla retractando quidpiam de veteribus constitutis fiducia concedatur. Quia (sicut saepius iterandum est) quod apostolicis manibus cum Ecclesiae universalis assensu agie meruit evangelicae falcis abscindi,

Vetera constituta non retractanda.

⁶ Cit. cod. *quum*. Perperam ad orat. context.

⁷ Matt. xvi, 18, 19.

⁸ Cit. cod. *supplicavit*. Perperam ad ep. context.

⁹ Galat. i, 9, ubi apud Vulg. legitur: *Si quis vobis evangelizaverit praeter id, quod accepistis, anathema sit*.

¹⁰ Al. *subripiendi*. Mendo typograph.

vigorem sumere non potest renascendi: nec in dominicae vitis fructivam ¹ valet redire propaginem, quod igni deputatum constat aeterno.

Alexandrina Eccles. suo episcopo restituenda.

Aelurus in pristinum exilium relegandus.

Augusti praesidium in fidei hostes exorat.

Spes unica salutis religio.

7. Si ² haeresum denique machinamenta cunctarum ecclesiasticis prostrata decretis nunquam sinuntur oppugnatione elisa reparari certamina; ante omnia autem, quaeso, ut beati Marci Evangelistae sedes (Alexandrinam loquor Ecclesiam) a cruentissimi praedonis incubatione liberata catholico reformetur antistiti, libertatemque suam pariter recipiat et quietem. At vero impius parricida, qui divinis simul est reus legibus et humanis, reductus eodem, quo iure fuerat ante detrusus, ab innocentium nece retrahatur animarum: procul a regno pietatis vestrae funesti capitis venena discedant; quae, quoniam salutiferae praedicationis auribus obturatis, medicantia verba capere nequiverunt, ab humani conventus abducta pernicie, in virulentiae suae congrua solitudine contabescant: quo magis ³ B. Petri Apostoli voce qualiscumque sedis eius minister obtestor, ut inimicos antiquae fidei non sinas impune grassari, qui vestros optatis ⁴ habere subiectos; ut verae confessionis pacem cunctas Domini servare decernatis ecclesias, qui orbem vestri imperii desideratis tenere pacatum: et unicam spem salutis, quae genus hominum ad regna coelestia vitamque per-

ducit aeternam, nulla patiamini parte violari, qui placatum Deum vel regno vestro cupitis, vel saluti.

Data quarto idus Ianuarias, Basilisco Augusto consule ⁵.

Dat. die 10 Ian. an. 476.

EPISTOLA III ⁶.

Haereses reviviscere gravissime dolens probatam cleri CP. constantiam suis roborat alloquiis, cumque de missis ad Acacium, et imperatorem litteris instruit.

Simplicius Episcopus Presbyteris et Archimandritis apud Constantinopolim constitutis.

Doleat haereses reviviscere.

Per filium nostrum laudabilem virum Epiphanium litteris vestrae dilectionis serius quam voluistis acceptis ⁷, magno sumus dolore permoti, quod illic intra Ecclesiam Dei scandalorum recidiva nascuntur incendia, ubi toties ⁸ auctoritate apostolicae Sedis, et sententia synodi universalis extincta sunt. Cui namque in toto terrarum orbe cum perversitate dogmatum nefandorum Nestorii, Eutychetis, Dioscorique damnatio; cui Timothei rursus Alexandrinae Ecclesiae pervasoris non est nota deiectio? Testis est antierius ⁹

¹ Al. *fructiferam*.

² « Ex Vigili constituto haec restituimus: *Sic haeresum denique machinamenta cunctarum ecclesiasticis prostrata decretis nunquam sinuntur oppugnatione elisa reparare certamina, ut quidem prius conieceramus* ». Cont. Const. l. c.

³ Al. *quo magis, ac magis* Cit. cod. *quo magis pietatem tuam*.

⁴ Al. hic add. *hostes*.

⁵ « Baron. cum Binio potius *Armato Consule* ». Sed perperam, quum Basiliscus renuntiatus fue-

rit imperator ann. 475. » Contin. Const. l. c. Pagi legend. autumat iv Non. Jun. sc. 2 Jun., ut Bollandus iamdiu fuit suspicatus. Jaffè nostr. chron. adhaeret.

⁶ Ex Carafa *Epist. Roman. Pontific.* tom. 1, pag. 314.

⁷ Cod. Vat. 5617 *perceptis*.

⁸ « Labb. *totius*, sed rectius *toties* ». Contin. Const. l. c. Mans. ad marg. « Al. *toties* ».

⁹ *Anterius* vocat Ephes. concilium ad discrimen Ephesin. latrocinii. Cont. Const. l. c. Cod. Vat. 5617 *superius*.

Ab Ephesina et Chalced. synodo dampnata. Ephesinum, testis est recens Chalcedonense concilium, quod quisquis desiderat retractari, in numero fidelium pronunciat se non haberi; cum praedictorum talis impietas, auctoribus et¹ principibus christianis, non solum ab Ecclesiae corpore, verum a coetu omnium² exiliis segregata diversis unitae sententiae damnatione percussa est. De quorum nihil est nunc errore dicendum; quia post traditionem tantorum Domini sacerdotum, qui longe ante nos in universa mundi parte has quoque haereses evicerunt³, beatae recordationis praedecessor noster Leo multiplici sermone doctrinae quid catholicae veritatis sequatur integritas, quid detestetur, asseruit. Hac eruditione fundata, non contentione opus est, ut adhuc tamquam de dubiis iudicetur. Sed sicut dilectionem vestram gaudemus facere, firmis contra deiectos state vestigiis: nec vos adversarius terreat, aut tardam putetis desuper venire victoriam. Cadere didicit, qui resultat. Breviter haec ad consultationem, imo etiam consolationem vestrae scripsimus caritati, volentes aliquos, quemadmodum cupilis, pro causae necessitate dirigere, nisi ad omnem plenitudinem non iam defendendae, quae solide⁴ iacta est, fidei, sed repellendis haereticis atque damnatis illa sufficerent, quae etiam ad sanctae memoriae Flavianum, atque ad sanctam Chalcedonensem Synodum, vel ad augustae recordationis Marcianum ac Leonem, beatae memoriae antecessorem meum scripsisse retinetis, atque totius Orientis episcopi rescriptis ad principem tunc Leonem propriis intimarunt. Unde insolubile esse non dubium est, quod vel ante decreverunt in unum convenientes tot Domini sacerdotes,

vel quod singuli per suas ecclesias constituti, eadem nihilominus sentientes, diversis quidem vocibus, sed una mente dixerunt, damnantes errorum execrabiliu auctores pariter et sequaces. Quapropter inter tot formas, quae erectae sunt, praedicandi, non assertione nova, sed constantia nitendum est. Iam probatum est quid (Domino vos iuvante) profecerint labores vestri: Deo placitus fructus ostendit, quando eius domum, vobis obsistentibus, latroni introire non licuit, qui, nonnullis occurrentibus sibi, latentes adhuc forsitan sui similes publicavit: non enim iunguntur bona pessimis, recta perversis, nec possunt salutaria coire cum noxiis; quia luci communio nulla cum tenebris, nec infideli portio cum fideli. Unde necessario damnatorum comitabuntur exitum, qui talium delegere consortium: nisi forte resipiscentibus animis, et maxime qui nuper decepti sunt, videntes in quae abrupta sunt ducti, ad splendorem verae fidei discussa conferant se nube mendacii. Quod apostolicae Sedis pietate ut provenire possit optamus, quia vitam in Domini voluntate cognoscimus, ad christianissimum quoque principem vel ad fratrem et coepiscopum nostrum Acacium competentia simul scripta direximus, cuius accusandum silentium non putamus: quia scientes fidem probatissimi sacerdotis, certum tenemus suum non esse quod tacuit. Ut autem plenius dilectio vestra cognoscat nostrarum, quas ad christianissimum principem misimus, seriem litterarum, exemplaria, internuntio, quem misistis, redeunte, direximus.

Data tertio idus Ianuarii, Consule su-prascripto.

Data die 11 Ian. an. 476.

3 Cod. Vat. 3786 *reverserunt*.

4 Al. *solidae*. Certe mendo typograph.

Huius in Aelarum fortitudo.

Perversorum comitantur exitum qui talium delegere consortium.

Ad Acacium et imperatorem datae litterae.

Quarum nonnulla exemplaria clero Constantinopolit. se misisse inuit.

In quibus praesertim post faculentissimam Leonis doctrinam nil inquirendum.

Clorum Constantinopolit. in proposito confirmat.

S. Leonis doctrina sufficiens haeres. exitum.

Ab universis episcop. definita nondum dissolvenda.

1 Cod. Vat. 3786, 5617 *auctoribus etiam principibus*.

2 *fid. codd. hominum*. Forte amanuens. mendo.

EPISTOLA IV¹.

Vale sollicitus ne quid contra Chalcedonense Concilium ab haereticis agatur, Acacium rogat, ut apud Augustum pro canonum custodia vehementer instet.

Simplicius Episcopus Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Cum filii nostri illustris vir Latinus patricius, et spectabilis Madusius pro legatione publica mitterentur², negligere non potuimus, quod omni intentione curamus. Proxime namque cum presbyterorum et monachorum de Timotheo olim ab universali Ecclesia separato querela venisset, tam christianissimo principi, quam dilectioni tuae scripsimus, ut modis omnibus resistatur³, ne quid haereticorum contra Chalcedonense Concilium molitur audacia, frater carissime: et dilectionis tuae laudando constantiam, multum nobis, imo ipsi Domino placere memoravimus, quod damnatum hominem non solum fidei, sed etiam parricidii causa⁴ nullam Constantinopoli Ecclesiam introire permiseris; quod nunc iterum commonemus, ut cum ad dilectionem tuam eadem scripta pervenerint, imo etiam donec veniant, apud christianissimum principem etiam nostro nomine agere suppliciter atque insinuare non desinas, ut quae toties et bene statuta

1 Ex Migne *Patrol. Curs. complet.*, t. LVIII, col. 42.

2 Publicam innuit legationem, quam Odoacer ad Zenonem, misit. Sev. Vid. Bin. ib. not. 3.

3 Al. *resistat*. Perperam, ut videtur.

4 « *Non solum ob fidei, sed etiam parricidii causam* ». Cod. Vat. 5617.

5 Cont. Const. l. c. hanc ep. proximam retinet super., ac proinde idem temp. designat.

6 Ex Caraf. *Ep. Rom. Pontif.* tom. 1, p. 315.

7 Contin. Constant. l. c. cum cod. Vat. 1344

sunt, nulla obreptione violentur: quia regni eius certum et singulare est firmitermentum vero atque aeterno regi congregatorum in causa fidei divino Spiritu sacerdotum illaesum conservare concilium.

Mens. Ian. ann. 476⁵.

EPISTOLA V⁶.

Zenoni de recuperato imperio gratulatus illum vehementer hortatur, ut catholicam fidem, cui polissimum eius triumphus est tribuendus, ab haereticorum pravitate vindicet.

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Inter opera divinae providentiae, quae pia semper et iusta sunt, nostris quoque temporibus eloqui potentias Domini vix quaelibet humana lingua sufficiet. Quis etenim valeat vel cogitatione complecti, vel voce depromere quod in ipso utriusque rei laborantis articulo et votis publicis⁷ religionis sanctae reddidit vos quieti, nisi quod tanti consideratione miraculi clamandum est cum propheta: *Haec est mutatio dexterarum Excelsi*⁸, quae exaltantes semetipsos potenter humiliat, et humiliantes se clementer exaltat⁹. In quibus etiamsi dispensationis supernae sagacius

et votis publicis, et religionis sanctae reddidit vos quieti. Recte quidem.

8 Psalm. LXXVI, 11.

9 Quum Zeno scelestissimum Timotheum contra univ. Eccl. vota ab exil. revocasset, Dei iudicio factum est, ut Basiliscus in imperium irruens, eo Zenonem compelleret, unde hic execrandum haeretic. abduxerat. Postea vero imperator, Basilisco devicto, ad imperii fascas rediit, et illico Pontifici scribens fid. cathol. professionem integerrimam edidit. Bin. apud Mign. l. c.

Inviolata religio regni firmitermentum.

Imperatoris triumphus divinae providentiae specialiter tribuendus.

Quo Dei consilio adversitates.

mensura libretur, profecto evidenter apparet, ideo¹ perfidorum irrepsisse perniciem, ut fides clementiae tuae etiam inter adversa probaretur, quantoque magis rebus urgeri crederetur infestis, tanto clarius vestra magnanimitas immineret: atque ob hoc mansuetudinis vestrae de Constantinopolitana urbe provenisse discessum, ut universorum desideriis expediti gloria maiore rediretis; ut ex contrariorum periculis, quod in vobis esset, cunctis utile nosceretur. Davidicae nimirum illius virtutis exemplo, qua singulari patientia cedens paullulum furoribus parricidae, continuo victoriam² populorum precibus imploratus praestantior³ fastigio est reversus in regnum. Laetare igitur, venerabilis imperator, eos fuisse tuos hostes, qui extiterunt Divinitatis inimici: atque⁴ gaude cum Ecclesia laborasse, et cum fidei catholicae libertate imperium restitutum⁵; atque ut in omnibus doceas, causam tibi cum Deo esse communem, cuius⁶ ope viriliter fretus insiste, ut per quem publicos incubatores subegit⁷, Ecclesiae quoque depellat tyrannos. Sicut enim pietas vestra merito recteque confidit, illo nos tempore nihil aliud Deum nostrum suppliciter implorare, quam ut nobis Romani Imperii praesules, quales nunc loquimur, redderentur; ita expectari cernis, ut huiusmodi vos esse ipsorum actuum qualitate monstretis. Respicite, quaeso, augustae memoriae Marciani atque Leonis omni mundo conspicuam⁸ catholica devotione constantiam; et salubri consideratione perpendite, cum in eodem loco stare nequiverint, qui ab eo-

¹ Plur. nn. codd. et ideo.

² Contin. Const. l. c. cum codd. Vat. 1344, 5617, continuo victor iam populorum precibus imploratus.

³ Cod. Vat. 1344 praestantiori.

⁴ Cont. Const. l. c. et al. cod. teque gaude. Melius videtur.

⁵ Cod. Vat. 1344 imperio restitutum.

rum rectitudinis deviarunt, successorem regiae potestatis legitimum, ac divinitus attributum eum fore sine dubio, qui illorum fidei perstiterit imitator. Debes, gloriosissime et clementissime fili imperator, augustae memoriae tantorum virorum taliumque reverentiam, debes vices⁹ muneribus Dei. Ille te ad istorum reduxit imperium: tu Deo istis similem redde famulatum. Et quia haec, beato apostolo docente nos Petro, mea nuper humilitate praedicante, refutata sunt a casuris, Deo fautore, proficiant in regni soliditate mansuris. Ego quidem literis, quas vestra clementia destinavit, pignus immensum¹⁰ venerandae religiositatis accipiens, et ingenti gratulatione respiro, et omnino non ambigo mentem vestram in rebus divinis gesturam longe potiora quam cupio: sed mei memor officii, in hanc partem clementiam tuam ideo prolixiore hortor alloquio, quia imperii tui pariter et salutis affectu, illis te causis inhaerere semper exopto, quibus solis et praesentis regni stabilitas custoditur, et aeterni gloria comparatur. Unde ante omnia precor, ut Alexandrinam Ecclesiam non minus a funesto, quam ab haeretico pervasore clementiae vestrae dispositionibus liberatam, catholico ac legitimo restitui censeatis antistiti; eisque etiam, quos temeritate diabolica diversis ecclesiis ordinasse perhibetur, eiectis¹¹, rectae fidei subrogari constituatis episcopos: ut sicut rempublicam vestram a tyrannica dominatione purgastis, ita ubique Ecclesiam Dei ab haeticorum latrociniis atque contagiis exuatis; nec id potius

⁶ Cont. Const. cum plurib. nn. codd. eius. Recte quidem.

⁷ Al. cod. subigit.

⁸ Cod. Vat. 1344 add. in.

⁹ Duo nn. codd. vicem.

¹⁰ Cod. n. 1344 immensae venerandae religionis. Perperam.

¹¹ Cod. cit. 1344 reiectis.

Sic Dei muneribus respondendum.

Ex imperatoris litteris optime auspicatur.

Petit igitur ut Alexandr. Eccl. legitimo antistiti restitatur.

Imperatoris causa cum fidei causa coniuncta.

Haec itaque totis viribus defendenda.

Et Chalced. synodus custodiatur.

Laesa fides potentes detulit, illaesa servat.

praevalere patiamini, quod iniquitas temporum, et eos¹ quos non solum vestro imperio, sed et in Deum quoque rebellis spiritus concitavit; quam quod tot tantique pontifices, et cum egregiis orthodoxisque pontificibus universalis ecclesiae decrevit assensus. Chalcedonensis Synodi constituta, vel ea quae beatae memoriae praedecessor meus Leo apostolica eruditione perdocuit, intemerata vigere iubeatis; quia nec ullo modo retractari potest, quod illorum definitione sopitum est, nec ullatenus recipi toties uno undique ore damnatus². Ipsa est quippe, sicut experti estis, catholica fides, quae potentes de sede laesa³ deposuit, et exaltandos humiles custodita servavit. Quare satis agendum est pietati tuae, ut qui huius tibi auctor est doni, sit ipse etiam⁴ propagator.

Data VIII idus Octobris post consulatum Basilisci et Armati⁵.

Dat. die 8 Octobris an. 477.

EPISTOLA VI^a.

Ad res Ecclesiae restituendas invocatum imperatoris praesidium significat, de quo optime sperat; Antonium et Ioannem praecipuos haeresum auctores anathemate percellit; Episcopos demum Constantinopoli degentes diutius e suis sedibus abesse prohibet.

Dilectissimo fratri Acacio Simplicius.

Literis tuae dilectionis, quas per filium nostrum Epiphanium diaconum probatae fidei direxisti, ea quae strictim religio-

Res Ecclesiae orientalis.

¹ Eos deest in codd. nn. 3786 et 5617, Cont. Const. l. c. legunt et eos, quos non solum in vestrum imperium. Sane ad orationem aptius.

² Cod. n. 1344 totius catholicae veritatis uno undique ore damnatum. Inapte ad context, hic enim Timotheus innui videtur.

³ « Laesa ad verba catholica fides refertur, non vero ad sede ». Ita Contin. Constant., ut omnis ambiguitas tollatur. Et quidem recte, uti liquet e verborum anthites.

sisimi viri filii nostri presbyteri, archimandritae cum monachis vel ante scripserant, latius indicasti, et prolixo quidem volumine, sed sermone necessario retulisti; ut quid vel Constantinopoli, vel in aliis regionibus ab haeticis gestum disceremus: ac singula quae contra ecclesiasticas regulas, et contra ipsam catholicam fidem ubicumque commissa sunt, ante nostros oculos collocasti; quatenus videatur quo etiam remedio subveniretur ecclesiis, quibus vim sub occasione tyrannicae dominationis et per absentiam christianissimi principis perniciosus latro, et recidivus invasor Alexandrinae Ecclesiae lapsus⁷ exiliis inrogavit. Unde unicum post Deum, qui Ecclesiam et rempublicam consolatione mirabili visitavit, etiam si hoc fieri minime postulasses, clementissimi imperatoris auxilium duximus implorandum; ut pro omnibus, quae regno eius Dominus tribuit, ne ulterius in orbe terrarum, quas subditas suo cognoscit imperio, Ecclesiae Dei ab haeticorum contagione et pravitate violentur, sed doctrinae diabolicae praeeptione pietatis ipsius praestentur immunes: ut ii, qui sibi crediderint sacerdotale ministerium damnati hominis praesumptione conferri, promulgata imperiali constitutione, etiam a conventu hominum segregandi iubeantur excludi; quatenus his submotis, atque in solitudinis perpetua relegatione damnatis, antistites catholici deceptis vel reddantur ecclesiis, vel creentur. In quo nec nostrae

⁴ In duob. nn. codd. etiam desideratur. Minus bene.

⁵ Quidd. septimo; al. nono die Octobr. Vid. Labb. Cit. autem cod. 1344 sic habet: *Data VIII id. Aprilis post consulat. Basilisci Aug.*, sc. 6 April. ann. 477. Jaffè op. c. nostrae lectioni consentit.

⁶ Ex Mansi *Collect. Concil. tom. VII, col. 995.*

⁷ « Elapsus ». Contin. Const. loc. cit. Recte quidem.

Pro quibus imperat. auxilium invocatum.

De quo opti-
mo consili.
proces apud religionissimum principem,
nec dilectionis tuae suggestio, aut tanto-
rum fratrum nostrorum, quos advenisse
Constantinopolim reperimus, imploratio
sacerdotum, aut supplicatio monachorum
laborare poterit. Quin quidquid ad integri-
tatem catholicae fidei pertinet, in qua
ecclesiarum est constituta securitas, re-
gressu pietatis suae, Domino se ubique
prosequente, omnium praeveniens vota
restituit: et apud mentem christianissi-
mam facilis est impetrandi gratia, ubi
religionis est causa. Sicut ergo literis no-
stris, ita tuae dilectionis, vel omnium fra-
trum, qui se ad documenta fidei suae chri-
stianissimi principis praesentavere con-
spectui, suggestionem repetendum est, ut
Timotheus cum sequacibus suis ad irre-
meabile dirigatur exilium. Cum quo Pau-
lus ab Ephesina Ecclesia et Petrus ab
Antiochena civitate depulsus, atque omnes
qui ab eo se, vel ab his, quos illicite fe-
cerat, aestimant episcopos ordinatos, ead-
em debent lege percelli. De Antonio
autem, qui eorum, quos contra Ecclesiam
tyrannos¹ miserat, antesignanus existens,
sicut scriptum est, inimicus et defensor
apparuit: de Ioanne quodam Constanti-
nopolitano, qui ab haereticis Apamenum
sacerdotium, quod ei, qui presbyter
aliunde fuerat, vel a catholicis sumere
non licebat, se haereticum publicavit et,
quod in se perperam factum est, impro-
perium retorsit in auctorem, expellens ab
Antiochia Petrum pervasorem ipsius,
eamdem ecclesiam ipse pervasit, sub ana-
themate a christianorum consortio vel
ipsa appellatione removemus; nec un-
quam his satisfactionis patefaciendus est

Facilis im-
petrandi gratia,
ubi religionis
est causa.

Haereticorum
expulsio ab im-
perat. enixius
implicanda.

Antonius et
Ioannes anathe-
mate percipi.

locus. Quia, sicut Iudas inter Apostolos,
ita isti inter ministros Dei subdola, et
diabolici spiritus fraude latuerunt. De
christiani quoque populi fide et devotione
gaudentes, profectum eius et multiplica-
tionem Deo iugiter supplicantes expeti-
mus; ut in timore atque amore Domini
perseverans, et numero augeri, et coe-
lesti mereatur protectione muniri. In quo
maxime gloriamur, et Deo nostro gra-
tulabimur complacere, quia pastorem
respicit fructum religiosi ovilis augmen-
tum. Diu autem fratres et coepiscopus
nostros apud Constantinopolim non con-
venit demorari: nunc praecipue, cum
propter concussionem persecutionis, quae
mota fuerat, sollicitae atque attonitae sunt
in superscriptis ecclesiis civitates: ne ali-
quis² dubius rationis et trepidus mentis
expectet novi aliquid post Chalcedonense
Concilium contra definitiones ipsius re-
tractari; quia per universum mundum
insolubili observatione retinetur, quod a
sacerdotum universitate est constitutum,
et, sicut apparuit, coelestis toties ultionis
assertione firmatum. Unde divino iudicio
reluctatur quisquis eiusdem venerabilis
definita Concilii post tot divinae indigna-
tionis exempla non sequitur³.

De fide populi
Constantinopo-
litani laetatur.

Episcoporum
a suis sedibus
absentia, ma-
xime persecu-
tionis tempore,
non permitten-
da.

Immutabile
quod est ab oe-
cumen. concilio
constitutum.

EPISTOLA VII⁴.

*Acacio gratulatur de pace Alexandrinae
Ecclesiae restituta, eumque monet, ut
Timotheum Solofaciolum sedi suae red-
ditum consiliis adiuvet.*

**Simplicius Episcopus Acacio Episcopo
Constantinopolitano.**

Quam est efficax supplicantium Do-
mino perseverantia sacerdotum, et quam

Orationis effi-
cacia.

probe respuit, qui in observat. ad ann. Christi
477 eam ad priores mens. ann. 478 referendam
esse ostendit. Cui sententiae accedit Jaffè op. c.,
pag. 50. V. Migne Patrol. Curs. complet. t. LVIII,
col. 61.

⁴ Ex Carafa Ep. Rom. Pontif. tom. 1, p. 316.

¹ - Melius tyrannus, sc. Basiliscus ». Contin. Const. l. c.

² Ita et al. Contin. Const. l. c. potius nec, vel neque aliquis.

³ Labb. tom. vi Concil. pag. 1039 post omnes Simplicii epistolas hanc collocavit. Idque Pagius

iucundo gratuletur affectu¹ studium, quod
defensionem fidei sinceris mentibus exhi-
betur, literis tuae dilectionis agnoscitur²,
quando post tanta certamina, quibus Dei
misericordia in causa propriae religionis
famulos et ministros suae constituens
potestati³, probatissimos sibi fecit esse
victores. Siquidem Alexandrina Ecclesia
divino tandem iudicio liberata, in con-
sortium communium nos advocans gau-
diorum, eum qui ab haeretico fugatus
fuerat, ad eius sedem rediisse testaris.
Unde animis exultantibus ad universalis
Ecclesiae quietem Christo Deo nostro
pro salute primum fidelissimi principis
supplicamus, cui pro devotione, quae
cunctos antevenit sacerdotes, pietas haec
divina concedit, quae nos liberos pro
populis christianis apud omnipotentiam
coelestem praestat interpretes. Sicut ergo
in reditu fratris et coepiscopi nostri Ti-
mothei gratulamur, ita eum, commonente
dilectione tua, cupimus irreprehensibilem
reperiri; quia meministi hoc, eum iam-
dudum fidelis praesulis non habuisse
constantiam, quando ei, ut damnati Dio-

Gaudet de re-
stituta pace.

Timotheus
suae sedi red-
ditus commonen-
dus.

scori nomen inter altaria recitaretur, ex-
tortum est.

Data tertia idus Martii, III. v. c. con-
sule⁴.

Dat. 13 Martii, an. 478.

EPISTOLA VIII⁵.

*Zenoni de Timothei redintegratione gra-
tias agit, eumque rogat, ut Petrum
Moggum Alexandrinae Ecclesiae per-
turbatorem expelli iubeat.*

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Per Petrum virum spectabilem comi-
tem Placidiae nobilissimae foeminae⁶
olim divinorum exultatione munerum,
triumphalis in Domino regni vestri glo-
ria dilatatur⁷, cum universalis ecclesiae
gaudio mediocritatis meae literas obtu-
lisse meminerim⁸; nec inter universos
catholicae fidei sacerdotes opera Domini
nostri⁹ vel solus potui tacere, vel pri-
mus: quia secundum beatum Paulum
Apostolum ecclesiarum omnium curam
sustinens¹⁰ mihi summam gaudii de red-

Datas litteras
commemorat.

Cara univer-
salis Ecclesiae
credita Pontif.

¹ Codd. Vat. 3786, 5617 effectum. Ad orat. con-
text. aptius videtur.

² Cod. 5617 ad margin. agnovi.

³ Id. cod. suae constituens potestatis. Forte
mel.

⁴ In edit. rom. constanter exhibetur III. ve-
luti pronomen, quo veteres uti solebant loco no-
minis proprii. Apud recentiores littera N usita-
tior. Non est autem obliviscendum, consulem
quemdam vixisse nomine Illus, qui in vulgatis
exemplaribus ut plurimum Ellus legitur, licet
in scriptum Illus ubique in mss. occurrat, vel con-
sent. graec. scriptoribus. Ita Contin. Const. l. c.

⁵ Ex Mansi Collect. Concil. tom. VII, col. 984.

⁶ Tillemont. Mémoire pour servir à l'hist.
eccl. not. 11, vol. 16, edit. ven. 1732, animad-
vertens, omnes Simplicii epistolas de rebus Orien-
tis haud parum esse corruptas, autumat huius
epist. initium desumendum esse a verbis Olim
divinorum, quum praecedentia tabellarium de-
signent. Huic sententiae Contin. Constant. op.

cit. et cod. Vat. 5617 accedit, qui verba Per
Petrum, etc. intra parenthesis concludit. Porro
haec verba, quae periodum haud parum impli-
cant, ibi sunt, ubi tabellarii nomen non raro in-
scribi solet.

⁷ Ita edit. cum cod. Vat. 3786 et 5617: dilatata
vero leg. Cont. Const. loc. cit. iuxta al. mss. Vat.

⁸ Cod. Vat. 5617 mediocritatem meam litte-
ras obtulisse memini. Innuat autem ep. suam
a nobis positam sub num. v, pag. 213 col. 1.
Caeterum periodus satis implexa clarior fiet, si
variantes editiones probe connectens, ita legas:
Per Petrum virum spectabilem comitem Pla-
cidiae nobilissimae foeminae, olim divinorum
exultatione munerum triumphalis regni vestri
gloria dilatata, cum universalis ecclesiae gau-
dio mediocritatis meae litteras obtulisse memi-
ni. Vel potius, puncto affixo post voc. foeminae,
epistolam ita incipias: Olim divinorum, etc.

⁹ Duo nn. codd. Dei nostri.

¹⁰ II Corinth. xi, 28.

dita pro clementia vestra earum quiete specialiter vindicavi, quod vos divinitatis auxilio, deiectis religionis et regni hostibus, meruerimus habere victores, et in uno eodemque proventu, Christo in nobis ubique vincente, et cultus verae fidei, et status est reparatus imperii: quod utrumque ideo fuerat (diabolo se ad tempus interserente) turbatum, ut, alterutrius adversariis dissipatis, praefonia fierent maiora vincentis; unde tam praeclarae fructum virtutis adeptus cum laetitia universalis ecclesiae nunc quoque¹ sine cessatione facio; tacere non possum gratias sine dubio perennes, quod antiquae veraeque fidei in fratre et coepiscopo meo Timotheo Alexandrinam Ecclesiam reddidistis, cuius ad me nuper literae com-meantes², expulsa profanitate Eutyctetis atque Dioscori damnatorum, ad regendos orthodoxos beati Petri et evangelistae Marci sedem (quod ante compertum est) se recepisse commemoravit; incitans nos volentes, ut haec ipsa pietatis vestris³ sensibus referremus. Ut ergo tranquillitas vestri perpetua et fixa sit regni, quietem, quam cunctis in memorata ecclesia praestitistis, pervigili protectione custodite⁴, et quod iuvante vos Domino pro innocentium fecistis salute animarum, religiosiore studio et diligentia attentiore protegit: quia non minoris est gloriae, quod condideris servare, quam concedere⁵; et omnibus est probatum, tantum vobis divini favoris impensum, quantum

christianae religioni a vestra pietate est sedulitatis exhibitum. Et quamvis in omni parte regni sui profutura divino cultui providentia vestra non desisteret⁶ curis publicis tranquillitatem ecclesiae praeferre; precor tamen, ut quod per nos serio postulat, imo quod ipsi specialius supplicamus, Petrum Alexandrinae Ecclesiae pervasorem, et ob hoc iure damnatum, quia moliri quaedam latens in Alexandrina (sicut ad nos scriptum est) civitate contra haec, quae a vobis sunt statuta, memoratur, ad exteriora transferri piissima praeceptione iubeatis; ne aliquos modicae fidei (quod facere perhibetur) inficiat, et ad perversitatis suae instrumenta traducat. Longe sint ab innocentibus perniciose contagia, ut per vos intra dominici gregis ovile sit sinceritas, quam sola tenere potest imperialis auctoritas⁷.

EPISTOLA IX⁸.

Scribit, Timotheum Alexandriae episcopum a se veniam petiisse, quod terrore percussus Dioscori nomen inter altaria recitasset; lapsorum autem resistencia valde recreatus Acacium rogat, ut imperatoris animum ad tuendam pacem acrioribus studiis foveat, et promptis literis curam suam sublevet.

Simplicius Episcopus

Acacio Constantinopolitano Episcopo⁹.

Quantos et quam uberes fructus constantiae Dei¹⁰, et devotarum circa religio-

ret Baronius cum Cont. Const. et probat. codd. Vat. 6 « Desistet ». Codd. Vat. 3786, 5617, et Cont. Const. l. c. Ad context. forte melius.

7 Dat. Illo cons., scilicet ann. 478 iuxta Jaffè l. c.

8 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif.* t. 1, pag. 318.

9 Codd. Vatic. 3786, 5617 addunt *Per quem supra*. Porro h. ep. tabellarius fuit Petrus comes, ut ex eius contextu colligitur.

10 Codd. cit., et Cont. Const. legunt *constantia fidei*. Recte quidem.

Et Petrus longe amandetur.

Constantiae in fide qui fructur.

nem catholicam mentium semper habeat fortitudo, labor tuae dilectionis et eorum, qui pariter repente diabolo iamdudum turbantur¹, ostendit. Nam cum Christi inimicus et regni christiani semper aulam² mox casurus invaderet, atque impia persecutione fideles Domini plebemque concuteret, oratione atque vigiliis sacrilega tentamenta superavit³, et se victoria coelestis eo usque provexit, ut regressu religiosissimi principis Ecclesiae quoque Alexandrinae catholicus redderetur antistes, de quo mox cum exultatione divinae gratiae gaudia nostra contulimus, et mutuis nos litteris⁴ fecimus gratulari. Et licet laetitiae ipsius numquam sui defuerit plenitudo, tamen frater et coepiscopus noster Timotheus persecutione probabilior factus, pristini non immemor instituti per fratrem et coepiscopum Esaiam et filios nostros Nilum presbyterum et Martirium diaconum Alexandrinae Ecclesiae solemniter scripta direxit, quibus et illud, quod ante perterritus de Dioscori nomine fecerat, se destruxisse memoravit, et remissionem ipsius erroris expetiit, nosque de quiete fecit Ecclesiae gratulari. expertus erga se quantum nobiscum tua charitas videt; quod in eo tunc reprehendimus non inultum, et reconciliatum sibi nunc divinae miseracionis affectum, frater carissime, memoratis in urbe, quae mox venerant⁵, constitutis, occasionem filii nostri Petri viri spectabilis, comitis, quasi ex sententia proficiscentis, amplexi tam nostro proposito, quam petitione fratris et coepiscopi no-

stri Timothei, legatorumque ipsius precibus idipsum ad tuam volumus pervenire notitiam, ut etiam nunc communionem fieres particeps gaudiorum, et in praedictae Ecclesiae tranquillitate (quemadmodum diximus) laboris tui nobiscum carperes fructum, et christianissimo et clementissimo⁶ principi nostras litteras offerens super hac etiam re, ut et ipse quoque devotionis et fidei propriae donis se Deo protegente, laetetur, atque insistente charitate tua acrioribus studiis, catholicae religionis salutaria scripta mittendo, munire dignetur Ecclesias, ne (sicut experti sumus) in aliqua religione⁷ antiquus ille serpens toties excisi capitis virus effundat, et inficiendi aliquos occasionem (quod absit) rursus inveniat; provida praeceptorum suae pietatis ordinatione disponat, religiosus et, sicut evidentius approbavit, Deo se commendantibus legibus sanciat, ne vel in tenebris delitescant, et improvisi ambulantes in luce percutiant, et his, quos in fide pauperes esse reppererint, (quod propheta testatur) insidiatur ut rapiat⁸. Petrum maxime, qui nonnullarum domorum, sui que similitum latebris confoveatur, et quem zelo fidei ab episcopatu constituit submoveri, in exteriores terras abiici, sicut et nos pietati eius scripsimus⁹, ad ecclesiasticam pacem speciali praeceptione decernat; quia rursus asseritur aliqua contra dispositionem fidei ipsius sine cessatione moliri. Quia igitur haec opportunitate perlatoris fidissimi nos oportuit indicare, et specialius admonere, hortamur, ut cum

Apud imperatorem pro pacis firmitate acriter insistendum.

Petrus procul abiiciendus.

Ceteros petii epistolae.

1 Turbabantur in codd. n. Ad context. aptius videtur.

2 Cod. Vat. 3786 *Christi inimicus, et regni Christianam semper aulam*.

3 Subintellige *labor tuae dilectionis, etc.*, de quo supra.

4 V. ep. vii Simpl. pag. 216, col. 2.

5 Baron. qui mox venerant; at Concil. edit. et Cont. Const. nostram lect. sequuntur.

6 « Apud Labb. *eminentissimo*, » mendo, ut videtur, typograph. Contin. Const. l. c.

7 « Mansi *Collect. Concil.* tom. vii, col. 985 ad marg. *Forte regione.* » Cui adhaerent Baron., Cont. Const. et. Cod. Vat. 3686; et quidem ad sensum apte.

8 Psalm. x, v. 10; iuxta Haeb. v. 9. Hic autem legendum *insidentur, ut rapiant*. Cont. Const. loc. cit.

9 Vid. super ep. viii, pag. 217 col. 2.

De Timotheo anno sedis restituito gratias agit

Orat, ut Ecclesiae pax custodiat.

intermittunt remeare coeperit, vel si qua forsitan altera occasio reperietur¹, quam primum nos facias certiores, et curam nostram sublevare deproperes. Ut autem perfecto gaudio gauderemus, idem frater et coepiscopus noster Timotheus exemplum libelli satisfactionis eorum, quos a catholicae fidei veritate Timotheus et Petrus utrique² damnati damnationis terrore traduxerant³, veniam postulantes ad nos pariter destinavit, sacerdotali pietate lapsis subvenire desiderans; quod divinae miserationis intuitu, quae neminem vult perire, refutabile non putamus⁴.

EPISTOLA X⁵.

Superioribus litteris commemoratis, vehementius urget, ut Petrus ab Alexandrina regione expellatur.

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Proxime quidem dilectioni tuae, peccatis his, qui ad nos a fratre et coepiscopo nostro Timotheo Alexandrinae Ecclesiae antistite directi fuerant, commune gaudium litteris indicavi⁶, et de fructu piissimi operis, quod catholicus memoratae Ecclesiae sacerdos est restitutus, pariter nos gaudere memoravi; quod nunc quoque significare properavimus, ut agnoscas⁷ gaudia silentium non amare. Unde semper exultans et orationum communium cupiens sociari, hortor, frater carissime, ut rebus per clementissimum et christianissimum principem Deo auctore compositis, diligentiae sollicitudo

1 « Reperitur ». Cit. codd.

2 Cod. Vat. 3686 rectius *uterque*.3 Forte ita legendum, ut sensus habeatur: *quos a catholicae fidei veritate... abduxerant, damnationis terrore veniam...*

4 Dat. Illo cons., sc. anno 478 iuxta Jaffè l. c.

5 Ex Caraf. *Epist. Rom. Pontif. t. 1, pag. 320.*

non desit; sed Petrus ab indebito sibi honore deiectus, in Alexandrina regione non sinatur habitare, sed procul extra terminos patriae, sicut etiam nos poposcimus, frequenti eum postules suggestione relegari, ne quos imperitorum pravitate suae persuasione seducat, et a catholicae tramite veritatis avertat. Quidquid autem de religiosissimo impetrabis imperio, cura tuae dilectionis ad meam notitiam faciat pervenire, et nos actuum ad custodiam evangelicae doctrinae pertinentium det esse consortes.

Data decimosexto kalendas Novembris, Ill. viro clarissimo consule⁸.

Dat. 17 Octobris, an. 478.

EPISTOLA XI⁹.

Imperatoris religione laudata, cum rogat, ut praesertim Timotheum Alexandrinae Ecclesiae opera sua redditum tueatur, et Petrum procul relegandum decernat.

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

Proxime quidem cum ad urbem frater et coepiscopus mediocritatis meae Timotheus Alexandrinae urbis antistes novato more misisset, victoriam vestrae fidei in eius restitutione cognovi. Pietate enim vestra fulta divinitatis auxilio et imperii tranquillitas, et catholicae religionis splendorem suum, scandalorum nube discussa, recepit integritas; de quo me gratias post Deum clementiae vestrae egisse reminiscor¹⁰, et nunc quoque cultum vestro regno debitum silere non potui, ne quodammodo viderer ingratus, si vobis

6 Vid. praecedent. ep.

7 Sic et nn. codd. Quidd. edit. *agnoscere*, sed *perperam*.

8 V. not. 4 ad ep. vii pag. 217, col. 1.

9 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif. tom. 1, pag. 320.*

10 Scilicet in epist. viii, pag. 217, col. 2.

Ei praesertim Timotheum commendat.

Petrus procul arcendus.

qualibet opportunitate vel imperii vel Ecclesiarum laudare desisterem tot triumphos. Exhibens ergo debitae venerationis officium precor, ut studiosius circa universos rectae fidei sacerdotes, et maxime circa Alexandrinum episcopum, cuius certaminis et testes fuistis et iudices, protectionis impendatis auxilium, et decernatis piissimis¹ constitutis, Petrum sedis ipsius pervasorem (cui nec in diaconatu suus potuit ordo constare) longius a tam praeclara civitate relegari, ne infirmiores² fidei aliquos forte seducat, et in eadem Ecclesia (quod absit), quae sopistis scandala, rursus exagitet. Probastis, in corpore illum vobis dexterarum suarum dedisse praesidium, qui ad totius orbis gaudium, et in Ecclesiae universalis exultationem in vestra clementia Romanum servat imperium.

Data decimo kalendas Novembris, Illo viro clarissimo consule³.

Dat. die 23 Octobris, an. 478.

EPISTOLA XII⁴.

Zenonis sollicitudinem commendat in his puniendis, quae Antiochiae fuerant perpetrata; impensius Petri exilium exposcit; et quietis amore ductus Antiocheni antistitis electionem Nicenae synodo obnoxiam ratam habere non abnuat.

Simplicius Episcopus Zenoni Augusto.

De Ecclesia Antiochena venerandos mihi semper vestrae pietatis apices gavisus accepi, quibus, ingenito vobis studio catho-

1 « Piis ». Cod. Vat. 5617.

2 Al. cum cit. cod. *infirmioris*.

3 Ita et cod. cit.; at Contin. Const. corrig. xvi Kal. Nov., idest 17 Octobr. Jaffè lect. nostram sequitur.

4 Ex Caraf. *Epist. Rom. Pontif. t. 1, pag. 321.*

5 « Iubetur ». Cod. Vat. 5617. Forte amanuens. mendo.

6 Id. cod. *consultis*. Recte quidem.

licae religionis, post defensionem fidei, quae vos servat ac custodit, impietatis audaciam et facinora apud Antiochiam perpetrata coercita reperimus. Exultantes, vobis inesse animum fidelissimi sacerdotis et principis, ut imperialis auctoritas et iuncta christianae devotioni acceptabilior Deo fieret, et appareret integritas, cum hi, qui in episcoporum necesse sacrilega caede versati sunt, dignis iubentur⁵ perire suppliciis; in quo et quieti Ecclesiae et vestro consuletis⁶ imperio: quia vindicata Dei contumelia ulciscens est gratia, et conciliatur his divini favoris auxilium, quorum cura sacrilegium non reliquerit impunitum. Sed, ut loquar fiducialiter⁷ principi christiano, si praeteritarum litterarum, quas de Petri aliorumque nomine iam dudum ad fratrem et coepiscopum meum Acacium scripsisse memini⁸, ordo teneretur, ad hoc non potuit pervenire, quod iure nunc meruit vindicare. Mandaveram namque, ut facta suggestione pietati vestrae, praedictus, ut et caeteri, qui per occasionem tyrannicae dominationis invaserant Ecclesias Dei, extra metas vestri pellerentur imperii, ne pestiferis sensibus⁹ quibusque simplicioribus ore sacrilego virus infunderent, et verbis impiis contra fidem orthodoxam innocentiores animas sauciarent: quod¹⁰ tum apparet, cum minus ista curantur, et levia esse creduntur; actum est, ut (quemadmodum perhibetis) inter altaria, non iam plebs persuasionibus eorum, sed ipsi quoque praesules

7 Al. *specialiter*. Perperam.

8 Innuit ep. ix, pag. 218, col. 2.

9 « Ne pestiferi sensus ». Cont. Const. l. c. Melius, ut videtur.

10 « Quod, quantum apparet, minus ista curantur. » Cont. Const. l. c. et nn. codd. 5617, 4961. Sensus itaque sic clarius restituere: *Quod, quantum apparet, quum minus ista curantur..., actum est, ut...*

Lapsorum respicientia.

Priora litteras paucis perstringit.

Instat ut Petrus ablegetur.

Imperio consulitur, quum Dei contumelia vindicatur.

Enixius Petri relegationem requirit.

et praedicatorum fidei perirent funestis gladiis sacerdotes. Unde si quae aliae reliquiae sub vestro reperuntur imperio, eas vel nunc in exteriores terras iubete propelli, ne qua deinceps in eo sit necessitas et causa supplicii, quia melius est aditum obstruxisse, quam poenam exegisse peccati. Et quoniam seditiones Antiochenas religiosissimo proposito sedandas non aliter existimastis, nisi praeter praedictum venerandi illius concilii Nicaeni¹ apud Constantinopolim, iisdem petentibus, ordinaretur antistes, quod in eius tantummodo persona sic memorastis assumptum, ut deinceps secundum definitiones Patrum orientali synodo creatio Antiocheni Pontificis reservetur, nec haberi loco vultis iniuriae quod dissensionis gratia factum est auferendae²: tenet hanc pietatis vestrae beatus Petrus apostolus sponsionem, et christianissimi fidelissimique principis mentem in haec verba iurasse, quod posthac in Antiochena urbe, veteri more servato, a comprovincialibus suis episcopis ordinetur, ne quod nunc frater et coepiscopus meus Acacius vobis est iubentibus executus, in usum posteritatis veniat, et statuta Patrum, quae praecipue praestastis illaesa, confundat³. Unde quae a vobis amore quietis sancte et religiose sunt ordinata, reprobare non possumus, ne status Antiochenae Ecclesiae sub nostra dubitatione videatur am-

biguus, praecipue cum⁴ is qui legitur ordinatus testimonio clementiae vestrae, et tanta sit praedicatione subnixus, ut in eo praeter horum vulnerum dolorem posito possimus⁵ et Ecclesiae, quae illum meruit, gloriari. Haec repensis sermonibus et venerationis officio respondere curavi, ut tantas haereticorum fraudes et facinora divinis et saecularibus legibus persequenda, quae saepius probatis esse tam noxia, de memoria et conversatione hominum iubeatis auferri, quorum impietas nulla, quantum videtis, potest auctoritate compesci.

Data decimo kalendas Iulias post consulatum Illius viri clarissimi⁶.

Dat. die 22 Iunii, an 479.

EPISTOLA XIII⁷.

De Antiochena caede gravissime conquestus non reprobat, novum Antiochiae episcopum fuisse ab Acacio ordinatum, dummodo, quod necessitas semel exegit, in posteritatis usum non tradatur.

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Clementissimi principis litteris, tuaeque dilectionis de sacrilega et funestissima caede, quae apud Antiochiam facta est⁸, sauciatus, et nimium affectus moe-

n. XII, Evagrius lib. III *Hist. eccles.* cap. III, et Bolland. tom. I, ad mens. Mart. pag. 136, col. 2.

5 Codd. Vat. 5617, 4961 *praeteritorum vulnerum dolor possit opprimi.*

6 Pagius, cui consentit Jaffé l. c., legendum censet « post consulatum Placidi v. cl. », ideoque ep. refert ad ann. 482.

7 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif.* t. I, pag. 322.

8 Quum Stephanus orthodoxus episcopus Antiochiae una cum suis in maiori templo sacram synaxim solemniter celebraret, Eutychiani repentino tumultu Dei sacerdotes trucidarunt, et ipsum Stephanum atrocissimis tormentis confecerunt. V. Mign. l. c., col. 53 ad not. 1.

rore respondeo, astruens, si quae iam dudum de Petro et aliis complicibus eorum scripseram¹, et ut pietati eius cum caeteris, qui aderant fratribus, suggerere postularem, ut optaveram², ordinatum fuisset, haereticorum temeritas ad tantum facinus non veniret³; ne aliquid necessitatis existeret, ut non aliter praedictae subveniretur Ecclesiae, nisi ut aliquid de iure eius curatio ipsa minueret. Quamvis enim profecerit ad quietem, quod christianissimi principis iussione, vel sine praedictum canonum a tua caritate fuerit Antiochenus episcopus ordinatus; tamen non est sine invidia factum, cuius cavendum deinceps etiam ille testatur, qui praecipit, exemplum. In quo pietati⁴ eius gratias dignum est nos referre; quoniam ita gloriae suae moderatus est potestatem, ut fidelissima devotione patrum regulis⁵ submittere quae iuberet, nec in auctoritatem recipi quod sequenti constituit aetate prohiberi; ut scilicet in hac tantummodo persona, quam iussu eius et studio⁶ quietis Antiochensibus, non tua usurpatione, antistitem consecrasti⁷, quod factum est necessitate, sufficeret. In quo tuae dilectionis non irrationabilem cognoscimus fuisse famulatum; quia ecclesiarum iura respiciens diu te non immerito suspendisse testaris, ne videreris ambire quod tanto principi, et in tam gravi causa non poteras abnegare. Quapropter, frater carissime, institutorum

Praesens ordinatio Antiocheni episcopi in auctoritatem non recipienda.

De illa tamen Acacium non arguit.

Caedem Antiochiae dolet.

1 Epist. designat praesertim VIII, et IX pag. 217 col. 2, et pag. 218, col. 2.

2 « Ut oportuerat ». Codd. Vat. 5617, 4961. Rectius videtur.

3 Ita et alii: Mansi in *Collect. Concil.* tom. VII, col. 989 ad marginem habet *nec*, idque Contin. Const. magis arridet. Et iure, ut sensus clar. habeatur.

4 Cod. Vat. 4961 *pietatis*. Amanuens. mendo.

5 « Supple *voluerit* ». Cont. Const. l. c.

6 Codd. Vat. 5617, 4961 *iussu eius et custodia quietis*; cod. autem 3786 nobiscum legit.

veterum, quae in te sunt probata, non immemor, sicut veniale iudicare non pervides quod tibi certum est imperatum, ita ipse dans honorem patribus labora, ne necessitas sit ulla faciendi quod optas nunc satisfactione purgari⁹.

EPISTOLA XIV¹⁰.

Scribit, se Calendionis Antiocheni episcopi electionem confirmasse, et Acacium de silentio arguit.

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Antiocheni exordium sacerdotis, quae ratione fuerit serius indicatum, quamvis minime nos latere potuerit, tamen et ipse vel synodus ipsius indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi quam necessitas fecit, extilimus; quia quod voluntarium non est, vocari non potest in reatum. Et ideo per fratrem et coepiscopum nostrum Anastasium, qui ex praedicta regione directus est, litteris quoque tuae dilectionis acceptis, alterni vicissitudinem sermonis tuae reddidimus charitati, necessario fratris et coepiscopi nostri Calendionis sacerdotium gremio Apostolicae Sedis amplexi, in consortium nostrum per gratiam Christi Dei nostri tantae urbis antistitem collegii unione numeramus. Miramur autem nihil nos de statu Antiochenae¹¹ Ec-

Huius pietatem exchat.

Calendio in episcopatu confirmatus.

Reatus non nisi a voluntate repositus.

7 Quem antist. Acacius consecravit v. in sup. ep. col. 1, ad not. 3.

8 Cont. Const. l. c., et cod. Vat. 5617 *iudicare nos pervides*. Apte ad contextum videtur.

9 Cont. Const. diem not. 22 Iunii ann. 477. Jaffé op. c. pag. 51 eam refert ad ann. 482. Verum ex epist. praeced. ad an. 479 videtur remittenda.

10 Ex Carafa *Epist. Rom. Pontif.* tom. I, pag. 322.

11 « Alexandrinae, ut cohaereat cum orat. contextu ». Cont. Const. l. c.

Satis est sceleris praepedito, quam vindicare.

In episcopis ordinanda PP. statuta custodienda.

Antiocheni antistitis electionem ratam habet.

1 Can. IV.

2 Ubi al. unum, nos duo puncta sens. ergo interiicimus.

3 Quum praeter ecclesiasticas regulas Antiochenus antistes Constantinopoli fuisset ordinatus, Zeno ad Pontificem scripsit, ut factam ordinationem ratam haberet. Annuit Pontifex, dummodo imperator exemplum hoc in usum numquam receptum iri iuratus promitteret. Vid. Mign. *Patrol.* tom. LVIII, col. 54 ad not. 1.

4 Quis electus fuerit a litteris apostolicis non liquet. Ex hist. autem ordinatum comperimus Stephanum Iuniorum, cui dein interfecto Calendio fuit successus. V. Baron. *Ann.* ad ann. 479.

Acacii allegatum reprehenditur.

clesiae, te instruente, didicisse, quem nunc ita habere se comperimus, ut improbi per occasionem obitus sanctae memoriae Timothei¹ eandem ecclesiam conentur habere captivam. Unde agendum est dilectioni tuae cum clementissimo principe, ne convellatur sub eius imperio, quod tyranni temporibus potuit obtineri.

Data idibus Iulii, Severino viro clarissimo consule.

Dat. die 15 Iulii, an. 482.

EPISTOLA XV².

Acacium de statu Antiochenae Ecclesiae penitus reticentem vehementer obiurgat; et valde excruciatum, quod imperator, Ioanne reiecto, Petrum haereticum in Alexandriae episcopum petat provehendum, Acacio praecipit, ut huius electioni totis viribus obsistat.

Simplicius Episcopus

Acacio Episcopo Constantinopolitano.

Per Uranium.

Miramur pariter et dolemus, ita in tuae dilectionis animo dissimulatam lacerare³ curam charitatis et fidei, ut cum christianissimus imperator pietatis et religionis instinctu affandi me, et de causis ecclesiasticis consulendi fideles atque solertes internuncios destinaret, ipse et alternae gratiae et vigilantiae pastoralis oblitus nec alloqui nos volueris, nec de

his, quae ad catholicae veritatis custodiam pertinebant, duxeris instruendos; atque ideo, frater carissime, quae non immerito cernis libera affectione culpari, potiore diligentia repensando⁴, cognoscere⁵ proinde delegatum tibi munus impendens, sensus tuos prudenter attolle, et pro tuendis Chalcedonensis synodi constitutis vehementer invigila, ne per negligentiam desidiamque nostram subrepatur gregibus Domini lethale dispendium⁶. Nuper ab Aegyptia synodo, quae et numero plurima, et fidei catholicae esset communione suffulta, atque ab ipso omni pro-pemodum clero Alexandrinae Sedis ad nos ex more relatio missa patefecit⁷, sanctae memoriae fratrem quemdam⁸ et coepiscopum nostrum obiisse Timotheum: inque eius vicem consona fidelium voluntate Ioannem, cui ad sacerdotium constare crederentur omnia, subrogatum; ut nihil omnino restare videbatur, nisi ut Deo nostro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, ut sine strepitu quod catholicus in defuncti ministerium successisset antistes, apostolicae quoque moderationis assensu votivam sumeret firmitatem⁹. Cum ecce secundum consuetudinem mihi talia disponenti tranquillissimi principis scripta sunt reddita, quibus memoratum tamquam periurii reum, quod fraternitati quoque tuae non esse diceretur in-cognitum, sacerdotio perhiberet indignum. Illico retraxi pedem, et meam revocavi

Ioannes Timotheo episcopo suffectus.

Hic a Zenona tanquam periurus reicitur.

fectione culpari, potiori diligentia repensanda cognosce; proinde delegatum tibi munus impendens.... Ad sensum aptissime.

6 Al. *suspendium*.

7 « Huic consuetudini in primis obtemperabant max. et praecipuae Ecclesiae ». Contin. Const. l. c.

8 Baron. *quondam*. Sane rectius.

9 Ubi al. duo puncta affigunt, nos unum ponimus, ut periodus minus implexa effulgeat.

¹ Timotheus Alexandrinus episcopus cathol. ann. 492 diem obiit, quum sedisset annos 23. Ita Liberatus op. cit. cap. 16.

² Ex Mansi Coll. Concil. tom. VII, col. 992.

³ Mansi ad marg. et al. *latitare*. Cod. Vat. 5617 ad marg. *latere*. Verum antiquior 4961 *lacerare*: idque melius videtur.

⁴ « Apud Baron. *repensanda*; hortatur enim Acacium, ut maiori diligentia rependat quod diuturno silentio deliquit ». Cont. Const. l. c.

⁵ Al. *Quae non immerito cernis libera af-*

Petrus autem haeret. nefarie desideratur.

super eius confirmatione sententiam, ne quid contra tantum ac tale testimonium praepropere fecisse iudicaret. Sed illud me non mediocriter fecit attonitum, quod iisdem litteris suis Petrum¹, qui haereticorum socius dudum extitisse probetur et princeps, quod conscientiam dilectionis tuae meminimus non latere, instructionesque ipsas, quibus fuerit confutatus, nosse confidimus, quemque etiam dubium non sit adhuc extra communionem durare catholicam, saepeque nos de eodem ex illa urbe pellendo scripsisse sit certum², ad praefatae Ecclesiae regimen existimet provehendum³. Cumque promittat rectae fidei definitionibus convenire, a cuius utique (sicut superius dixi) consortio tam degit extraneus, quam ab eius communione discretus est, ad quam si nunc redire contendit, nisi per satisfactionem christianis regulis competentem non potest introire, ac perinde⁴ non ad fastigium sacerdotalis dignitatis accedere; sed medelae, quae post poenitentiam praestanda⁵ est, consequenter aptari animae suae cupiens reconciliatus auxilium, non gradum summi honoris affectans⁶, qui diu vincitur fuisse per-versus, ne per speciem remeantis non remedium sinceræ salvationis inquirat, sed facultatem propagandae pravitatis inveniat. Quo facto non hunc magis ab errore retrahimus⁷, quam perniciem fidelibus irrogamus, eoque modo Chalcedonensis synodi statuta violantes, aditum

saeva copulatione⁸ grassandi in Ecclesiam lupis rapacibus aperimus. Denique ab eisdem ipsis, cum quibus olim a catholica participatione divisus est, Pontifex dicitur postulari⁹: ut satis evidenter appareat non eos rectam fidem velle, sed in praesule proprio nefandi dogmatis quaerere potestatem; neque inter ipsos et veraciter sentientes pax inde possit foeda¹⁰ generari, unde haereticarum mentium crescit funesta damnatio, et catholicorum succedit miseranda captivitas. Tantis igitur malis atque periculis pro sacerdotii qualitate, et catholicae praedicationis intuitu, ut qua potes ratione sapienter obsistas, maximis undique rebus astringeris; nec dilectioni tuae fas est id segnius operari, quod ad animae tuae causam, honoris aestimationisque respectum non dubitas pertinere. Opportunitatibus ergo repertis, clementissimi principis voluntatem incessabiliter pro fide catholica supplicando, et ab his sedulo revocare, quae nociva sunt dogmati christiano, et secundum haec, quae mandamus informare crebro, inque eam partem, quae amica sit veritati, potius instare non desinas, et¹¹ (ut sanctum Timotheum venerandus apostolus Paulus instituit¹²) opportune, importune, obsecrando, insinuando, exponendoque nullatenus allegare cessabis, et nobis subinde quae gerantur, quaeve gerenda sint, veraciter indicare, ut creditorum tibimet dispensatione dominica talentorum in hac mul-

Hortatur, ut Acacius imperatorem in meliora consilia trahat.

¹ Zeno impulsu Acacii Petrum Moggum iamdiu haeresi damnatum Ioanni viro probatissimo ausit substituere eo quidem praetextu, quod periurus esset Ioannes; quippe qui iurasset numquam passurum, se in Alexand. episc. electum iri. Vid. Baron. ann. 482, n. 11, 12.

² Litteras designat, praesertim VIII, XI, XII, pagg. 217, 220, et seq.

³ Hic perspicuitatis ergo punctum appingere nobis visum est.

⁴ Al. *proinde*. Recte.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

⁵ « Praebenda ». Nonnull. edit. cum codd. Vat. 5617, 4961.

⁶ Intellige *affectare debet*.

⁷ Al. *detraximus*. Ad rem mel. n. lectio.

⁸ « Apud Baron. *populatione* ». Cont. Const. l. c. Recte quidem.

⁹ Supple *scilicet*.

¹⁰ Ita et vet. cod. Vat. 4961. Cod. autem 5617 cum Baronio *fa*. Optime sane.

¹¹ Duo nn. codd. *haec*.

¹² II Timoth. IV, 2.

tiplicatione fidelis servus ostendaris; si non tantum in Ecclesia, cui praesides, sed ubicumque potueris, pro unitate catholica et pro paternis definitionibus suadere non renuas.

Data idibus Iulii, Severino viro clarissimo consule.

Dat. die 15 Iulii, an. 482.

EPISTOLA XVI¹.

Obstinatum Acacii silentium iterum urgens, ei mandat, ut imperatorem ad pacem Alexandrinae Ecclesiae restituendam enixius impellat.

Dilectissimo fratri Acacio Simplicio.

Cogitationum serias non habemus²; nec enim quiescere nos causa³ permittit, quam si relinquamus, apud Christum Dominum nostrum, cuius interest, excusabiles⁴ sumus. Et mirum est dilectionem tuam tot emensis temporibus, et tot opportunitatibus inde venientibus, nil nos de Alexandrina Ecclesia, quae tam graviter quatitur, instruere voluisse; cum monere te nec increpatio nostra destiterit, ut participata sollicitudine, litteras meas

Acacii silentium quare reprehendendum.

1 Ex Caraf. Epist. Rom. Pontif. tom. I, pag. 325.

2 « Eodem sensu Sixtus III ep. vi, n. 6, ait, se cogitationum serias nescire, h. e. mente, et animo nulla intermissione agitari ». Cont. Const. loc. cit.

3 Cod. Vat. 5845 causa ipsa permittit.

4 Al. edit. cum cod. Vat. 1340 inexcusabiles. Optime quidem.

5 Cod. Vat. 1340 omitt. clementissimum.

6 « Sicut ». Cont. Const. l. c. Rectius videtur.

7 Cod. Vat. 1342 perditionis, cui et mss. Atrebatens. consentit; et quidem recte

8 Quessnell. contra nn. codd. auctoritatem relinquit tuae. Sane perperam.

9 « Ita Rom. edit., et Concil. Collect. Praeferrimus autem cum mss. proventus... indicetur, scilicet manifestus fiat ». Contin. Const. l. c. Et sane rectius videtur.

10 Vat. codd. 1342 et 1345 nono.

11 « Directe ». Cod. Vat. 1840.

apud christianissimum et clementissimum⁵ principem praesentibus tuae dilectionis prosequeris alloquiis, et instituti veteris memor in orthodoxorum defensionem nobiscum sic⁶ semper incumberes; ne quisquam nostrum, christiana plebe pereunte, reatum deditiois⁷ incurrat, et mercenarius potius videatur esse quam pastor. Unde hortamur dilectionem tuam, ut opportune atque importune piis auribus insinuare non desinat, quatenus remotis scandalis, quae in Alexandrinam Ecclesiam recidivis ausibus irruerunt, pax optata reddatur, et celeriter vigilantiae tuae⁸ profectus, posthabitis difficultatibus, inducatur⁹.

Data octavo¹⁰ idus Novembris, Severino consule.

Directa¹¹ per RESTITUTUM.

Dat. die Novembris, an. 482.

EPISTOLA XVII¹².

Antiochenam Ecclesiam deplorans dira Petri Fullonis impietate vexatam, huius haeresim refellit; tum ostendens

12 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VII, pag. 1037. Haec ep. nonnullis visa est illa synodica, per quam Petrus Fullo in prima actione ad respiscendum monitus fuit. Verum de hac et binis seqq. epistolis critici in contrarias sententias acinduntur. Quidam enim, inter quos Valesius lib. I Observ. Sac. ad Evagrium eas supposititias autumant; nonnulli, veluti Pagius ad ann. Chr. 478, n. 9 et seqq., et ad ann. 485, n. 23, genuinas existimant; eas alii Simplicio vindicant. Cont. Const. et Jaffé inter apocryphas Felicis III illas recensent, forte quia dubii haerent utrum Simplicio, vel Felici sint tribuendae. Nobis autem, qui appendicem nostram Mainardi operi adnectimus, diu ambigendum non est quo referamus. Hic enim quum sententiam in Petrum Fullonem edictam Simplicio iuxta criticam Baronianam restituat, consequens porro est, ut hae quoque litterae eidem reddantur, siquidem prior sententiam praecedat, altera eam imperatori denuntiat.

Ab imperatore Eccles. pax pro viribus imploranda.

in trisagio nil esse addendum, Petrum vehementissime hortatur, ut in saniorum mentem revertat.

Simplicius Episcopus Petro Episcopo Antiochiae.

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrymarum¹? Qualem autem, et dignum fletum adducam animae meae, condolens Domini Salvatoris nostri Christi sanctae catholicae et apostolicae Ecclesiae? Ipsa enim plorans ploravit super filios et filias suas, et non est qui consoletur eam ex omnibus qui diligunt eam²; universi tyranni et haeresiarchae persequentes ipsam apprehenderunt eam per te, frater honoratissime, et affligentes ipsam facti sunt in caput eius. Omnis decor ipsius, quantum in te est, factus est ad nihilum. Videntes inimici eius gavisi sunt super perditionem filiorum eius. Quos enim foverat, quos enutrierat, quos ad mensuram aetatis produxerat, lacteque paverat, prophetiis et apostolicis doctrinis, hos tu uno temporis momento veneno necasti. Quemadmodum enim qui piscationem sectantur, hamum esca contegunt, et ex improvise capiunt pisces; sic et tu angelicae laudationi additionem induxisti, et trisagiae deprecationi, quasi pietatis obtentu, diram impietatem excogitasti. Ex pluribus enim orientalibus provinciis litteras suscepimus, significantes nobis, quomodo veneratio tua dudum sopitum Valentiniani³ dogma resumpsit, et irritatur a vobis Salvatoris incarnatio, quodque in Manichaeo-

Super Ecclesiam Antiochenam luget.

Quam Petrus in plures haereses corrueus dilacerat.

1 Ierem. ix, 1.

2 Thren. I, v. 2 et seqq.

3 « Valentinus ». Cont. Const., cui sententiae graec. vers. adhaerens habet Ουκαλντιου.

4 Gen. II, 17. Caraf. Ep. Rom. Pontif. iuxta Vulgat. edit. ita corrigit: In quacumque die comederis.. morte morieris.

rum dogma, et Arij, et Apollinaris, Paulique Samosatani incidistis. Dicere enim unigenitum Filium et Dominum nostrum Christum Iesum perfectum non esse in Deitate, atque in humanitate perfectum, nec ipsum subisse passionem crucis, sed unam verbi Dei naturam incarnatam, corpusque Domini sine anima et mente, Apollinaris haeresim roborat. Ille enim ignoravit, quod ab ipsis mundi nascentis exordiis primum anima primi parentis nostri mortua est, vel in mortem praecipitata est, atque ita demum corpus. Dictum quippe illi est a Deo: In quacumque die comederitis de ligno scientiae boni et mali, morte morieturini⁴. Itaque iuxta latam in illum a Deo sententiam, qua die comedit ex ligno, in ipsa⁵ secundum animam mortuus est. Nam ipsius corporis mors post nongentos et triginta annos contigit. Itaque Deus⁶ donum non dimidiatum fecit, sed totum simul Adam ex utero virginis sumpsit, ut etiam perditum totum salvum faceret. Ideo et Dominus ipse dicebat: Ego animam meam pro ovibus pono⁷. Valentini item et Marcionis, Manichaeorumque ac gentilium innovare vis dogmata. Si enim Deus est, qui divisibiliter atque substantialiter est mortuus, similiter Sanctus Spiritus Deus, et ipse divisibiliter ac substantialiter invenietur; sique iuxta tuam et illorum rationem tres dii erunt, ac per hoc plurium deorum invalescet error, quantumque in te est, evacuabitur illud: Audi, Israel; Dominus Deus tuus, Dominus unus est⁸. Item quod ait Jeremias: Hic Deus noster, non reputa-

Per ipsum enim Apollin. revisit negans veram Christi incarnationem.

Nec non Polytheistae, eorumque asseritae revirescunt.

5 Al. delent. in ipsa. Contra cit. vers., quae legit: εν αυτη θαναταθη ψυχικως.

6 Al. omittunt Deus. Sane perperam. Graec. text. ait: ο τριου θεος.

7 Ioann. x, v. 15, ubi Vulg. legit: et animam meam pono pro ovibus meis.

8 Deut. vi, v. 4. Vulg. inquit: Dominus Deus noster.

bitur alius ad eum¹. Similiter et Dominus: *Ut cognoscant te solum verum Deum*². Cumque scriptura individuum Trinitatem³ praedicet, tu et hi, qui ante te fuerunt, haeresiarchae, tres deos dogmatizare ausi estis, alium quidem dicentes Deum Patrem praeter Filium, et alium Deum Filium praeter Patrem, rursusque alium Deum Spiritum Sanctum praeter Patrem et Filium; atque alium quidem mortalem et noviter genitum, alium vero aeternum atque immortalem. In his autem noxiis verbis tuis contraria sentire vis Patribus, qui in Nicaea, et qui in Constantinopoli atque Chalcedone convenerunt, qui et substantialem⁴ roborarunt, et unam Deitatem Patris et Filii Sanctique Spiritus praedicarunt, atque Arianam amentiam confuderunt. At vero tu in Ecclesia ausus es dicere; quod unus increatae atque individuae Trinitatis passionem subiit; et per hoc consubstantialem quoque solvere niteris, ac Deum subicere numero. Si enim unus sanctae Trinitatis et coaeternus, qui crucifixus est Deus, hoc⁵ est Filius; sunt autem duo sanctae Trinitatis, Pater et Spiritus Sanctus; dicuntur autem Dii, et non (ut habet vera ratio) Deus, sicut tradiderunt nobis, qui ipsi inspexerunt, et ministri fuerunt Verbi⁶, inveniris quoque consubstantialem solvere, quippe mortale, et immortale consubstantialia iam esse non possunt; roborabitur autem sic pluralitas deorum, dum tres dii christia-

nis auribus ingeruntur. Cum itaque scriptum sit: *Verbum caro factum est, et Deus erat Verbum*⁷ non alius Deus Verbum, praeter Patrem invenietur; Verbum non simpliciter, sed Verbum substantiale, et Deus Filius invenietur, ut ex utilitate nostra identitatem substantiae Patris et Verbi et Sancti Spiritus agnoscamus. Non enim nos alii, praeter Verbum nostrum, inveniemur. Quoniam igitur unigenitus Dei Filius, qua ratione Verbum est, in propria substantia non poterit pati, ne ad omnipotentis Dei Patris substantiam passio referatur (est enim una Patris et Filii et Sancti Spiritus Deitas): patitur autem⁸ proprium animatum corpus, quod ipsum substantiale Dei Verbum ex ipsa sanctae et intemeratae Virginis vulva sibi coniungens, ex muliere processit, de qua Sancto Spiritu afflati prophetae cecinerunt: *Deus virtutum convertere, respice de coelo, et vide et visita vitem istam; et perfice eam, quam plantavit dextera tua, et super Filium hominis, quem confirmasti tibi*⁹; vitem et Filium hominis, quem confirmavit Verbum, ut inferni claustra contereret et vivificaret eos, qui a saeculo mortui sunt, salutarem Verbi incarnationem vocans. Idcirco et Dominus dicebat discipulis suis: *Ego sum vitis, vos autem palmites, et Pater meus agricola est*¹⁰, et tradetur Filius hominis in manibus peccatorum¹¹. Patris enim intimum substantiale Verbum

Unigenitus Dei Filius Patri consubstantialis in sua substantia pati nequit;

Patitur autem in suo animato corpore, quod sibi in B. Virg. utero contigit.

Siquidem individuum Trinitatem dissolvendo, Deum numero subicitur.

Ast Patris, et Filii, et Spiritus Sancti una Deitas.

¹ Baruch. III, v. 38, ubi apud Vulg. legitur: *Hic est Deus noster, et non aestimabitur.*

² Ioann. XVII, v. 3. Vulg. habet: *te solum Deum verum.*

³ Al. *cumque scriptura divina unum Deum, sanctam et individuum Trinitatem*; quibus certe adhaeret graeca versio legens: *και της θειας Γραφης ενα θεον τον αγιον Τριαδα, και αδιαιρετον κληρονομιαν.*

⁴ Al. *consubstantialem*. Ad rem aptius. Graec. text. habet *ομοιον*.

⁵ Al. *hic*. Id. text. sic legit: *Ει γαρ εις της αγιας Τριαδος της ακτιστου, και ουναιδιος, ο σταυρωθεις θεος*

λογος, τον εστιν ο Υιος. Si enim unus sanctae aeternae, et individuae Trinitatis, crucifixus Deus Verbum, hoc est Filius.

⁶ Act. I.

⁷ Ioann. I, v. 14.

⁸ Iuxta Cont. Const. autem abundat: et sane neque in text. graec. reperitur.

⁹ Psalm. LXXIX, v. 15, 16.

¹⁰ Ioann. XV, v. 5, et I. Vox autem deest in Vulg.

¹¹ Matth. XXVI, v. 45, ubi vulg. legit: *et Filius hominis tradetur in manus peccatorum.*

ac Deus per sanctae Virginis aures illapsus conceptionem ineffabiliter operatum est. Qua igitur parte unigenitus Filius est consubstantialis Patri, et unus individuae Trinitatis, increatus atque invisibilis, impassibilis et immortalis permansit. Quod ergo increatum, atque immortale est creaturae ne applices, neque deorum pluralitatem confirmare pergas, dicens unum sanctae Trinitatis mortuum esse. Rursus, qua parte ex muliere natum est, et substantiae nostrae ac generationis est particeps, absque peccato sustinuit passionem. Porro quod non modo consubstantialis, verum etiam cognatus secundum carnem sit nobis Filius Dei, docet ipse Dominus nunc quidem in Evangelio his, qui in se crediderant, dicens: *Ego sum vitis, vos palmites*¹; nunc autem in psalmis. *Annuntiabo nomen tuum fratribus meis*². Unde autem tibi tam pessima superbia subreperere potuit, ut te ipsis quoque sanctis angelis intelligentiorem sapientioreque putares? Super his ingemisco, in his plango *inimicos crucis Christi, quorum finis perditio, et quorum Deus venter est, et gloria in confusione ipsorum*³. Non cogitasti, quod scandalizare vel unum solum ex his, qui credunt in Dominum nostrum Iesum Christum, quam gravi cruciatui facit obnoxium⁴? Sed incaute ut serpens Evae⁵, tu ipse quoque erroris venena multitudini fidelium atque⁶ auribus infudisti, traditamque ab angelis sanctissimam laudationis formam corrupisti, inserens illi: *Qui crucifixus es pro nobis*. Ergo ne non advertisti, quod Paulum Samosate-

Ideo, qua Verbum, permansit impassibilis, et immortalis;

Qua homo, absque peccato sustinuit passionem.

Petrus igitur impie nimis trisagion corruptit.

num, Photinumque, et Artemium impietate transcendis, qui duos Dei Filios posuerunt, unum quidem ante saecula, alterum vero noviter natum; cum ipse quoque Trinitati inveneris pluralitatem duos Dei Filios dicens, unum fortem, alterum crucifixum? Ad haec fidelissimum Christi gregem in Manichaei opinionem praecipitare contendis, qui Spiritum Sanctum asserit crucifixum. Nam quod post illud *sanctus immortalis*, quod est Spiritus Sanctus, tunc infers: *Qui pro nobis crucifixus es, miserere nobis; quaternitatemque*⁷, non Trinitatem populo insinuare videris. Nemque si ex humana traditione manasset haec laus, non ita incaute crucem insereres laudi, in qua Filii appellatio, fortis scilicet, ponitur. Quoniam vero ab angelis nobis laus ista profluxit, qui ante crucem dicebant: *Sanctus, sanctus, sanctus*, sicut respicere Isaias meruit⁸; post crucem vero cum laude clamabant: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis*. Denique cum terraemotu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulus, toto populo spectante cum Proclo civitatis episcopo, in coelum per unam horam raptus est, ibique huiusmodi didicit hymnum. Rursumque descendens, nuntiavit quae in aethere audierat, dicens de coelo, quasi de multitudine psallentium, huiusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi, ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi incoeperant, civitatem receperunt, Deoque per huiusmodi laudem propitio facto, ab imminente ira liberati sunt⁹. At tu quam temere ut scripturas divinas

Nam et Spiritum S. asserere crucifixum Manichaeorum est.

Trisagion ab Angelis traditum.

Eius mirabilis effectus.

¹ Ioann. XV, v. 5.

² Psalm. XXI, v. 23, ubi apud Vulg. legitur: *Narrabo.*

³ Philipp. III, v. 18, 19, ubi Vulg. leg.: *quorum finis interitus... et gloria in confusione eorum.*

⁴ Vid. Matth. XVIII, v. 6.

⁵ Vid. Gen. III, v. 1.

⁶ Graec. vers. expungit atque, ita legens: *τω πληθει των πιστων ταις ακοαις.*

⁷ Leg. potius *quaternitatem, non Trinitatem*, quum etiam graec. text. habeat *και τετραδα.*

⁸ Isai. VI, v. 3.

⁹ Portentum hoc ab omnibus fere Episcopis

reliquas, ita et angelorum laudem pervertere praesumpisti? Quis igitur in huiusmodi non ingemiscat? Quis non lamentetur? Quis dolor similis inveniatur, sicut dolor Ecclesiae Domini et Salvatoris nostri Christi? Conspice te constitutum, ut sis lumen his, qui in tenebris sunt, et eruditor insipientium¹; imo insipientiae praeceptor es, lucem in tenebras transferens. Vide a te populos semel illuminatos, qui bona gustaverunt Dei verba², Dei mandata, Dei prophetias, praedicationes Dei, apostolicas evangelicasque doctrinas, abs te perverti magis, ac doceri non solum crucifigere filium Dei, et ostentui habere, verum et contraria sentire Scripturis divinis, et pacta abnegare, quae accedentes ad sanctum baptismum fecerunt. Nam cum coram coelestibus³ virtutibus omnibus, coram apostolicis evangelicisque ordinibus, sancti baptismatis tempore promiserint credere in unum Deum omnipotentem, nunc illos in tres deos credere docuisti. Rursum, cum polliciti sint credere in unum Dominum Iesum Christum Filium Dei incarnatum, et hominem factum de Spiritu Sancto et Maria Virgine, tu eos doces ne dicant Dominum Iesum Christum Filium Dei crucem perpassum esse, qui Deus est secundum sempiternam et impassibilem ex Patre generationem, et idem homo secundum eam, qua in novissimis diebus ex matre

prodiit, secundum quam etiam sustinuit passionem; sed unum Trinitatis mortuum esse, qui est ipsum Dei Verbum. Confessi sunt rursus Spiritum Sanctum vivificum et immortalem, dicentes credere in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem; et mortalem esse ponis Spiritum Sanctum, cum dicis: Sanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis. Fuge, obsecro, huiusmodi errorem. Corruisti; noli in ruina persistere. Peccasti; iam peccare noli. Expectat te sancta Dei Ecclesia, cupit amplecti poenitentem in vanis⁴ propositionibus tuis, et secum de Christo divina praedicantem, neque negantem ipsius animatam incarnationem, secundum quam etiam passus esse memoratur, clamatque tibi per nos: Venite ad me omnes, qui laboratis, et ego reficiam vos⁵. Non vult Deus, frater carissime, mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat⁶. Memor esto, Iesum Christum resurrexisse a mortuis secundum Evangelium⁷. Memento beati Matthaei scribentis: Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham⁸. Recordare quid Paulus scribat: Segregatus in Evangelium Dei, quod promiserat ipse Deus in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ex semine David secundum carnem, qui praedestinitus est Filius Dei⁹. Memento etiam Ioannis clamantis: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum¹⁰, sicut etiam

Enimque obsecrat, ut respiciat.

Petri impietatem execratur

Synodi C. P. confirmatum, quod et Marcellus refert in chron. Niceph. lib. XIV, cap. XVI, accidit, anno Christi 446. V. Migne tom. LVIII, col. 909 ad not. a.

1 Rom. II, v. 10, 20, ubi vulg. legit: Confiditis ipsum esse ducem caecorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium.

2 Hebr. VI, v. 4.

3 Graec. text. leg. χειρουργικων δυναμεων.

4 « De vanis ». Cont. Const. iuxta graec. vers. ετι τοις παταοις.

5 Matth. XI, v. 28, ubi Vulg. post laboratis addit et onerati estis.

6 Ezechiel. XVIII, v. 23, ubi apud Vulg. ita legitur: Numquid voluntatis meae est mors impiis... et non ut convertatur a viis suis, et vivat?

7 II Tim. II, v. 8, ubi Vulg. legit.: ex semine David secundum Evangelium meum.

8 Matth. I, v. 1.

9 Rom. I, v. 1, 2. Apud Caraf. Epist. Rom. Pontif. post Evangelium deest Dei contra Vulg. textum, quae prosequitur quod ante promiserat ipse Deus.

10 Ioann. I, v. 1.

est, et Deus erat Verbum, quodque caro factum est, homine assumpto, et quod Deum nemo vidit unquam¹. Haec tibi scripsi una cum praesenti synodo, conveniens te coram Deo et sanctis angelis, ut ea doceas, ea nobiscum sentias, ut illibata fides nostra permaneat in gloriam Dei.

Dat. infra ann. Christi 483-492.

EPISTOLA XVIII².

Petrus Fullo frustra admonitus, ut a Theopaschitarum haeresi recederet, anathemate percellitur.

Simplicius Episcopus ad Petrum Episcopum Antiochiae.

Fullonis impium dogma.

Quoniam importabilibus verbis impie garrulasti, et non iudicasti cedere praedictis sanctis Patribus, qui ornarunt sedem beatae memoriae multum triumphantis Ignatii martyris, cuius tu indignus existens, nescio quomodo, insiluisti inchoare novitatem in catholica Ecclesia tuis profanis legibus et impiis dogmatibus, et iudicasti non oportere dicere Christum crucifixum propter nos; sed passionem Deo impassibili impie induxisti, et immortalis Patri mortem imponere³; et non horruisti ea, quae non suscepisti ex divinis Evangelis et apostolis, probatissimisque et gloriosis Patribus, pessime sophisticatus ipsa

1 Ioann. I, v. 14, 18

2 Ex Migne Patrolog. tom. LVIII, col. 911. Quum Mainardus antiquam versionem ediderit, operae pretium duximus recentiore, quae Frontoni Ducaeo tribuitur, lectorum oculis subiicere, quippe quae graecum textum saltem in quibusdam locis reddit accuratius, licet in aliis minus recta videatur, ut identidem adnotabimus.

3 Graec. text. το αθανατω Πνευματι, immortalis Spiritui. Forte aptius ad Fullonis haeresim clarium exprimendam.

4 Supple non dubitasti.

5 Graec. text. habet: επι διε γραμματα, binis

intorquere, et propriam pestem sensus imponere simplicioribus, scandalum huiusmodi haeresis non ut aequaliter prioribus haeresibus vigeat, sed magis multipliciter excellat; et non statuisti credere veritati, et⁴ litteris nostris ad te scriptis: nunc incepti sententiare contra te, immo, ille qui vertex est omnium pastoralium sedium, in sanctis laudibus florens, apostolorum vere optimus Petrus, cuius tu nomine aequalis es, sed non opinione neque fide, quoniam ab istius recta intentione et immaculata fide valde declinasti. Et non solum contra te sententio⁵, sed et contra eos, qui non erubuerunt characteres venerabilium evangelistarum et apostolorum eos sequentium, ac perfectorum doctorum sermones, et instabili sententia ex tua iniqua expositione firmati sunt: tamquam dulcissima circumsequendi in mala opinione, quod vere amarissimum est, et non averterunt huiusmodi impietatem. Dicemus ergo tibi, sicut et contra illos: Quoniam dilexisti iniquitatem magis loqui quam iustitiam, dilexisti super omnia praecipitationis linguam dolosam; propter hoc Deus destruet te in finem⁶, et non solum ab Antiochena Ecclesia, sed ab omni civitate deponet. Et firma sit haec tua depositio a me, et ab his qui una mecum apostolicum thronum regunt, et ab Acacio Constantinopolitanae Ecclesiae pastore, et a

Frustra admonitus anathematizator.

epistolis. Quum ex hisce verbis evidenter appareat, hanc esse tertiam Simplicii epistolam ad Fullonem transmissam, dubitandum non est, quod secunda interierit. Vid. Sev. Bin. apud Migne not. a, l. c. pag. 915.

6 Al. sentio. Male, ut liquet ex graec. textu.

7 Psal. LI, v. 5, 6, 7. Graec. text. habet: εχρησασα πάντα τα ρηματα καταποντισμου γλωσσαν δολιαν. Dilexisti omnia verba praecipitationis, linguam dolosam. Vulg. vero leg.: Dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis, quam loqui aequitatem. Dilexisti omnia verba praecipitationis, lingua dolosa. Propterea...

venerabilibus episcopis sibi¹ subiectis, quoniam ipsorum monumenta² non sustinuit. Quandoque enim dicit Trinitatem propter nos crucifixam, non Christum; quandoque autem immortalem Spiritum, manichaeizans; quandoque ab istis diffugiens, meis argumentis reprehensus et sermonibus, dixisti, Christum post mortalem Spiritum passionem sustinuisse, sicut Samosatenus et Nestorius unum filium dividentes in dualitatem filiorum; quandoque autem et his cessisti non detrectando, et venisti ad peius, non glorificando cherubicum hymnum, ad Filium referre praestolanti tremore *αυθενδοιαστος* venerabiliter similiter Trinitatem, sed totum hymnum ad Filium referre³, volens firmare morbum cancri rodentis, quem innocentibus intulisti; et inde omnis generis haeresum laqueis circumpraecipitatus, a veritate exiens, non praedicas Christum pro nobis crucifixum, nec unigenitum Filium Dei, qui in medio Patris, et Spiritus Sancti est, pie glorificas. Quid enim isto magis interdictum, Patre a vobis et Sancto Spiritu non glorificato? Nam calumniam Seraphim vos infertis, qui Trinitatem non dicitis glorificandam, Sanctus, sanctus, sanctus, sed solum personaliter Filium. Et quae praecipitatio haeresum ita confundit, id est impudenter egit, sicut vos? Verumtamen et in isto percurrens adhuc novius⁴ ascendistis, et strangulandas infamias a Deo adiicitis, Filium videlicet, Patrem et Sanctum Spiritum sabellianizantes, simul coniungere iudicantes. Trinitatem confiteri negatis, in qua baptizamus et credimus et confitemur. Quis ergo non desleret sic dicentes de intemerato trisagio, quod

michi valde convenit refutare, et fletum merito dare in hos animarum simplicium cavillatores, ac insipium facinus fingentes; quos et alienos putavimus ab orthodoxa fide et catholica Ecclesia, et a communione ducis nostri gloriosi praecessoris Petri, qui claves regni a Salvatore nostro recepit? Qui autem participes apostoli esse volunt, ducuntur et doctrina ipsius, qui Christum dicit, et credit propter nos crucifixum, et hoc non negat, sicut et modo depositus Petrus, ex eo quod non legitime et inclementer in trisagio adinnovavit: *Qui crucifixus est propter nos*; scientes quia non Trinitatem crucifixam ab apostolis suscepistis, non Patrem, non Spiritum Sanctum, nisi carne Filium Dei unigenitum solum. Fugite ergo ab hac inclementi communione, et ero vobis communicans, in quantum et vos mihi, dolosa fallacia longe a nostra orthodoxia expulsa. Custodite, Christi discipuli, mei autem filii, traditiones quas a divinis Scripturis accepistis.

Dat. infra ann. 483-492.

EPISTOLA XIX⁵.

Zenoni denuntians Petrum Fullonem synodali iudicio fuisse perculsum, huius haeresim reprobat, ac imperatorem vehementissime hortatur, ut eum ab Antiochena Ecclesia expellendum iubeat.

Gloriosissimo, ac serenissimo filio Zenoni Augusto Simplicius Episcopus in Domino salutem.

Convenit clementiae tuae rerum ordinem nuntiare gestarum pro tranquillitate imperii serenitatis tuae, et oro suscipias precem meam, ac si ipse praesens

1 Al. tibi, Male contra graec. textum, qui sic habet: *σε τῶν υποβίβλων αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέρην.*
 2 Al. monita. Graec. text. *υπομνημάτων.*
 3 Hic quidem antiq. vers. videt. praeferenda. Vid. igitur vol. I n. edit., pag. 90, col. 2. sub med.

4 Al. nocentius. Mel. videtur.
 5 Ex Carafa Ep. Rom. Pontif. tom. I, p. 331.
 * Haec ep. e graeco satis corrupto versa est, nobis enim latinum textum originale temporis iniuria invidit. Cont. Const.

Captiosa eius commenta.

In trisagio non sola Filii persona, sed tota Trinitas glorificatur.

Unus Christus propter nos crucifixus est.

Imperatoris animum contra Fullonem exortat.

essem, benignis auribus tuis ut christianissimus imperator; et nequaquam arbitretur pietas tua, illum puro nos corde diligere, quicumque te pacem cum Deo habere non vult¹. Quoniam vero fideliter credidisti, nec ambigis et temporalis solii potestatem, et aeternae vitae retributionem superno ex momento pendere, per nostram etiam parvitatem dignare suscipere venerabilem, ac divinam beatissimi Petri confessionem, apostolorum scilicet principis, cui et regni claves a Salvatore traditae sunt², qui etiam praeparabit christianissimo imperio vestro locum in coelo cum sanctis angelis; quique immutabilem et immaculatam fidem in Dominum nostrum Iesum Christum Dei Filium unigenitum primus exponens a Salvatore ipso beatus est dictus. Nam cum ipse dixisset ad Dominum: *Tu es Christus Filius Dei vivi*³, ab ipso audire meruit: *Beatus es Simon Bariona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in coelis est, et super ista confessione⁴ aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eam*⁵. Cum ergo Salvator dixerit, quod portae inferi non praevalebunt adversus ipsius Ecclesiam, ut ab ea ipsius⁶ denominationem tollant, quae dicitur Christus Iesus⁷ et Dei omnipotentis Filius, Petrus primogenitus diaboli filius, et qui sanctae Antiochenae Ecclesiae indignissime se ingessit, sanctamque Sedem pontificatus Ignatii martyris polluit,

B. Petri confessio Ecclesiae fundamentum.

1 « Ullum nos pura mente diligere praeter eum, qui te cum Deo pacem habere velit » Cont. Const. iuxta graec. text.: *Ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο πρὸς τὴν διανοίαν ἡμᾶς ἀγαπᾶν, πληρὸν ἐκείνου τοῦ βουλομένου αἰ μετὰ τοῦ θεοῦ τὴν εἰρήνην ἔχειν.*
 2 Matth. xvi, v. 19.
 3 Id. ibi v. 16.
 4 Cont. Const. add. tua.
 5 Matth. ibi v. 17, 18.
 6 « Christi ». Cont. Const. l. c.

qui Petri dextera episcopus ordinatus est, Eustathiique confessoris ac praesidentis trecentorum decem et octo Patrum, qui in Nicaea convenerunt, ausus est dicere, non oportere Christum etiam Dei Filium nominare secundum divinam Salvatoris sanctionem et traditionem divinarum Scripturarum Patrumque expositionem; sed unum de Trinitate passionem pro nobis pertulisse in substantia Deitatis iuxta Arii, Apollinaris, Eunomiique blasphemiam, volens hac voce evacuare salutarem Domini incarnationem, secundum quam Christus et passionem subiit. Dicitur autem et unus ex nobis, *ut qui Abrahae semen apprehendit*⁸. Augere quoque deorum pluralitatem nititur: quippe sensus eius tres introducit deos, unum mortuum et duos viventes. Solvit etiam substantialis⁹ nomen sacrasque abiicit synodos Nicaenam, Constantinopolitanam et Chalcedonensem; sanctam quoque Mariam Virginem nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum Verbum homo factum est, quae necessitas Virginis? Et quare ad eam dixisset Gabriel: *Quod ex te nascetur sanctum vocabitur Filius Dei, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius*¹⁰? Post haec autem omnia impia, et blasphemiae suae praesumpta, et depravationem trisagiae deprecationis, cum illi addere voluit *Qui crucifixus est pro nobis*, multa inconvenientia effecit¹¹, multumque a nobis, et in Christo dilectis fratribus nostris, qui

Eam Fulloniae blasphemiam nititur contere.

Siquidem et evertit divinam Christi incarnationem.

Et polytheismum inducit.

Et ipsam Virginitatem destruit.

Et trisagium corrumpit.

7 « Qua Iesus dicitur Christus Dei ». Cont. Const. l. c. Ad sensum optime.
 8 Hebr. ii, v. 16, ubi Vulg. leg. *semen Abrahae.*
 9 Al. consubstantialis. Ad eum aptius.
 10 Luc. i, v. 35.
 11 Cont. Const. huius loci versionem nimis litterae tenacem arbitantes sic aptissime reddiderunt: « Postquam ausus est has omnes impietates, et blasphemias praedicare (evomere), ac trisagiam deprecationem depravare... multa perversa operatus est ».

in Oriente sunt, et a venerabili Acasio vestrae regalis, ita Deo amatae civitatis archiepiscopo admonitus converti noluit. Quapropter nunc sancta Dei Ecclesia maternis te vocibus, utpote excellentem ipsius Filium, alloqui non cessat. O a Christo amate imperator, meae venerabilitatis vinculum, in quo multitudines fidelium circumstringuntur, dissolvi non permittas; Domini autem Christi et unigeniti Filii Dei laudationem transgredi non permittas, quae et vestram civitatem periclitantem salvavit; sed tamquam angelorum traditionem indepravatam conserva¹. Petrum Arianæ superstitionis sequacem ab Ecclesia Antiochena expelle². Qua ex causa Petrus scindit vestem meam desuper contextam³. Deus et Pater mandavit principi apostolorum, quid vocarent Filium. Eius unigenitus Filius in confessione primi apostolorum fundat me, Sanctus Spiritus quotidie testatur mihi dicens: *Non iudica, te scire aliquid nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum*⁴. Si autem⁵ inimici, increduli, insidiatores, qui extravitem sunt, et qui unigenitum Filium Dei mactaverunt, lapidaverunt et ligno crucis affixerunt, vestem illius non diviserunt, et Petrus fidei meae vestem dirupit? *Portae inferi non praevalent adversus me*⁶, et Petrus tentat muros meos demoliri? Ego, piissime imperator, te de

imperio expulsum rursus introduxi, et malignos ac inobedientes meis divinis dogmatibus dedi pro sepultura tua, viamque potentiae aperui ante te, inimicos tuos percussi una cum iniquo eorum dogmate, antiquam potentiam exquisivi tibi a Deo in altis regnante, ex quo et regnare sumpsisti. Respice ad praedecessorem tuum piissimum imperatorem Marcianum, et illius fidem libenter amplectere; haereticam tyrannidem Petri quam citissime eradica, Valentini et Eutychetis discipulum expelle a civitate simul et ecclesiastico regimine, et a dignitate hierarchica deiectum esse sancito. Conspice, sanctissime fili et imperator invictissime, qualis⁷ in Chalcedonensi synodo indubitabilis defensio facta fuit, et quibus expugnavit Aeschinum, et divulgationes haereticæ doctrinae Petri expeditas. Haec legat sancta Dei apostolica et catholica Ecclesia, ut ab ipsa propter praedictas causas depositum ad communionem non suscipias; sed per divinos apices vestrae serenitatis ab Antiochia confinio propellite. Pro ipso autem constituite virum operibus sacerdotium ornantem custodemque diligentem sanctae Chalcedonensis synodi, et eorum quae in ea firmata sunt. Omnipotens Deus custodiat vestram potentiam in pace semper⁸.

Et Petrum longè ableget.

tate graec. text., qui solummodo legit *αι εχθροι απειθεις*.

⁷ Matth. xvi, v. 18.

⁸ Graec. text. legit « *θεωρησαν... οσα τα εν χαλκηδονι ανοδη αναμφισβητικος εδικασαι γερονε, και τον σου πολεμου εδικασαι; και της αρετικης διδασκαλιας Πητρον τους υμας εκλυτρωσαν* ». Conspice qualis in Chalcedonensi synodo non ambigua vindicta illata fuerit; vindicta haec ab hoste tuo illata fuit; et populos ab haeretica Petri doctrina libera.

⁹ Dat. iuxta Cont. Const. circa ann. 483; iuxta Jaffé l. c. infra ann. 403 et 492.

Zenonem obsecrat, ut Ecclesiae unitatem locetur.

S. SIMPLICII

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 482

I¹.

Zenoni describens pluribus ostendit, Petrum Moggum Alexandrinae Ecclesiae non esse praeficiendum.

Simplicii Papae ad Zenonem.

Inter caetera, et ad locum.

Petri aelera.

Sed iam veniamus ad eos, quorum unum a Pontificio Alexandrinae Ecclesiae secludendum, alterum huic praeficiendum tranquillitatis tuae scripta pronunciant: ac primo, si placet persona Petri, meritum expendamus. Nimirum hic est complex parricidae¹ Timothei, et exilio sempiterno vestra quoque iussione dignissimus. Hic contra veritatem militantium socius semper et doctor. Hic de quo Alexandrina urbe pellendo saepe me litteris rogasse non dubium est; qui si esset rectae fidei in catholica utique communione mansisset. Quod si ad eam nuper emendandus accedit, hoc ipsum diu retenti conflatur erroris, quam tamen emendationem si vel nunc sincera mente perquireret, satisfactionem consequenter afferret: non

expetit² dignitatem, qui post poenitentiam indulgentia dignus est, non honore. Absit, ut eius saluti si respiscit, invideam; complector, hortor et gaudeo, gloriosissime imperator; sed diu pravitate vulnere sauciato medicinae venia competit, non potestatis. Tunc enim religionis poterit nuncupari, si perversitate damnata, ad sanam fidem remeare praelegerit. Alioquin manifestum est, eum non curationem proprii desiderare languoris, sed ambire fastigium, quo perfidiae suae virus miseris animantibus confidentius licentiusque diffundat, et de superiore loco multo violentius in servitute catholicam redigat libertatem. Quaeso³ deinde, qui eius propectui suffragentur, et eos audio esse archimandritas et monachos, vel si qui sunt alii, qui sese a communione catholica separaverunt. Horum ergo testimonium comprobandum est, quorum admittenda persona, quibus sanae fidei et conscientiae causa non suppetit, et qui cum eodem pari tenentur errore.

An. C. 482

Cui vel respicenti danda venia, non potest.

Dat. ann. 482.

¹ Ex Mansi *Collect. Concil.* tom. vii, col. 994.

² Al. *parricidii*. Sane perperam: siquidem caedes facta fuit non Timothei sed Proterii Alex. episc. ut videre est apud S. Leonem epist. cv, pag. 149, col. 2. Simplicius autem Timotheum

Aelurum parricidam appellat et in ep. ii ad Zenonem § 1, pag. 209, col. 1.

³ Al. forsitan *expetat*. Sed rectius ad contextum videt. n. lectio.

⁴ Forte legend. *Quaero*

S. FELIX III.

An. C. 483

EPISTOLA I¹.

Zenoni electionem suam per legatos denuncians, eum pro viribus hortatur, ut, Petro Moggo reiecto, Alexandrinae Ecclesiae pacem restauret.

Cur Zenoni
mittenda legatio

Decebat profecto, venerabilis imperator, post sanctae memoriae decessoris mei³ transitum, meque in eius locum divina gratia subrogatum clementiae tuae litterarum munus offerre, quod vel ea, sicut rerum poscebat ratio, nuntiarem, vel officiositatis meae primitias exhiberem, quibus tamen rite depensis, etiam illa pariter necterentur, quae ad vestri munimen imperii, posteritatisque eius suffragia pertinerent; quantoque essent studio maiore curanda, tanto dignioribus internuntiis explerentur. Itaque conveniens fuit ut Vitalis et Miseni fratrum, et

¹ Eloquentissimas Felicis epistolas, quarum sane paucas in nn. codicibus reperivimus, cum his, et probatoribus editis eo accuratius contulimus, quo eius monumenta non parum implexa, et perturbata ad nos pervenerunt. Haec autem minus difficulter intelliges, si ea recolas, quae de gestis Acacii Sirmondus edidit, ut videre est apud Mign. *Patrol.* tom. LVIII, col. 928.

² Ex *Parisiens. Concil. Collect.* tom. x, pag.

coepiscoporum meorum, et famuli vestri An. C. 483

Felicis Ecclesiae defensoris ad vos necessariam legationem mitterem⁴, qui non tam baiuli specie ista deferrent, quam meam vicem peragentes me quodammodo vobis facerent esse praesentem. Per hanc⁵ igitur, velut cominus honorificentiae tuae iunctus colloquiis, precor ut supplicationem meam benignis auribus sicut princeps christianus accipias. Nec existimet pietas tua, quod quisquam magis sincera mente te diligat, quam qui te pacem in Deo vult habere perpetuam, quando fideli⁶ mente non ambigas et temporalis culminis potestatem et aeternae vitae commercia de superna propitiatione pendere.

¹ Ecce iamdiu est quod beati apostoli sedes, datis per beatae memoriae decessorem meum ad serenitatem tuam litteris, expectans⁷ et nullum recepit pro

^{18.} «Hanc epistolam Felix romanae synodi consilio ad Zenonem dedit.» Sev. Bin.

³ Cod. Vat. 1342 addit PP. *Simplicii.*

⁴ «Necessaria legatio mitteretur.» Cod. Vat. 1342.

⁵ Id. cod. *per hos.*

⁶ Al. *perperam fidei mente.*

⁷ Recte cit. cod. *expectat.*

Ad hanc Vitalis, Misenus, et Felix electi.

Ille sincere diligitur, cui pax in Deo desideratur.

Pro Alexandrina Ecclesia vehementer instat.

catholica fide, pro occidentalium¹ tranquillitate responsum; praesertim cum tuam conscientiam, gloriosissime princeps, metuendis adstrinxerit illa sacramentis, ne sedes² beati evangelistae Marci a doctrina magistri sui, vel communionem permitteres separari. Sed quoniam praefati decessoris mei studium, longa incommoditate faciente, haec eadem crebrius iterare non potuit; per meae nunc humilitatis officium sollicitius repetere non quiescit. Rursus ergo apostoli Petri veneranda confessio matris instat vocibus et suorum praecipue filiorum compellere non desinens confidentiam tuae pietatis³, exclamat: Christiane princeps, cur me a curriculo charitatis, quo Ecclesia universalis astringitur, permittis incidi? Cur in me rumpis totius orbis assensum?

Ecclesiae unitas integre servanda.

Fides enim una est.

2. Quaeso te, fili piissime, ne tunica⁴ Domini desuper contexta per totum, qua in unum corpus, Sancto Spiritu ubique regente, individuam fore Christi figuravit Ecclesiam, ulla patiaris sorte violari; neve, cuius inter ipsos, qui crucifixerunt Salvatorem, mansit integritas, tuis videatur temporibus esse divisa⁵. Nonne mea fides est, quam solam esse unam⁶, et nulla adversitate superandam Dominus ipse monstravit, qui Ecclesiae suae in mea confessione fundatae portas inferi nunquam praevalituras esse promisit? Haec te renatum ad regiam sustulit dignitatem, atque ab eius impugnatoribus

potestate extrusa⁷ praevalendi tibi denovo viam in ipsius defensione patefecit.

3. Verum, quaeso, propone etiam exempla gestorum, et hanc vicem meis repende beneficiis, ut quae per rerum examina comprobasti, et periculosa praecaveas, et subsidia recuperatae a te⁸ dignitatis affectes. Haec rogo, quae dicta Deus esse voluit per dictae sedis antistitem, vel per mei ordinis parvitatem, qui tuae securitatis⁹ intuitu, huiusmodi ideo promenda iudicavit, ut non tam per eius qualemcumque vicarium, sed praesentis apostoli velut auctoritate communitus, altius vias et divinae reverentiae, et humanae conditionis aspiciens (quod absit) non ingratus existere videaris collatae felicitatis auctori. Redeat, obsecro, in animi tui integra deliberatione conspectum, quae inimicos tuos facta deiecerunt, quae te ad imperiale fastigium, Deo comitante, revexerint; qualiter illi cum nefanda dogmatis receptione conciderunt; et quemadmodum gloria tua in¹⁰ haereticorum fuerit depulsione reparata; ut illi contra Chalcedonensis synodi venerabilia constituta, et beatissimi Papae Leonis scripta venientes, ipsa sui molitione collapsi sunt; et quibus modis eorum reformationes ad pristinum remearunt¹¹ tuarum reverentiam¹² principatum.

Religionis in imperat. beneficia ab ipso rependeunda.

Per illam Augusti gloriae reparatum.

4. Liceat, oro, apud te fidenter exponere¹³, quem¹⁴ convenit non tacere. Unicum in te superest prisci nomen impe-

9 Al. serenitatis.

10 Apud cit. cod. forte melius in desideratur.

11 Al. repararunt. Cod. Vat. 1353 remearverint. Cod. Luc. Forte revexerunt.

12 Hard. forte tua cum reverentia. Cod. Vat. 1353 tuae reverentiae principatum. Cod. autem 1342 cum reg. mss. tuam reverentiam. Lege igitur ad pristinum revexerunt tuam reverentiam principatum.

13 Al. exercere. Cod. 1342 exercere, ubi alio caractere recensere.

14 Forte quod.

1 Al. Male orientalium: cit. cod. et pro Ecclesiarum.

2 Apte quidem id. cod. sedem.

3 Id. cod. maternis te vocibus et praecipue filiorum tuorum compellere non desinens ante praesentiam tuae pietatis.

4 Optime sane id. cod. ne tunicam Domini, qua desuper contexta per totum, in unum.

5 Id. cod. esse discissa.

6 Id. cod. esse veram; sed inepte ad context.

7 Id. cod. Melius detrusa.

8 A te deest in cod. Vat. 1342.

Timendum igitur, ne mutatis causis, mutetur et eventus.

Marciani et Leon. pietas Zenoni esto in exemplum.

Huc obiciuntur litterae suae ad Simplicium:

ratoris. Ne, quaeso, nobis salutem tuam, pie imperator, invidias; ne fiduciam pro te minuas supplicandi. Causae, quibus Dominus sit propitius, inquirendae sunt, non quibus eius indignatio provocetur: convenio, contestor, obtestor, quoniam metuo, horresco, formido, ne mutatione causarum (quod absit) mutetur eventus. Respice propitius ad decessores tuos augustae memoriae, Marcianum scilicet et Leonem, et tantorum principum fidem; legitimus eorum successor amplecti debes illorum in religione consensum, quorum debes memoriae reverentiam. Absit a tua devotione, absit a tua potestate, ut talium credaris respuisse iudicium.

5. Postremo professionem tuam conscientiamque recolendam sensibus tuae pietatis insinuo. Palatii tui facito scrinia recenseri, et scripta illa diligenter investigari, quae ad apicem summae regrediens potestatis ad decessorem meum pietas tua pro communi gratulatione direxit; his cum semper magna laude prosequeris, quod haereticam tyrannidem praedicationis catholicae vigore contriveris, qua utique istius veritatis praedicatione nihil aliud¹, quam de Eutychemo labores errore prorsus abolendo, eiusque sequacibus excludendis. Haec pro synodi Chalcedonensis definitione servanda, reducendoque sanctae memoriae Timotheo rectae fidei sacerdote tota sua textus serie pie locuta est. Haec certe tua mansuetudo cognovit², nec res incognitas tua clementia proferre potuisset, et palam aperteque professa, quod laudum tuarum testificatione firmasti.

6. Requiritur illa quoque, quae ad

1 Supple agebatur, vel aliud huiusmodi.

2 Cit. codd. male ad context. cognoscit.

3 Perperam cod. 1342 Salvator venis rursus restituerit sacerdotem.

4 Cit. cod. Qui est depulsus.

sanctae memoriae Timotheum orthodoxum Alexandrinum episcopum serenitatis tuae paginae sunt locutae, atque ex ipsis actibus intueri, nisi Petro ex ea memorata urbe secluso, qui ei Ecclesiae tunc temporis incubabat, supradictum Timotheum non fuisse revocatum. Vos ad eundem venerandae recordationis pontificem iam reductum sacras venerabiles mox dedistis, quibus fidei pectore gloriabimini, quod sanctae Ecclesiae magnae civitatis Alexandriae providens orthodoxae fidei, Dominus noster ac Salvator verum restituerit sacerdotem³. Ubi manifestum est, quia cum hoc verbum dicitis, illum fuisse falsum, qui pulsus est⁴, ostenditis; et cum in venerando Timotheo orthodoxo fidem Dominum textamini reduxisse, perversam in omnibus in Petro perhibetis refutasse doctrinam non ob aliud, nisi quia et ille, qui orthodoxus pronuntiatur et verus, Chalcedonensi synodo (sicut eius tunc missa tenet professio) consentiebat, et iste, qui falsus et perversus eiicitur, ab eiusdem synodi tramite discrepabat.

7. Denique cunctos episcopos Aegypti universosque clericos⁵ increpastis, vestris generaliter apicibus sancientes, ut nisi intra duos menses ab his, quae a principio contra canones, contra Ecclesias Dei, contra orthodoxam fidem cogitaverunt, abstinerent, atque beati Timothei communionem⁶, quam impie reliquerunt, dignae poenitentiae satisfactione remearent, non solum despoliandos honoribus; verum etiam et Alexandrina urbe, et omni Aegyptiaca regione carituros: iniustum enim videri, sicut christianus imperator affirmans⁷, ut qui se ad Ecclesiam⁸, quae

Ad Timotheum;

Ad Aegypti episcopos etc.

5 Et cod. 1353 ita legit: alii aut. edit., quibus n. cod. 1342 adhaeret, rectius clericos.

6 Lege ad beati Timothei communionem.

7 Affirmat. Cod. c. 1342, et quidem recte.

8 Hard. Forte ab Ecclesia, vel adversus Ecclesiam. Id. cod. optime ab Ecclesia.

ubique terrarum est, segregarent, haberent sacerdotis¹ aut ullo sacro ministerii nomine censerentur. Vos indigne ferentes ab Alexandrinis seditiones² concitatas, eos, qui propter ordinem clericalem simili deceptione tenebantur, nisi salutaribus monitis obedirent, tali poena dignos arbitrabamini³.

Itemque opponitur quod ipse egerit contra Moggum.

8. Vos Petrum speciali notantes elogio, quod illicite se Alexandrinae iniecisset Ecclesiae, omnes, qui tam ab eo quam haeretico Timotheo iam defuncto fuerant ordinati, si intra finita tempora resipiscerent, ad communionem catholici Timothei mandatis recipi (non etiam ad male praesumpti gradus privilegia decreveratis admitti), consequenter addentes, caeteros deteriora subituros, si eligere meliora nolissent. Vos cuiuslibet post has varias satisfactionis causas cunctis penitus abstulistis, quibus⁴ ipsos ab unitatis consortio discedentes, recensuistis tulisse iudicium. Vos de ipsius persona Petri quidquam denuo defricandi⁵ sapienti consideratione tacuistis; quippe quem⁶ Ecclesiae arce deiectum, simul pervasi pontificii videretis honore nudatum; nec ullo modo fieri posse, ut unquam vel orthodoxis praesideret, qui aut a nullis aut ab haeticis fuerat institutus, vel recidiva toties temeritate violentus ovile dominicum subdolos et invidiosus⁷ intraret.

9. Atque ideo quod corrigendis eius prae-

1 Id. cod. rectissime sacerdotis dignitatem, aut ullo sacri ministerii.

2 Cit. codd. addunt iterum. Ad rem quidem aptissime.

3 Id. codd. subiiciunt « qualem non sustinerent nec ullis criminibus involuti. Ad context. concinnius videtur.

4 Recte cod. 1342 quia.

5 Apte id. cod. defricandum.

6 Id. cod. rectius ab Ecclesiae arce.

7 Id. cod. insidiosus, cui consentit et al. 1353.

8 Al. nullo more.

tendebatis sectatoribus irrogandum, huic iam quasi magistro sceleris rationabiliter deputabatis inflictum; ut, quibus fratres merserat ad ruinam, fieret ipse metuendae damnationis exemplum; quodque adeo verum est, ut superstare venerando Timotheo legionem sollicite iusseritis, si eidem humanitus aliquid evenisset. Vos non nisi de catholicorum collegio clericorum, et a catholicis consecratum subiistis videre pastorem; quia ubique nullo ritu⁸ sub vestrae serenitatis obtutibus haeresis ipse praecipuus Eutychnianae dementiae potuit esse vel dici orthodoxi successor antistitis. Quo igitur animo bestiam, quam a gregibus Christi duxistis abigendam, in eorum denuo patimini⁹ saevire perniciem? Certe legibus, quas universis imponitis, magis vultis vinci¹⁰, quam promulgare contraria; quanto satius¹¹ fuerit, intemerata persistere, quae heri pro integritate retinenda totius Ecclesiae protulistis, quo et tui catholici imperii auctoritas inconvulsa permaneat, et nihil accedat, quod actibus apud Dominum vestrae felicitati obsistat.

Chalcedonense concilium fidei defensio.

10. Cernis enim, venerabilis imperator, quia ut Chalcedonensis synodi indubitata defensio inimicorum eius elisio est, sic vicissim manifesta illius impugnatione comprobatur hostium venerandae ipsius cognitionis evectio¹². Meministis quemadmodum verba divina nos instruant neque in dextrum, neque in

9 « Pateremini ». Id. codd., sed perperam, ut videtur.

10 Cod. 1342 apte leg. quas humanis rebus imponitis, mavultis vinci.

11 Cod. 1353 quanto sacrius. Inepte, ut opinor.

12 Al. protectionis; male quidem. Cit. cod. 1353 leg. congregationis electio. Itaque sic legem: comprobatur hostium venerandae ipsius congregationis (sc. Chalced. concil.) evectio. Mox autem id. cod. sic prosequitur: « Congregatio memorabilis, quemadmodum verba divina nos instruant, nec in dextrum, nec in sinistrum limitem rectae dispositionis excedit ».

E prioribus argo posteriora redargui necesse est.

Illud enim catholicam doctrinam complectitur

sinistrum limitem rectae dispositionis excedere, sed via (ut scriptum est) regia mediaque gradiendo¹ hinc atque inde Nestorii Eutychetisque sacrilegia condemnata² detestans, ita magnae pietatis praedicans sacramentum, ut omnipotentis Dei Patris consubstantiale sempiternumque Verbum, quod incommutabili Deitate³ et incarnatum est, et ab ipso ineffabilis conceptionis exordio, quam sibi in utero Virginis Matris potenter instruxit⁴, unum eundemque Iesum Christum Dominum nostrum, unum eundemque Dei et hominis Filium, unum eundemque inconfuse, indivise Deum hominemque veraciter permanentem intemerata Patris lege prolatum, in hoc mundo fuisse conspicuum⁵, divina simul humanaque gessisse; mortuum, atque ex mortuis exurgentem⁶ in Patris dextera residere, itemque inde venturum, ut est visus ire in coelos, eatenus profiterentur, quatenus librorum memorat traditio divinorum, et Nicaeni Concilii forma, sicuti⁷ cuncti retro praedicavere Pontifices; sic⁸ eorum tam Ephesino primo competenter inserta conventui, quo beati Papae Celestini temporibus Nestoriana pestis extincta est, quam datis augustae memoriae Leoni sanctae memoriae Leonis Papae epistolis capitula subiecta testantur; quibus vir ille⁹ consulens etiam totius Orientis episcopis¹⁰, eorumque responsa subscriptionesque super synodi Chalcedonensis approbatione suscipiens, ea nullatenus

Scripturis, Concilio, Patribus comprobata.

1 Deut. II, v. 27, ubi Vulg. leg. publica gradiemur via; non declinabimus neque ad dexteram, neque ad sinistram. Caeterum locus nimis implicatus clar., quo fieri potest, evadet si variantes locutiones probe connectas.

2 Cod. 1342 forte melius sacrilega commenta.

3 Cit. codd. add. descendit.

4 Cod. 1342 instituit.

5 Al. perspicuum.

6 Cit. cod. 1342 aptius resurgentem.

7 Cit. codd. 1342, et 1353 rectius, ut opinor, Nicaeni concilii formam secuti.

App. Bull. Rom. — Vol. I.

passus est mutari, quo magis christiana mente perpendit et hoc esse verum, quod cum divinis assertionibus catholicorum de toto orbe doctorum longe, antequam huiusmodi quaestio nasceretur, consonantia ubique dicta concinuerant¹¹, et ideo nulla iteratione refodienda¹², quae constarent iure damnata; ne non solum causa praesens in omne catholici nominis extendat exitium, sed etiam cunctis residuis¹³ publica bella resumendi pandatur occasio, si quolibet modo, quod semel a veteribus universaliter decimum est, retractetur; uti esse iam etiam¹⁴ pervidetis Alexandrinae Ecclesiae perversorem¹⁵ funesta diu impunitate grassantem, vestris praeceptionibus, quibus merito dudum probatur eiectus, esse nihilominus abigendum.

Iure damnata non amplius iudicanda.

11. An non ipse est per triginta annos catholicae desertor Ecclesiae, inimicorumque eius sectator et doctor, et ad fundendum sanguinem semper velox fuit, et promptus? Numquid ad hanc istam dissimulationem sumus quadam ex conviventia praeceptoris¹⁶? In quo revera non est opus discussione subtili; quia eius aperta sunt crimina. Dolet certe pietas tua, quod per diuturnos partis alternae gravesque conflictus multi ex hoc saeculo videantur ablati aut baptismatis, aut communionis expertes. Sub hoc ergo praesule ne sint baptizati, et efficiantur haeretici, et sine communione transeant, ne in perditorum pravitate deficiant; ut

Moggeti commissa.

Ideo expellendus.

8 Cit. codd. perperam ut videt. Sicut eorum tam Ephesino plurima.

9 Cit. cod. recte addit permotus.

10 Cit. codd. recte Episcopos.

11 Cit. codd. consona ubique dicta cecinunt.

12 Cit. codd. refodienda.

13 Cod. 1342 recte cunctis haeresibus.

14 Cit. codd. addunt procul dubio.

15 Cit. codd. perversorem.

16 Cod. 1342 cum al. edit. conviventia. Appendix codicis Theodos. apud Sirmondum leg. excohibentia recepturi, sed inepte ad sequentia, ut videtur.

quemadmodum scriptum est, *caecus caeco ducatum praebens cum eodem mergatur in foveam*¹.

12. Non est hoc, oro te, acerrimum decrevisse periculum², quando nec sauciis adhibetur firma curatio, et sanis ingeritur miseranda contagio? Nam quomodo aiunt sedari posse, si in futuro furores suos patiantur³? Quid est illud⁴ dicere iam causam nullam superesse certaminis, nisi haereticis victoria tribuatur? Proinde quibus inferri castigationis aliquid etiam corporalis, ut Pater benignus, horrescis; multo clementius eorum animos non patiaris⁵ intercipi, sed pia depositione⁶ compressos tandem subdi facias catholico sacerdoti; ut verae generationis⁷ effectum, et securum sibi profuturae communionis auxilium consequantur. Subiecit vobis divina Providentia facultatem, qua itidem effringatis opera perfidorum. Depulit ille nostrae religionis vastatorem, vos ab eius Ecclesiae cervicibus irruptionem deturbate praedonum. Pacavit ille rempublicam (sicut vester quoque sermo testatur) a tyrannide haeretica; libertatem vos ab ipsis haereseos praeceptoribus populos eruentes christianis restituite. Ille vos aulae legitime restituit imperatoris iure suffultos; reddite vos magistro discipulum; sedem beati Marci Evangelistae ad communionem beatissimi Petri, de vitae eorum meritis devotione redu-

cite; ut ipso in vobis opus bonum perficiente, qui coeperit, secure audire mereamini: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*⁸; et ad tuae gloriae cumulum ita vice Dei praesideas, verendus veraciter existens divinitatis imitator, atque adhuc in rebus temporalibus constitutus iam experiaris et munus in aeternam tibi beatitudinem praeparatum.

13. Quod vero cuncta litteris non potuerunt comprehendere, quae negotii qualitas non sinit praeteriri⁹; quaedam venerabilibus nostris fratribus et coepiscopis meis, quibus cura legationis iniuncta est, proprio apud vos agenda sermone commissa sunt. Precor ut ea quaeque¹⁰ et audire benignus, et indifficiliter annuere tum pro catholicae observantia veritatis, tum etiam pro regni vestri incolumitate dignemini¹¹.

EPISTOLA II¹².

Acacii silentium obiurgans eius conniventiam cum haereticis execratur, illique praecipit ut, Chalcedonensi synodo integre servata, Alexandrinam Ecclesiam enixe vindicet.

Felix ad Acacium Episcopum per Vitalem et Misenum Episcopos¹³.

Postquam sanctae memoriae decessore meo Papa Simplicio de vitae¹⁴ cursu su-

Rogat, ut legatorum dictis annuat.

perna praeceptione migrante, ministerii quod regebat, ad meae humilitatis officium gubernacula pervenerunt; in¹ diversas generalis Ecclesiae curas, quas ubique terrarum cunctis populis christianis², summi pastoris voce delegante, beatissimus Petrus apostolus pervigili moderatione dispensat; continuo me sollicitudo maxima, quae et praedecessorem meum incessanter urgebat³ tam Alexandrinae urbis, quam status fidei totius orientalis regionis excepit. Haec nos diebus noctibusque perstringens ad Dominum Filium nostrum christianissimum principem per Vitalem et Misenum fratres et coepiscopos nostros legationem compulit destinare; quae vice mea pietati eius et debita praesentaret officia, et pro fide catholica, maiorumque nostrorum servandis constitutionibus supplicaret.

1. Hac⁴ igitur illo pergente, par fuit dilectionem tuam dilectis pariter salutare colloquiis, et consequenter hortari, ut aliquando tandem patrocinium causae Domini communis impendas⁵, nec despiciendum putes quod Christi confessione veridica, et universalis eius Ecclesiae definitione vel de pace concorditer⁶..... si illius et honore cupis esse clarus et nomine. Fatemur enim secundum apostolicam vocem, magnam nobis inesse tristitiam et dolorem cordis nostri continuum⁷ cogitationibus, quas in die⁸ procedentibus negotiis sustinemus. In pri-

mis illud, quod dudum ante oculos fere omnium vertebatur⁹, occurrit; cuiusnam rei causa videlicet intercessit, indica nobis, quod dilectio tua non modo tantis opportunitatibus indesinenter exortis, verum etiam saepe numero a decessoribus meis¹⁰ litteris invitata, "velut obstinato silentio nunquam super hanc partem aut consulere quidquam voluerit, aut referre. Cumque nos aliquid temere sinistrum (quod absit) de tua mente conveniam¹¹ opinari; tamen quia venerabilium virorum, qui Ecclesiam, cui praesides, ante rexerunt, morem formamque destituas, ullo modo possis non esse suspectus.

2. Certe si (quod non credimus¹²) dedignaris¹³ B. apostoli vicariis reverentiam tuis deferre fastuosis affectibus, memor saltem¹⁴ officii pro fidei integritate catholicae, pro paternarum custodia sanctionum, pro synodi Chalcedonensis constitutione servanda, quae Nicaeni conventus penitus probat¹⁵ articulos, atque pro eis ubique hostibus comprimendis, sicut orthodoxorum urbis illius imitator antistitum, constanter exurgere debuisses; quoniam te aliter inter membra corporis Christi monstrare non possis, nisi nullatenus providere desisteres illis, quae per totum mundum dicuntur obrepisse, contagiiis.

3. Proinde adire debes saepius¹⁶ christianae mentis Augustum, et causas eidem salutis suae atque etiam imperii redditurus, et conservandi eius auxilium

Eius superbiae capiti.

Quid imperatori crebrius innotendum.

1 Matth. xv, v. 14, ubi apud Vulgat. legitur: *caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt.*

2 Cit. codd. legunt *arcessisse remedium, sed decrevisse periculum.*

3 Iid. male inquirunt *sedari posse furores suos, si tali rectore patiantur?*

4 Iid. male aliud.

5 Iid. *perperam* ad orat. context. *patieris.*

6 Cod. 1353 *dispositione.* Ad rem forte aptius n. lectio.

7 Cit. codd. 1353, et 1342 melius *regenerationis.*

8 Matth. x, 24, 22.

9 Cit. cod. 1342 recte *praeterire.*

10 Iid. *quoque.* Forte aptius ad context.

11 Dat. iuxta Baron. et Jaffè op. cit. pag. 52, ann. 483.

12 Ex *Paris. Concil. Collect.* tom. x, pag. 40, ubi notatur, hanc esse synodicam epistolam, quam PP. Concilii Romani a Felice Pontifice ad Acacium transmittendam esse censuerunt.

13 Cuiusnam civitatis fuerint episcopi ex historicis non liquet. Verum e vetustiss. mss., cui titulus est *Concordantiae canonum*, facile comperitur Misenum Cumae, Vitalem Truenti episcopum fuisse, quae tunc temporis urbs erat in regione Picena ad fluvium eo nomine dictum. Baron. *Annal.* 483, num. xix.

14 Al. add. *huius.*

Acacii silentium urget.

Cur legati ad imperatorem missi.

1 Cod. Vat. 1342 recte *inter.*

2 Cod. Vat. 1353 *Christi.*

3 Cod. Vat. 1342 *agebat*; Vat. autem 1353 *angebatur.*

4 Scilicet *legatione.*

5 Cod. Vat. 1342 *ut aliquando tandem causam te Domini communis impendas.*

6 Duo cc. codd. hic punctorum loco legunt: *exequendum est.* Inepte, ut videtur. Potius ex contextu supplend. opinor: *patres nostri statuerunt.*

7 Rom. ix, v. 2, ubi apud Vulg. legitur: *Quoniam tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo.*

8 Al. *in dies propellentibus.* Recte quidem *in dies.*

9 Cod. Vat. 1342 *versabatur in dies.*

10 Id. cod. *decessoris mei.* Ad rem apte.

11 Nonnulli edit. *incitata*, quibus adhaerent cc. codd. 1342 et 1353. Sane melius.

12 Cod. Vat. 1342 *ut non credimus.*

13 Codd. Vatt. 1342, 1353 delent *dedignaris*, atque ita legunt: *Beati apostoli vicariis reverentiam tuis deferre fastidis affectibus.*

14 Iid. codd. addunt *sacerdotalis.* Rectius, ut opinor.

15 Cit. cod. 1342 *Proinde adire crebrius decuerat.* Rectius ad context., uti patet e seq. paragr.

frequenter ingerere; unde inimici illius corruperint, et qua via idem surrexerit¹, nihilominus intimare ei; scripta illa sensibus pietatis eius offerre, quibus decessorem meum eximia laude extulit², eo quod haereticam tyrannidem catholicae veritatis assertionem confoderit. Item³ illa quoque, quibus Petrum Alexandrinum ab Alexandrinae cervicibus excussit Ecclesiae, et⁴ sanctae memoriae Timotheum revocavit orthodoxum; nec illa praeterire, quibus episcopis et clericis, laicisque per omnem Aegyptum constitutis, quod a divina christiana professione deviasent, sicut catholicus imperator obtestans, nisi intra duos menses ad communionem⁵ Timothei redirent, honoribus, Ecclesiis, omnibusque in illa regione denuntiavit esse privandos; simul etiam quibus Petri, quem illicite se Alexandrinae Ecclesiae iniecit perhibuit, ac Timothei haeretici iam defuncti ordinationes, vel ea, quae secreto per modos dicebant, ita recassavit; nec non etiam illud adnectere, quod cum Timotheus sanctae memoriae catholicus fungeretur extremis, divinae inspirationis instinctu, tam ad eius Pontificis consulta rescribens, quam ad urbis Alexandrinae clerum, omni providentia mandaverit⁶ praecavendum, ut si praefatum Dominus sacerdotem⁷ transire iusserit non nisi de catholicorum corpore clericorum, et qui orthodoxae fidei probaretur esse discipulus, omnibusque communicaret Ecclesiis, atque a catholicis ordinatus succederet defuncto Pontifici; nimirum sapienter intendens, Pe-

trum, qui aut a nullis, aut ab haereticis falsi nominis huius honore iactaretur, super petram⁸ catholicae Ecclesiae, e qua eius temeraria fuerat praesumptione depulsus, nunquam posse penitus praesidere.

4. Haec⁹ huiusmodi quae gesta sunt, et dilectionis tuae conscientiam non latent, convenerat saepius impertiri¹⁰; praecipue cum in his christianissimo principi promulgandis, quando ad regiam potestatem Deo comitante remeavit, operam tuam missis huc litteris non tacueris vehementer impensam esse, dignam catholico Pontifice; gloriareris omnes qui contra sedem¹¹ vestram, contraque Chalcedonensem synodum, et contra praedicationem Sedis Apostolicae venire tentaverint, fuisse prostratos; quo magis te pro tua salute et professione ferventius apud clementiae eius aures oportuerat talia incessabiliter allegare, ac magnopere deprecari, quo nec suam, quam catholica mente deprompserat, violari¹² ullatenus pateretur cuiuslibet subreptione sententiam; nec adversus universalis Ecclesiae sanctionem per haereticorum furias, quas, Deo inspirante, pietas eius eliserat, sineret denovo pullulare, quam manifestissime pervideres; ac tua modis omnibus praedicatione rursus in ea, quae extiterant ei adversa, consurgeres, atque eadem sine dubitatione firmares; quando huic reluctancia, sicut dudum fuerant subversa, iacuissent; ne vel tuae (quod absit) fidei destitutor, vel perfidiae dicereris fautor alienae. Error enim, cui non resistitur, approbatur; et veritas, quae¹³ minime

Acacii conventiam vehementer rearguit.

¹ Cit. codd. *idem surrexerint*. Perperam, ut liquet ex praecedent. epp.

² «Sustulit». lid. codd., qui mox delent eo.

³ Cod. Vat. 1342 delet item.

⁴ lid. codd. 1342 et 1353 ut... *revocaret*. Ad rem aptius n. lectio.

⁵ Cod. Vat. 1342 addit *sancti*.

⁶ Al. rectius *mandavit*.

⁷ Duo m. codd. 1342 et 1353 recte addunt de *terrena conversatione*.

⁸ Al. *unde Petrum*, ad quorum lect. accedunt et m. codd., sed *perperam*.

⁹ Cod. Vat. 1342 *Haec et huiusmodi*. Forte melius.

¹⁰ Cit. cod. *imperari*. Inepte, ut videtur.

¹¹ Al. forte melius *nostram*... cod. autem Vat. 1342 *idem vestram*.

¹² Cit. cod. 1342 *temerari*.

¹³ Cod. Vat. 1342 *quum*.

Veritas enim invidicata opprimitur.

defensatur, opprimitur. Deinde cum tibi, Domino praestante, apud dominum filium nostrum religiosum principem familiaritatem esse noverimus; nullus unquam potuit suaderi, dilectionem tuam nequivisse gerere, quin¹ potius noluisse: et ideo quia non impossibilitatis² esset, quod taceretur, ipse quoque non ambigis, quid hinc universalis iudicare possit Ecclesia.

5. Ubi est, frater Acaci, labor tuus, quo tyrannidis haereticae tempore desudasti? Patieris hoc damno conscientiae tuae eiusmodi perire mercedem? Respice apostoli verba, quae testantur³: *Currebatis bene; quis vos confascinavit*⁴? Cur eorum, frater, quaerere semitas veteres nunc relinquis? Cur irruentibus in ovile dominicum lupis nulla vigilantia ministerii pastoralis obsistis, sed acquanimiter atque securus commissum gregem aut laniari perspicis, aut necari? Non dicentem recolis Dominum, et animam suam quidem pro ovibus ponere pios pro devotione pastores; mercenarium autem de his curam penitus non habentem, mox ut bestiam forte conspexerit, sine ulla diffugere consideratione testantem? Verum cum tibi fugiendi nulla sit causa, (nam nulla formido est) metuo, ne septa dominica non tam pavore deserere, quam (quod est detestabilius) sponte videaris saevis dentibus obiecisse⁵.

6. Ausculta vocem eiusdem Domini praemonentis: *Qui mecum non est, contra me est: et qui mecum non colligit, dispergit*⁶. Et diligenter attende, nihil aliud esse; non procurare quae Christi

¹ Cit. codd. recte *quam*.

² lid. codd. *non impossibilitatis fuit, sed voluntatis*. Forte melius.

³ Cit. codd. *Apostoli... testantis*.

⁴ Galat. v, v. 7, ubi Vulgat. legit: *quis vos impedivit veritati non obedire?*

⁵ Al. forte *deiecisse*. Cur?

⁶ Luc. xi, v. 23, ubi Vulg. verba legit aliquantulum transposita.

sunt, nisi se palam profiteri eius inimicum. Non desperemus facere, frater, veram Salvatoris nostri sententiam, qua se usque ad finem saeculi Ecclesiae suae non defuturum esse pollicitus est⁷; nec ab inferi portis eam dixit esse superandam; et quae omnia per apostolicae scita doctrinae ligarentur in terris, nec in coelestibus memoravit absolvi⁸. Neque putemus, quod quibuslibet sit vallata periculis, unquam pondus vigoris sui vel censura beatissimi Petri, vel auctoritas universalis amittat Ecclesiae; quae quanto magis cavet, ne mundi prosperitatibus in te pesca, tanto non frangitur, sed potius erudita divinitus crescit adversis. Unde⁹ perspiciendum est, ne eam, quae nullis potest obrui motibus¹⁰ procellarum, quicumque eam submergere nititur in ipso saeculi pelago fluctuantis, ipse potius a gubernatione salutari in profunda deiectus, illa praevalente, mergatur.

7. Atque ideo, cum ita sit, moneo, hortor et suadeo, ut quae commissa sunt corrigas, et frequentibus studiis de te facias meliora sentiri: *Negligere quippe, cum possis deturbare perversos, nihil est aliud quam fovere. Non¹¹ caret scrupulo societatis occultae, qui evidenter facinori desinit obviare*¹². Unde si contra synodi instituta Chalcedonensis tendere hostilia corda perspicis, et quiescis; mihi crede, nescio quemadmodum te Ecclesiae totius asseris esse participem. Ad te oculos praeterea non reducis, quia non solum in hac causa adversus omnem catholici dogmatis tendatur unitatem, sed etiam cunctis

⁷ Matth. xxviii, v. 20.

⁸ Id. xvi, v. 18 et 19.

⁹ Al. *ubi*.

¹⁰ Al. *motibus*.

¹¹ Al. *Nec*. Melius ad orat. context.

¹² Haec verba apud Gratianum Anastasio PP. tribuuntur. Ita Harduin. *Act. Concil.* tom. II, p. 813.

Christi promissio fidendum

Non frangitur Eccles. auctoritas, sed augetur adversis.

Chalcedonensis synodus fortiter defendenda.

haeresibus, quae vel se nobis melius sentire praetendunt, resumendi vires, atque inter usus pristinos resurgendi latus campus aperitur, si semel quod a nostris maioribus est dispositum, qualibet occasione pulsetur.

Idque ab Acacio protinus requiritur.

8. Unde iterum atque iterum protestamur, ne in abruptum totius Ecclesiae status per audaciam contra synodum catholicam insurgere molientium sinatur abduci. In quo quidem certamine firmum fundamentum Deus statuet, sicut de eo nobis licet sperare: *Et novit Dominus, qui sunt eius*¹. Verumtamen, salvo eo, quod in die iudicii talem a nobis Ecclesiam certum est, qualem a Patribus accipimus, exigendam; etiam in hac vita, se ad eam non pertinere cognoscat, qui non solum plenitudini eius noxia conatur inferre, sed etiam qui ea, quae eidem congruentia sunt, dissimulat providere. Absit ut de tua dilectione taliter nos credamus, quem et dudum pro catholica fide viriliter stesisse reminiscimur, et a totius Ecclesiae corpore nolumus discrepare. Quapropter instantius (qui te sincero diligimus charitatis intuitu) crebro repetitis hortationibus incitamus, ut ipse vicissim ea post haec devites, quae te ab omni domo Christi ostendant esse disiunctum; nec magis illa secteris, quae ab eadem te faciant esse divisum. Multa vero (quia non opus fuit litteris universa congerere), quaeque utilitas negotii praesentis efflagitat, fratribus et coepiscopis Apostolicae Sedis legatione fungentibus, vel cum domino filio nostro clementissimo principe, vel cum tua dilectione colloquenda mandavimus; quod² acquum est et pro catholicae fidei observatione prom-

Mandat, ut legatorum verbis obsequatur.

1 II Timoth. II, v. 19, ubi Vulg. leg. *cognovit*.
2 Al. *optime quos*.
3 Dat. iuxta Baron., et Jaffé l. c. ann. 483.
4 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VII, col. 1108.

pta mente suscipere, et pro tuae aestimationis intuitu necessariam apud augustae mentis benevolentiam suggestionibus adiuvari³.

EPISTOLA III⁴.

Acacium de silentio redarguens ei per legatos edicit, ut libello Ioannis episcopi Alexandrini quam citius respondeat.

Episcopali diligentia commonente, debuerat dilectio tua ecclesiasticum morem secuta quid responsio sanctae memoriae praedecessoris mei per virum devotum Uranium subdiaconum apud clementissimum principem, quid apud te quoque litterae ipsius in causa Alexandrinae Ecclesiae profecerint, indicare; et curam, cuius te non immerito voluit esse participem, cuncto studio prosperorum significatione moliri; ut catholica fides apud Chalcedonensem synodum roborata, et iterum firmata responsis omnium, qui in eadem resederant Domini sacerdotum, quam inopinato rursus haereticorum pravitas inquietat, communi opere inimicis propriis subiacerere non permetteretur oppressa. Quod cum diu omittitur, superveniens⁵ et coepiscopus noster Ioannes fugatus ab haereticis pervasoribus sedis Alexandrinae, libellum nobis, quem sanctae memoriae decessori meo paraverat porrigendum (quantum est ex subiectis agnosces⁶), ingessit; quem morem maio-

Acacii silentium reprehendit.

Ioannis libellum excipit.

5 Cod. Vat. 1353 addit *frater*. Quam vocem verborum dispositio requirere videtur.

6 Cit. cod. *ex subditis cognoscis*. Sane melius n. lectio.

ris sui beatae memoriae Athanasii exemplo, et priorum nostrorum non potuimus refutare¹.

Cui ab Acacio protinus respondendum.

Et ideo lectis subditis², frater carissime, ad haec quae proposita esse cognoscis, apud B. Petrum apostolum, cui preces in nobis oblatas pervides, et quem ligandi atque solvendi a Domino potestatem sumpsisse³, non potes diffiteri, in conventu fratrum et coepiscoporum nostrorum respondere festina; ut in alterutram partem quod iustitia paraverit ordinantes, amotis scandalis Ecclesiarum, quas scindi videmus, reparata concordia et servata integritate fidei, puris mentibus acceptissimas⁴ faciamus placationis hostias, quas pro omni populo christiano et salute gloriosissimi imperatoris offerimus. Ad quam rem de collegio nostro fratres et coepiscopos nostros Vitalem et Misenum, cum quibus illum a latere nostro fidelissimum nostrum Felicem defensorem sanctae Ecclesiae Romanae ordinatione direximus; quibus moram fieri non oportet, ne ad indignationem Domini provocandam, quae corrigenda sunt, procrastinationibus⁵ convalescant⁶.

Procrastinatione convalescit quod omittitur corrigendum.

EPISTOLA IV⁷.

Zenoni conqueritur, quod Moggum ab Alexandrina Ecclesia olim ipsius opera iure deturbatum nunc eidem praefi-

1 Id. cod. male *refraenare*.
2 Al. *subiectis*.
3 Matth. XVI, v. 19.
4 Id. cod. hic addit *Deo*.
5 Id. cod. *frustrationibus*.
6 In cit. cod. chron. deest. Baronius vero, et Jaffé l. c. ep. referunt ad ann. 483.
7 Ex Baron. *Annal.* tom. VI, pag. 380.

ciendum velit, eumque de legatis ad Acacium missis instruit.

Cum sibi⁸ redditam pacem, compressis per vos haereticis, qui sentiebantur attolli, universalis gauderet Ecclesia, et vestrae pietatis imperium etiam⁹ de inimicis suis victoriam reportasset, et per universum orbem pro salute vestrae serenitatis oratio cunctorum oraret¹⁰ ad Dominum sacerdotum, et¹¹ vestra pietas fidei cultor et defensor orthodoxiae sub aeterni regis propitiatione regnaret; quando venerandi apices vestri, et Deo proxima currens de sacro pectore frequenter auctoritas inter gaudia recepti imperii Petrum conversatum cum haereticis et parricidae illi Timotheo cohaerentem a profanis (quia nec ab aliis fieri poterat) Alexandrinae Ecclesiae episcopum, quantum sibi existimaverat, ordinatum, acceptissima Deo praeceptione deiecerat: et tyranni litteras, quas in eversionem contra fas et sacrosancti Chalcedonsis Concilii definitiones mens insana dictaverat, pro regni sui commendatione, evacuavit. Ita deinde illicitas ordinationes eius, vel etiam Timothei, utpote haereticorum, irritas fecit; atque eos, quantum extra Ecclesiam fuerint, iudicavit¹².

Zeno imperio restitutus Moggum ab Alexandrina Ecclesia detruit.

Doluit quod hic in praesens eidem praeficitur.

Sed nunc eum, mutatis omnium gaudiis in moerorem, Ecclesiae Alexandrinae cognovimus praesidere, quod si verum est (ut christianissimo principi coram Deo fiducialiter est faciendum) divino iudicio suggerimus, non leviter esse pensandum; nisi certis¹³ remediis, quod in contumeliam Dei factum dicitur, fuerit

8 Sibi deest in cod. Vat. 1353.
9 Etiam desid. in n. cod. 1342.
10 Duo nn. codd. legunt *cunctorum erat*. Porro rectius ad orat., dummodo *esset* legeretur.
11 Codd. 1342 et 1353 pro *et* habent *ut*. Apte quidem ad context.
12 Al. *indicavit*. Sane melius ad context.
13 Cit. cod. 1342 *celeribus*.

expiatum. Et quia (sicut scriptum est) unius membri totum corpus patitur passiones¹, in persona eius Orientis concutiuntur Ecclesiae. Quod fratrem et coepiscopum meum² Constantinopolitanum respicit sacerdotem, adversus quem in conventu mihi ab eo, cuius sedem praefatus fertur tenere, libellus oblatu est, quem deplorationibus meae humilitatis annexui; ut idem frater et coepiscopus meus Acacius (sicut ecclesiasticis necesse est, et vestris legibus fieri decet) ad haec quae de se pervidet intimari, apud beatissimum³ Petrum apostolum diluere obedienter⁴ procuret, nec ullo modo existimet differendum. Qui si (quemadmodum confidimus) bene conscius est, apostolicum non debet iudicium cum consacerdotibus suis et moderationem abicere; ut sacerdotalibus actibus et comprobatione fidei⁵ comprobatus primum Christi Domini nostri, atque omnium sacerdotum, ac deinde pietatis vestrae gratia gloriosus⁶ perfruatur.

Dat. ann. 483⁷.

EPISTOLA V⁸.

Cuilibet cum Acacio a S. A. damnato communicaverit anathema indicit.

Acacius, qui secundo a nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse contemptor, meque in meis credit carcerizandum⁹, hunc Deus, coelitus

¹ 1 Corinth. xii, v. 26, ubi Vulg. leg. *Et si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra.*

² Cod. Vat. 1342 addit *Acacium.*

³ Id. cod. *beatum.*

⁴ Id. cod. *obedientiae sedulitate.*

⁵ Id. cod. *praedicatione fidei.* Forte melius.

⁶ Id. cod. *gloriosus.*

⁷ Ita et Jaffé l. c.

prolata sententia¹⁰, de sacerdotio fecit extorrem. Ergo si quis episcopus, clericus, monachus, laicus, post hanc denuntiationem eidem communicaverit, anathema sit, Sancto Spiritu exequente.

Dat. ann. 484.

EPISTOLA VI¹¹.

De violata legatione conquestus Zenoni suadet, ut Petri Alexandrini, et Acacii damnationi vir catholicus acquiescat.

Felix Zenoni Augusto.

Quoniam pietas tua licet profusione pagina ad mea scripta responderit, suis auribus diligentius intimatam fastidio dignam credidit veritatem; curandum mihi fuit, ut breviter quae non vultis latius publicari definita concluderem. Itaque, officiositate praemissa, timere me fateor regno vestro pariter et salutem. Siquidem contra divinam reverentiam probabitur, ut beati apostoli Petri directa legatio, sicut eius confessio patefecit, tanquam in captivitate redacta teneretur, et chartis quas baiulabat violenter ablati, ad communicandum haereticis, hoc est apocriariis Alexandrini Petri, adversus quem ierat, de custodia sit producta. Quapropter¹² Vitalem quidem et Misenum cur vel impulsu ad ista consenserint, honore simul et communione apostolica censura

⁸ E Sirmondi *Opp.* tom. 1, pag. 435, qui et hoc documentum e cod. Virodunensi desumpsit.

⁹ V. ep. sequent. sub init.

¹⁰ Hanc sententiam Acacio missam lege, si lubet, in vol. 1, n. op. pag. 91.

¹¹ E Sirmondi *Opp.* tom. 1, pag. 436.

¹² Nonnulla ex his, quae sequuntur, leges et in ep. ix S. Nicolai I PP.

Cum ipso nemini communicandum.

Legatorum violationem deplorat.

Vitalis et Misenus honore et communione privati.

Acacius oblecta ab Acacio diluenda.

Acacii portu nacia.

privavit¹. Sed cum apud barbaras etiam nationes, atque ipsius Deitatis ignaras pro exequendis negotiis vel humanis iure gentium legationis cuiuslibet habeatur sacrosancta libertas; notum est omnibus quanto magis ab imperatore Romano, et christiano principe in rebus praesertim divinis oportuerit intemeratam servari. Deinde legatione submota, quae apud vos, ut dictum est, nec beati Petri apostoli in violata esse iam potuit, tranquillitas tua litterarum saltem tenore cognoscat, sedem beati apostoli Petri Alexandrino Petro olim iusteque damnato, ac nihilominus per sententiam synodalem nuper eliso communionis nunquam vel praeuisse, vel praebituram esse consensum, quia, ut caetera nunc omittam, ab haereticis institutus contra fas omne catholicae praesidere non possit Ecclesiae. Unde quoniam adhortationem meam duxistis onerosam, in vestro relinquo deliberationis arbitrio, utrum beati apostoli Petri, an Alexandrini Petri cuiquam sit eligenda communio. Qualis autem Alexandrinus extiterit, vel quemadmodum falsi nominis sacerdotium per unum vix suae complicem pravitate temerarius usurpavit, atque in damnatorum fuerit etiam apud vos dudum sorte numeratus, suffragatoris eius Acacii litteris ad sanctae memoriae decessorem meum datis, quarum exemplaria subdita cernitis, approbate. Utrum vel episcopus dici valeat, quod nomen, etiamsi a pluribus episcopis accepisset, habere non posset, vel orthodoxis

Haec Moggo nunquam praebeanda.

¹ Vitali, et Miseno haec erat legatio, ut Petrus ab Alexandrina pelleretur Ecclesia; ut libello S. Iohannis Episcopi Alexandrini Acacius responderet; ut ipsi demum Acacio denuntiarentur, quod Petro anathema diceret. Verum hi in carcerem detrusi haereticis accommodarunt, quae sola negari potuit, voluntatem. Cum ipsis itaque communicantes Petri episcopatum ratum haberent, et obsequentes Acacio contumelias in Iohannem

plebibus contra Nicaenam synodum contra observantiam singularem mereatur imponi, prompta in Deum pietate perpendite. Ubi etiam apparet evidenter, Acacium, qui excessus suos sub vestro potius nomine celare voluit, quam vobis profutura suggerere, tam salutem vestrae devotionem deferre sinceram, quam fideli conscientiam circa Patrum regulas, atque ipsum dogma gestare² catholicum. Propterea hunc eundem, utpote qui multa contra scita veterum nefaria perpetravit, et eius laudator emergerit, quem asseruit et ipse damnatum, et ab Apostolica fecit Sede damnari, ac rursus aedificans quae ante destruxerat, praevaricatorem se ipse constituit³ eorum, quos sequi maluit, portioni distractionis apostolicae per Tutum Romanae Ecclesiae defensorem iusta deputavit auctoritas, atque a comunione et dignitate apostolica, qua se ipse eius externis sociando monstravit indignum, legitima serenitate discrevit. Puto autem quod pietas tua, quae etiam suis mavult vinci legibus, quam reniti, coelestibus debeat parere decretis; atque ita humanarum sibi rerum fastigium noverit esse commissum, ut tamen ea, quae divina sunt, per dispensatores divinitus attributos percipienda non ambigat. Puto quod vobis sine ulla dubitatione sit utile, si Ecclesiam catholicam vestri tempore principatus sinatis uti legibus suis; nec libertati eius quemquam permittatis obistere, quae regni vobis restituit potestatem. Certum est enim hoc rebus

episcopum converterunt, dum Felix fidei defensor nullo cruciatu deterritus sociorum scandalum constantia sua reparavit. Interim Pontifex tanto crimine permotus Vitalem, et Misenum honore et communione privavit. V. Migne *Patrol.* tom. LVIII, col. 933 sub finem.

² Al. *perperam gestaret.*

³ Galat. ii, v. 18.

Acac. singulari datur iure damnatus.

Sedis Apostolicae decretis acquiescendum.

In divinis re-
gia potestas Ec-
clesiae subden-
da.

vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, et iuxta ipsius constitutum regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non praeferre; et sacrosancta per eorum praesules discere potius, quam docere; Ecclesiae formam sequi, non huic humanitas sequenda iura praefigere; neque eius sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit clementiam tuam piaevotionis colla submittere; ne, dum mensura coelestis dispositionis exceditur, eatur in contumeliam disponentis. Et ex hoc quidem de his omnibus conscientiam meam ante tribunal Christi causam dicturus absolvo. Vestrae mentis intererit magis ac magis cogitare, et in rerum praesentium statu sub divina nos examinatione subsistere, ac post huius vitae cursum ad divinum consequenter venturos esse iudicium.

Data kalendis Augusti, Venantio V. C. consule¹

Dat. die 1 Augusti, anno 484

EPISTOLA VII².

Vitalem et Misenum digna factis recepisse demonstrat, et Acacii scelera attingens eum in Petri Eutylianistae sententiam incidisse demonstrat; tum monet, ut qui ab Acacio fuerint detrusi restaurentur, eiusque communionem praecipit effugiendam.

Felix clero et plebi orthodoxis Constantinopoli constitutis, dilectissimis illis salutem.

Probatam cunctis vestrae fidei firmitatem Vitalis atque Miseni non irrationa-

¹ Hanc notam chron. alia manu conspicias inscriptam in cod. Virodunensi, unde haec ep. fuit excerpta. Jaffé l. c. eidem consentit.

² E. Sirmondi *Opp.* tom. 1. pag. 437.

biliter opinamur praevagatione turbatam, qui universa, quae illis mandata sunt, non tantum negligendo, verum etiam impugnando fecerunt, ut Ecclesia Romana consentire damnatis haereticis crederetur; quando contra vetitum his, qui a Petro illo³ haeretico partidarum socio, olim iusteque delecto, et toties anathematizato directi, atque ab Acacio suscepti sunt, nostrorum immemores mandatorum communicare convicti sunt, nulla contestatione praemissa, quam tamen, sicut his praeceptum fuerat, religio vestrae sanctitatis audiret; actumque est ut, sicuti praediximus, excessus illorum noster crederetur assensus. Quos et ordinibus suis, et veneranda divini mysterii perceptione privavimus. Nullus ergo vestrum per tale commissum sit immemor sui, nec nos aestimet in apostolicae traditionis defensione deficere, quos videt fidei contumeliam in proditores, et perditos vindicasse. Scire vos quoque decuit, Acacii quondam episcopi⁴ varietatem inconstantiamque detectam. Qui cum de Petro isto, sicut probatur adnexis, non ferenda retulerit, atque olim dixerit fuisse damnatum, per legatos nostros multis laudibus prosecutus, contra conscientiam fecit; utrum ei quidquam credendum sit, omnes qui timorem Dei ante oculos constituunt, iudicabunt. Alienarum quoque provinciarum sibi iura defendens sanctorum trecentorum decem, et octo Patrum canones illicitarum sibi ordinationum praesumptor est conatus evertere. Quorum etiam ob hoc subiacet ultioni; nec Romanae idest Apostolicae Sedis, qua se ipse privavit, communione iam gaudet, quando Petri Eutylianistae

Quae Vitalis et Miseni praevagatione.

Ob hanc honore et communione privati.

Acacii perfidia.

³ Scilicet *Moggo*.

⁴ Sedis Apostolicae iudicio fuit episcopatu privatus die 28 Iulii ann. 484. V. *Migne Patrol.* tom. LVIII. col. 935.

Eius damnatio.

Ab ipso depulsi in pristinum gradum restituendi.

Eius communio penitus extirpanda.

socius et susceptor apparens damnationis eius se participem indicavit. Quem nostra quoque sententia ministerii episcopalis officio et sancta communione, vestroque numero, id est christiano, iudicavit alienum, sicut reperitur in adnexis. Filio autem nostro Salomoni praesbytero, quem Acacius, ut placeret haereticis, suo privare putavit gradu, gradum proprium sententia vestra conservet, vel omnes, qui forte a memorato propulsi, in locis suis et in nostra communione manere pronuntiet. Quamvis autem zelum vestrae fidei noverimus, monemus tamen, ut omnes, qui catholicae fidei volunt esse participes, ab illius se communione abstineant, ne, quod absit, simili subiacent ultioni¹.

EPISTOLA VIII².

Docet, Tutum Ecclesiae defensorem ob pecuniam praevagationem officio, et communione privari; deinde cum monachis, qui Acacio adhaeserint, agendi rationem praescribit.

Felix Rufino, Thalasio, presbiteris et archimandritis, et caeteris monachis circa Constantinopolim et Bithyniam constitutis.

Diabolicae artis astutias frequentius experimur, sed malignitati eius, Deo iuvante, non cedimus. Nam cum ea, quae toties pro constantia fidei disponuntur, fraus eius vacuare molitur, necesse est ut et

Diabolicae astutiae resistendum.

¹ Jaffé l. c. et Pagius dat. referunt ann. 484.

² E. Sirmondi *Opp.* tom. 1. pag. 438.

³ Tuti autem defectio non impedivit, quominus Pontificis sententia publicaretur. Accidit enim, ut unus e monachis illam Patriarchae pallio suspenderit, dum hic ad sacra peragenda incederet. Quo facto Acacius eo insaniae prorupit, ut Diosco-

viribus, quas divina gratia subministrat, conatus ipsius extirpemus. Acceptis itaque litteris dilectionis vestrae, quarum Basilius fuit lator, inter caetera Tutus, quem ob hoc feceramus defensorem Ecclesiae de provectionibus intra Ecclesiam clericis, ut quam dirigi non licebat, in Acacium sententiam ipse portaret, se quadam dementia, immo ardore pecuniae, postquam nostris satisfactum est constitutus, inimicis fidei vendidisse convictus est, atque confessus³. Lectae sunt enim litterae ipsius in conventu fratrum, qualiter⁴ pacta interposita persona, Marone, condemnato ei, cui sententiam portarat, inhaesisse creditur; quas proprias esse cognoscens non potuit diffiteri. Unde eum fidei et Sedis Apostolicae proditorem, officio defensoris, quod ei ad tempus dederamus, exivimus, cumque sacrosancti mysterii communione privatum, praecipitarique cognitione praecipimus, monentes dilectionem vestram, ut sicut semper fecistis, pro custodia veritatis iugi observatione vigiletis. Et quia non est dubium, nonnullos ex monasteriis vestris esse deceptos, atque ad inimicos Dei seu sponte, seu necessitate transisse, observandum vobis de talibus hoc esse mandamus, ut quisquis cuiuslibet loci apud vos vel sponte se dedit, vel mercede corruptus collegii vestri sit prorsus alienus. Quia nisi a fidelibus perfidi sint remoti, rerum discretionem sublata, laborabunt suspicionibus innocentes, ut ad vitia facilis hominibus est prolapsus. A probatorum consortio contagia repellenda sunt proditorum, quoniam *mores bonos colloquit*, sicut scri-

Tutus praevagatione.

Ideo et officio, et communione privatus.

Monachis sponte in haereticum lapsi a monasterio arrendi.

rum Alexandrinum imitatus nomen Felicis PP. e sacris diptychis abradere atque catholicos episcopos sedibus suis exterminaret. V. *Migne Patrol.* tom. LVIII. col. 921 ad not. b.

⁴ Valesius apud Pagium ita recte corrigit: *pacta interposito per senem Maronem, condemnato ei*

ptum est, perversa corrumpunt¹. Illorum vero aliter causa tractanda est, quos constiterit poenis gravibus, ut traducerentur, afflicto. Circa quos humaniores vos esse convenit, ut ad cellulas sub districtione poenitentiae revertantur, et fidelioribus lacrymis eorum quod lapsi sunt expietur, donec exclusis inimicis, et perversoribus suis catholica purgetur Ecclesia².

Non ita qui tormentis in eam fuerint traducti.

EPISTOLA IX³.

Zenonis pietate commendata, de nova CP. episcopi electione gaudet, illumque vehementius urget, ut Alexandrino Petro reiecto, integra pax Ecclesiae restituitur.

Felix Zenoni imperatori.

Dignas referre Deo nostro gratias, fa-
teor, mens humana non sufficit, quod tantam religionis curam in vestrae pietatis sensibus miseratio divina constituit, ut eam et universis negotiis anteponi, et soliditate reipublicae contineri quam veraciter christiano, tam augusto iudicio censeretis, quia revera propitiatione coelesti rerum subsistit universitas. Ex qua mirabili devotione vestrae clementiae processisse cognosco quicquid pro divini cultus reverentia celebratus tranquillitatis vestrae sermo deprompsit, ut scilicet firmare catholicae fidei cupientes unitatem, Ecclesiarumque pacem magnopere roborari, talem studeretis praefici Constantinopolitanis antistitem⁴, qui superno

Zenonis spoliata religio.

Iude probatissima episcopi electio.

¹ I Corinth. xv, v. 33, ubi Vulg. ait: *corrumpunt mores bonos colloquia mala.*

² Iuxta Pagium ann. incerto; secundum autem Jaffé l. c. data fuit ann. 485.

³ E Sirmondi *Opp.* tom. 1, pag. 439.

munere prosequente, et morum probitate fulgeret, et prae omnibus orthodoxae veritatis polleret affectu. Magnam igitur, egregie princeps, capio de utroque laetitiam; cum et in tuae serenitatis animo, sicut in saeculi fastigio constitutum, ita praecipuum Ecclesia filium, Deo factore, suscepit; et eum ipsum, de cuius pontificio gloriamini, dum ad beati Petri apostoli Sedem suae refert dignitatis exordium, iam suae dedisse gaudeo moderationis indicium. Ubi simul et magnanimitas vestra resplendet, quando Ecclesiae causam, sicut divinitus institutum est, Pontificum desiderat ordinatione componi, et qui in sacerdotii perhibetur proventus officium, optat inde fulciri, unde, Christo cupiente, profluit cunctorum gratia plena Pontificum. Cuius etiam litterarum me refovet intentio, qua sicut decet Christo placere nitentem, et summum apostolorum beatum Petrum, et petram fidei esse non tacuit, et eidem mysteriorum claves creditas fuisse coelestium⁵ prudenter struxit, utque nobiscum circa orthodoxam fidem consentientem haberet assensum, quo amplius unanimis redderetur, expectit. Gratissimis igitur professionibus huius et votis copiosa lectione patefactis, mox, ut etiam filios meos sancti propositi monachos pariter venisse conspexi, difficultates omnes, quae primitus obstrepebant, hac credidi dispositione submotas; atque ideo venientibus clericis eas praeter consuetudinem sociatas esse personas, quae Petro vel Acacio non communicasse viderentur, ut illorum nominibus sequestratis, per quos scandalum contigisset Ecclesiis, sincera deinceps charitas pro-

Huius in S. A. reverentia.

De monach. legatione refert.

⁴ Hic nonnullis fuit Euphemius, aliis Flavita. Liberatus autem Breviarii cap. xviii « *Moritur*, inquit, *Acacius, et ordinatur post eum Flavitus presbyter, qui fuit a sancta Thecla* ».

⁵ Matth. xvi, v. 18, 19.

veniret. Quibus rite perpensis, nihil aliud mihi supererat gratulanti, nisi ut his, qui fuerant destinati, Apostolicae Sedis communio traderetur. Sed cum pro catholica fide cautius admonerem, ut suscipientes eam se a consortio retraherent damnatorum, non sibi hoc mandatum omnino dixerunt. Qua rerum diversitate permotum anxium me haesisse profiteor, cum aliud litterae, et ipsa rerum ratio demonstraret, et aliud memoratorum contineret assertio. Puramque volens cum eo, qui pontifex creatus asseritur, inire concordiam, gloriae vestrae suggerere properavi, ut nihil residere patiamini, quo denuo quidquam valeat dissentionis oboriri. Quia dum per synodum Chalcedonensem, quam se dudum litteris designavit tua clementia venerari, Eutychem atque Dioscorum constet esse damnatos, et eorum sectatores plurimis illarum partium documentis Timotheus et Petrus extitisse monstrentur, atque eorum communionem, etiamsi prohibitam, secutus Acacius, quos ipse epistolis suis haereticos dixerat esse damnatos; sententia illius concilii vincuntur adstringi, et in ipsorum poenam merito recidisse, quorum elegere consortium; sicut in caeteris haeresibus facta semel synodus abieci cuiuslibet erroris cunctos sequaces consequenter involvit. Quaeso igitur, gloriosissime, nec in successoribus refovere iudicemur, quod manifestum est in auctoribus fuisse damnatum; nec Petri putetur legitima provenisse purgatio, quem non secundum morem veterum Apostolica Sedes, quae ligavit, absolvit. Scit enim christiana mens tua, venerabilis imperator, quoniam delicta mortalium secundum conscientiam relaxandi non nisi Pontificibus suis ordine competenti superna dederit dispensatio facultatem; qui

Petrus, Timotheus, et Acacius non secus ac Eutychem, et Diosc. damnati.

Petrus non nisi a S. A. absolvendus.

¹ Rom. 1, v. 8.

Petrus tamen, si vere receptus esset, veniam mereri debuit, non honorem, qui a damnatis atque haereticis falsum sacerdotii nomen accipiens catholicae non poterat Ecclesiae praesidere. Haec ego, reverentissime princeps, beati Petri qualiscumque vicarius non auctoritate velut apostolicae potestatis extorqueo, sed tanquam sollicitus Pater salutem prosperitatemque clementissimi Filii manere cupiens diuturnam, fideliter imploro. Ecce desideramus, optamus, ambimus Ecclesiam Constantinopolitanam, sicut semper, habere connexam. Exuantur, obsecro, ab his, qui nostri non sunt, et nos quoque volumus esse nobiscum. Postulationes certe gentium barbararum, venerabilis imperator, pro quiete mundani regni publice benignus exaudis. Quanto praestantius, quaeso te, preces Apostolicae Sedis pro sacrarum tranquillitate rerum placatus admittis? Hoc enim, hoc expedit, ut si utraque Roma pro mutuo pignore nuncupatur, fiat utraque una fides illa Romanorum, quam per universum mundum praedicari¹ beatus Paulus testatur apostolus, sicut apud nostros floruit indiscreta maiores; et quae genere concordat ac nomine non sit religione divisa, per quam etiam discrepantia copulantur. Putasne me, venerabilis imperator, non cum lacrymis ista profundere, et velut praesentem ad tuae pietatis vestigia? Nec enim piget in tali maxime causa imperialibus officiis inclinari, cum se apostolus omnium factum dicat esse peripsema². Haec diutius tacui, ne aliis contraria suggerentibus irreverentiam meis potius litteris commoverem. Verum nunc facultate percepta, qualiter vigeat in meo corde vestrae pietatis affectus insinuo; quia successus traditae vobis divinitus potestatis cupio propitiatione constare. Neque, venerande

Pro Romanae et Constantinop. Sedis concordia vehementer aroxat.

² I Corinth. iv, v. 13.

Ecclesiae unitatem Christus ipse requirit.

Augustine gentium in Acaetium reuertit.

Imperatoris litteris acclamatum.

fili, respuas supplicansem, neve meam velis dissimulare personam. In me enim qualicumque vicario beatus Petrus apostolus, et haec in illo, qui Ecclesiam suam discerpi non patitur, ipse etiam Christus exposcit. Absit, ut huic quemquam christiana mens tua vel possit, vel debeat anteferre, quem pro te votis omnibus desideras exorari. Praesertim cum tanta sint illa vel talia, quae, tyrannide deleta, pro fide catholica gessisti et geris, ut plena a Deo vestrae conscientiae experimenta teneamus. De quibus etsi quid fortassis omissum est, non respicit nisi perfidi virus Acacii, qui dum illicitis crescere tendit augmentis, ea quae rectae religioni congruerent, vobis inter curas publicas occupatis destitit intimare. Nam pietas tua quomodo non sequendum potius existimaret, quod fecisse conspiceret sacerdotem? Unde divino iudicio nullatenus potuit, etiam cum id mallems, absolvi. Quapropter magis magisque supplicare non desino, ut cum suis nominibus atque personis feralis illa causa transierit; quo nos, annuente Domino nostro, certa perfectaue laetitia nequi valeamus cum praesule nunc creato, beati apostoli voce dicentis: *Si qua igitur in Christo nova creatura vetera transierunt, omnia facta sunt nova*¹. Litterae certe vestrae catholicae fidei praedicant unitatem pacemque Ecclesiarum regia pietate pronuntiant. Quae cum debito honore legerentur, qualiter mecum totus ordo Romani presbyterii vitam vobis prosperitatemque continuam promptus exorans, repetitis assidue vocibus acclama-

¹ II Corinth. v, v. 17, ubi Vulg. leg. *Si qua ergo... ecce facta sunt omnia nova*.

² Galat. v, v. 12.

³ Iuxta Jaffé l. c. dat. an. 489.

⁴ E Sirmondi *Opp.* tom 1, pag. 442.

⁵ Codex Virodunensis hanc tribuit Gelasio; at Gelasius hoc tempore Pontifex non erat, sed Fe-

rit, et hi, qui directi sunt, audierunt, et ubique velox tam praeclari nuntii legatio putabatur obviare. Necessitati populi Alexandrinae civitatis magis in ea parte prospiciendum est, ut a pestiferi rectoris retrahatur insidiis. Concurrant omnia, rogamus omnes, ut quemadmodum docet apostolus, auferatur de medio, qui nos conturbat², et ea, quam augustae memoriae Leo pater eruditorque vester iugiter custodivit, vel vos magnanimiter servare decernitis, Ecclesiarum fida pax, vera sit unitas; quoniam cuicumque personae paterna fides, et beati Petri communio debet praeferrri. Atque ad vestram gloriam sicut imperii vestri felicitas, ita post Deum pertinere doceatur regni coelestis integritas, ut de conservatis Ecclesiae suae legibus tranquillitatis tuae benevolentiam Christus adsumens, et temporalia tibi dona multiplicet et praestet aeterna³.

Petri Alex. exitum exposcit.

EPISTOLA X^a.

Flavitae de eius electione summopere gratulatus causam exponit, cur cleri legatis S. A. communionem distulerit, illumque obsecrat, ut, haereticis depulsis, pro Ecclesiae unitate vehementer laboret.

Felix Flavitae

Episcopo Constantinopolitano

Multa sunt, quae nobis praebeant de tuae dilectionis ordinatione laetitiam, et sperare divino beneficio cohortentur ec-

Flavitae electio cur sibi acceperat.

lix. Ita Nicephorus lib. XVI, cap. XIX. Liberatus vero Breviarum cap. XVIII ait « *Flavitas non consensit sine Romano Pontifice inthronizari, sed transmisit synodicam Pontifici Romano Felici. Qui (scilicet Flavitae) modico vivens tempore moritur non accipiens epistolam ipsius* » idest hoc Felicis responsum.

Per A. S. episcoporum dignitas solidatur.

Cleri legatis differtur Sedis Apost. communio.

clesiasticae pacis effectum. Primum quidem, quod talem te gratia coelestis elegerit, cuius a puero vita probabilis adseratur, et catholicae fidei, quod ante omnia cupimus, praedicetur intentio. Deinde quia inter haec munera tuae Domini charitati domini quoque filii nostri gloriosissimi principis votum contulit et favorem, quatenus potestatis fultus, Deo praestante, subsidio facilius valeas expectere, quae secundum veritatem sapienter intenderis. Postremo quod omnia prope modum, quae tui sequuntur honoris exordium, tam benevolentiam nobis clementiae principalis ostendunt, quam tuae produnt speciem voluntatis. Dum scilicet ad Apostolicam Sedem regulariter destinatur, per quam, largiente Christo, omnium solidatur dignitas sacerdotum. Quod ipsae dilectionis tuae litterae apostolorum summum petramque fidei et coelestis dispensatorem mysterii creditis sibi clavibus beatum Petrum apostolum confitentur. Quod denique, ut amplius esse unanimes valeamus, nobiscum dilectionem tuam orthodoxae fidei habere velle testantur assensum. Quae cum non medioeria videantur indicia, quibus de tua mente nobis procedere votiva credamus, ad testimonium maius accessit, ut filii nostri religiosi monachi rectae fidei confessione pollentes pariter huc venirent. Quibus utique visis, aestimamus non aliter destinatos, nisi nominibus damnatorum, a quorum isti communionem distabant, de Constantinopolitana Ecclesia iam repulsis. Itaque nihil superesse perspeximus, nisi, ut hi, qui dilectionis tuae synodicae baiulabant¹, communionis apostolicae participatione fruerentur. Sed dum cum ipsis sollicitius ageretur, ut, si mal-

¹ Ut sequentia magis sint perspecta iuvat animadvertere, Flavitam misisse synodicam suae electionis epistolam non tantum Sedi Apostolicae, sed etiam Petro Alexandrino ab Ecclesia da-

lent B. Petri apostoli communionem fidei corde suscipere, responderent vel se, vel dilectionem tuam ab Alexandrini Petri, Acaciique deinceps recitatione futuram modis omnibus alienam, illi nihil sibi tale mandatum fuisse perhibentes, oblatae salubriter gratiae nostrae consentire noluerunt. Qua eorum cunctatione permoti, cum litterae venientes, vel ipsa rerum dispositio aliud promittere videretur, et relatio praedictorum longe aliter, quam sperabatur, efferret, communionem quidem nostram contristati distulimus, quam, remotis dubietatibus, optabamus plenam catholicae fidei, et hoc², quod circa orthodoxam fidem consensum nobiscum se habere promisit, arbitramur esse venturam. Alioqui nihil nobis poterit imputari, si complectentibus foedera charitatis beati apostoli Petri consortio Alexandrini Petri societas praeferatur. Erit enim apud Deum hominesque manifestum, talia perpetrantes non nostro vitio, sed suo prorsus arbitrio separari, idemque ante tribunal Christi modis omnibus terribiliter iudicandum. Non sumus pertinaces, sed dogmata paterna defendimus, quemadmodum etiam tuae dilectionis pagina designavit, zelum pro orthodoxis ostendere nos debere. Chalcedonensi concilio, quod universalis sanxit et custodit Ecclesia, Eutyches et Dioscorus non probantur esse damnati? An eorum complices Timotheus, atque Petrus instructionibus plurimis convenientibus non docentur, sicut hi quoque, quos misit tua dilectio, perviderunt? An eorum communionem, frequenter et regulariter interdicens nobis, non est secutus Acacius, quos ipse suis epistolis haereticos dixerat, olimque damnatos et male rur-

Timotheus, Petrus et Acacius vel Chalcedonensi synodo damnati.

muato. V. Bercastel *Storia del Cristianesimo* tom. VII, pag. 52 ed. Ven.

² Forte legend. *et ex hoc*

sus aedificans, quod bene ante ipse destruxerat, secundum apostolum praevicator apparuit? Ideoque iuxta praefatae synodi tramitem merito illic damnatae perfidiae parem cuncti subiere vindictam, qui huius maluerunt esse participes; quemadmodum contra unamquamque haeresim synodus constituta cunctos etiam deiectae similes pravitate adstringit, ne in successoribus omnino reparandum esset, quod in auctoribus iuste monstratur esse prostratum. Absolvi autem Petrus nulla ratione potuit sine Apostolicae Sedis assensu, qua fuerat mandante seclusus, sicut de recipiendis talibus forma veterum testatur antistitum. Qui etiam Petrus, si de legitima fuisset curatione sanatus, ad indulgentiam suscipi deberet, non ad sacerdotii dignitatem, qui a damnatis atque haereticis institutus catholicis plebibus nulla posset ratione praeponi. Perspexisti et ipse nobiscum salutaria esse quae dicimus. Unde etiam in tuis litteris, cum de beati Petri fide loqueris, quod cum tota gratulatione legimus, catholica mente posuisti: *Et qui cum eo, sicut vos credunt, consona voce gloriantes dispersa colligere valeamus*. Quaero igitur quaenam illa sint, vel qua rerum perturbatione dispersa. Nec alia nunc prorsus occurrunt, nisi quae per Euty-chianae pestis eiusdem sequacium sunt excogitata vesaniam. Dilectio vero tua operam det nobiscum, quatenus possis quae, te quoque fatente, dispersa sunt colligi. Voce utor apostoli: *Obsecro vos, nihil me laesistis*¹. Non hoc velut imperiosus impono, sed ut conscientiam meam convenienter expediam, ne commissae vobis divinitus rationabiles oves non sine vestro discrimine, quod absit, perire sinan-

tur, exhortor. Cogitate simul omnes, qui dignitati pastoralis censemini, pro christiana fide, quae tunc est Christi, si vera est, et vivendum nobis, et, si oportuerit, sacrosanctae religionis amore moriendum. Perpendite igitur ipsius vitae semper tempus incertum, ne repente rapti ad cognitionis illius formidandae trahamur examen. Unde propensius tanquam praesentem dilectionem tuam iure charitatis vehementer adstringimus, ut sortem infelicis Acacii perhorrescens, qui sicut scriptum est, ut iret in locum suum², etiam nobis conantibus, non est permissus absolvi, quo vales tenore contendas, ut catholicorum illius urbis antistitum magis monstreris esse imitator, et dominum filium nostrum gloriosissimum principem coniugemque eius, adiuncta tecum mea prece, non desinas suppliciter exorare, ut sicut devoti Ecclesiae filii, et obsecrationes nostras clementer admittant, et pro sui regni salutisque perpetuae perfici consideratione decernant. Nec dilatae communionis apostolicae tua causetur dilectio tarditatem. Nollemus qualicumque difficultate suspendi, nisi respectus catholicae veritatis obsisteret, cui dilectionem quoque tuam summis viribus inhaerere vel opto, vel moneo. Nomen igitur Petri, et Acacii tollatur e medio; nec apocrisiariis damnati Petri misceamur, aut litteris, et sicut ait Apostolus: *Abscindantur qui nos conturbant*³. Iterumque, ut ipse pronuntiat, *Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio*⁴, cum nominibus personisque suis praeterita causa deleatur: nobis⁵, Deo inspirante, provisuris rationabiliter, ut scripsimus, si cuncta convenerint, ut eorum quos ordinavit, vel baptizavit Acacius, salva confes-

Episcopis pro Christi fide et vivendum et moriendum est.

Principum auxilium pro Ecclesia erandum.

Petri et Acacii nomina e medio tollenda.

¹ Galat. II, v. 18.

² Galat. IV, v. 12.

³ Act. I, v. 25.

⁴ Galat. V, v. 12, ubi Vulg. ait: *Utinam abscondantur qui vos conturbant*.

⁵ I Corinth. V, v. 7.

⁶ Hic nobis potius quam unum punctum, duo videntur praeferenda.

Quid de baptizatis, vel ordinatis ab Acacio.

Catholicis cum haereticis commune nihil.

sione catholica, pro charitatis Ecclesiae redintegratione nihil pereat; quatenus pax illa proveniat, quae fecit utraque unum¹, non illa quam propheta condemnat: *Pax, pax, et non erat pax*², et charitas, quam tua dilectio suis saepe litteris postulavit, pura succedat, de qua dicitur: *Charitas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta*³. Nihil sit commune luci cum tenebris⁴, quia non possumus, nec debemus *mensae Domini participare et mensae demoniorum*⁵; ut tibi creditis ovibus praeteritorum congregatione mundatis, fiat unus grex et unus pastor⁶. Scriptum esse meministi: *Si recte offeras et recte non divides, peccasti*⁷; et Propheta clamat: *Inter mundum et immundum non discernebatis*⁸. Quae universa summatim illa circumspectione perstringimus, ut cordibus salubriter expiatis, tam firmam sine dubitatione, quam veram, tam perpetuam, quam unitam possimus tenere concordiam. Quantocius ergo super his tua nos reddat dilectio certiores, ut Deo nostro perficiente quod coepit, in compage corporis Christi plena valeamus reconciliatione consentire⁹.

EPISTOLA XI¹⁰.

Vetranionis pietatem laudans CP. Ecclesiae dissidium exponit, illumque obsecrat, ut in fidei unitatem pro viribus incumbat.

Felix Vetranioni Episcopo.

Quod unitatis Ecclesiae plena cupimus redintegratione firmari, multorum rela-

¹ Ephes. II, v. 14.

² Ezech. XIII, v. 10, ubi Vulg. leg. est pro erat.

³ I Timoth. I, v. 5.

⁴ II Corinth. VI, v. 14.

⁵ I Corinth. X, v. 21, ubi Vulg. leg. *participes esse pro participare*.

⁶ Ioann. X, v. 10.

⁷ Gen. IV, v. 7. Vulgat. autem inquit: *Nonne*

App. Bull. Rom. — Vol. I.

tionem comperimus dilectionem tuam et egregiis moribus divina gratia tribuente pollere, et domini filii nostri christianissimi principis familiaritate subnixam; paratamque fraternitatem tuam catholicae fidei causam, si manifestius ponderetur, libere et prudenter adstruere. Quibus de tua mente sumptis indicis talem te veritatis auctorem¹¹ esse perpendimus, qualem illic desideravimus invenire. Grata-mur igitur, quod haereditatem suam non usquequaque Dominus repulisset¹², sed in eorum cordibus flammam rectae confessionis servaret absconditam, qui sive se a communione confusa penitus absterent, sive in eam per ignorantiam recidissent, mallent tamen, et declarari, quae recta sunt, et secundum traditionem veterum comprobata servari. Atque ideo adloqui charitatem tuam nostro modis omnibus sermone curavimus, et de his, quae Ecclesiam Christi fecerint dissidere, competenter instruere. In Chalcedonensi itaque synodo, quae de Concilii Nicaeni tenore procedens pro christiana confessionis integritate servanda tam auctoritate Sedis Apostolicae, quam universalis Ecclesiae est celebrata consensu, Eutychem atque Dioscorum constat fuisse damnatos. Quorum Timotheus et Petrus extitisse docentur procul dubio sectatores, eorumque se communioni nefariae miscuisse, etiam cum a nobis prohibitus est Acacius, atque ob hoc ex forma synodi memoratae similem cunctos, quae praefixa fuerat pravitate, damnationis incidisse sententiam, cuius se elegerunt esse consortes. Unde merito praedictus

si bene egeris, recipies; sin autem male, statim aderit in foribus peccatum?

⁸ Ezech. XXII, v. 26, ubi apud Vulgat. legitur: *Inter mundum, et pollutum non intelligunt*.

⁹ Data iuxta Jaffé l. c. ann. 489.

¹⁰ E Sirmondi *Opp.* tom. I, pag. 445.

¹¹ Al. *actorem*.

¹² Psalm. XCIII, v. 14.

Vetranionis ergo Ecclesiam sollicitudo.

Dissidi causam refert.

Acacius iterata excommunicatione depul-
sus.

Petrus ab haereticis electus catholice Ecclesiae nunquam praesciendus.

Vetranionem pro fidei unitate saepe insistendum.

Acacius Apostolicae Sedis, quae nunc exsecutrix utique saepedicti Chalcedonensis Concilii pro fide catholica tunc probati non defuit, iterata excommunicatione depulsus est, ne per eum, quod absit, nos quoque reddamur complices perditorum. Neque Petrum quisquam legitime credat esse purgatum, qui non a beati Petri apostoli sede receptus est, qua fuit mandante deiectus. Bene enim dilectionem tuam nosse non ambigo, quod personam huiusmodi, cum ita ratio postularet, non nisi ecclesiasticae legis¹ ordine competenti, sicut divinitus constitutum est, vel possint, vel debeant convenienter absolvere. Quod cum factum non sit, manifestum est Petrum in ea, qua pridem fuerat, perversitate ac damnatione delinere. Qui etiamsi legitime corrigi voluisset, indulgentiam consequi debuit, non ecclesiasticam dignitatem; quia ab haereticis damnatae falsi sacerdotii nomen assumens Ecclesiae catholicae nullis regulis potuit praesidere. Haec autem, quae de praedictis gesta narravimus, documentis inde venientibus approbantur, sicut Constantinopolitani clerici, qui directi sunt, agnoverunt, palamque monstratum est, Acacium se eorum fecisse participem, quos suis litteris haereticos, et retulerat ipse damnatos. Perceptis ergo summam dilectionis tuae, quae videntur Ecclesiarum fecisse dissidium, nosque perpendens non immerito pro fide catholica extitisse sollicitos, non solum deinceps se a communionem damnatorum studeat custodire; sed Christi gregem, qua valet industria, retrahere non quiescat, et domino filio nostro christianae mentis Augusto incessabiliter suggerere non omittat, ut operis sui memor, quod fide catholica, inspirante Domino nostro, clementer dicitur

¹ Forte legend. *leges*.

² Galat. v, v. 12.

executus plenam temporibus suis pacem, et Christi veritatem sinceram ut praecipuus sacrae religionis filius, et pia devotione conspicuus tranquilla dispositione restauret, et de Ecclesia Constantinopolitana Petri Alexandrini nomine Acacii-que sublato, pro quo tempestas omnis exorta est, intemeratam paternae traditionis fidei post Dominum benignus efficiat unitatem. Quae nunquam fuisset utique temerata, si hanc imperatori christianissimo fideliter Acacius insinuare voluisset. Sed dum Patrum terminos transferre molitur, et ambitionibus suis praevaricationis aditum impudenter exquirat, nec venerabilia dubitavit decreta calcare, et inter curas publicas occupato principi venerando dissimulavit, quae noverat vera, suggerere; talem se conscientiam circa salutem regiam potestatemque gestare demonstrans, qualem in negotio ipsius religionis exhibuit. Unde, quod non sine divini iudicii terrore dicendum est, etiam nobis si requisisset optantibus, non est permissus absolvi. Quomodo autem dominus filius noster venerabilis imperator non hoc sibi iudicare posset faciendum, quod cerneret sacerdotem vel facere, vel docere? Quapropter adiuncta secum mea prece, dilectio tua saepedictum dominum filium nostrum supplicatione qua potest, et lacrymarum professione deprecetur, ut patienter permittat abscidi, qui nos conturbant²; ne in successoribus haereticorum reparasse videamur, quod in auctoribus eorum certum est fuisse damnatum. Priorumque consimiles opprimere non sinat ecclesiasticam dignitatem, quatenus apostolica voce dicamus: *Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova*³, Ecclesiam Constantinopolitanam nobis,

³ II Corinth. v, v. 17.

Quam Acacii perfidia violavit

Huiusmodi et Petri damnationi acquiescendum.

Vetranionem monet, ne commissa segnius exequatur.

sicut semper, unitam sua post Deum placiditate concedat. Quoniam et hoc praesentis felicitatis eius incrementa desiderant, et consequendae fructus aeternitatis exposcit. Dilectionem vero tuam specialiter commoneo, atque contestor in illo nostri Salvatoris examine formidando rationem mihi modis omnibus reddituram; si quae pro integritate salutis humanae, pro orthodoxa atque regulari constitutione maiorum, et veraci atque sincera totius ecclesiae pace reparanda delegavi, quod de tua mente non credimus, segnius exequaris⁴.

EPISTOLA XII⁵.

Significat cum novo episcopo Ecclesiae CP. non prius communicandum, quam a Sede Apostolica fuerit edictum.

Felix Thalasio³.

Cum Acacii successore communicare adhuc nefas esto.

Post factas litteras, quas per filios nostros religiosi propositi viros dilectioni tuae misimus contradendas, ne quid minus pro catholicae fidei custodia diligentior cura prospiceret, charitatem tuam duximus admonendam, ut etiamsi, praestante Deo nostro, nomina damnatorum, idest Alexandrini Petri, et infelicis Aca-

¹ Dat. iuxta Jaffè l. c. ann. 489.

² E Sirmondi *Opp.* tom. 1, pag. 445. In Virodun. cod. huiusmodi titulus ep. praefigitur « Exemplum epistolae, quam pertulerunt in legationem directi monachi ad Rufinum, Hilarum, et Thalassium Archimandritas Constantinopoli ». Id. Sirmondus. Haec autem e litteris Romanorum Pontificum prima est, quae indictionem praeserat, unde colligitur hanc in illas fuisse indu-

cii⁴ fuerint de ecclesiastica recitatione sublata, ut similes perditionis eorum sacerdotii non permittantur praesumere dignitatem, non prius tua dilectio, vel congregatio, quam gubernas Constantinopolitanae Ecclesiae, vel quicumque eius futurus est Pontifex, communicandum esse decernat, quam ad notitiam Sedis Apostolicae cuncta referantur vel ipsius litteris, qui fuerit creatus episcopus, vel tuae dilectionis alloquiis; quia sicut per professionem catholicam Sedis Apostolicae formam secutus es, ut te a damnata communionem suspenderes; ita beati Petri sequi debetis exemplum, ut quando eius auctoritate fuerit relata communio, tunc eis etiam tuum noveris miscendum esse consortium. Nec quisquam dilectioni tuae omnino persuadeat, iam nostram communionem illis partibus fuisse commissam, cum videas adhuc res in dubio constitutas, et apud nos de illic creato pontifice omnia haberi prorsus incerta. Neque posset cum eo sociari communio, cuius adhuc a nobis nec honor probatur esse susceptus, nec fides atque intentio comprobata. Expectet ergo dilectio tua Sedis Apostolicae iussionem, et sic Ecclesiae Constantinopolitanae sacra se communionem coniungat, si in participatione beati Petri, et catholicae veritatis desiderat permanere.

Data kalendas maias Probo et Fausto⁵ VV. CC., Indictione XIII.

Dat. die 1 Maii, an. Domini 490.

ctam ann. 490. V. Jaffè *Reges Rom. Pontif.* pag. 51.

³ Al. *Thalassio*.

⁴ Infelix quidem! homo enim ambitiosissimus, et scelere perditus extra catholicam communionem mortuus est anno Christi, ut videtur, 489.

⁵ *Longino et Fausto*. Harduinus alique. Sed Jaffè l. c. nobis adhaeret.

Huius enim incerta fides.

Itaque S. A. post. iussus expectandus.

EPISTOLA XIII¹.

*Terentianum ex Italia redeuntem
Zenoni episcopo commendat.*

Dilectissimo fratri Zenoni Felix Episcopus.

Filius meus² vir clarissimus Terentianus ad Italiam dudum veniens dilectionis tuae singularis extitit praedicator, talemque te esse vulgavit, qui ita Christi gratia redundares, ut inter mundi turbines gubernator Ecclesiae praecipuus appareres. Quapropter³, frater carissime, cum ad provinciam commearet, seduloque deposceret nostras ad dilectionem tuam litteras destinari, gratanter annuimus, qui et dignum Deo sermone complecti cuperemus antistitem, et per eum maxime vellemus id fieri, cuius nobis fuerat laudibus intimatus. Quamvis ergo sanctis operibus ex omni parte praedictam fraternitatem tuam vir praefatus adstruxerit, multumque fiduciae de tua benevolentia iam teneret, tamen aequum est, ut quod desiderabat⁴ magnopere, consequatur; quatenus, qui tuis olim gratus est animis, contemplatione nostri reddatur acceptior, simulque materna et sacerdotali consolatione foveatur⁵, peregrinationisque praesidium pastoralis pietate reperiat, ut vestrae⁶ dignitatis affectu appareat apud sinceritatem tuam, nostrum quoque non minimum⁷ salutantis valuisse

colloquium. Deus te incolumen custodiat, frater carissime.

Dat. ann. incerto.

EPISTOLA XIV⁸.

Succonii virtute commemorata, maxime dolet, quod illi cum haereticis communicando ab ipsa desciverit, eundemque ad pristinam frugem retrahere contendit.

Felix Succonio Episcopo⁹.

Cum tuae dilectionis in Christo constantiam ferventemque doctrinam celeberrima loqueretur opinio, dici non potest, quantis gaudiis exultavimus in Domino, quod vas egregium belli tempore maxime profuturum divina gratia praeparasset; teque votis omnibus ambientes et quasi cominus constitutum toto cordis affectu comitabamur absentem. Sed tristi subito rumore percussi consternata fatemur mente concidimus, haesimusque diu utrum ad charitatem tuam super his litteras mitteremus; nam loqui prohibebat dolor, tacere Christi affectio non sinebat. Inter ista fluctuantes vicit divina scientia, qua toto scripturarum corpore perdocemur, aliqua tentationum subreptione sic praeventos charitate libera

493 citato codici consentit. Maffei autem cum aliis eam Felici vindicat. Inquit enim « Ex 484 Africanis episcopis tunc coactis, hunc (sc. Succonium) inter eos 28 fuisse, qui fuga se Ariano- rum persecutioni subdixerunt, nunc discimus. At cum anno 484 ea fuga evenerit, quumque non multo post scripta videatur epistola, Felici tribuendam existimo, qui sedit usque ad annum 492 ». Migne *Patrol.* tom. LVIII, col. 967. Quibus fortasse addenda est styli consonantia, qui Felicis epistolas plurimum sapit.

⁹ Al. legunt *Sacconio*.

Ea posthabita, cum haereticis communicat.

permonere. Communicare enim dilectionem tuam in partibus Orientis adversariis veritatis primum fama detulit, deinde plurimorum relatio non spernenda patefecit: quod ne temere credidisse nos arguas, si falsum est, quod optamus, da veniam de te sollicitae pietati; si verum est, accipe salubria, quaeso, patienter amicorum vulnera castigantium, qui perniciosa subisti amicorum oscula blandientium¹. Ita ne tu, amantissime et dilectissime, adversaria catholicae regulae consortia suscipere potuisti, tantumque nefas in te invenit effectum, quod vel cogitationibus tuis obrepere potuisse non creditur? Itane tu delegisti praesentis temporis ferre iucunditatem, magis quam affligi cum populo Dei? Stupet animus, mens sauciata succumbit, moerentia corda deficiunt, nec tamen dolori tanto parlamentatio reperitur. Nonne tu ille es, qui spretis regum minis, et saevientium barbarorum feralia iura despiciens, simul patriam, facultates, et honoris sacerdotalis privilegia posuisti, ut ea perpetua recipere merearis in Christo? Quid igitur nunc agimus? Decolorasti gloriam, violasti confessionem, intercepti victoriam, quantoque apud Apostolicam Sedem de tuo nomine fiducia, gratiaque crecebat, tanto nunc accedit miseranda confusio. Itane non senseras, quod duobus cornibus praeludendo, uno eodemque tempore non minus in Oriente, quam in Africa Iesum solvere niteretur Antichristus²? Cum et illi sic Deum fateantur, ut Deus non sit, et isti sic hominem praedicent, ut hominem vacuare contendant. Inter quae fu-

Nestorii et Eutychis haereses innuit.

¹ Vid. Prov. xxvii, v. 6.

² Vid. II, Ioann. I, v. 7.

nesta pericula quid prodest evasisse praecipitium, si recedatur in barathrum? Ante oculos non redibat, quod non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, simili damnatione censentur? Vae si eruditionem tuam tantum latuit scelus! Vae amplius si non latebat, et gestum est! Nam si nihil aliud, hoc unum dilectioni tuae potuit ad haec praecavenda sufficere, ne te illorum communioni mitteres, quibus communionem suam beatum Petrum noveras denegasse. Sed cum te scripturis refertum, et catholica institutione pollentem respicimus, tanto consolationis exitum non habemus, quanto te perpendimus scientem petiisse foedera perditorum. *Quis itaque dabit capiti nostro aquam et oculis nostris fontem lacrymarum*³? Nunc vere de patria conversatione discessum est; nunc verum sentitur exilium; nam illud salutis causa est, hoc ruinae. Nec nos inaniter in te uno perpeti cuncta iactamus; cum secundum apostolum et in cuiuslibet membri gloria cuncta membra congaudeant, et in quamcumque parte corporis convulsa omnis compago vexetur⁴. Et nos quidem pro affectu, quem tibi debemus, prudentiae tuae cruciatum nostrorum viscerum duximus intimandum. Tuae conscientiae intererit, quemadmodum ab his laqueis expediri non renuas. Nobis enim in utroque fructus non vacuus erit, si vel quod desideriiis omnibus imploramus, de tuae salutis et famae redintegratione gratulemur; vel si quod absit, nostra scripta contempseris, adiuvando fratri minime defuisse videamur.

³ Ierem. ix, v. 1, ubi Vulg. pro *nostro*, et *nostris* leg. *meo*, et *meis*.

⁴ I Corinth. xii, v. 26.

Terentianus Zenonis laudator.

Ideo dignus qui ipsi commendatur.

Optat, ut eadem sui etiam ratione fiat acceptior.

Facienti et consentienti eandem damnatio.

Ob Succonii deflectionem summopere angitur.

S. FELICIS

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

An. C. 484

I¹.

*Scribit Petrum Alexandrinum in sua
perversitate obstinatum ab Ecclesia ca-
tholica nunquam esse recipiendum.*

**Felix Episcopus per Aegyptum, Thebaidem,
Lybiam, ac Pentapolim constitutis.**

Petrus vero, qui se ab Ecclesiae uni-
tate sub beatae recordationis Proterio se-
paravit, et in mortem ipsius parricidae
Timotheo ad persequendos se iunxit or-
thodoxos, nulla tanti nominis, aut honoris
permittimus societate laetari, quanto in
creatoribus propriis non dissimilibus ipso
sui exordio caducum, quod se aestimat,
reperitur. Est ergo praefatus cunctis ana-
thema, nec ab Ecclesia catholica creda-
tur unquam recipi, qui post cohortatio-

Petrus Eccle-
sias persecutor.

Est ergo ille
cunctis anathe-
ma.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. vii, col. 1065.

² Iuxta Jaffè l. c. dat. ann. 484.

³ E. Sirmondi *Opp.* tom. i, pag. 447.

⁴ Placuit nonnullis fragmentum aliud referre,
cui initium: *Certum est.* Verum quum id Gra-
tiani opera desumptum e Felicis ep. ad Zenonem
invenies sub fin. pag. 249 huius voluminis, libenter
omittimus. Neque sane est cur a nobis exposcas

nem saepissimam, et per tot annorum An. C. 584
spatia in perversitate propria perseverans,
locum satisfactionis amisit².

II³.

*Andream episcopum Thessalonicensem
in S. A. communionem admittit.*

Felix Andreae Episcopo Thessalonicensi.

Quod plene catholicae fidei cupimus
redintegratione firmari, sollicitudinem di-
lectionis tuae, qua ad Sedis beati Petri
communionem venire desideras, libenter
amplectimur; sed eam vellemus, sicut
orthodoxae veritatis cautela deposcit, ex
omni fieri parte constantem⁴.

Andreae vo-
lum.

Annuens Pon-
tifex eius con-
stantiam deside-
rat.

vel Felicis epistolam ad Caesarium Arelatensem,
vel potius illam, qua propugnatores Acacii refel-
luntur. Primam enim ipse Baronius, qui eam in suis
Annal. prius retulit ad ann. Christi 488 num. vii,
scriptam fuisse a Felice IV in appendice tom. x
recognovit: altera vero, si forte Felici videatur tri-
buenda, tractatus speciem praesertit, quem edere
instituti nostri non est, uti in praef. adnotavimus.

An. C. 484

APPENDIX BULLARII ROMANI. S. FELIX III PP.

263 An. C. 484

III¹.

*Anathematis sententia si iusta per resi-
piscenciam dissolvitur, si iniusta gra-
vat neminem.*

Cui est illata sententia, deponat erro-

rem, et vacua est; sed si iniusta est, tanto
eam curare non debet, quanto apud Deum
et Ecclesiam eius neminem potest iniqua
gravare sententia. Ita ergo ea se non ab-
solvi desideret, qua se nullatenus perspi-
cit obligatum².

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. viii, p. 136,
qui huiusmodi fragmento titulum praefigit *Gela-
sius episc. Orient. de damnatione Dioscori.* At
perperam; haec enim leges sub finem tractatus
Felicis III. Ideo ne Gelasio tribuendum, quia
forte Felicis verba in suam epistolam inseruit?
Id saltem non infirme demonstratur. Nos Be-
rardi sententiam sequentes, qui op. cit., pag.
331 loco *Dioscori* legendum docet *Acacii*, hunc

canonem Felici III restituimus, licet Grat. cap.
xi, q. 3, c. 46, et Ivo decret. xiv, cap. viii aliud
sentire videantur. Neve consequens est, ut qui
Pontificum tractatus praetermittimus, et horum
fragmenta omittamus, quum ad Ecclesiae canones
referuntur.

² Pith. dat. censet ann. 494: nec mirum, quum
hoc fragm. Gelasio adscribat. Nobis potius dat.
videtur sub dimid. ann. 484. Cons. Jaffè l. c.

S. GELASIUS I.

An. C. 493

EPISTOLA I².

*Laurentii consiliis benigne annuens fidei
formulam praescribit.*

Ad Laurentium de Lignido episcopum
Geladius³.

Thessaloni-
censis ecclesia
Acacii damna-
tionem confir-
mat.

In prolixitate epistolae dilectionis tuae magno nos gaudio replesti in ea parte, in qua dictum est, quod in Thessalonicensi ecclesia, vel in aliis similiter recitata epistola praedecessoris⁴ nostri de excessibus Acacii, cuncti eidem anathema dixerint, nec quisquam communioni praevaricatoris se se miscuerit. Unde quia

nos admones dilectione fraterna, ut velut medicinam quamdam fidei episcopis per Illiricum vel aliis ministrare debeamus: quamquam hoc copiosissime factum sit a beatae recordationis praedecessore nostro, et quia mos est Romanae Ecclesiae sacerdoti noviter constituto formam fidei suae ad sanctas ecclesias praerogare, haec eadem compendiosa nimis brevitate studii renovare, ut sub qua fide vivendum sit secundum statuta Patrum in hanc nostram epistolam⁵ propter brevitatem sine fastidio lector agnoscat.

Confitemur ergo Dominum nostrum Iesum Christum Filium Dei unigenitum ante omnia quidem saecula sine princi-

¹ Quas de Gelasio epistolas sumus daturi praesertim excerptimus ex amplissima *Conciliarum Collectione* per Labbaei, aliorumve operam et studium edita Parisiis ann. 1671, tom. iv. E codicibus autem vaticanis attentissime perquisitis deprompsimus quidquid forte ineditum reperies.

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1163.

³ Antiquissimus cod. Corbeiensis, Bellovacensis haud recentior, Remigianus alique hanc epistolam Ursicino Episcopo scribunt, et ad Ana-

App. Bull. Rom. — Vol. I.

stasium II referunt. Ideirco Cont. Const. horum auctoritate et argumentis forte maioris ponderis innixa eam Anastasio restituendam censet. Verum quum hactenus Gelasio adscripta sit, primumque locum inter eas obtinuerit, e veterum more recedere non existimamus. V. Cont. Const. l. c.

⁴ Cod. Vat. 8637 minus bene *decessoris*. In-
nuit autem ep. I, vol. I, nostri op., pag. 91 col. 1.

⁵ « Baron. rectissime *per hanc epistolam*.

An. C. 493

Rom. Pontifi-
ci recepta consti-
tuto mos est fi-
dei suae for-
mam praescri-
bere.

Haec a Gelasio
proponitur.

pio ex Patre natum secundum deitatem, in novissimis autem diebus de sanctissima Virgine Maria eundem incarnatum et perfectum hominem ex anima rationali, et corporis susceptione, hominison Patri secundum deitatem, et hominison nobis secundum humanitatem. Duarum enim naturarum perfectarum unitas facta est ineffabiliter, propter quod unum Christum eundem Filium Dei et hominis unigenitum a Patre, et primogenitum ex mortuis confitemur; scientes quod quidem coaeternus sit suo Patri secundum divinitatem, secundum quam opifex est omnium, et dignatus est post consensionem sanctissimae Virginis, cum dixit ad angelum: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*¹. Ineffabiliter sibi ex ipsa aedificavit templum, et sibi² univit quod non coaeternum de sua substantia e caelo detulit corpus: sed ex massa nostrae substantiae, hoc est ex virgine hoc accipiens, et sibi uniens, non Deus Verbum in carnem versus est; neque ut phantasma apparens, sed inconvertibiliter, et incommutabiliter suam conservavit essentiam; primitias naturae nostrae suscipiens sibi univit. Nam principium Deus Verbum has nostrae naturae primitias multa sibi bonitate unire dignatus est, qui non permixtus, sed in utriusque substantia³ unus et ipse visus, secundum quod scriptum est: *Solvite templum istud, et in tribus diebus resuscitabo illud*⁴. Solvitur enim Christus Iesus secundum meram substantiam, quam suscepit, et solum suscitavit proprium templum: hoc ipse secundum divinam sub-

stantiam, secundum quam et omnium artifex est. Numquam autem post resurrectionem unitiois nostrae naturae discessit a proprio templo, nec discedere potest propter ineffabilem suam benignitatem, sed est ipse Dominus Iesus Christus et passibilis, et impassibilis: passibilis secundum humanitatem, impassibilis secundum divinitatem. Suscitavit igitur suum templum Deus Verbum, et in se naturae nostrae resurrectionem et renovationem operatus est, et hanc Dominus Christus noster Deus⁵, postquam resurrexit a mortuis, discipulis suis ostendebat dicens: *Palpate me, et videte, quoniam spiritus carnem et ossa non habet, quemadmodum me videtis habere*⁶: non dixit, quemadmodum me dicitis esse, sed⁷ habere, ut et qui habet, et qui habetur considerans, non permixtionem, non conversionem, non mutationem, sed unitatem factam respicias. Propterea et fixuras clavorum, et fixationem lanceae demonstravit, et cum discipulis manducavit, ut per omnia resurrectionem nostrae naturae in se renovatam doceret: et quia secundum beatam divinitatis substantiam inconvertibilis, incommutabilis, impassibilis, immortalis, nullius indigens, perficiens omnes passiones se permisit proprio inferri templo, quod virtute propria suscitavit, et per propriam perfectionem templi sui renovationem nostrae naturae operatus est. Qui autem dicunt subtilem hominem Christum, aut passibilem Deum, aut in carne versum, aut non cognitum⁸ habuisse corpus, aut de coelo hoc detulisse, aut phantasma esse, aut mortalem dicentes Deum

Christus igitur passibilis secundum humanitatem, impassibilis vero secundum divinitatem.

In ipso naturae nostrae resurrectione.

Eutychianistarum commentum damnatur.

Quae Eutychianae haeresis error sit.

Dei Filius coaeternus Patri corpus a B. Virgine accipiens sibi univit.

Itaque non Deus Verbum versus in carnem.

Neque permixtus, sed incommutabilis et unus in utriusque substantia.

¹ Luc. i, 38.

² Cont. Const. ad marg. add. *statim*.

³ Codd. Vatt. 3786 et 4961 in utrisque substantiis.

⁴ Ioann. ii, 19, ubi Vulg. leg. *Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud*.

⁵ Cit. cod. 3786 *noster Dominus Christus*.

⁶ Luc. xxiv, 39, ubi Vulg. delet *me*; mox autem leg. *quia pro quoniam*, et voci *quemadmodum* substituit *velut*.

⁷ Supple « *quemadmodum me videtis* ». Cont. Const.

⁸ Al. melius *cognitum*. Quibus cit. cod. 4961 consentit.

Verbum indignasse, ut a Patre suscitaretur, aut sine anima corpus, aut sine sensu hominem suscepisse, aut duas substantias Christi secundum permixtionem confusas unam factam fuisse substantiam, et non confitentes Dominum nostrum Iesum Christum duas esse naturas inconfusas, unam autem personam, secundum quod unus Christus, unus idem Filius, istos anathematizat catholica et apostolica ecclesia. Haec ergo sunt, frater dilectissime, quae pro antidoto nos debere mittere flagitasti, quod nullum amarum, neque dulce noxium videndum refugite¹; nam et de nostro conventu disposueramus quosdam dirigere, si ratio id temporis fieri permisisset: quod facere credimus opportune, cum illarum partium correctio ad nos, iuvante Domino, legatione plenissima, sicut confidimus, fuerit nuntiata: sperantes etiam de Dei nostri misericordia, ut huic praedicationi nostrae clementissimus et christianissimus Imperator unanimitatem suam auxiliumque coniungat, quatenus pro fide qua pollet, in illis regionibus coerceat, quin suis quaestiunculis, et secundum elementa mundi, sicut vas electionis ante praedixit, superflua vanaque concinant, nolentes contineri salutaribus disciplinis². Sed vos, sicut ait idem apostolus, *non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in illo docti estis, sicut est veritas in Iesu*³,

quam utique ille apprehendere poterit, qui orthodoxorum Patrum, sicut iam saepe dictum est, observaverit instituta. Deus te incolumem custodiat, frater carissime⁴.

EPISTOLA II^a.

Scribendi causas enumerans electionem suam per Ursicinum indicis, ac Eutychis haeresi refutata, Dardaniae episcopos hortatur, ne ullam cum Eutychianistis communionem instituant, et praesentes litteras finitimis enuncient.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius Episcopus.

Ubi primum respirare fas est a continuorum tempestate bellorum, quae in illis provinciis, vel in istis temporibus qualitas⁵ incessanter exercuit, cunctos per Dardaniam Domini sacerdotes fraternae sollicitudinis charitate duximus alloquendos⁶. Primum quia regimen Apostolicae Sedis adepti, strepitu publico, sicut dictum est, retardante, commissum nobis sacrae dispensationis officium, propriis, ut mos erat, litteris nequimus⁷ indicare, quo vestra fraternitas de communionis Domini nobiscum munere gratuletur; deinde, ut post tantas acerbitates incommoditatesque mundanas, qualiter

Cur tandem litteras mittat.

In imperatoris auxilio confidit.

¹ Baron. recte, ut opinor, legit: *Quod quum nullum amarum, neque dulce noxium habeat, bibere ne refugite*.

² Ubi al. duo puncta, nos unum perspicuitatis ergo interdicimus.

³ Ephes. iv 20, 21. Passim edit. in *Iesum*, sed perperam.

⁴ Bin. apud Mansi hanc ep. ad ann. refert 492. Cont. Const. quae eam, ut innuimus, Anastasio vindicat, scriptam contendit ann. 497. Jaffé op. c. pag. 54 ann. adignat 492.

⁵ Ex Labb. *Concil. Collect.*, tom. iv, col.

1166. De vitanda Eutychianorum communionem duas epistolas ad Episcopos Dardaniae Gelasius misit: priorem per Triphonem, quae hodie desideratur, hanc per Ursicinum, prout ipsi petiverant. Encyclicam autem esse satis liquet e postremis verbis epistolae. Vid. Bin. apud Mansi ad hanc ep.

⁶ Al. sane recte in *illis provinciis temporum qualitas*.

⁷ Etiam hic perspicuitatis gratia pro duobus punctis unum affigimus.

⁸ Al. *nequimus*. Optime ad sens., dummodo mox substituatur *gratuletur*.

inveniam valde miris, multum sermo de
promerit, postremo et quae de ecclesia-
sticis referenda sunt causis, quae propter
insidiae perpetui hostis pastoralis sunt
ingiter circumspectanda vigilantia, signi-
ficationibus pandere alternis. His igitur
incitati per fratrem et coepiscopum
nostrum Ursicinum praesentia dirigere
scripta curavimus, praeeunte gratia sa-
lutationis, orantes ut magnanimiter au-
xilio Domini tolerando rerum transeun-
tium vanitatem, magis esse debeamus
attenti, ne, quod absit, perpetuae subea-
mus vitae dispendium. Proinde¹ quae
catholicae veritatis poscit utilitas prae-
cavenda, dilectio vestra paulisper adver-
tat. Apud Graecos, quibus multas haereses
abundare non dubium est, iam ante
annos fere quadraginta et quinque de
Domini nostri et Salvatoris incarnatione
nata conquisitio est; Eutyche quondam
presbytero Constantinopolitano in blas-
phemias prorupte, per quas diceret unam
tantummodo, id est, solam divinitatis na-
turam, sive substantiam in Domino Iesu
Christo credere nos debere, susceptae
carnis veritate prorsus abolita: quod uti-
que improbum commentum Marcionistis
Manichaeisque coniunctum, totum sine
dubio salutis nostrae solveret sacramen-
tum; siquidem quantum et scripturae ve-
nerabilis dicit auctoritas, et maiorum te-
statur doctrina nostrorum, Redemptorem
mundi Deum, totum simul Deum totum-
que hominem ex Maria Virgine fuisse
progenitum. Et huic mundo certum est
existisse conspicuum, sic passum, atque
resurrexisse constat a mortuis. Itaque
quadraginta diebus fuisse cum discipulis
conversatum, in coelum ascendisse plena
luce sit clarum, eoque modo dictum ad

iudicium, angelo testante, venturum²,
et Filias hominis, quem beatus Stepha-
nus Martyr a dextris virtutis Dei vidit
adstantem, manifestus apparuit, et quem
compunxerunt persecutores eius, aspi-
ciant, quod nimirum sine carnis huma-
nae non potest constare materia, cuius
assumptio glorificata est Deitate, non prorsus
assumpta. Unde et beatus apostolus
Ioannes dicit: *Qui negat Christum in
carne venisse, hic est antichristus*³; et
gloriosus apostolus Paulus qualem hodie
credere debeamus Dominum nostrum Ie-
sum Christum palam professus est, di-
cens: *In quo habitat omnis plenitudo
divinitatis corporaliter*⁴, quod brevi ca-
pitulo simul Arianam pestem, et hanc,
quam diximus Eutychanam, coelestiprae-
dicatione subvertit, quia et homo nihilo-
minus est, ubi omnis plenaque divinitas
habitare perhibetur, et corporaliter ex-
primendo in veritate persistere nostri
corporis approbatur.

Super autem his⁵ frequenter ab Apo-
stolica Sede et per beatae memoriae
sanctum Leonem, et per successores eius
certum est, Graecos fuisse convictos, si-
cut ipsorum chartis, quas apud nos ha-
bemus, sine ambiguitate monstratur. Nunc
vero quamvis ipsam pestilentiam non au-
deant profiteri, eos tamen, qui talibus
communicaverint, meritoque secundum
Chalcedonensis decreta concilii ab Apo-
stolica Sede damnati sunt, obstinatique
in eadem damnatione defuncti, pernicioso
furore defendunt, et eorum recitationem
Ecclesiae catholicae moliuntur ingerere.
Quod utique, quod absit, receptis etiam
contagium pravitatis, cui se communione
sociarunt, consequenter incurritur, quem-
admodum (quod Dominus avertat) si Arii

⁴ Coloss. II, 9, ubi Vulg. leg. *In ipso inhabitat.*

⁵ Cod. Vat. 4961 melius *Super his autem.*

In Xto carnis
assumptio glori-
ficata est Dei-
tate.

Ergo corrumpit
et Arius.

De his Graeci
saepius convi-
cti.

Nihilominus
cum Eutychia-
nistis commu-
nionem defen-
dunt.

vel cuilibet haeretici ad ecclesiam
recitationem nomen admittitur, simul et
consortium detestabilis erroris assumitur.
Unde quia errores quidem latentur, sed
ea sibi putant communionem catholicam
conditione laxandam, ut nomina eorum
qui praevaricati sunt illis in Ecclesia re-
citare sit licitum, et non tam ipsi corri-
gere, quam sinceritatem catholicam infi-
cere nitantur contagio perfidorum; di-
lectionem vestram fraternae charitatis
affectu non destitimus admonere, ut si
qui talia seminantes ad vestras regiones
forte pervenerint, modis omnibus exclu-
dantur, vobisque cum sede beati apo-
stoli Petri, sicut a patribus nostris est
tradita, illibata communio, atque ex omni
parte inconvulsa perduret. Certe si quis
aures vestras de hac crediderit subre-
ptione pulsandas, sollicitudine pastoralis
ad nos quam citius referre properetis,
et¹ communi studio catholicoque tra-
ctatu pro domo unius Domini cuncti ca-
tholici conferant sacerdotes; ut et² quae
orthodoxae definitioni competunt, inte-
merata serventur; et quatenus errantibus
debeat subveniri, rationabili deliberatione
noscat. Haec autem vestra dilectio etiam
ad contiguas sibi quasque provincias vi-
cinosque Pontifices prudenter faciat per-
venire, ut Ecclesiarum praesules, uni-
versae veritatis instructione percepta³,

¹ Alii, quibus adhaeret n. cod. 3786, forte per-
peram leg. ut.

² Cod. 4961 habet dumtaxat et quae.

³ Id. cod. forte melius *Ecclesiarum prae-
sules universi, veritatis instructione percepta.*

⁴ Iuxta Binium dat. ann. 492, qui primus fuit
Pontificatus Gelasii. Et sane non inepte. nam haeresim
Eutychanam ortam scimus ann. 448; Gela-
sius autem sub init. huius epistolae annos ab illa
numerat elapsos 45. Vid. Bin. l. c., cui Jaffé
plene consentit.

⁵ Ex Mansi *Concil. Collect. t. VII, col. 1096*,
primusque e vetustissimo codice hanc epistolam
in lucem prodidit Iosephus Blanchinius, quin ama-

mentiferam declinare valeant falsitatem.
*Et subscriptio: Deus vos incolumem cu-
stodiat, fratres carissimi*⁴.

EPISTOLA III⁵.

*Natalis pro fide sollicitudinem laudans
Orientalem Ecclesiam deplorat, eum-
que vehementer excitat, ut haereticorum
saluti toto pectore studeat, ac de
religionis profectu saepius referat.*

Dilectissimo filio Natali abbati
Gelasius Episcopus.

Quamvis pro beati Petri apostoli mo-
deramine divinitus instituto, quo sedis
eius Vicarii cunctis sunt Ecclesiis debi-
tores, ad fratres et coepiscopos meos per
Dardaniam constitutos competentia scripta
dederimus⁶ antiquae fidei communio-
nisque tramitem subsequentes, ut cavere
valeant contagia perfidorum, et nobiscum
illibatum tenere consortium; tamen di-
lectionem quoque tuam non desistimus⁷
desiderantes affari, cuius et sollicitudi-
nem de noxiis quibusque vitandis, et in
retinendis, quae ad utilitatem pertinent
christianam, laudabilem perspeximus esse

nueusium errata emendaret. Cuiusmodi vero Natali
indicta sit haud patet. Blanchinius ad Natalem
illum coniecit missam, cui fragmentum ix inscri-
bitur, licet vaticana Auselmi collectio, et mss.
Card. Deusdedit Natalem episcopum in titulo
praeseferant. Verbum enim *episcopo*, inquit ill.,
forte pro arbitrio substitutum fuit *archimandrita*,
quo munere Natalis noster in Dardania
fungebatur, ni potius ob egregias virtutes Nata-
lem episcopali dignitate in posterum dixerit in-
signitum.

⁶ Litteras innuit, de quibus in praeced. ep. ad
not. 5.

⁷ « *Desistimus* » Vetustus codex Lateran., sed
perperam, ut videtur.

Has Ursicino
tradit.

Eutychanam
haeresim expo-
nit.

Quam ut pote
Marcionista, et
Manichaeis con-
iunctam refellit.

Ad Natalem
peculiares litta-
ras.

seruorem. In litteris siquidem, quae ad fratrem et coepiscopum nostrum Serenum tua charitate destinavit, collaborandum sibi tua dilectio perpendit Evangelio Dei, et ob aeternae salutis intuitum etiam aduersantia quaeque tolerando constanter, ut nullum subeat, quod absit, coelestis regni dispendium, ad quod utique, nisi legitime certaveris, non potes pervenire. Tanto enim praestante Domino nobis est instandum vigilandumque, quanto sub ipso fine iam mundi vehementior humani generis hostis insistere non quiescit. Nihil significamus omissum, quod aut correctioni rerum, quas in Ecclesiis Orientis seminavit inimicus, aut Patrum regulis congruentem possit adhibere medicinam. Sed quid facimus? Quia obduratis auribus vocem refugium veritatis audire, tantaque vis morbi saevientis incubuit, ut secum malint salvos quoque lethaliter aegrotare, quam ipsi recipere sanitatem; nunc inficientes universa, quae ipsorum cartis, ipsorum subscriptionibus approbamus; nunc, cum manifesta rerum fuerint luce convicti, palam aperteque fatentes errorem, nolle se tamen reverti ad viam purae confessionis communionisque testantes, sed nos potius expectantes suis praevaricationibus implicari. Quapropter, largiente Christi gratia, magnis studiis est agendum, ut quia de vita perpetua vel amittenda res agitur, vel tenenda, demus operam quidem, si aliquos ex illis, operante Domino, salvare possumus; alioquin, sicut ait apostolus:

Te ipsam custodiam, custodi? Perire voluntium nitimur declinare perniciem; et quod solum facere debemus, divinam pro illis exorare clementiam, ut respiciant a diaboli laqueis, a quo capti detinentur ipsius voluntate; ut ab obstinatione mortifera respirantes, pestem, quam se humanitus incidisse etiam ipsi sentiunt, inutilis verecundiae languore deposito, ad recuperanda remedia sempiterna libero corde respiciant. His ergo cognitis, quae sicut diximus ad regionum vestrarum sunt directa Pontifices, et ipsi, protegente vos Domino, debetis esse convenienter instructi, et provinciis eadem quibusque fiducialiter praedicare. Nihil est enim quod pavere debeamus, cum certum sit a coelesti praesule non derelinqui, quos suae veritatis praestitit arma tractare; nec quidquam videamus ei ullatenus praefendum, cum ipsas animas nostras pro earum nos voluerit salute contemnere. Qualiter autem vel proficiat ibidem religionis integritas, vel quid forsitan adseratur, saepius nobis vestra dilectio non omittat ostendere, ut necessaria, Christo tribuente, subsidia responsis congruentibus ministremus. *Subscriptio Papae*: Deus te incolumem custodiat, fili dilectissime.

EPISTOLA IV¹⁸.

Euphemiano S. A. communionem subdolis litteris sollicitanti rescribit in illam non esse restituendum, qui cum

1 Id. cod. minus bene, ut opinor, *perspeximus esse fervorem; ex litteris scilicet.*
 2 Hic iuxta Blanchinum Serenus Nolanus designatur, qui Thalassio in Ecc. Nolana gubernanda successit.
 3 Id. cod. *proinde collaborandum*
 4 Id. cod. *forte perperam quosque.*
 5 Id. cod. *testantur*, sed minus recte videt. ad orat. contextum.

6 Id. cod. *ineptius*, ut opinor, *expectant.*
 7 Id. cod. *perperam praevaricatoribus.*
 8 Id. cod. *mellius posuimus.*
 9 I Timoth. v, 22.
 10 Id. cod. *perperam inutili voluntate.*
 11 Id. cod. *addit contiguus.*
 12 Jaffé l. c. *datam autumat ann. 492.*
 13 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1157. Euphemianos statim ac Gelasium Felici subro-

Eiusdem pro Ecclesia sollicitudo.

Orientalium pertinaciam deploret.

In eorum salutem pro viribus incumbendum.

Crebriores litteras expectat.

haereticis communionem, et quae obiecta dilectio, ut redent ad Ecclesiam unitatem hortatur; denique legatos mittere abnuentis sese e pertinacitate nota liberat.

Dilectissimo Fratri Euphemiano
 Gelasio.

Quod plene cupimus, atque sincera fidei communionisque catholicae redintegratione firmari asserit tua dilectio, quod alteri solus non sufficiat auditus, nisi per litteras spectaverit significantiā provocantem de his quae circa nos dispensatio divina perfecit, ut sic in secundis vicem salutationis impenderem. Non arbitramur vel dilectionem tuam, vel aliquem sic hoc sperare potuisse, ut putaret nos, vel aliquem potiore, quae sunt gesta referentes, debuisse responsa promereri; quia nimis iudicaretur arrogans, si de prima sede taliter existimasset. Quod si, ut magis opinamur, quasi sociis, quibus praeesse Christi munere delegatum est, Apostolicam Sedem institutum sibi noviter sacerdotem praeerantibus oportuisse dixisti litteris indicare; fuit quondam ecclesiastica vetus

Euphemiani arrogantiā carpit.

Rem. Pontificis obiecta generatim comminanda.

Haec tamen has litteras mittere non illicetum.

Frustra Euphemianus Sedis Ap. communionem subdole provocavit.

gatum accepit, fidei suae confessionem misit, ut communicatorias litteras impetraret. Pontifex autem respondit, nunquam illum in catholicam communionem receptum iri, nisi prius Acacii nomen e sacris diptychis expungeret. Quibus litteris quum Euphemianus quaedam reponeret, Gelasius haec rescripsit iuxta Binium anno Pontificatus sui primo.

1 Ne mireris Euphemianum catholica communionem extorrem a Pontifice fratrem appellari, siquidem id ob humanae naturae, et christiani nominis identitatem vel Patribus aliquando usitatum. V. Sev. Bin. apud Mansi not. 6 ad hanc ep.
 2 Ita cum edit. rom. plures editi. Cont. Const. iuxta codd. Corbeiansem, ac Remigianum, quibus et al. accedunt, *Euphemio.*
 3 Baron *plane.*
 4 « *Spectasset* ». Cod. Corb.
 5 Baron. *significationem provocatam*; hoc est,

haec regula apud Patres nostros, quibus una catholica apostolicaque communio ab omni praevaricatorum libera pollutione constabat. Nunc autem cum societatem praefere malitis extraneam, quam ad beati Petri purum redire illibatamque consortium: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* Quomodo dispositionis apostolicae antiqua foedera praebemus hominibus communionis extraneae? Quemadmodum vobis ordinationem renuntiatura est, cui vestro etiam testimonio haereticos damnatos praeponitis? Dicit forsitan tua dilectio, haereticos damnatos dici Acacium et Petrum. Cur, si fas non est, praesentibus saltem litteris colloquamur? Quia aliter appellamus dominicae mensae participes, aliter qui in eius nobiscum societate dissentiunt; quia ipse Dominus alio modo verba faciebat a sua praedicatione discretis, alio discipulis regni coelestis secreta pandebat. Consequenter quoque apostoli non ita a suo collegio separatis, quemadmodum fidei domesticis, consortibusque loquebantur. Sed ait dilectio tua, tantum circa me sese charitatis habuisse, ut non solum ad scri-

inquit vir cl., reddendo certiore eum, qui antea litteris responsionem provocavit. Cont. Const. locum sane implicatum ita feliciter expedit: *Ait dilectio tua, quod alteri non sufficit auditus de his, quae circa nos dispensatio divina perfecit, quae extulit nos ad apostolorum thronum, nisi per litteras spectaverit ea sibi significari, provocans me, ut sic in secundis...*

6 *Supple talia.*
 7 Hic al. contra sensum punctum appingunt.
 8 Psalm. cxxxvi, 4.
 9 Cod. Vat. 1340 *haereticos, damnatosque*; scilicet, notat Harduinus, *Petrum et Acacium.*
 10 Al. male *Quod si...* Obiectionem autem Euphemiani facilius intelliges, si rem ita expedias: *« Cur, si fas non est cum haereticis communicare, me praesentibus saltem litteris alloqueris? »*
 11 Cit. cod. sane amanuens. vitio omittit verba.

hanc formam contentus, sed ad hanc
 sententiam: *hanc formam contentus: Fides et
 caritas, quibus vitam per verbum Dei
 illud scilicet verbum, quod confessioni
 beati apostoli Petri portas inferni nun-
 quam praevaliturae esse promisit. At-
 que ideo rationabiliter existimasti, quia
 fidelis Deus in verbis suis, non nisi ali-
 quid tale promississet instituire, veram
 operationis suae promissionem impletet.
 At denique tua dilectio, nos divinae pro-
 videntiae gratia, quod ille monstraverit,
 sanctorum Ecclesiarum non deserere
 charitatem, quia me in pontificali sede
 locaverit non indigentem, sicut ait, do-
 cere; sed intendentem omnia necessaria
 ad ecclesiastici corporis unitatem. Ego
 quidem sum omnium hominum mini-
 mus, satis immeritus ad tantae sedis of-
 ficiam, nisi quod superna gratia semper
 operatur magna de parvis. Quid enim
 de me sentiam cum hoc ipse de se ma-
 gister gentium testetur, qui se ultimum
 et non dignum vocari apostolum pro-
 fitetur? Verumtamen, ut ad dilectionis
 tuae verba redeamus, si veraciter asse-
 cutus es haec divinitus mihi fuisse col-
 lata, quae et profecto quaecumque sunt*

Sed ipse ver-
 bis ad officium
 revocatur.

Operari ma-
 gna de parvis
 Dei est.

bona dona sunt Dei; sequere ergo hor-
 tamenta non indigentia doceri, et secun-
 dum supernam dispositionem universa
 cunctaque inspicientis; quae ad ecclesia-
 riam pertinent unitatem, et adversus dia-
 bolam conturbatorem verae pacis, atque
 compagis, ut asseris, fortiter resistentis.
 Si ergo de me ista pronuntias, aut se-
 etanda tibi sunt, quae a Christo, ut per-
 hibes, constituta sunt; aut palam te, quod
 absit, Christi dispositionibus obviare de-
 promis; aut ad veniam luxuriae de me
 cognosceris ista iactare. Sed consequen-
 ter adnectis, condescendibilem me et
 optima dispositione revocare posse con-
 cordiam. Proinde, quoniam isto verbo
 frequenter utimini, quid sibi velit, ex-
 plorem. Optima enim illa est Ecclesiae
 catholicae atque apostolicae dispositio,
 ad meliora proficiendo condescendere,
 non ad inferiora descendendo deficere.
 Cum autem dicis, condescendere nos de-
 bere vobiscum, interim iam vos aut descen-
 dere, aut descendisse monstratis. Unde,
 quaeso, vel quo ista descensio est? Uti-
 que ex superiori quodam loco ad infe-
 riora quaeque deposito, a catholica apo-
 stolicaque communione ad haereticam

Summus
 Pontifex in divi-
 nis condescen-
 dere nequit.

In ipsis enim
 condescenderu-
 est a fide de-
 scendere.

lin. ipse id. Al. edit. hoc ipse dictum de se ». Cont. Const.
 11 Cod. Vat. 1340 non vocari dignum apostolum.
 12 I Corinth. xv, 9.
 13 « Mss. sup. cit. cunctaque circa inspicientis ». Cont. Const. Cit. cod. Vat. circumspicientis.
 14 Caraf. fortiter resistentem, quod Baron. aliisve minus arridet.
 15 Cit. cod. aut (da veniam) luxorie de me cognosceris ista iactare. Al. cum cod. Corb. aut ad venam. Quae lectio nostrae videtur praeferenda.
 16 Cont. Const. magis placeret condescendibili me et optima dispositione.
 17 Sic edit. passim. Hard. vero ad marginem, et cod. Corb. addunt quae docet. Remig. cum n. Vat. 1340 optime quidem. quae novit.
 18 « Merlin. et mss. Corb. depositis, ad culus marg. depromittis. Baron. depositos ». Cont.

1 Mss. Corb. et al. post illud sed effectu audire; quib. n. cod. 1340 adhaeret. Mss. Remigian. legit sed audire. Cont. Const. praefert cum Baron. nostram edit. An rectius quisque iudicet.
 2 « Lege sententiam ». Baron.
 3 Rem. x, 17.
 4 Matth. xvi, 18.
 5 « Sic Merlin. et mss. Remig. Alii vero non nisi quod tale promississet instituire. Cod. Corb. non nisi aliquid tale instituit ». Cont. Const.
 6 « Merlin. et mss. Corb. unam ». Cont. Const. Nos ex n. cod. 1340, cui mss. Remig. et Corb. consentiant, restituimus unde.
 7 « Planior esset hic locus ita ordinatus non sine gratia providentiae Dei factum, quod ille monstraverit... ». Cont. Const.
 8 Harduin. et cit. cod. recte add. se.
 9 Iid. ais.
 10 « Ita cod. Corb. Sed Remig. ipsum id. Mer-

damnatamque prolapsos vos videtis, cognoscitis, non negatis; et non solum vos in infimis iacere delectat, sed etiam in superiore manentes sede vultis impelli. Condescendere nos vobiscum invitatis ad ima de summis, nos conscendere vos nobiscum rogamus ad summa de imis. Nunc igitur sub conspectu illius excelsae iustitiae iudicet genus humanum, quis nostrum debeat alteri obedire. An dicis, ut caetera nunc omittam, descendit Dominus ipse de coelo? Descendit plane, sed ut hominem ab errore liberaret, non ut eius misceretur errori. Nonne ipse praemonuit, ut qui in tecto consisterent, non descenderent nec ad ea, quae in domo videntur esse, tollenda? Nonne pro omnibus apostolus clamat unus, qui plus omnibus laboravit, cum de custodia veritatis ageretur, quibus nec ad horam cessimus subiectionis gratia, ut veritas Evangelii permaneret apud vos? Videtis coelestem magistrum condescendere noxiis recusantem? Postremo faciamus aliquem corruisse, ad quem benignissime sublevandum paululum quispiam velit inflecti. Ergo ut erigatur iacens, miserantem convenit inclinari, non ut cum eodem praecipitetur in foveam. Igitur per litteras, quas per Sinclitium diaconum destinastis, de his quos baptizavit, quos ordinavit Acacius, maio-

Euphemiani
 ubiecta dicitur.

Ab Acacio
 baptizatis, ordi-
 natisque beni-
 gne reparatum.

Const. Al. vero et cod. 1340 deponens: quod perinde intelligendum esset ac si diceret: Quae, vel quo ista descensio est? Ea utique, quae ad inferiora a superiori loco quaequae deponit. Quidam edit. depositio. A catholica... Baronii editio superius enunciata videtur praeferenda.
 1 « Forte rectius Al dicis ». Harduin.
 2 Cit. cod. Vat. omittamus.
 3 Id. expungit esse.
 4 Matth. xxiv, 17, ubi Vulg. inquit: Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua.
 5 I Corinth. xv, 10.
 6 Galat. ii, 5, ubi Vulg. legit subiectione loco subiectionis gratia, et permaneat loco permanet.

rum traditione confectam et veram, praecipue religiosae sollicitudini congruam praebemus sine difficultate medicinam. Quo nos vultis ultra descendere? Quid tacetis? Quid verecundamini verbis exprimere quod corde gestatis? Ipsa vos saltem verecundia, quod nonnunquam fit, debuit commovere. An forsitan, ut haereticorum damnatorumque et his vel eorum successoribus communicantium nomina consentiamus admitti? Hoc non est condescendere ad subveniendum, sed evidenter in inferna demergi. Parcite, quaeso, et nobis et vobis. Quod si curam vestri adeo non habetis, date veniam nobis. Dolere et flere possumus et debemus; in haec abrupta deduci nec possumus, nec debemus, qui, praestante Deo nostro, sinceram puramque paternae traditionis fidem communionemque retinere, et ab omni praevaricatorum contagione discretam, etiam intentato periculo mortis, optamus, eligentes (si velit Deus) quaelibet illa perpeti, quam causas incidere damnationis aeternae. Date, inquam, veniam, si tamen cum vos propter amorem cuiuslibet hominis vel timorem haec libenter incurritis, nos propter amorem Dei, et timorem gehennae, talia refutamus. Nec vos credatis, dissimulando causas atque personas, cuiuslibet amicitias posse subreperere; quia neque vos ita sub-

Nomina autem
 haereticorum in
 sacris diptychis
 non relinquen-
 da.

Id enim per-
 mittere est in-
 cidere in aeter-
 nam damnatio-
 nem.

7 Al. Synclitium.
 8 Ita Baron. et al. recent. Cod. Vat. 1340 praecipue regionum sollicitudini congruam.
 9 Hanc medicin. nullo negotio reperies in ep. Fel. III pag. 256 h. vol. col. 2 sub fin. ubi ait: Nobis, Deo inspirante, provisuris rationabiliter, ut scripsimus, si cuncta convenerint, ut eorum quos ordinavit, vel baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro charitatis reintegratione nihil pereat.
 10 Cit. cod. perperam ultro.
 11 Codd. Corb. et Remig. rectius quam iniquum sit.
 12 Cod. Vat. 1340 delet tamen.
 13 Harduin. et cod. cit. quibuslibet.

tiles estis, qui non possitis intelligi; et nos, praestante Deo nostro, non reperitis incautos. Nonne missis huc saepe litteris indicastis, cum caeteris haereticis vos Eutychem quoque respuere? Hoc si verum est, aut eos, qui communicaverunt Eutychetis successoribus, pariter abdicare; aut aliorum quoque haereticorum successoribus communicantes admittite. Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, sicut Eutyches et successor eius, legitur ubicumque dixisse; quasi non sit deterius, et non ignorasse veritatem et tamen communicasse veritatis inimicis. Si enim, cum aliquis recte sapiens de fide catholica communicet illis haereticis, inter quos Eutychetem posuistis, vel successoribus eorum, non est fas eos inter catholicorum altaria nominare; ita ergo ne¹, illius Eutychetis successoribus communicando, simili sorte tenetur obnoxius? De talibus quippe convenienter dicitur: *Descendant in infernum viventes*²; qui dum illa vita, qua iustus vivit³, vera atque catholica putantur vivere, repente aut in prona pravitate, aut in haereticae communionis inferna vergunt⁴. Ecce quales Christo dicitis esse praeposandos, cum ille nec animas nostras sibimet praecipiat⁵ anteponi. Imo et adhuc quaeritis, quando fuerit damnatus Acacius; quasi re vera, etiamsi eum nullus ante damnasset, non debuerit orthodoxae et apostolicae communionis, cuius praevicator extitit et desertor, participatione secludi; sicut etiam quilibet, qui fuerit ante catholicus, cuicumque haeresi communicans merito iudicatur a nostra societate removendus; aut in tali sorte

defunctus inter catholicorum nomina nullatenus computari. Miramur tamen, quomodo ista profertis, hoc est, ut et synodum Chalcedonensem vos suscipere pro fide catholica⁶ profiteamini; et eos, quos damnavit, seclantium communicatores, non particulariter⁷ generaliterque putetis fuisse damnatos. Ostendite ergo quae synodus in unaquaque haeresi cum erroribus successores eorum his communicantes simulque omnes non damnet et complices. Itaque ille vester Acacius, qui Eutychianis haereticis⁸ detestabili communionem factus est particeps, ab eadem synodo sine dubitatione damnatus est, quae et⁹ Eutychem Dioscorumque cum successoribus eorum, hisque communicantes synodico tenore prostravit.

Sic sequaces quoque eorum Timotheum Petrumque simili definitione deiecit. Proinde si ea, quae in synodo Chalcedonensi pro fide et communione catholica lege¹⁰ apostolica definita sunt, vere certeque sectamini, sicut vestra professione multiplici continetur, aut successores ab illa synodo damnatorum, hisque communicantes abiicite, aut si istos admittitis, ea, quae in illa synodo pro fide et communione catholica et apostolica sunt peracta, non solum falso vos retinere perpenditis, sed insuper labefactare conamini, et in Eutychianam haeresim sine retractatione reciditis, meritoque a catholicis probamini esse vitandi; quia ut talem pestilentiam perpetuo possemus evadere, ea, quae contra ipsam ab ea congregatione sanctorum Patrum salubriter decreta leguntur, nullatenus mutilanda non solum Sedis Apostolicae praesules,

Eutychem non respuit, qui Eutychianos amplectitur.

Acacius cum Eutychem communicans ipso facto ab ecclesia separatus.

Etenim quaevis synodus cum haereticorum successoribus communicantes condemnat.

Ideo Timotheus, et Petrus pariter damnati

Chalc. Synod. non admittit, qui eius statuta non servat.

¹ Al. inepte, ut videtur, ad orat. context. ita ergo nec... simili sorte tenetur obnoxius.

² Psalm. LIV, 16.

³ Roman. I, 17.

⁴ Cit. cod. minus bene merguntur.

⁵ Cit. cod. praecipit.

⁶ In cit. cod. deest pro fide catholica.

⁷ Ed. rom. perperam non pariter.

⁸ Cit. cod. male haeresibus.

⁹ Ibid. et non legitur.

¹⁰ Cit. cod. communionem catholicam, vel apostolicam.

Falso asseritur, Petrum Alexandrinum fuisse purgatum.

De catholica communionem sibi blanditur, qui cum damnatis societatem iniit.

Nil enim praestat dictis polliceri quod factis negatur.

sed etiam orientalium regionum catholici censuere pontifices. An Petrum dicitis fuisse purgatum, cui communicavit Acacius? Veris assertionibus¹ edocete, hoc ostendite, hoc probate, quibus ille modis, quibus ille regulis ab Eutychiana fuerit professione vel communione mundatus; ut cum id nihilominus evidenti rerum claruerit demonstratione convictum, palam aperteque possitis advertere, aut vos debere cedere veritati, aut adversus hanc manifesta dimicatione colligere. Nec vobis blandiamini, quia fidem catholicam profiteamini vos tenere, quia² Eutychetis nomen adenistis³, quia ea veluti praedicare videamini, quae orthodoxa praedicavit antiquitas. Clamat enim nobis⁴ illa evangelica sententia: *Aut facite arborem bonam, et fructus eius bonos; aut facite arborem malam, et fructus eius malos; a fructibus enim arbor cognoscitur*⁵; id est, si voce, si fide, si professione catholica et apostolica fideliter veraciterque gloriamini, huius et⁶ communionem recipite. Si vero haereticorum, scilicet damnatorum, vel his, aut successoribus eorum communicantium communio vobis placet, quid statis? Quid circumspicitis? Simul et eorum aperte manifesteque, remotis obstaculis, dogma defendite. Quid enim iuvat? Imo et satis gravat dictis polliceri, quod factis negatur, ut non solum ipsa per se haeresis Eutychiana, quam sit funesta christiano sacramento, possitis agnoscere, sed quanta et quam gravia haeresis ista in sui definitione contineat. Ecce ad quae nos praecipitia condescendere provocatis, atque⁷

ad quae nos vitae aeternae pericula cupitis inclinare. Hoc descensu salvare est aegrotantem, an cum languente consumi? Haec erit optima dispositio illius, quam memoras, reparandae concordiae, an illa potius, ut reiectis contagiis perfidorum, integra fide, sincera sui communione potiatur communio catholica atque apostolica, ne⁸ haereticorum tabe depulsa, intemeratam suae fidei confessionem nitatur adstruere, atque invicem sibimet congruentis orthodoxae professionis communionisque sit unitas? Hanc (sicut dilectionis tuae litterae cohortantur) meis quoque temporibus custodiri, qua valeo prece deosco, quae per tot annos ab illis Patribus gloriosis illibata intactaque⁹ servata est. Haec enim est, sicut ipse dicitis, quam Deus noster de omnibus bene futuram, et secundum suam veritatem et regulam gubernandam et praescius ante constituit, et singulis quibusque temporibus sua dispositione convenienter aptavit. Haec est voluntas Dei, cuius tu ingeris mentionem, quam ego quoque pro meo modulo, quem Dominus donare dignatur¹⁰, cupio prorsus implere, ut non reus de huius talenti coelestis diminutione reperiar; sed in hoc talento (sicut ipse quoque nos admonet¹¹) incrementum Christi gratia¹² postulo consequi, et nullum prorsus incidere detrimentum. Hinc est quod prioribus dilectionis tuae litteris, sicut tua quoque pagina designavit, pro vestra sumpsi salute tristitiam, ubi comperi quod erat vobis noxium, et quod¹³ verae paci contrarium reperi. Contristatur enim apostolus de errore de-

Euphrosinum hortatur, ut in Ecclesiae unitatem revertat.

Haec Pontifici strenue custodienda.

¹ Al., inter quos Harduin., *Hoc vestris assertionibus.*

² Cit. cod. qui.

³ Al. abnuistis.

⁴ Al. cum cit. cod. aptius ad orat. context. vobis.

⁵ Matth. XII, 33, ubi Vulg. leg. *fructum eius bonum*; et mox *fructum eius malum*; siquidem ex fructu.

⁶ Cit. cod. forte rectius omittit et.

⁷ Cit. cod. omittit atque.

⁸ Edit. rom. recte ac haereticorum tabe.

⁹ In cit. cod. intactaque desideratur.

¹⁰ Baron forte mend. typograph. dignetur.

¹¹ Cod. vat. 1340 forte rectius admones.

¹² Id. perperam omittit gratia.

¹³ In cit. cod. quod deest.

viantium, et laetitiam recipit de eisdem sua praedicatione correctis¹. Si autem tua charitas, ut dixit, nescio quorum necessitate constringitur, quod (pace tua dixerim) sacerdos pro veritate promenda nec facere deberet omnino, nec dicere, ignoscat² nobis hominibus timidissimis, si coarctante nos terribili et divini iudicii grandi necessitate, constringimur, sicut qualescumque ministros Christi decet, nos³ animas nostras ponere pro veritate salvandas, quam eas lucrari velle veritatis diminutione perdendas, ut non dicam, contra fidem libitis cuiuslibet abdicandas. Ista mihi sunt (quas dilectio tua commendat) certae fidei perpetuae cum eo, quicumque voluerit, in Christi visceribus amicitiae. Illic non tam optamus praeponi aliis, sicut praedicas, quam cum fidelibus cunctis sanctum et Deo placitum habere consortium. Haec mihi (quam mandat dilectio tua) pax solida, inconvulsa et perennis; hoc unum vinculum (sicut etiam ipse desideras) salutare, quo cuncta uniri possit Ecclesia. Hoc quibus est creditum (sicut et ipse deprecaris) protectio divina perficiat. Haec est, quae Deus est, charitas⁴ quam posscis de corde puro, et conscientia bona et fide non ficta⁵. Quomodo ergo de corde puro, si haereticorum fuerit participatione polluta? Quomodo conscientia bona, si malorum fuerit confusione permixta? Quomodo fide non ficta, si fuerit mixta cum perfidis? Quae si prudentia tua (sicut eam precamur) diligenter advertat, perspiciat Apostolicam Sedem non vitare

pacem, sed haereticorum damnatorumque vitare vestigia⁶. Quae etiam vos rationabiliter intuentes⁷, creditis commoendum populum Constantinopolitanum, non permittere submoveri nomine perfidorum. Quisnam hoc in Ecclesia Dei, quaeso te, possit audire, cum utique pastorem sequi grex debeat ad pascua salutaria revocantem, non per devia gregem pastor errantem? Dic mihi, rogo te, grex pro te, an tu pro grege redditurus es rationem? Certe si vobis hoc placet, multo magis causa est nobis iustior, qui populum Romanum a fide illa sua, laudabili maiorum traditione percepta, declinare non sinentem nos penitus libenter audivimus, si vos Constantinopolitanam plebem ab haeretica communione discedere recusantem non vultis offendere.

Sed nos dicitis debere dirigere, qui eam valeant mitigare. Quomodo me auditura est, quem videtur habere suspectum, si praesules suos despiciat admonentes? Nonne ipsis apostolis est praecipuum, in aliquibus regionibus verbi praedicatione non uti, his quippe in quibus non fuerant audiendi? Veniemus, frater Euphemiane⁸, sine dubitatione, veniemus ad illud pavendum tribunal Christi (ut faceam, quae ex hoc sit⁹ metuenda vindicta) circumstantibus illis, a quibus fides ipsa est¹⁰. Non illic inficiationibus, non dilationibus¹¹, non inclusionibus¹² est agendum; sed manifestissime comprobandum, utrum beati Petri gloriosa confessio cuiquam eorum, quos regendos accepit, quidquam subtraxerit ad salu-

Euphemiani
socoordiam re-
probat.

Eius consilia
ipsi applicat.

Cum haereticis
communi-
canti nulla cha-
ritas.

Euphem. con-
niventiam re-
prehendit.

S. Ap. legati
non mittendi.

A se pertinaciae nolam re-
licit.

1 II Cor. vii 8, 9.

2 Id. cod. ignoscite.

3 Al. recte adorat. context. nos potius animas.

4 I Ioann. iv, 8.

5 I Timoth. i, 5.

6 Al. cum cod. 1340 forte melius contagia.

7 Al. apte ad context. metuentes.

8 Al. cum cit. cod. Euphemi.

9 Cod. Veron. quia et hic metuenda; sed perperam, ut videtur.

10 Al. fides ista defensa est; quibus cit. cod. Veron. et Vat. 1340 probe adhaerent.

11 Cod. 1340 delationibus.

12 Cod. Veron. recte, ut videtur, illusionibus.

tem; an eam auscultare nolens¹ etiam cum suo periculo rebellis extiterit² obstinata pernicies. Ibi certe dilucidabitur, utrum ego (sicut putatis) acerbus, asper, et nimis durus, difficilisque sim vobis, qui cum ratione vestram salutem parturio, qui clamo «etiamsi austerum videtur antidotum, accipite; quaeso, bibite, vivite, nolo moriamini»: an vos, qui a noxiis prohibiti, medicos ducitis execrandos, imo qui vultis vobiscum medicos aegrotare, quam vos recipere sanitatem³. Et alia manu: Dominus⁴ te incolumem custodiat⁵.

EPISTOLA V^o.

Pro Christi ecclesia studium suum ostendens Dalmatiam Pelagiana haeresi rursus infectam dolet; huic toto pectore resistendum declarat; litteras quamprimum exoptat.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasius.

Licet inter varias temporum difficultates continuis occupationibus implicati vix respirare valeamus: pro Sedis tamen apostolicae moderamine totius ovilis dominici curam sine cessatione tractantes, quae⁷ beato Petro Salvatoris ipsius nostri voce delegata est «et tu conversus confirma fratres tuos⁸» et item «Petre, amas me? pasce oves meas⁹», dissimulare nec possumus nec debemus quae nostram sollicitudinem forma perstringat, cum beato Paulo apostolo sentientes atque di-

1 Al. inepte, ut videt. nolenti.

2 Cit. cod. Veron. existeret. Mox autem al. interrogandi punct. post vocem pernicies apponunt. Nos sensus ergo illud libentissime expungimus.

3 Al. salutem.

4 Cod. Vat. 1340 Deus.

5 Iuxta Jaffé op. cit. pag. 54 dat. ann. 492.

6 Ex Labb. Concil. Collect. tom. iv, col. 1172.

7 Al. cum cod. vat. 4961 quod... delegatum est.

8 Luc. xxii, 32, ubi Vulg. legit et tu aliquando conversus.

centes: Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror¹⁰? Ita quippe nos repente tristis, horrenda et vix credibilis confecit opinio, ut mentem nostram confunderet, sauciret, affligeret. Nuntiatum nobis est enim in regionibus Dalmatiarum, quosdam recidiva Pelagianae pestis zizania seminasse; tantumque¹¹ illic eorum praevalere blasphemiam, ut simplices quosque mortiferi furoris insinuatione decipiant. Est quidem error ipse nefarius tanto perniciosior ad subripiendum, quanto ad fallendum verisimilitudinis colore versutior¹²: praestante Domino, adest fidei catholicae pura veritas, concordibus universorum Patrum deprompta sententiis¹³, quae et subtile virus funestae pravitatis exponat, et humano generi salvando conferat de Scripturarum confectione medicinam. Nullatenus igitur discretionem rerum nondum abundantia corda conturbet, doceat et occultum vulnus appareat, et salvatio singularis eluceat: quoniam quantalibet arte fallaciae spiritus perditionis armetur, sancto gladio spiritus principalis et detegitur et necatur. Quapropter per dilectionem tuam cunctos ibidem Domini sacerdotes fraterno commonemus affectu; ut qui cum, erudiente vos Domino, contra novitios pugnetis¹⁴ errores, olim perversitatem toto orbe damnatam nec ipsos recipere debeatis, aut, quod temere putatur, esse faciendum, quae non haeresis maioribus nostris¹⁵ convenienter extincta

9 Ioann. xxi, 17. Hic autem pro uno puncto coma appingimus, ut sensus restituatur.

10 II Cor. xi, 29.

11 Baron. forte mendo typograph. tantamque.

12 In Vat. cod. 5617 ad margin. legitur: «Puto deesse sed».

13 Al. cum codd. Vat. 5617 et 4961 concordia universorum patrum deprompta sententia.

14 Cit. cod. 5617 pugnat.

15 Id. cod. cum cit. 4961 a maioribus nostris.

Dalmates Pe-
lagiana haeresi
iterum infecti.

Illius principis
fortiter ob-
standum.

rursus provocare nos audeat, et palam novis resumptis viribus, aperteque confligat. Num quidnam licet nobis a venerandis Patribus damnata dissolvere, et ab illis excisa nefaria dogmata retractare? Quid est ergo quod magnopere praecavimus, ne cuiuslibet haeresis semel deiecta perniciem ad examen denuo venire contendat? Si quae antiquitus a nostris maioribus cognita, discussa, refutata sunt, restauranda nitamur¹: nonne ipsi nos, quod absit, et quod numquam catholica patietur ecclesia, adversariis veritatis universis contra nos resurgendi proponimus exemplum? Ubi est quod scriptum est? *Terminos patrum tuorum non transgredieris*² etc. *Interroga patres tuos, et annuntiabunt tibi; et seniores tuos, et dicent tibi*³? Quid ergo tendimus ultra definita maiorum, aut cur nobis non sufficit? Si quid ignorantes discere cupiamus, qualiter ab orthodoxis patribus et senioribus singula quaeque vel vitanda praecepta sunt, vel aptanda catholicae veritati; cur non his probantur esse decreta? Numquid aut sapientiores illis sumus, aut poterimus firma stabilitate constare, si ea, quae ab illis constituta sunt, subruamus? An fortasse nescitis hanc haeresim, de qua loquimur, et ab apostolica dudum Sede per beatae memoriae Innocentium, ac deinde Zosimum, Bonifacium, Celestinum, Sixtum, Leonem continuis et incessabilibus sententiis fuisse prostratam; nec tantum ecclesiae catholicae legibus, sed principum quoque Romanorum eo tenore damnatam, ut nec usquam terrarum vivendi locum sectatores eius

habere sinerentur? Quae omnia tam gestis ecclesiae per singulas quasque regiones de eorum pravitate confectis, quam censurae publicae sanctionibus edocentur. Ecce quorumlibet aures catholice audire doctrinam, quaestiones accipere, tractare tendiculas, et blasphemias patienter admittere. O si studerent adversus eos maiorum nostrorum libros responsaque cognoscere, illic modis omnibus cerneretur, nihil esse prorsus, quod non⁴ et ab istis fuerit ventilatum, et ab illis magnifica veritate contritum. Sicque de cunctis eorum nequitias refutandis fideles quique redderentur instructi, ut nihil amplius quaereretur. Sed si forsitan⁵ ineruditos animos quaedam de eorum sensibus proposita commoverunt⁶; ita venerabilium Patrum doctrinis et omnis eorum publicatur insania, et quibus remediis curretur, ostenditur, ut ex his, Deo praestante, praevisis, cuncta, quae de eorum serie texuerunt, et periculosa sectantibus, et stulta deprehendentibus esse videantur: ita ut si quis existimet reluctandum, non tamen veterum sententiis contradictor existat, sed humanae salutis, catholicaeque doctrinae palam se aperteque profiteatur inimicum, quo magis attentius pervigil cura pastorum a sacris gregibus luporum debet arcere saevitiam. Num quidquid⁷ ovibus sanctis acciderit detrimenti praesulum (quod absit) damnet incuriam, sicut a regeneratis agminibus nocentium depulsio bestiarum custodum praemiis perpetuum procuravit augmentum? Certe si, ut magis optamus, falsis haec rumoribus sint relata, quantocius desideramus

Pelagio blandientes valde reprobant.

Eiusdem huius Patrum doctrinis curanda.

¹ Cit. cod. 5617 ad marg. habet *restaurare nitamur*.

² Prov. xxii, 28, ubi apud Vulg. sic legitur: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui*.

³ Deuter. xxxii, 7, ubi Vulg. inquit: *Interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi*.

⁴ Reg. Paris. cum n. cod. 4961 perperam omitt. non.

⁵ Cod. Vat. 5617 *forsan*.

⁶ Ita et cit. cod.; alii vero *commoverent*. Melius, ut arbitror, n. lectio.

⁷ Cit. cod. 5617 ad marg. perperam *Ne si quid*.

Caleros litteras exoptat.

agnoscere, ut qui¹ membrorum Christi vexatione trepidamus, multo magis de eorum stabilitate laetemur.

Data v kalendas Augusti. Fausto v. c. consule².

Dat. die 28 Iulii ann. 493.

EPISTOLA VI³.

Honorio non esse mirandum, quod Sedes Apostolica in Pelagianam haeresim forte reviviscentem protinus inquirendum iubeat; eumque admonens, ut Romani Pontificis vigilantiae solertiam suam adiungat, fidei formulam mittit, deque ambiguis Sedem Apostolicam consulendam praecipit.

Dilectissimo fratri Honorio
Gelasio.

De S. A. sollicitudine non mirandum.

Miramur dilectionem tuam fuisse miratam, curam Sedis Apostolicae, quae more maiorum cunctis per mundum debetur ecclesiis, pro vestrae quoque regionis fide fuisse sollicitam. Cumque ad eam perlatum esset, quod quidam per Dalmatias integritatem catholicam vitari niterentur et divinis humanisque legibus ante damnatum Pelagianae pestilentiae denuo virus inferre; non putaverimus nullatenus⁴ differendum, quo minus haec diligentius inquirentes aut, si fortasse irrepererant⁵, de proximo sanarentur, aut

¹ « Quod membrorum ». Cod. Vat. 4961, sed minus apte.

² Bin. et Reg. Paris. ad marg. corrigunt *Albino*, siquidem nullus Fausti consulatus, Gelasio Pontifice, habetur. His accedit et Jaffè, qui l. c. de Fausti consulatu dubius haeret.

³ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1173.

⁴ Al. *ullatenus*.

⁵ « *Subreperant* ». Cod. Vat. 4961.

⁶ « *Si falsa* ». Id. cod.

anxietatem nostram, si falso⁶ probarentur iactata, relevarent; aestimantes melius nos videri impatientius talia investigare voluisse, quam crescere dissimulando perniciem. Neque enim vel silentio premere causam huiusmodi⁷, vel differendo fovere deberemus: quum, dicente magistro gentium, *sollicitudine non pigri*⁸, atque iterum, *qui praeest in sollicitudine*⁹, reos procul dubio nos, nisi continuo quaereremus, etiamsi inaniter essent vulgata, convincerent. Nec interest¹⁰ per quos ad aures nostras eadem pervenissent, dum quomodolibet¹¹ ista referentibus, postquam nostram conscientiam penetrarent, in his veraciter indagandis pastorales excubias esse non oportuerit negligentes, quatenus vel e vestigio posset lupis inhiantibus obviari, vel nullis existentibus feris, ovium custodia secunda persisteret. Ab his, qui essent Chloes, Corinthiorum se dissensiones agnovisse testatur apostolus, confestimque scribere non omittit; ut vel nascentibus iurgiis pius medicator occurreret, vel de eorum comperta mox incolumitate gauderet¹²; quod nos quoque litteris, quae super hac parte dictae sunt¹³, indicasse reminiscimur, ut scilicet aut irrepentibus obsisteremus insaniis, aut, si nihil horum penitus accidisset, de catholicae veritatis integritate laetaremur. Quapropter non solum dilectio tua nostra non debet vigilantia permoveri, sed praesentis colloquii¹⁴ salutatione percepta nobiscum po-

⁷ Edit. rom. *causas huiusmodi*.

⁸ Rom. xii, 11.

⁹ Rom. xii, 8.

¹⁰ Cod. Vat. 5617 *Nec interesset*. Ad orat. context. forte rectius.

¹¹ Cit. cod. *quibuslibet*. Forte melius.

¹² I Corinth. i, 11.

¹³ Reg. Paris., cui probe consentit n. cod. 5617, *directae sunt*.

¹⁴ Codd. Vatt. 4961 et 5617 *alloquii*.

Siquidem salius est impatientes videri, quam dissimulando augere perniciem.

Itaque in haeresi Pelagi forte reviviscentem illico inquirendum.

A maioribus iudicatis non dissolvenda.

Pelagianae haeresis a S. Ap. pluries damnata.

8. A. vigilan-
tiae Honori in-
dustria socian-
da.

Fidei forma-
lam mittit.

De ambiguis
S. A. consulen-
da.

tius industriam propriae sociare soler-
tiae; quatenus vel sive tentata sint talia,
protinus corrigantur, vel ne qualibet ob-
reptione tententur attentius praecavendo,
subintrare non valeant. De quibus autem
ii, quos tua charitas destinavit, si¹ ple-
nius instrui voluerint, sequentes tituli
cum suis responsionibus intimabunt. Et
quoniam se his acquiescere praefati ea-
tenus sunt professi, ut eadem se et pri-
mitus tenuisse firmarent, sed ante ullius
in quaestionem vocata vellent manife-
stius expediri, studuimus quantum inter
occupationes fieri potuit, quae nos mi-
nime respirare patiuntur, largiente Do-
mino, sequentes paterna vestigia, de ta-
libus, quae coepimus, non silere; quam
regulam sobrie sentiendi quisquis fide-
corde sectatur inter orthodoxos merito
debeat aestimari. Quisquis vero putave-
rit abnuenda, ab apostolicis sese non
ambigat exulare doctrinis. Certe si quid
est quod valeat animum permovere, fra-
ternitas tua consulere fiducialiter omit-
tat², ut Domini gratia ministrante, to-
tius discutiat obscuritatis ambiguum fra-
terna collatio³.

EPISTOLA VII⁴.

In imperatorem silentii sui causam rei-
ciens ei benevolentiam suam profitetur;
demonstrans autem cum damnatis nul-
lum consortium S. Apostolicae esse
ineundum, Augustum exorat ut, Aca-

cii nomine damnato, Orientalem Ec-
clesiam in pristinam pacem restituat,
seque arrogantiae nota liberat.

Gelasius Episcopus
ad Anastasium Augustum⁵.

Famuli vestrae pietatis, Filii mei Fau-
stus magister et Irenaeus viri illustres⁶,
atque eorum comites publica legatione
fungentes ad urbem reversi clementiam
vestram quaesisse dixerunt⁷, cur ad vos
meae salutationis scripta non miserim.
Non meo, fateor, instituto; sed cum di-
recti dudum de partibus Orientis vel vi-
dendi me licentiam sibi vestris praecep-
tionibus abnegatam tota urbe disper-
serint, a litteris credidi temperandum,
ne onerosus potius, quam officiosus exi-
sterem. Videtis igitur non mea dissimu-
latione provenisse, sed competentis fuisse
cautelae, ne respuentibus animis mole-
stias irrogarem. Sed ubi serenitatis tuae
benevolentiam comperi, praefatis indi-
cantibus, humilitatis meae elementer ex-
petisse sermonem, iam revera perpensi,
imputandum non immerito mihi⁸, si ta-
cerem; quia, gloriose filii, te⁹ sicut Ro-
manus¹⁰ natus Romanum principem amo,
colo, suscipio¹¹; et sicut christianus, cum
eo, qui zelum Dei habet, secundum scien-
tiam veritatis¹² habere¹³ desidero; et qua-
liscumque Apostolicae Sedis vicarius quod-
cumque¹⁴ plenae fidei catholicae deesse
comperero, pro meo modulo suggestio-
nibus opportunis supplere contendo. Di-
spensatione etenim mihi divini sermonis

Silentii cau-
sam offert.

Eius in impe-
ratorem bene-
volentia.

1 Cit. cod. 4961 perperam omittit si.

2 Cit. codd. optime non omittat.

3 Dat. ann. 493 iuxta Jaffè l. c.

4 Ex Labb. Concil. Collect. tom. iv, col. 1181.

5 Al. Gloriosissimo imperatori Anastasio
Gelasius episcopus.

6 Cod. Vat. 1340 viri consulares.

7 Al. inepte dicuntur.

8 Cod. Vat. 1340 forte amanuens. vitio omittit
mihi.

9 Id. cod. cum alio Veron. et sicut. Rectius vi-
detur ad orat. context.

10 Cit. cod. 1340 Romae.

11 Cod. Veron., optime suspicio.

12 Cit. cod. 1340 secundum Dei scientiam.

13 Hard. « forte pacem habere ».

14 Al. forte melius quod ubicumque.

Evangelizare
Pontificis offi-
cium.

Episcoporum
auctoritas regia
potestate gra-
vior.

iniuncta, vae mihi est, si non evangeli-
zavero¹. Quod cum vas electionis beatus
Paulus apostolus formidet et clamet, multo
magis mihi exiguo metuendum est, si di-
vinitus² inspiratum, et paterna devo-
tione transmissum subtraxero ministe-
rium praedicandi. Pietatem tuam precor,
ne arrogantiam iudices divinae rationis
officium. Absit, quaeso, a Romano prin-
cipe, ut intimatam suis sensibus veri-
tatem arbitretur iniuriam. Duo quippe
sunt, imperator Auguste, quibus princi-
paliter mundus hic regitur, auctoritas
sacra³ pontificum, et regalis potestas⁴.
In quibus tanto gravius est pondus sa-
cerdotum, quanto etiam pro ipsis regi-
bus⁵ Domino in divino reddituri sunt
examine rationem. Nosti etenim, filii ele-
mentissime, quod licet praesideas hu-
mano generi dignitate, rerum tamen prae-
sulibus divinarum devotus colla submittis,
atque ab eis causas tuae salutis expetis⁶,
inque sumendis coelestibus sacramentis,
eisque (ut competit) disponendis subdi te
debere cognoscis religionis ordine potius,
quam praeesse. Nosti⁷ itaque inter haec,
ex⁸ illorum te pendere iudicio, non illos
ad tuam velle redigi voluntatem. Si enim,
quantum ad ordinem pertinet publicae
disciplinae, cognoscentes imperium tibi
superna dispositione collatum legibus
tuis ipsi quoque parent religionis anti-
stites, ne vel in rebus mundanis exclusae
videantur obviare sententiae; quo (rogo)
te decet affectu eis obedire, qui pro ero-
gandis venerabilibus sunt attributi my-

1 I Cor. ix, 16.

2 Haec sententia habetur et in Grat. Decret.,
dist. 96. c. 10.

3 Al. sacra.

4 Unde sententia « Religio, et humana lex so-
cietatis fundamentum ».

5 Cod. Vat. 1344 regiminibus hominum. Ad
context. aptius videtur n. lectio.

6 Al. exspectas.

7 In codd. Vatt. 1340 et 1344 ex amanuens.
vitio nosti desideratur.

steriis? Proinde sicut non leve discrimen
incumbit Pontificibus siluisse pro divi-
nitatis cultu, quod congruit; ita his (quod
absit) non mediocre periculum est⁹, qui,
cum parere debeant, despiciunt. Et si
cunctis generaliter sacerdotibus recte di-
vina tractantibus fidelium convenit corda
submitti; quanto potius sedis illius prae-
suli consensus est adhibendus, quem cun-
ctis sacerdotibus et divinitas summa vo-
luit praeceminere, et subsequens Ecclesiae
generalis iugiter pietas celebravit? Ubi
pietas tua evidenter advertit, nunquam
quolibet penitus humano consilio elevare
se quemquam posse illius privilegio, vel
confessione, quem Christi vox praetulit uni-
versis, quem Ecclesia veneranda confessa
semper est, et habet devota primatem.
Impeti possunt humanis praesumptioni-
bus, quae divino sunt iudicio constituta,
vinci autem quorumlibet potestate non
possunt. Atque utinam sic contra nitenti-
bus perniciose non sit audacia, quemad-
modum, quod ab ipso sacrae religionis
auctore praefixum est, non potest ulla vir-
tute convelli: *Firmamentum enim Dei
stat*¹⁰. Num quidnam cum aliquibus in-
festata religio est, quantacumque¹¹ po-
tuit novitate superari, et non magis hoc
invieta permansit, quo aestimata est posse
succumbere? Desinant ergo (quaeso te)
temporibus tuis quidam per occasionem
perturbationis ecclesiasticae praecipitan-
ter ambire¹² quae non licet¹³, ne et illa,
quae male appetunt, nullatenus¹⁴ appre-
hendant, et modum suum apud Deum et

8 Cit. cod. 1340 omitt. ex.

9 Est in n. cod. 1340 non legitur.

10 II Tim. ii, 19, ubi Vulg. legit: *Firmum
fundamentum*.

11 Cod. Veron. perperam *quantumque*; Que-
snell. *quacumque*.

12 Cod. Vat. 1340 male, ut videtur, *per occasio-
nem perturbationum ecclesiastica praecipitan-
ter ambire*.

13 « Quae non licent ». Cod. Veron.

14 « Nullatenus ». Cit. cod. 1340.

Ipsa igitur,
et praesertim H.
Pontifici obtem-
perandam.

Religio nulla
potestate con-
velli.

homines non teneant. Quapropter sub
 conspectu Dei pure¹ ac sincere pietatem
 tuam deprecor, obtestor et exhortor, ut
 petitionem meam non indignanter acci-
 pias; rogo, inquam, ut me in hac vita
 potius audias deprecantem, quam (quod
 absit) in divino iudicio sentias accusan-
 tem. Nec me latet, imperator Auguste,
 quod pietatis tuae studium fuerit in pri-
 vata vita. Optasti semper fieri particeps
 promissionis aeternae. Quapropter noli,
 precor², irasci mihi, si te tantum diligo,
 ut regnum, quod temporaliter assecutus
 es, velim te habere perpetuum, et qui
 imperas saeculo, possis regnare cum Chri-
 sto. Tuis certe legibus, imperator, pate-
 ris nihil perire, Romano nomini nullum
 admittis ingeri³ detrimentum. Itane ve-
 rum est, princeps egregie, qui non solum
 praesentia Christi beneficia, sed deside-
 ras et futura, ut religioni, ut veritati, ut
 sinceritati catholicae communionis, et
 fidei temporibus tuis, patiaris quemquam
 inferre dispendium? Qua fiducia (rogo
 te) illic eius praemia petiturus es, cuius
 hic damna non prohibes? Non sint gra-
 via, quaeso te, quae pro tuae salutis aet-
 ternitate dicuntur. Scriptum legisti: *Me-
 liora sunt vulnera amici, quam oscula
 inimici*⁴. Quaeso pietatem tuam, ut quo
 affectu dicuntur a me, eo tuis sensibus
 intimentur. Nemo pietatem tuam fallat.
 Verum est, quod figuraliter⁵ per prophe-
 tam scriptura testatur: *Una est columba*

*mea, una est perfecta mea, una est chri-
 stiana fides, quae est catholica*⁶. Ga-
 tholica autem veraciter illa est, quae ab
 omnium perfidorum, atque ab eorum
 successoribus atque consortibus sincera,
 pura, immaculata communionem divisa est⁷:
 alioquin non erit divinitus mandata di-
 cretio, sed miseranda confusio. Nec ulla
 causa iam superest, si hoc in quolibet
 contagio⁸ voluerimus admittere, ne cun-
 ctis haeresibus aditum ianuamque pandamus.
 Qui enim in uno offenderit, omnium
 reus est⁹; et qui minima spernit paulatim
 decidit¹⁰. Hoc est quod Sedes Apo-
 stolica magnopere cavet¹¹, ut quia mundo
 radix est apostoli gloriosa confessio, nulla
 rima pravitatis, nulla prorsus contagione
 maculetur¹². Nam si (quod Deus avertat
 quod fieri non posse confidimus) tale ali-
 quid proveniret, unde¹³ cuiquam resistere
 auderemus errori, vel unde correctio-
 nem errantibus posceremus? Proinde si
 pietas tua unius civitatis populum negat
 posse pace¹⁴ componi, quid nos de totius
 orbis terrarum sumus universitate fa-
 cturi, si (quod absit) nostra fuerit prae-
 varicatione deceptus? Si totus correctus
 est mundus, profana Patrum suorum
 traditione despecta, quomodo non corri-
 gatur unius civitatis populus, si praedi-
 catio fida¹⁵ succedat? Ergo, gloriose im-
 perator, nolo¹⁶ ego Ecclesiarum pacem,
 quam, etiamsi cum mei sanguinis im-
 pendio provenire posset, amplector¹⁷?

Catholica fides a perfidorum communione divisa est.

B. Petri confessio ab omni contagio vindicanda.

Ideo cum Euty-chianis nunquam Sedi Ap-ostolicae in-ueunda pax.

totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

10 Eccl. xix, 1, ubi Vulg. habet *decidet*.

11 Codd. Vat. 1340, 1344 *taxavit*; al. edit. *praetaxavit*.

12 « *Macularetur* ». Cit. cod. 1344.

13 « *Vel unde* ». Id. cod.

14 In cod. Veron. *pace* deest.

15 Al. cum cod. n. 1340 *praedicatio fidei*. Melius ad context. videt. n. lectio.

16 Al. *non negligo*. Tunc autem, mutata interpunctione, legendum est *quam... amplector: sed*

17 Al. *amplectar*. Forte melius.

1 Pure in eod. cod. 1340 desideratur.

2 Id. *precor* omittit.

3 Id. *perperam* ad orat. *ingerere*.

4 Prov. xxvii, 6, ubi Vulg. legit: *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis*.

5 Codd. Vat. 1340, 1344 *singulariter*.

6 Cod. Vat. 1340 *quam veneratur universa Ecclesia Catholica*.

7 Al. *perperam divulsa est*.

8 « *Si in hoc quolibet contagio* » Harduin; *sed perperam*, ut videtur, ad orat. contextum.

9 Iacob. ii, 10, ubi Vulg. inquit: *Quicumque*

Haec enim sine vera charitate non datur

Sed (precor te) cuiusmodi debeat esse
 pax ipsa, non utcumque, sed veraciter
 christiana mente libremus. Quomodo enim
 potest esse pax vera, cui charitas inter-
 merata defuerit? Charitas autem, qualiter
 esse debeat, nobis evidenter apostolus
 praedicat¹, qui ait: *Charitas de corde
 puro et conscientia bona, et fide non ficta*².
 Quomodo (quaeso te) *de corde erit puro*,
 si contagio inficiatur externo? Quomodo
de conscientia bona, si pravis fuerit ma-
 lisque commixta? Quemadmodum *fide
 non ficta*, si maneat sociata cum perfidis?
 Quae cum a nobis saepe iam dicta
 sint, necesse est tamen incessabiliter ite-
 rari, et tamdiu non taceri, quamdiu no-
 men pacis obtenditur; ut nostrum non
 sit (ut invidiose iactatur) facere pacem,
 sed talem³ velle doceamus, qualis et
 sola pax esse; et praeter quam nulla⁴ esse
 monstratur. Eutychianum certe dogma,
 contra quod Apostolicae Sedis cautela
 pervigilat, si creditur salva fidei catho-
 licae posse veritate constare, promatur,
 asseratur, et quantislibet viribus adstrua-
 tur, ut non solum per seipsum, quam ini-
 micum sit fidei christianae possit ostendi,
 sed quantas et quam lethales haereses in
 sua contineat colluvione, monstrari. Si
 autem (ut magis confidimus) a catholicis
 iudicatis mentibus excludendum, quaeso
 te, cur, non et contagia simul eorum,
 qui hac probantur esse polluti, decernitis
 refutanda, cum dicat Apostolus: *Non so-
 lum qui non facienda faciunt, reos videri,
 sed etiam qui consentiunt facientibus*⁵?

Inter Euty-chianos recenseri et qui ipsis consentiunt.

1 « *Per Apostolum praedicatur* ». Cod. Veron.

2 I Timoth. i, 5.

3 Al. *perperam* ad orat. context. *sed tamen*.

4 « *Pax nulla* ». Cod. Veron.

5 Rom. i, 32, ubi Vulg. inquit: *digni sunt morte et non solum qui ea faciunt...*

6 *Perperam* cod. Vat. 1340 *non pariter per-versus et approbari*. Cod. Vat. 1344 *non pariter per-versitas et approbari*.

Proinde sicut non potest, perversitatis
 communicatore suscepto, non pariter per-
 versitas approbari⁶; sic non potest re-
 futari perversitas, complice sectatore per-
 versitatis admissio. Legibus certe vestris
 criminum conscii, susceptoresque latro-
 cinantium, pari iudiciorum poena con-
 stringuntur nec expers facinoris aesti-
 matur, qui licet ipse non fecerit, facientis
 tamen familiaritatem foedusque receperit.
 Proinde cum Chalcedonense Conci-
 lium pro fidei catholicae atque apostoli-
 cae veritate communionemque celebratum
 damnaverit Eutychem detestandi furoris
 auctorem; non satis habuit, nisi ut pa-
 riter eius quoque consortem Dioscorum
 caeterosque percelleret. Hoc igitur modo,
 sicut in unaquaque haeresi vel factum
 semper, vel fieri non habetur ambiguum,
 successores eorum Timotheum, Petrum
 atque alterum Antiochenum Petrum⁷,
 non viritim propter singulos quosque rur-
 sus facto concilio, sed synodi semel acta
 regula consequenter elisi. Quemadmo-
 dum ergo non evidenter apparet etiam
 cunctos simili tenore constringi, et qui
 eorum communicatores et complices ex-
 titerunt, atque omnes omnino a catho-
 lica atque apostolica merito communionem
 discerni: hinc Acacium quoque iure di-
 cimus a nostro consortio submovendum,
 qui maluit in sortem transire perfidiae,
 quam in catholicae atque apostolicae com-
 munionis sinceritate constare⁸, cum fere
 per triennium, ne in id veniret, Aposto-
 licae Sedis epistolis doceatur competen-

Eutyches, eius-que associi in Calc. Synodo damnati.

Proinde et Acacius a cath. societate sub-movendus.

7 Cod. Veron. *Timotheus, Petrus, atque alter Antiochenus.... consequenter elisi*. Al. *Timotheum, Petrum, atque alterum Antiochenum... synodi semel acta regula consequenter elisi*. Lectio Veron. cod. sane praeferenda.

8 « *Huius triennii initium referendum est ad ann. 15 Simplicii, quo Acacius delictum commisit* ». Sev. Binus.

ter instructus. Postquam vero communionis est factus alienae, non potuit nisi a catholica et apostolica¹ mox societate praecidi, ne per eum, si vel paululum cessaremus, nos quoque videremur subiisse contagia perfidorum. Sed revera vel tali percussus poena respuit, correctionem promisit, emendavit errorem? Aut ille tractatus lenius voluerat² coerceri, qui etiam verbera dura non sensit? Quo in sua perfidia et damnatione moriente³, tam eius in ecclesiastica recitatione non potest nomen adscribi, quam externae contagium non debet communicationis admitti. Quapropter aut doceatur ab haeretica participatione sincerus, quorum se ille communioni permiscuit, aut cum eisdem non potest non repelli. Si autem⁴, susurrant Orientis episcopi, quod ad eos Sedes Apostolica non ista conscripserit, quasi vel ipsi de recipiendo legitime Petro Sedem Apostolicam suis litteris fecerint certiore, vel huius receptionis inconditae non iam pariter complices extitissent, quem sicut vere non possunt docere ab haeretica pravitate fuisse purgatum, ita se haeticorum nullatenus poterunt excusare consortes. Quod⁵ si fortassis adstruxerint, quod ad Apostolicam Sedem de susceptione Petri per Acacium cuncti consona voce⁶ retulerint, per eundem sibi met omnes pari voce⁷ sentiunt fuisse rescriptum. Apostolicae vero Sedis auctoritas, quod cun-

ctis saeculis christianis⁸ Ecclesiae praelata sit universae et canonum serie patrum, et multiplici traditione firmatur. Sed vel hinc⁹, utrum sibi quisquam contra Nicaenae synodi constituta quippiam valeat usurpare, collegio potest unius communionis ostendi, non mentibus externae societatis aperiri. Apud illos, si quis confidit, egrediatur in medium, et Apostolicam Sedem de utraque¹⁰ parte revincat et instruat. Tollatur ergo nomen e medio, quod Ecclesiarum discretionem procul a catholica communione operatur, ut sincera pax fidei communionisque reparetur et unitas; et tunc quis nostrum contra venerandam vel insurrexerit, vel nitatur insurgere vetustatem competenter et legitime perquiratur. Et illic apparebit, quis modesto proposito custodiat formam traditionemque maiorum; quis¹¹ supra haec irreverenter insiliens rapina aequalem posse fieri arbitretur. Quod si mihi populi Constantinopolitani persona proponitur, per quam dicatur nomen scandali, id est Acacii, non posse removeri; taceo, quia et haeretico quondam Macedonio pulso, et Nestorio nuper eiecto, plebs Constantinopolitana¹² catholica permanere delegerit potius, quam maiorum praesulum damnatorum affectione retineri. Taceo, quod qui ab eisdem ipsis damnatis praesulibus baptizati fuerant, in fide catholica manentes, nulla sint exagitatione turbati. Taceo, quod pro rebus

Ap. Sedis auctoritas universae Ecclesiae semper praeposita.

Communio cum damnatis nunquam permittitur.

Falso obicitur, Acacii nomen a Constantinop. non posse removeri.

Cur eius nomen a sacris dyptichis expungendum.

Oriental. anathematismum de Petro Alexandrino praetextus relictum.

1 In cod. 1344 apostolicae desideratur.

2 Al. recte, ut videtur, ad sens. voluerit.

3 Al. ed., et cod. Vat. 1344 manente, quibus autem n. cod. 1340 iure non suffragatur.

4 Cit. cod. 1340 forte aman. mendo omittit autem. Forte legend. Susurrant autem Orientis episcopi, quod... S. A. non ista conscripserit: quasi vel ipsi..., vel huius receptionis inconditae non tam pariter complices extitissent, quem.

5 Codd. Vatt. 1340 et 1344 cum Veron. Qui si fortassis.

6 Harduin. sane mendo typograph. consona vice.

7 Cod. Vat. 1344. pari vice; al. pari vice primatus Sedis Apostolicae sentiunt fuisse rescriptum. Perperam ut videtur.

8 Cod. n. 1340 inepte quidem legit et Ecclesiae.

9 Cod. Veron. Sed vel utrum.

10 Cod. n. 1344 de utroque.

11 Cod. n. 1340 perperam quamvis supra haec irreverenter insiliens quis rapina aequalem posse fieri arbitretur.

12 Cit. cod. nota plebs.

ludicris populares tumultus nunc etiam vestrae pietatis auctoritas refrenarit; atque ideo multo magis pro salute animarum suarum necessario vobis Constantinopolitanae civitatis obtemperat multitudo, si eam ad catholicam et apostolicam communionem vos principes reducat. Etenim, imperator Auguste, si contra leges publicas aliquid (quod absit) quispiam fortasse tentaret, nulla pati id ratione potuisses; ad Divinitatis¹ puram sinceramque devotionem, ut tibi plebs subdita redigatur, conscientiae tuae non putas interesse? Postremo, si unius civitatis populi animus non putatur offendi, ne divina (ut res postulat) corrigantur; quanto magis, ne divina offendantur, catholici nominis universis² piam fidem nec laedere debemus omnino, nec possumus? Et tamen iidem nostra se poscunt voluntate sanari. Competentibus ergo sinant curari se posse remediis; alioqui (quod absit) in eorum transcundo perniciem, cum illis perire possumus, ipsos vero salvare non possumus. Iam hic³ quid sit magis sequendum, sub divino iudicio vestrae conscientiae derelinquo; utrum, sicut nos optamus, simul omnes certam redeamus ad vitam, an, sicut illi poscunt, manifestam tendamus ad mortem. Sed adhuc Apostolicam Sedem sibi medicinalia suggerentem superbam vocare arrogantemque contendunt. Habet hoc qualitas saepe languentium, ut accusent magis⁴ medicos congruis observationibus ad salubria revocantes, quam ut ipsi suos

Satis ad hoc imperatoris voluntas.

Quod nisi fiat, nulla salus.

Arrrogantiae nota sese purgat.

noxios appetitus deponere vel reprobare consentiant. Si nos superbi sumus, quia⁵ animarum remedia convenientia ministramus; quid vocandi sunt, qui resultant? Si nos superbi sumus, qui obediendum paternis dicimus institutis⁶; qui refragantur, quo appellandi sunt nomine? Si nos elati sumus, qui divinum cultum puro atque illibato cupimus tenere servari; qui contra Divinitatem quoque sentiunt, dicant, qualiter nuncupentur? Sic et nos caeteri, qui in errore sunt, aestimant, quod eorum non consentiamus insaniae. Ubi tamen spiritus superbiae veraciter consistat et pugnet, veritas ipsa indicat⁷.
Dat. ann. Christi 493⁸.

EPISTOLA VIII⁹.

Constantia Dardaniae antistitum commendata, eos ad effugiendum Eutychianorum consortium magis incendit, monetque ut a Thessalonicensi episcopo in A. S. communionem non recepto diligenter caveant, neque existiment Acacium in sua pertinacia defunctum modo esse absolvendum, vel Sedem Apostolicam potius iniurias suas ulcisci, quam fidem vindicare.

Gelasius episcopus

universis episcopis per Dardaniam¹⁰
sive per Illiricum constitutis.

Audientes orthodoxam vestrae dilectionis in Christo constantiam, atque ita vos

Laudat Dardaniae antistitum constantiam.

1 Cit. cod. unitatis, sed perperam, ut videtur.

2 Hard. cum eod. cod. recte universi.

3 Cit. cod. erronee Tam huic.

4 Vat. cod. 1344 sane amanuens. mendo omitt. magis.

5 Cod. Vat. 1340 cum Veron. qui animarum.

6 Cit. cod. constitutis.

7 Al. perperam iudicat; n. cod. 1344 ad context. minus apte dicat.

8 Sev. Bin. hanc epist. adscribit ann. 494,

asserens Anastasium nondum hoc tempore Eutychianum, et Acephalorum sectae signiferum sese declarasse, quum e contra liqueat anno 495 virus in pectore occultatum plane evomuisse. Quae ratio quanti habenda sit criticis iudicandum relinquimus.

9 Ex Labh. Concil. Collect. tom. iv, col. 1196.

10 In quibusd. codd. leg. et Daciam. Id. ad marg.

antiquae fidei communionisque sinceræ traditionibus inhaerentes, ut mentem christianae deditam veritati nullatenus infecerint¹ praevaricatorum vicina contagia, magnificavimus Dominum, charitatemque vestram missis litteris alloqui per religiosos viros filios nostros Cyprianum atque Macarium diaconos tota cordis aviditate curavimus: quoniam pro Sedis Apostolicae principatu, cuius sollicitudo delegata divinitus cunctis debetur ecclesiis, nos vivimus, si vos statis in Domino, magnisque gaudiis triumphamus. Cum ubique terrarum Dominum Sabaoth semen purae confessionis reliquisse cognoscimus, quod non in petrosa deveniens aestu tentationis exaruit, nec viae proximum cecidit vacantibus inimicis expositum, nec in spinis irruit suffocandum, sed in bonam terram piae devotionis vestrae caelesti factione² dispersum in trigesimum et sexagesimum fructum centenariumque profecit, profectionemque³ scilicet frumenti dominici mystica locutione designans. Quapropter exultantibus animis confidentius incitamus, ut ab Eutychianae pestis incurso pectora vestra sapienter intemerata servetis: quoniam iam qui perseverat⁴ usque in finem, hic salvus erit. Dominus prope est, nihil sollicitis sitis⁵, si quidem maior est, quod⁶ in nobis est, quam qui in hoc mundo, regnumque Domini intra nos⁷ (etiam scriptura testante) sit certum. Ut autem ab eorum, qui in errore sunt positi,

noxia societate caveatis, nullum talibus communicantem ad vestrum recipiatis qualibet subreptione consortium: quia sicut in unaquaque haerese cum pravitate auctore damnato successores eius et complices atque huiusmodi sectatoribus polluta communione permixtos catholica vitare debet integritas; ita cum Eutychete Dioscorus, simulque Timotheus, Aelurus, et Petrus Alexandrinus, eiusque communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus cum suis sunt omnino participibus abdicandi. Nec quisquam, etiamsi pravitatem deponere se promittat, recitandis tamen nominibus consentiens perditorum, vel eadem recitantium minime communione discretus ad immaculata sacrilegiis ovilia quibuscumque modis est permittendus intrare, ut ecclesia Dei nostri⁸, quae maculam, rugamque non sustinet⁹, inviolata permaneat. Absint ergo a fidelibus Christi viperae capitis dira commercia, et procul a caelestibus pascuis mortifera venena pellantur, ut salutaris alimonia panis illius, qui de coelo descendit, fideles hanc¹⁰ sumentes ad vitam perducatur aeternam¹¹.

Quae ut mutua valeamus exhortatione prospicere, det operam vestra dilectio, ut¹² sospitatem vestrae charitatis optatam, et fidei communis instantia nobis crebrius aperire non desinat, quatenus alternis nos instructionibus excitantes, legitimorum Domini sacerdotum possimus invenire mercedem: Per vicinas quoque pro-

Itaque nullus, qui cum illis communicat, in cathol. consortium recipiendus.

Nemo qui damnatorum nominis recitationi utrumque consentit.

Petit, ut episcopi crebrius scribant.

Sedi Apostol. cura universae Ecclesiae divinitus commissae.

Dardanos episcopus ad Eutychianistas affligendos confidentius incitat.

1 Codd. Vat. 4965 et 5617 inficerent.

2 Al. et cod. 5617 satione. Ad orat. context. aptius videtur.

3 Cit. cod. perfectionemque: at cod. 4961 nobiscum legit, cui opinor non accedendum.

4 Cit. cod. cum Matth. x, v. 22 legg. perseveraverit.

5 Philip. iv, 6.

6 Cod. 5617 qui.

7 Luc. xvii, 21, ubi Vulg. leg. regnum Dei intra vos est.

8 In cit. cod. 5617 deest nostri.

9 Ephes. v, 27, ubi Vulg. inquit: gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam.

10 Cit. cod. hunc.

11 Ioann. vi, 33.

12 Cit. cod. et sospitatem. Rectius ad orat. context. videtur n. lectio.

Et haec finitimis communicant.

vincias haec eadem patefacere vestra charitas vigilanter insistas; ut et qui catholicae communionis sinceritate subsistunt, competentibus roborentur alloquiis, et qui forsitan ab huius rectitudine deviant, ad integritatem dogmatis christiani salubribus monitis reducantur.

Cur Thessalonicensi episc. S. Ap. communicatio denegata.

Noverit autem vestra fraternitas, ecclesiae Thessalonicensis antistitem nostris adhortationibus saepius incitatum contagia communionis externae numquam declinare voluisse, nec apud nos nomen Acacii vel caeterorum similium perfidorum, hisque communicantium congrua professione damnasse. Quapropter eum communionem Sedis Apostolicae non recepisse manifestum est, quoniam nisi puris sensibus et ab omni nefanda societate, beati Petri apostoli nec possumus, nec debemus ecclesiae praebere commercia. Propterea cautius agendum est cum praefato, ne catholicis mentibus ut fiat¹ Apostolicae Sedis reconciliatione subrepat; quam sicut dolosis artibus fallere et circumvenire non praevallet, ita, sub cuius non potest obtinere, auctoritatem quoque nostram, quae ad Dalmatarum est directa pontifices, etiam ad vos credimus dirigendum, quatenus in veritate catholica, secundam formam traditionis antiquae, tenere nos consonam noveritis ubique sententiam. Si quos vero novos didiceritis motus exurgere, nobis fraterna debetis sollicitudine reserare, quo subinde, quae Patrum regulis congruant, praestante Domino, remedia procuremus.

Cum ipso caute agendum.

Et si quid noviter accidat S. A. denuntiandum.

Nec quisquam² omnino vobis persuadeat, Acacio praevaricationis suae crimen fuisse laxatum, quia qui postquam in col-

1 Cit. cod. 5617 cum nonnull. edit. ut fit. Recte quidem.

2 Grat. decret. C. xxiv, q. 2, c. 4.

3 Cit. cod. melius ad orat. context. recidit

4 Cit. cod. in hoc quidem persistens defunctus est.

legium recidens³ pravitate, iureque meruit ab apostolica communione secludi, in hac eadem⁴ persistens damnatione defunctus est. Absolutionem quam superstes nec quaesivit omnino, nec meruit, mortuus iam non potest impetrare, siquidem ipsis apostolis Christi voce delegatum est: quae ligaveritis super terram, et quae solveritis super terram⁵.

Caeterum iam de eo qui in divino est iudicio constitutus, nobis fas non est aliud decernere, praeter id, in quo eum dies supremus invenit: atque ideo nisi eius nomine refutato, caeterisque consortibus huius erroris, cum nullo prorsus eorum participare debetis⁶ mensae dominicae puritatem, quam maiores nostri semper ab haeretica magnopere servaverunt pollutione discretam. Sed neque vos quisque circumvenire pertentet: quod dicat non de religione, sed de moribus esse certamen, vel Apostolicam Sedem non causam communionis catholicae fideique tractare, sed iniuriam dolere, cur videantur⁷ ab Acacio fuisse contempta: quoniam haec et huiusmodi, quatenus simplices quoque⁸ decipiant, hi qui in errore sunt positi spargere non quiescunt. Videtis enim, sicut supra iam dictum est, per nomina praevaricatorum, si, quod absit, in ecclesia recitanda credantur, simul et contagium praevaricationis induci. Sedes autem Apostolica in tantum non contumeliam dolet, sed fidem defendit, communionem sinceram, ut hodie cuncti, qui in eius visi sunt prorupisse despectum, si ad integritatem fidei, communionemque⁹ catholicam revertantur: secundum regularum tramitem paterna-

Acacius mortuus extra Eccl. cath. modo absolvi nequit.

Eius nomen refutare moros non respicit, sed idem.

Ab Ap. Sede vindictae notam removet

5 Matth. xviii, 18.

6 Cit. cod. debetis. Perperam, ut videtur.

7 Al. recte quam videatur.

8 Cit. cod. 4961, 5617 quosque.

9 Cit. cod. communionisque catholicae; sed ad rem inepte, ut videtur.

rum toto cordis affectu venientes, et plena charitate suscipiat.

Data III nonas Augusti, Asterio et Praesidio viris clarissimis consulibus¹.

Dat. die 3 Augusti ann. Christi 494.

EPISTOLA IX².

Rustico de misso subsidio gratias agit, tum innuens quanta ab Eutylianistis patiat, animi sui constantiam profitetur, denique Epiphanium eius charitati commendans per eum litteras expectat.

Dilectissimo fratri Rustico
Gelasius.

Inter ingruentium malorum turbines, et variarum tentationum, quibus pene mergimur, afflictationes, tua nobis charitas, amantissime frater, grande solatium propinavit. Quid enim consolatius posset accidere, quam videre fratres carissimos invicem compatientes, et partem oneris ferentes, quibus non minima benedictionis portio collata est? Benedictus Deus qui tua erga nos taliter affectu praecordia, ut non tantum, quae patimur, animo sentias, sed ea monstres in sanctae tribulationis exhibendo misericordiam, qualem habeas in compassivo corde charitatem, et adiungas ad dulcissimae consolationis

sermones, quae sunt praecipuae inter amicos, opitulationes. Verum dilectionem tuam non fatigabimus scribentes quam in arcto fuerimus. Scit frater noster et coepiscopus Aeonius³ quam utile fuerit et quod misit, et quod ad nos misisti subsidium. Caeterum frater noster Epiphanium⁴ qui ad gentis suae relevandos et redimendos captivos ad partes vestras destinatur⁵, fraternitatem tuam certio-rem faciet, quantam ob impiissimi Acacii causam persecutionem sustinemus. Sed non deficimus, et inter tot pressuras nec cedit animus, nec relaxatur zelus, nec subvertit metus. Sed licet aporiantes et angustiati confidimus in eum, qui dabit cum tentatione proventum⁶: et si ad tempus sinit deprimi, non patietur opprimi. Fac, carissime frater⁷, ut tuus tuorumque⁸ in nos, vel potius in Sedem Apostolicam non cesset affectus. Qui enim in petra solidabuntur cum petra exaltabuntur⁹. Aduva fratrem nostrum Epiphanium, et sentiat quia me amas, et cum redierit ad propria, scribat dilectio tua¹⁰ tam quae sibi quam quae fratribus nostris et coepiscopis per Gallias constitutis circa impiissimi Acacii causam videbuntur. Deus te praestet incolumem¹¹ frater carissime.

Datum VIII kalend. Februarias Asterio et Praesidio vv. cc. consulibus.

Dat. die 25 Ianuarii ann. Christi 494.

7 Cit. ep. carissime fili.

8 Cit. ep. tuorumque confratrum.

9 Psalm. xxvi, 6. In cit. autem epist. additur: *Gratias age nomine nostro universitati confratrum tuorum, qui tam benigne, recepto a nobis per te subsidio cooperarunt.*

10 Cit. ep. sic legit: *scribat nobis dilectio tua, quando fuit idem iter aggressus, et quibus auxiliis; si quid autem novi de impiissimo Acacio e Gallia ad civitatem tuam pervenerit, de eo cito me certiolem facere digneris.*

11 *Et sua repleat coelesti benedictione, fili carissime.* Ead. epist. quae data fuit die 13 febr. eiusd. ann.

Sua constantia in adversis.

De Acacii causa litteras petit.

Rustici subsidio reficitur.

1 In cod. n. 5617 deest v. c. consulibus.

2 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1259. Eadem epistola missa fuit ad Ivonem Pisae archipresbiterum, uti videre est apud Ioseph. Martinium in *Theatro Basilicae Pisanae* edit. Rom. ann. 1728. Itaque quum idem documentum bis referre prorsus inutile habeatur, satis erit, si quid differant, suis locis adnotare.

3 « Arelatensis archiepiscopus ». Labb. l. c. ad marg.

4 « Ticinensis episcopus, cuius vitam scripsit Ennodius ». Id. l. c. ad margin.

5 Cit. ep. ad Ivon. addit iter inde per mare suscepturus.

6 I Corinth. x, 13, ubi Vulg. habet faciet pro dabit.

EPISTOLA X¹.

Diuturni silentii causam enuncians admonet, mutuam charitatem esse fovendam.

Dilectissimo fratri Aeonio²
Gelasius.

Cur litteras retardavit.

Sedis Ap. pro universa eccles. sollicitudo.

Mutua charitas fideliter servanda.

Inter difficultates varias copiam nos reperisse gratulamur, qua per divinam gratiam Sedis Apostolicae regimen nos adisse pandentes, praetermissum diu cum tua misceremus fraternitate sermonem, et salutatione directa, mutua charitate solliciti dilectionis quoque tuae prospera quaereremus. Quanto enim totius ovilis curam, Christo Domino delegante, susceptam beati Petri apostoli gubernatio principali universo gregi debet in orbe terrarum, tanto pietatis affectu cunctas ecclesias earumque rectores amplectitur, et inter diversos mundi turbines, si paterna fide vel traditione firmiter perseverant, ubi primum facultas arriserit, et quaerit anxia et gavisiva cognoscit. Quapropter, frater carissime, instantius religiosi viri filii nostris Euphronio praesbytero et Restituto viro religioso, qui ad Italiae partes ad providendam congregationi sanctae substantiam commearant, remeantibus ad propria, silere nequivimus: sed omni voto dilectionem tuam duximus admonendam, quatenus et vigere apud nos alternae viscera gratiae fratres, et coepiscopi nostri per Gallias constituti, charitate tua vulgante, cognosceret³; et desiderantibus omnium, per

1 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1198.

2 Baron. ad marg. *Caesario*. Verum, inquit Sev. Binius ad calc. huius epist., quam epistolam Baronius a Felice III ad Caesarium scriptam superius recensuit, postea in tom. x *Annal.* a Felice IV datam esse recognovit. Ideoque illam relinquendam esse putavi epist. inscriptionem, quam vir cl. e priore editione tollendam esse iudicavit.

App. Bull. Rom. Vol. I.

quos tua charitas voluisset, referret mutuo sospitatem, constaretque nullatenus quantumlibet saeculo detrahente divelli, sed catholicam professionem manere semper ubique coniunctam. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data x kalendas Septembris, Asterio et Praesidio viris clarissimis consulibus.

Dat. die 23 Augusti ann. 494.

EPISTOLA XI⁴.

Communicantes cum Eutylianistis vehementi sermone perstringens evidenter ostendit in Acacii, aliorumque damnatione novam synodum non fuisse cogendam; Petrum Alexandrinum nullo iure absolutum; quemvis denique cum haeresum fautoribus participantem e communione catholica illico separat.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis
Orientalibus Gelasius.

Quid ergo isti prudentes viri, et argutis mentibus totius religionis internarimantes, in Orientis partibus constituti si cognoverunt huiusmodi personam⁵ in Antiochena Ecclesia constitutam, cur communicando⁶ talibus praebuere consensum? Cur non illico reclamarunt, cur non se a tali contagio removerunt⁷, cum

Communicantes cum Eutylianistis vehementius urget.

3 Baron. rectissime corrig. *cognoscerent*.

4 Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1217; ep. autem exordium desideratur.

5 Petrum Fullonem designat.

6 Codd. 1344 et 3791 perperam *communicandum*.

7 Cit. codd. *submoverunt*.

tam¹ evidenter adverterent, ideo Calendionem depulsum², ut haereticis panderetur introitus? Quare hic nihil de re³, nihil de fide christiana, nihil de personarum examinatione tractarunt? Si vero illi eorum se communioni voluntarie subdiderunt, ab Apostolica Sede certe separati sunt, cum talibus et apud tales, etiamsi esset necesse fieri, nulla posset omnino synodus provenire. Quod si ignorasse se dixerint qualis Antiochiae⁴ post Calendionem successisset antistes, quid mirum, si qui in Oriente positi, quae in regione sua contigerint scire nequiverunt, ea, quae ad Apostolicam Sedem gesta fuerant, ignorarent? Cur tamen, postquam ad eorum notitiam pervenit qualis esset sacerdos apud Antiochiam constitutus, non eius consortia continuo respuerunt? Quid⁵ excusationem de ignorantiae colore praetendunt, cum hodieque et manifestata contagia perfidorum, et a nobis saepius exprobrata sectentur? Quo satis apparet, quia ne tunc quidem etiamsi cognoscerent refutarent, quando nunc etiam publicata non renuunt. Prorsus in quamlibet se partem causationemque⁶ convertant, manifestae veritatis ita laqueis suffocantur, ut suis ipsi verbis possint actibusque concludi, nec nisi solam perniciem obstinatae perfidiae residuam ventilare. Haec autem, quae de Calendione venerabili dicta sunt, et in Ioannis Alexandrini conveniunt certa ratione

personam. Immo, si causa eadem latius inquiratur, tantae illic tragoediae, tanti reperiuntur errores, ut si ipsi sint⁷ iudices, qui eadem perpetrarunt, cum evidenter fuerint confutati, a sui damnatione non temperent. Palam enim illic⁸, aperteque⁹ monstratur¹⁰, nihil aliud quam quaesitam causam, quemadmodum, catholico qualicumque depulso Pontifice, haeretico Petro reseraretur accessus. Tunc istud nemo discutiebat, synodum nemo poscebat, passim omnia licito fieri a quibuscumque videbantur; nullum discrimen rerum, nulla examinatio postulabatur Ecclesiae; sed prout de unoquoque venisset in mentem, de suis urbibus catholicus pellebatur episcopus non solum metropolitanus, sed etiam tertiae et secundae sedis antistes¹¹. In his nulla rerum investigatio quaerebatur, nulla faciendi concilia iactabantur, subrogantur¹² haeretici, nemo resultabat; sed velut muta pecora in captionem ducta subditis voluntatibus perfidiam sectabantur. Non mirum quidem, si nunc eos defendere moliantur, quorum indiscussam¹³ caecis mentibus secuti sunt utilitatem¹⁴. Sed miramur, cur eos non pudeat in istorum damnatione de synodo non facta causari, cum sciant tot tantosque Pontifices nulla synodo fuisse depulso. Si¹⁵ in istorum reiectione de non inito concilio conqueruntur, cognoscant se, cur non et hoc in aliorum reiectione quaesiverint, ac-

Non secus ac Calendio, Ioannes Alexandrinus ab haereticis elicitur.

Neque ad hoc viri prudentissimi synodum exposcebant.

Igitur nihil est, cur eam in Aca- cii damnatione requirant.

1 Al. tam. Ad orat. vim minus apte.
2 « Id accidit ann. 483 ». Mansi.
3 Al. cum nn. codd. et cod. Veron. add. nihil de synodo.
4 Cod. Veron. apud Antiochiam.
5 Cod. Vat. 1344 Cur.
6 Cit. cod. cum aliis edit. excusationemque.
7 Cod. n. 3791 sunt. Forte aman. mendo.
8 In cit. cod. deest illic.
9 Cit. cod. apteque.

10 Cod. Vat. 1344 aperteque moliantur nihil aliud quam quaesitam causam.
11 Scilicet « Calendio Antiochenus, et Ioannes Talaia Alexandrinus ». Mansi.
12 Al. cum cod. Veron., et Vat. 3791 subrogabantur. Sane aptius ad orat. context.
13 Al. schismaticis mentibus ». Mansi ad marg.
14 Cod. Veron. vilitatem.
15 Codd. Vatt. 1344, 3791 ita legunt: « In istorum reiectione de non inito concilio conqueruntur. Cognoscant... ».

cusari. Si vero in caeterorum reiectione concilia necessaria non fuerunt, nec in istis necessaria fuisse cognoscant. An¹ in catholicorum deiectione non fuit opus, et fuit magnopere congreganda in praevaricatoris damnatione confessi? Quid igitur restat, nisi ut dicant haereticos non fuisse? Non ergo de synodo conquerantur, qui se palam communionis² externae perhibent sectatores. Cur³ enim eis synodus necessaria fuisse videatur, qui se contra Chalcedonensem synodum venire cognoscunt, qua Eutychiopus error cum auctoribus generali Ecclesiae voce⁴ damnatus est? Nec dubium quod sicut in unaquaque haeresi, quod incessabiliter repetendum est, quia firmum esse nullus ambigit christianus, omnes complices, sectatores, communicatores damnatae semel pravitate pari sorte censentur. Ideoque fit consequens, ut sicut Timotheus atque Petrus talium sectatores⁵ secundum illius tenorem synodi, nulla recenti facta Pontificum congregatione, damnati sunt; sic et qui Petro communicavit Acacius, ut criminis particeps, ita consors sit factus et poenae. Quid igitur ambagibus et nebulis ista praetextunt, ut impudentiam suam mentemque vesanam inanibus⁶ potius fabulis velare⁷ lethaliter, quam prodendo⁸ medicinaliter sanare contendant? Nihil enim nobis commune cum hominibus communionis ex-

ternae. Ideo vocatur ad iudicium certe quaecumque persona, ut aut fateatur obiecta, aut vincatur obiectis. Post confessionem porro litterarum tenore depromptam cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui⁹ se confessus est Petro, quem petita Sedis Apostolicae praeceptione damnarat, communionem sociasse; nec ei credi iam externae communionis effecto, vel pro sua, vel pro illorum, vel pro Petri defensione iam posset, cui se prius miscuerat nefando consortio, feceratque se cum eius causa sine dubitatione communem? Cui, examinatione¹⁰ praemissa, et legitima, si ita esset, purgatione suscepto¹¹, regulariter misceretur. Sed cum eodem nondum legitime discusso atque purgato communionem sociatus, quam adhuc reo se miscuit, tam pro eodem non habuit loquendi fiduciam. Nam cum Acacius nullo privilegio fulciretur, ut de secunda sede¹² posset ferre iudicium, non potuit iure quemquam damnare. Simili modo, nisi primae sedis¹³ auctoritate percepta, nec examinandi Petri ius habuit, nec recipiendi penitus potestatem. Quo¹⁴ regulariter constituto, nec apud nos Petro ullatenus absoluto, quem damnasse nos novimus, examinasse vel absolvisse nescimus. Restat ut illud¹⁵ demonstremus, eundem Petrum, quem se purgatum communionem recepisse praetendit Acacius, nunquam ab haereticae com-

Nec in iudicium appellandus.

Frustra obiicitur Petrum Alex. fuisse purgatum.

Nam Sedes Apostolicae nunquam absolvit.

1 Cod. Veron. cum Vat. 1344 Ergo.

2 « Al. communionis haereticae ». Mansi ad marg.

3 Cod. Vat. 3791 perperam Al. enim.

4 Cod. Veron. cum suis auctoribus generalis Ecclesiae voce; Vat. 1344 cum auctoribus generalis Ecclesiae voce.

5 Cod. Vat. 3791 consecutores.

6 Cod. n. 1344 vanis.

7 Cit. cod. Veron. cum nn. celare.

8 Id. pandendo.

9 Codd. Vatt. 1344, 3791 perperam legunt: nisi quia confessus est Petro, quem petiit a Sedis

Apostolicae praeceptione damnari, se communionem sociasse?

10 Cod. Veron. cum nn. codd. Qua examinatione.

11 Cod. n. 1844 forte mel. purgatione... suscepta.

12 « Nempe Alexandrina ». Mansi ad marg.

13 Scilicet romanae.

14 Cod. Vat. 1344 forte ad sens. aptius Quia.

15 Cod. n. 3791 ut illud etiam. Unum autem punctum post verbum nescimus, et mox post vocem perdurasse duo appingimus, ut orat. perspicuitati magis inserviamus.

munionis contagio¹ cessasse; ac non solum ipso tempore, quo ei communicavit Acacius, sed etiam post communionem praevaricatoris Acacii semper Alexandrinum Petrum in haereticorum collegio perdurasse: atque ita et per hunc Acacium perfidae communionis suscepisse contagium, et per eandem illis haereticis, quibus Petrus communicabat, eadem peste coniunctum. Qui praesumpsit non servato ordine Petrum suscipere, nec examinatum eum, nec cognoscitur recepisse purgatum, et ideo praeter Sedis Apostolicae notitiam, non legitimam sibi eius receptionem usurpare voluisse, ut examinationem eius et purgationem posset pro sua voluntate mentiri, atque eum nec examinatum, nec reciperet omnino purgatum. Quem si revera vellet examinatum purgatumque recipere, ordinem in eius examinatione et receptione potius custodisset, ne videretur magis, quam veraciter posset, iure purgare². Sicut ergo ante non prius damnavit, quam et referret, et posceret ab³ apostolica potestate damnandum; sic et in recipiendo modum servare debuisset, ut priusquam se ei communionem misceret, per Sedem Apostolicam posceret examinari eum, et legitima ratione purgari; cum nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipse pontificium, et non nisi per illius Sedis auctoritatem consensumque hoc posset implere, sine cuius auctoritate eum non potuerat⁴ ipse damnare, et cuius principali diligentia et discuti potuit et purgari, et ad communionem convenienter admitti. Cum enim constet, semper aut

Sedis Apostolicae auctoritate huiusmodi personas aut discussas vel esse purgatas, aut sic ab aliis quibus competebat episcopis absolutas, ut tamen absolutio earum ex Sedis Apostolicae consensione penderet; ubi utrumque defuit, nec discussionem legitimam, nec purgationem firmam, ac per hoc receptionem fuisse constat indebitam. Si tu absque mea communionem Petrum iudicasti esse catholicum, meque despecto, tuo eum iure recepisti, quid causaris, si illum ego a communionem mea, quam tu voluisti contempnam, tanquam absque tua notitia vel consultatione repulerim? Vis adquiescere? Meus es. Non vis adquiescere? Non meus es: *Qui enim mecum non est, contra me est; et qui mecum non colligit, spargit*⁵. Quaero abs te, Petrum haereticum fuisse putas, an catholicum, an ab haeresi⁶ postea esse correctum? Si haereticum, nullatenus eidem communicare debuisti, et eidem communicando haeretici te manifestum est factum fuisse participem, et eius consequenter ex synodi tenore veniente damnatione constringi. Si catholicum, palam totius dogmatis es defensor, quod catholicum esse pronuntias. Ac nihilominus illius errore censeris⁷, si haereticum fuisse definias, sed postea correxisse praetendas, eique te purgato communicasse pronuntias. Interim in cuius persona me negligendum esse credidisti, causari non potes, quod in hac eadem te eius persona neglexerim. Deinde cum sine me ius non habueris vel absolvendi, vel recipiendi huiusmodi rite personam, nec purgatum⁸ legaliter, nec re-

Istius portu-
naciae.

Acacii perfidia.

Petrum Alex-
andricum S. Ap.
reservatum.Haereticorum
absolutio solum
e S. Ap. aucto-
ritate.Acacius suis
verbis constringitur.Purgatio Petri
Alexandr. prorsus
illegitima.

1 Codd. Vat. contagione.

2 Cod. Veron. ad sensum inepte ut videretur magis, quam veraciter posset iure purgari. Legend. tamen censeo purgari.

3 Al. cui consentit n. cod. 3791 posceret apostolica auctoritate damnandum.

4 Cod. Vat. 1344 non poterat.

5 Matth. xii, 30, ubi Vulg. inquit: Qui non est mecum..., et mox qui non congregat mecum.

6 Id. cod. an haeresi.

7 Al. perperam, ut videtur, censeri.

8 Codd. nn. cum Veron. purgatam.

gulariter constat esse. Quam regulariter non acceptam¹, tam legaliter non constat esse purgatam²; et ideo non iure purgatam, quia legaliter non receptam. Mea enim in illum manente sententia, te sine me pontificium, ut meam sententiam resolveres, non habente³, qua potestate vel discussus est, vel qua auctoritate receptus asseritur? Ecce interim in his causa vestra nutat et labitur⁴; et si haec sola fuit⁵, prorsus tota subruitur. Sed⁶ est adhuc aliud, quod ad cumulum vestrae convictionis accedat. Quid enim si doceatur, non solum priusquam in eius communionem veniretis, neque tantummodo cum ad eius communionem venistis, sed etiam postea in haereticorum nihilominus cum communionem durasse; nonne aut per illum apud vos communicatio perveniebat haeretica, aut in haereticam communionem vos eius commercio transibat? Docete igitur, Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communionem desiisse, et non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, individuum utrisque⁷ fuisse consortium. An dicturi estis et Antiochenum Petrum fuisse correctum, cui⁸ usque in finem se non communicasse gloriabatur Acacius? Sed quod⁹ profuit, quod illi per seipsum communicare non voluit, cum

eidem per Alexandrinum Petrum sine ulla se communicare putaret invidia? Quid facimus de tot tantisque civitatibus, ex quibus catholici Pontifices sunt repulsi? Si catholici subrogati sunt, cur catholici sunt reiecti? Sed evidenter apparet, quia cum catholici sunt reiecti, non catholici sunt subrogati¹⁰. Restat ut catholicis haeretici quicumque successerint¹¹. Cur eis temere communicastis? Cur non, ut ista nova facies rerum, et tanta tragoedia de Pontificum successione viventium a synodo discuteretur, egistis? An de uno dolet Acacio, quod speciali synodo non fuerit confutatus, cum proprium crimen suis litteris ipse detexerit, nec audiri debuerit iam sponte confessus; et de tantis Pontificibus catholicis non dolet sine ulla discussione seclusis? Qui utique¹² si catholicos nossent eos, quorum communionem vitaverant, his potius communicare maluissent, quam non communicantes eis dura persecutione depelli. Ecce tanti catholici sacerdotes hoc ipso¹³ se indicant quid Apostolica Sedes censuerit cognovisse, constanterque probasse retinendum¹⁴, quod¹⁵ communionem catholicam reservantes et eos qui Apostolicae Sedi communicarent elegere consortes, et illos, quibus Sedes Apostolica decreverat minime communicare, usque

Acacius suis
fatis haereticus
evocatur.Eiusdem in
catholicos antistes
persecutio.Per cum Acacius
cum Petro
Antioch. commu-
nicavit.

1 Cod. Vat. 1344 mel., ut videtur, receptam, cui Veron. adhaeret.

2 Cod. n. 1344, ita hunc locum male expedit: Quam regulariter non consentiunt esse purgatum.

3 Al. Sine meo pontificio, ut meam sententiam resolveres, ius non habente. Cod. n. 1344, sine meo pontificio.... ius non habebas, et qua.

4 Hard. ad marg. «forte et labitur auctoritas».

5 Al. sola sint.

6 Cod. Veron. cum n. 3791 sed adducitur adhuc.

7 Cit. cod. 3791 utriusque.

8 Cit. cod. cum Veron. perperam cur usque

9 Cod. Veron. cum nn. 1344, 3791 recte quid

10 Cit. cod. 3791 fuerunt subrogati.

11 Cod. n. 1344. Restat, ut catholici sint haeretici quicumque successerint. Cur eis temere communicastis? Quae verba sic videntur intelligenda: «Dicetis, vos existimasse catholicos qui haeretici successerint».

12 Cit. codd. Vatt. delent qui utique, ita prosequentes «Si catholicos nossent eos».

13 Al. in hoc ipso.

14 Cod. n. 1344 constanterque probant a se retinendum. Melius ad context.

15 Cit. cod. cum 3791 qui. Aptius videtur n. lectio.

ad persecutionis incursus renuere consortes. Certe, quae Sedes Apostolica decreverat, orientalibus episcopis non innotuisse iactatur. Unde ergo tot tantique Pontifices unum idemque cum Sede Apostolica sentientes, eamque¹ probantes apta religioni sacrosantae, veraque sanxisse, quae non solum sequenda sibi iudicaverunt², sed etiam usque ad persecutionem viriliter exerenda³? Ecce habuistis qui apostolicae constitutionis et notitiam vobis ingererent, et retinendi constantiam ministrarent. Si⁴ Apostolica Sedes misisset, vix duos aut tres dirigere potuerat: ecce tot Pontifices Apostolicae Sedis scita sectantes, ingerunt vobis notitiam et praebent servandae veritatis exempla. Qui contra tantos clausistis oculos ibidem constitutos, quomodo duos vel tres audire possetis? Hoc ipso⁵ sine dubio cognovistis illos Apostolicae Sedi placere, quod vos displicere videbatis. Aut illos ergo sectamini, per quos intelligebatis Sedis Apostolicae voluntatem⁶; aut nihil est quod de ignorantia velitis obtendere, cum iudiciis tantis et talibus abutentes, Sedis Apostolicae constituta, tantis testimoniis praedicantibus, respuere potius, quam recipere maluistis. Numquid omnes isti, quos memoravimus⁷, episcopi imperatori mentiti sunt⁸? Numquid omnes imperatoris nomen ex diptichis abstulerunt? Cum igitur pellerentur, et vivis Ponti-

ficibus catholicis successores haeretici crearentur, et non de inferioribus quibusque⁹ civitatibus, sed etiam metropolitani Pontifices in catholica iugiter communione durantes, cur¹⁰ compassi non estis tantis fratribus vestris? Cur non adistis imperatorem? Cur non Ecclesiae causam, et sacerdotii miserabilem¹¹ decolorationem continuatis vocibus deflevistis? Allegantes¹² nunquam de Pontificibus nisi Ecclesiam iudicasse; non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam absque Ecclesiae principaliter¹³ constitutis Pontificibus; obsequi solere principes christianos decretis Ecclesiae, non suam praeponere potestatem; episcopis caput subdere principem solitum, non de eorum capitibus iudicare. Quibus Ecclesiae conciliis, quia synodo pellerentur; quid denique commisissent, ut sine ulla discussione rerum, tot Ecclesiarum praesules pro humano libitu, et saecularis potestatis arbitrio pellerentur. Inauditos, indiscussos, convictos¹⁴ non debere percelli. Maxime cum novae causae, et nova rerum facies appareret, ut rectores isti plebium repentinis incursionibus, pro mundanae potentiae voluntate, sacris dignitatibus privarentur. Ex nulla veteri causa, ex nullo collegio reatus, nec participio¹⁵ cuiuslibet erroris iam ante damnati teneri eos convincique consortes, ut tamquam ex praeterita definitione iu-

Quomodo nota haereseos fuisset evitanda.

Imperatori quae praecipue obicienda.

Falso iactatur S. Ap. decreta non satis promulgata.

1 Cit. cod. 1344 eademque.

2 Cit. cod. Veron. iudicaverint.

3 Al. male execranda.

4 Cit. codd. Vau. ita hanc periodum inepte, ut opinor, concludunt: si Apostolicae Sedis scita sectantes ingerunt vobis notitiam, et praebent servandae veritatis exemplum. Hic autem al. ante particulam si coma interiticiunt, et mox post vocem potuerat punctum apponunt. At nos sensus ergo interpunctionem plane diversam duximus praefendam.

5 Cod. Vat. 1344, perperam, ut videtur, Hoc ipsum.

6 « Veritatem ». Cod. n. 3791.

7 « Memoramus ». Cit. codd.

8 « Hoc praetextu Ioannes Alexandr. eiectus ann. 481 ». Mansi.

9 « Quibuscumque » Cod. n. 1344.

10 « Cur igitur ». Cod. Veron. cum nn. forte ad orat. context. minus apte.

11 « Mirabilem decolorationem ». Cod. no., sed perperam, ut videtur.

12 Grat. decret. distinct. xcvi, c. 12.

13 Cod. Vat. 3883 principalibus.

14 Cod. Veron. corrigit inconvictos.

15 Cit. cod. 1344 recte nec participatione.

dicarentur obstricti. Et ideo, quia nullis ante praecedentibus causis retenti essent¹ cur eicerentur, incursus qui illi essent, debere monstrari, et ecclesiasticis legibus, ut semper, oportere constare. Saltem vel pro vestro loco illorum duceretis miseris consulendum, formidantes in vobis quod in aliis cerneretis² praeter illum morem violenter admitti. Si crimine respersi erant aliquo, ecclesiastica debuit examinatione cognosci. Taceam³ et ad Sedem Apostolicam ex more deferri, ne nostra privilegia curare videamur. Satis sit ostendere, quid secundum regulas et Patrum canones facere deberetis. Praecipue cum etiam ipsae leges publicae, ecclesiasticis regulis obsequentes, tales personas non nisi ab episcopis sanxerint iudicari⁴. Si vero de qualibet haeresi fuerant⁵ impetiti, tanto magis eos decuit ista cognoscere, qui et secundum religionis tenorem⁶ possent ista discutere, et haberent pristinum, ex quo est christiana religio, pontificium iudicandi. Aut catholici enim erant, aut haeretici, de quibus passim illa ludibria gerebantur, et latrocinia detestanda saeviebant. Si haeretici, prodi, discuti et legitime convinci modis omnibus debuerant, vel suis confessionibus vel aliorum vocibus confutari. Taceo quia ad nos paterna fuerat consuetudine referendum, tantumque commoneo quid fieri ecclesiastico iure convenerat. Si vero catholici probabantur, vos, qui non solum in eorum de-

pulsione cessistis, sed etiam subrogatis communicare delegistis, indubitanter haeretici. Qui depulsis catholicis secedentibus⁷ non ignorastis causam fidei communionisque catholicae per tantos antistites toto orbe patefactam; sed plane scientes volentesque, sine ulla discussione rerum, sine ulla synodali examinatione, sine ulla Sedis Apostolicae reverentia, assensistis haereticis; libenter habentes, patienterque sinentes, catholicos antistites inaudita prius, et miserabili sorte detrudi. Quos si a fide integra communioneque catholica putaretis errare, ad Apostolicam Sedem, secundum scita maiorum⁸, et sicut semper est factum, referre debuistis; sicut de Petro Alexandrino⁹, vel de Antiocheno Petro¹⁰, de Ioanne¹¹ et Paulo fecisse monstratur Acaecius. Sed quoniam noveratis eos cum Apostolica Sede sentire, et quid Sedes Apostolica sua definitione censeret, per illos tantos ac tales episcopos constat Orientales antistites nullatenus ignorasse, et¹² vos catholicae atque apostolicae communioni prodidisse contrarios, et ab eadem defecisse, cum non illis estis passione coniuncti, sed potius persecutoribus eorum societate connexi. Hic vobis synodus nunquam venit in mentem; et certe de personis, ut dictum est, nulla veteri lege¹³ constrictis. Hic nullo consilio, non unius urbis, vel unius episcopi, sed totius Orientis Ecclesias¹⁴, subiit animum vestrum facto sacerdotali concilio debere

Qui cum episcopia inique subrogatis communicavit iudicibus haereticis.

Eutychianistaro perdidit carpit.

Episc. non nisi crimine convicti e sedibus expellendi.

Idque agendum per Sedem Apostolicam.

Maxime si de haeresi fuerint impetiti.

1 Id. cod. 1344 ad sens. perperam, ut videtur, Et ideo, quia nullis praecedentibus causis, quasi recentibus essent, eicerentur, incursus qui illi essent...

2 Cod. 3791 cernitis.

3 Cod. Veron. cum cit. 3791 Taceo.

4 Vid. cod. Theod. de Episcopis cap. xlii, et append. cap. xxv, itemque lib. xvi tit. ii, c. 23.

5 « Fuerint ». Cod. 3791.

6 « Secundum religionem ». Cit. cod. 3791.

7 « Succedentibus ». Cod. Veron.

8 « Secundum scientiam maiorum ». Cit. cod. 3791.

9 Mongo.

10 Fullone.

11 Apameno.

12 « Et per illos ». Cod. Veron., cui n. 1344 adhaeret. Sed perperam, ut videtur.

13 « Nulla vetustatis lege ». Cod. 1344.

14 « Ecclesiam ». Cit. codd.

curari. Sed homines, qui in contrariam partem toto proposito, et toto recesseratis¹ affectu, concilia potius necessaria etiam studio declinastis, ne per eadem tale aliquid censeretur, quo vobis, rebus evidenter ostensis et legitime confutatis, in haereticorum non liceret venire consortium. Quid igitur de ignorantia praetenditis, cum per totum Orientem catholicam fidem communionemque sinceram Sedi Apostolicae congruentem non solum cognovisse tot Pontifices videbatis, sed etiam usque ad extremum constantissime defendisse? Si nos non audieratis quid de fide et communionem catholicam atque apostolicam censereamus, illos aspicere debuistis, et aut sequi, si credebatis esse catholicos, aut apud Apostolicam Sedem potius accusare, si credebatis errasse. Quid illos iuvat, vel suo proposito illam tenuisse sententiam, aut² cognoscendo quid Sedes Apostolica definiret? Aut igitur collegas et fratres de proximo in conspectu vestro vel catholicos sequi debuistis, vel impetere si credebatis errare; nec illis, a quibus nullo discrimine vexabantur, praebere consensum, donec veritas ex omnibus patefacta constaret, et regulariter de eis ecclesiastici iudicii forma procederet. Sin vero Sedis Apostolicae regulam subsequendo perspiciebatis, illos hanc tenere constantiam, consequenter per illos et quid nostra definitio contineret non habuistis incertum; et illorum persecutoribus annuendo, a Sedis Apostolicae non ignorantes eius sententiam consortio retrocessistis³. Et adhuc dicitis

ignorasse⁴ vos quid Sedes Apostolica censisset, cum ab illis sacerdotibus catholica fide, et communionem pollentibus non verbis, aut litteris, sed personis praesentibus didiceritis universa, et ab eadem vos proprio iudicio separasse videamini⁵. Dicitis etiam synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quaesistis. Quibus autem vultis ut de talium causarum relatione credamus? Catholicis, an haereticis? Ab omni haereticorum contagione discretis, an haereticorum communionem pollutis? Quis autem non videat illos esse catholicos, et ab omni haeretica peste prorsus alienos, qui propriis urbibus detrusi, et in exilium sunt redacti; et eos, qui superstitibus catholicis successores fieri ausi sunt, catholicos omnino non esse, sed aut Eutychianos manifestos, aut eorum sectatoribus communicantes⁶? Haec pestis apud eos hodieque perdurat. Si quidem et cum Petro Alexandrino, et cum Antiocheno Petro indifferenter ii qui catholici⁷ successerant, communionem permixti sunt, et successoribus utriusque Petri hodieque miscentur. His adde etiam illos, qui licet catholicis non successerint, sed dum catholici pontifices haberentur, talium se communionem iunxerunt. Haec illa mixtura, haec est illa confusio, qua per Orientem totum inter catholicam haereticamque communionem nulla discretio est; imo qui discerni tentaverit, potius habetur haeticus⁸, persecutione percillitur, exilijs et afflictione multatur.

sequuntur: et adhuc dicitis synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quaesistis?

6 Al. *communicatores?*

7 Cit. codd. 1344 et 3791 recte, ut e sequentibus videtur, qui *catholicis*.

8 Cod. 3791 *potius ab haereticis persecutione percillitur*.

Quibus nulli excusatio

1 Al. *recederatis*.

2 « An » Cod. Veron.

3 Al. *vos retraxistis*. Item cod. n. 1344.

4 Id. Cod. *ignorare*.

5 Cod. Veron., et nn. codd. 1344, 3791 hic ea inserunt, quae in epistola v ad Dardaniae episcopos videre praestat paragr. 40 pag. 121 vol. I n. edit. usque ad verbum *absolvi*. Postea ita

Eoque magis, quo necio praesens a damnatorum societate desistunt.

Ideo a catholica communione remoti.

Nec ipsos invat se ab haeresum auctoribus temperasse.

Et enim nec iuvat Acacium.

Restat ergo, ut in hac colluvione cunctorum, sicut quisquis ab eadem separatus est, sinceram communionem et ideo catholicus comprobatur; ita quisquis illius detestandi commercii particeps invenitur, quantum a sincera communionem, tantum a catholica atque apostolica sit remotus. Nec praetendat quisquam, quod alicui forsitan evidentiori non communicasset, vel communicare videatur haereticum. Quid enim iuvat, si illi non communicet, et his tamen communionem iungitur¹, qui ab illius non sunt communionem diversi? Quod si eorum nulli communicavit, vel non omnino communicat, hic erit ille sinceram, catholicam, apostolicamque communionem et fidei, alioqui nullo modo poterit indiscretam illius mixtionem insinceram vitare contagium. Hoc modo etiam ille vir bonus Acacius Antiocheno Petro, cui se palam non communicare iactabat, per alios sine ambiguo communicasse detegitur. Neque enim ab omnium, qui Antiocheno Petro communicabant, semet Acacius communionem suspendit. Ac per hoc quid profuit, quod videri volebat illi palam non communicare, cui per suos complices subsicivae² communionem nectebatur? Alexandrino Petro communicavit Acacius. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui utique post Acacium cum Petro Alexandrino foedus initum defunctus ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrinus Petrus communicare desiit. Quod catholicorum continet relatio sacerdotum caeterorumque

in catholica³ durantium, nec conscientiam latere potest totius Orientis. Et ut taceam, quod per ipsum Zenonem imperatorem⁴, qui utique Antiocheno Petro, quem introduxerat, et cuius sacerdotium comprobaverat, sine dubio communionem permixtus, communicabat Acacius; plurimos diversarum urbium praesules possumus demonstrare, quibus cum Antiocheno Petro communicantibus nihilominus communicabat Acacius, et per illos Antiocheno communicabat consequenter et Petro. Sed haec apud Graecos facilis, et inculpabilis putatur esse permixtio, apud quos nulla est veri falsique discretio; et cum omnibus reprobis volunt esse communes, in nulla monstrantur probitate constare. Hic autem ille est Petrus Antiochenus, quem nec per poenitentiam ad communionem catholicam recipi etiam a Sede Apostolica poposcit Acacius. Ac per hoc queruntur⁵ a nobis Acacium fuisse damnatum; cum hac professione praemissa, et per infectos⁶ Antiocheni Petri recepta communionem, se doceatur ipse damnasse. Ubi tamen non solum reus tenetur Acacius, sed omnes Pontifices orientales, qui pari modo in haec cecidere contagia⁷, meritoque simili damnatione tenentur obstricti⁸, nec inde possint ullatenus expediri, nisi dum supersunt a talibus abstinendo. Nec nos oportet in talibus causis nisi illis credere, qui aut omnino se sciunt⁹ ab huius perfidiae nexibus divino beneficio servare discretos, aut his qui a perfidorum contagio constituti¹⁰ quam fidem

Illi nulla probitas, cui omnis reprobus est communis

Oriental. episcopi cum praevicatoribus communicantes non secus et Acacius damnati.

1 Cod. Veron. cum nn. codd. rectius ad orat. iungatur.

2 Al. pro *subsicivae* male legg. *sub signo*.

3 Cod. Veron. cum nn. codd. recte *in catholica fide*.

4 Cod. Vat. 3791 perperam ad context. *Et ut taceam de ipso Zenone imperatore, qui utique...*

5 Cod. Veron. forte melius *quid queruntur*.

6 Id. cod. cum n. 1344 forte perperam *per anfractus*.

7 Vat. codd. *in hoc recidere contagium*.

8 Vat. codd. cum Veron. forte amanuens. vitio *teneantur obstricti*.

9 Cit. cod. Vat. *sciunt*.

10 Harduin. cum nn. codd. hunc locum ita recte exhibent: *aut ab his qui a perfidorum consortio recesserunt. Nam in perfidorum contagio constituti quam fidem pro sinceram communionem testificationem possumus adhibere qui in sincera communionem non sunt positi?*

pro sinceræ communionis testificatione possumus adhibere, qui in sincera. communiōne sunt polluti¹? Nec eorum testimoniis niti pro veritate poterimus, qui impugnare non verentur falsitatibus veritatem. Restat ut non nisi illis credere debeamus, qui ab omni contagione sunt liberi².

EPISTOLA XII³.

Ostendens in Romano Pontifice auctoritatem inesse a fide catholica deviantes, vel nulla interveniente synodo damnare, pluribus evicit, Acacium per Sedem Apostolicam iure, meritoque fuisse anathemate perculsum.

Dilectissimis fratribus, universis Episcopis per Dardaniam constitutis, Gelasius.

Valde mirati sumus, quod vestra dilectio quasi novam et veluti difficilem quaestionem, et adhuc tamquam inauditum quippiam nosse desiderat, quod Eutychianæ pestilentiae communicatores⁴, non habentes quid pro suae perditionis obstinatione respondeant, frequenti iam ratione convicti sola contentione summurmurant; non quia sit alicuius momenti quod garriunt, nec inveniunt penitus quod loquantur. Ubi magis eos, qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc haerere miramur, quam illos, qui a ve-

ritate exciderunt, et ab antiqua Ecclesiae traditione sunt devii, profanas vocum novitates, et ineptias caducae perversitatis obtendere. Quibus eos vestra dilectio retulit iactitare, ideo Acacium non putare iure damnatum, quod non a speciali synodo videatur fuisse deiectus⁵, et insuper dementiam suae vanitatis accumulare, pueriliter adiicientes: *Praecipuae Pontificem regiae civitatis.* Quapropter stultitiam respuentes inanium querelarum percurrere vos oportet ab ipsis beatis apostolis, et considerare prudenter, quoniam Patres nostri, catholici videlicet doctique Pontifices, in unaquaque haeresi quolibet tempore suscitata quidquid pro fide, pro veritate, pro communionem catholica, atque apostolica secundum scripturarum tramitem praedicationemque maiorum, facta semel congregatione, sanxerunt, inconvulsum deinceps voluerint, firmumque constare, nec in eadem causa denuo. quae praefixa fuerant, retractari qualibet recenti praesumptione permiserint; sapientissime providentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret Ecclesiae constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis omnis integra definitio turbaretur. Nam si, limitibus etiam praefixis positarum semel synodaliū regularum, non cessant elisae pestes, resumptis certaminibus, contra fundamentum sese veritatis attollere, et simplicia quaeque corda per-

pus, qui Acacio adhaerens orientalem Ecclesiam in praecipua trahere conatus est, cui tantopere periclitanti, ut Gelasius succurreret, hanc disertam epistolam scripsit. Vid. Sev. Bin. apud Mansi ad not. a huius epist.

5 Porro nominatim ab oecumenica synodo nunquam fuit damnatus; non item a concilio provinciali, quod a Felice III in Italia habitum sententiam contra Acacium a S. A. prolatam penitus confirmavit, ut videre est pag. 91, col. 2, vol. 1 h. op.

Synodi decreta circa fidem non amplius discutenda.

cutere; quid fieret, si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum quaelibet illa manifesta sit veritas, nunquam desit quod perniciosam depromat falsitas, etsi ratione, vel auctoritate deficiens, sola tamen intentione non cedens. Quae maiores nostri divina inspiratione cernentes necessarie praecaverunt, ut quod contra unamquamque haeresim coacta synodus¹ pro fide, communionem, veritate catholica atque apostolica promulgasset, non sinerent novis post haec retractationibus mutilari², ne pravis occasio praeretur, quae medicinaliter fuerant statuta, pulsandi; sed auctore cuiuslibet insaniae, ac pariter errore damnato, sufficere iudicarent, ut quisquis aliquando huius erroris communicator existeret, principali sententia damnationis eius esset obstrictus; quoniam manifeste quilibet vel professione sua, vel communionem posset agnosci³.

Et ut brevitas causa priora taceamus, quae diligens inquisitor⁴ facile poterit vestigare; Sabellium damnavit synodus, nec fuit necesse, ut eius sectatores postea damnarentur, singulas vixit synodos celebrari; sed pro tenore constitutionis antiquae cunctos, qui vel pravitate illius, vel communionem exitere participes⁵, universalis Ecclesia duxit esse refutandos. Sic propter blasphemias Arianæ forma fidei communionisque catholicae Nicaeno prolata conventu Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem sive sensu sive communionem deciderit, sine retractatione concludit. Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium synodus semel gesta condemnans ulterius ad nova concilia

venire non sivit; sed universos quocumque modo in has blasphemias recedentes, tradito sibi limite synodali, refutavit Ecclesia, nec unquam recte cessisse manifestum est, qualibet necessitate cogente, noviter⁶, quae fuerant salubriter constituta, temerasse⁷. Non autem nos latet in tempestate persecutionis Arianæ plurimos Pontifices de exiliis, pace reddita, respirantes per certas provincias, congregatis secum fratribus, Ecclesias composuisse turbatas: non tamen ut illius synodi Nicaenae quidquid de fide et communionem catholica definiverat, immutarent, nec nova quemquam prolapsam damnationem percellerent, sed illius decreti tenore nisi resipisset, iudicare damnatum, essetque consequens, ut nisi corrigeret, damnationem procul dubio subiaceret. Quibus convenienter, ut dictum est, ex paterna traditione perpensis, confidimus quod nullus iam veraciter christianus ignoret uniuscuiusque synodi constitutum, quod universalis Ecclesiae probavit assensum; nullam magis exequi sedem oportere praeter ceteris, quam primam, quae et unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit; pro suo scilicet principatu, quem beatus apostolus Petrus Domini voce perceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, et tenuit semper, et retinet.

Haec dum Acacium certis comperisset indicibus a veritate deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat executorem saepe necessariae dispositionis suae contra haereticos exstitisse, per triennium fere litteris destinatis eundem monere non destitit, sicut per diversos

Haeresis auctore damnato, et quidem adhaeret damnatus est.

Idem Sabellium suis associis condemnatus.

Idem dicendum de Ario.

Nec non de Eunomio, Macedonio et Nestorio.

Cur tunc temporis provincialis synodus coacta.

Sedis Apostolicae Acacium sollicitudo.

1 Cod. Veron. in insincera communionem sunt possiti?

2 Iuxta Jaffé l. c. dat. infra ann. 492 et 496.

3 Ex Mansi Concil. Collect. edit. Florent. an. 1759 tom. VIII, col. 63. Huius epistolae extat forma duplex, quarum una brevior, diffusior altera. Quum vet. mss. utrique faveant, et fusionem nostra editio referat vol. 1 h. op. pag. 111, col. 2, non erit abs re aliam addere.

4 Inter quos habendus Euphemius CP. episcopus.

1 Cod. Urbin. 143 forte ad rem aptius coacta semel synodus.

2 Id. aptius ad context. ventilari.

3 Id. possit cognosci. Aptius ad orat. context. n. lectio.

4 Id. quaesitor.

5 Id. existerent.

6 « Nisi resipisset, damnaretur ». Perperam id. cod., qui amanuens. vitio, ut opinor, caetera omitt. usque ad verba Quibus convenienter.

7 Forte temerari.

missa familiariter scripta testantur. Quibus ille primum, tamquam dedito silentio, nihil respondere proponens, tandem aliquando missis litteris profitetur, se Alexandrino Petro, quem expetita Apostolicae Sedis¹ executor ipse quoque damnaverat, absque Apostolicae Sedis notitia communione permixtum. Beati autem Petri Sedes, quae Alexandrinum Petrum se tantummodo damnassee, non etiam solvisse noverat, non recepit; atque ideo, ne per Acacium in Petri quoque consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submovit, et multis modis transgressorem a sua societate fecit alienum. Hic si examinatio quaeritur, iam iudicio non erat opus, postquam litteris suis ipse confessus est. Si auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonensis synodi tenore illius definitionis executio reperitur, quo damnati illic erroris communicator effectus praefixae nihilominus damnationis particeps existeret; quoniam idem ipse error, qui semel est cum suo auctore damnatus, in particeps quolibet pravae communionis effecto, et execrationem sui gestat, et poenam. Quo tenore Timotheus etiam, atque ipse Alexandrinus Petrus, qui secundam certe sedem tenuisse videbantur, non repetita synodo, sed auctoritate tantummodo Sedis Apostolicae, ipso quoque Acacio postulante vel exequente, probantur esse damnati. Quod si, utrum errori vel praevaricationi communicarit Acacius, forsitan dicatur oportuisse constare, breviter praebemus ad ista responsum². Aut enim ipsi doceant Petrum veraciter legitimeque purgatum, et ab omni haereticorum contagione rite discretum, cum ei communicavit Acacius, si eius communicatorem putant Acacium aliqua-

tenus excusandum; aut si, quod magis est verum, convenienter atque legitime Petrum non probaverint expiatum, restat ut eius in expiatione fuerit, et qui ei communicavit, infectus.

Nec plane tacemus, quod cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum Sedes beati Petri apostoli ius habeat resolvendi; utpote quae de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam liceat de eius iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus³. Quapropter constat satis, Acacium nullum habuisse pontificium sententiam Sedis Apostolicae sine ulla eius notione solvendi. Qua certe synodo hoc ille praesumpsit, quod nec sic absque Apostolica Sede fas quidem haberet efficere? Cuius sedis episcopus? Cuius metropolitanae civitatis antistes? Nonne parochiae Heracleensis Ecclesiae? Si illi certe licuit sine synodo sententiam Apostolicae Sedis abrumpere, nulla eius consultatione quaesita; itane vero non licuit primae Sedi Chalcedonensis synodi constituta, sicut decuit, exequenti, huiusmodi praevaricatorem sua auctoritate detrudere? Sed nec illa praeterimus, quod Apostolica Sedes frequenter, ut dictum est, more maiorum, etiam sine ulla synodo praecedente, exsolvendi quos synodus iniqua damnaverat, et damnandi, nulla existente synodo, quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctae quippe memoriae Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apostolica, quia damnationi Graecorum non consentit, absolvit. Sanctae memoriae nihilominus Ioannem Constantino-

Sedis Apostolicae
suprema potestas.

Ideo ab eius iudicio non appellandum.

Neque Acacium ullum in illius sententiam resolvendi.

Sedis Apostolicae vel nulla praecedente synodi iudicandi potestatem exercat.

Itaque per eam Athanasium ab Orientalis Concilii sententia absolutum.

Huius perfidia.

Contra quam nova synodus convocanda.

Hoc Timotheus et Petrus exemplis excipiuntur.

Acacium cum haereticis communicasse satis liquet.

1 « Quem, expetita Sedis Apostolicae auctoritate, ipse quoque ». Id. cod. Urbin. 143 optime quidem.

2 Hic al. coma intericiunt, nos autem perspicuitatis gratia punctum apponimus.

3 Vid. epist. III Sancti Gelasii vol. I h. op., pag. 109 col. 1.

politano synodus etiam catholicorum praesulum certe damnaverat, quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola, quia non consentit, absolvit. Itemque sanctum Flavianum Pontificem Graecorum congregatione damnatum pari tenore, quoniam sola Sedes Apostolica non consentit, absolvit; potiusque illic receptus fuerat, Dioscorum secundae sedis praesulem sua auctoritate damnavit, et impiam synodum non consentiendo sola summovit, et pro veritate ut Synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit. In qua ut ergo sola ius habuit absolvendi eos, quos synodica decreta perculerant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam metropolitanos damnassee cognoscitur.

Quod si quis haec ab Apostolica Sede vel secundum synodum acta reprehendit, praeter quod prisca rerum probatione convincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. Dicit ergo qua ipse synodo secundae sedis antistitem qualemcumque, certe catholicum, et a catholicis ordinatum, nec de catholica fide et communione aliquatenus impetum, duxerit excludendum; et haereticum manifestum Petrum, sua quoque executione damnatum, catholico Pontifici permiserit subrogari. Qua synodo tertiae sedis episcopum sanctum Calendionem fecit expelli, ac nihilominus eidem Petrum tam manifestum haereticum, ut eidem palam nec se communicare praetenderet, sua passus est dispositione substitui. Qua denique per totum Orientem synodo, electis orthodoxis nullo crimine maculatis, pravos quosque et criminibus involutos sua provisione supposuit. Qua synodo tot

aliena privilegia nefandus populus¹ invasit? Sed libri non sufficient, si tragoe-dias eius, quas per Ecclesias totius Orientis exercuit, singillatim describere moliamur. An illud ipsius argumentum nobis aestimant opponendum, quo facinora sua in imperialem visus est² iactare personam? Cur igitur, quando voluit, obstitit Basilio tyranno, certe et haeretico vehementer infesto? Cur ipsi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, suam non subdidit voluntatem? Ecce potuit in aliis resultare, si vellet. An non apostolus dicit: *Non solum, qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, reatu pariter sunt irretiti*³? Sed ut ea, quae latius explicanda sunt, omittamus, quidquod⁴ ipse Zenon imperator suis litteris profitetur cuncta sese ex Acacii gessisse consilio, nec hoc eum fallere litteris suis ipse quoque testatur Acacius, qui et eum nihilominus universa recte gessisse conscripsit, et suo consilio haec eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acacius praevicator extiterit, et non in omnibus, quos vel fecit, depulsis catholicis Pontificibus, tamquam tyrannus ecclesiis quibuscumque praeponi: vel taliter praepositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quo se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat christianus, quod, catholicis Pontificibus a propria sede deiectis, non nisi haeretici poterunt introduci? Quibus tamen cunctis vel auctor fuit Acacius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit, his

Itemque Flavianus; Dioscorum vero, et Ephesinum concilium ab ipsa damnatum.

Catholici apostolice per Acacium nullo iure depulsi.

Hic frustra sua scelera in imperatorem retulit.

Aliud eum Zenonis, et Acacii litterae ostendunt.

Immo: huius praesentem confirmant.

1 « Populator ». Recte id. cod.

2 « Ausus est ». Rectius id. cod.

3 Rom. I, 32, ubi ait: *Qui quum iustitiam Dei cognovissent non intellexerunt, quoniam*

qui talia agunt, digni sunt morte, et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

4 « Quidquid ipse ». Id. cod.

utique, qui a communione¹ nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum haec fieri videret, non, sicut sub Basilisco iam fecerat, ad Apostolicam Sedem referre curavit; ut si solus ipse non poterat, iunctis cum eadem consiliis atque tractatibus apud imperatorem, possent, quae religioni competere, allegari? Nam si Basiliscus, ut dictum est, tyrannus haereticus scriptis Apostolicae Sedis vehementer infractus est et a plurimis revocatus excessibus; quanto magis legitimus imperator, qui se catholicum videri volebat, potuit cum Apostolica Sede cunctorum quoque Pontificum moderata suggestione mitigari, praecipue cum eiusdem Acacii esset specialis fautor et amator, et qui litteris suis tam ipsum Acacium, quam sanctum Papatu Simplicium magnum² laudibus extulisset, quod haeretico³ constantissime restitissent? Cur tanto tempore Acacius inter ista conticuit, nisi quia praepediri nolebat ullatenus, quae desiderabat expleri?

Ponamus tamen, etiam si nulla synodus praecessisset, cuius Apostolica Sedes recte fieret executrix, cum quibus erat de Acacio synodus ineunda? Numquid cum his, qui iam participes tenebantur Acacio, et per Orientem totum catholicis sacerdotibus violenter exclusis, et per exilia diversa relegatis, socii evidenter existebant communionis externae, prius se ad haec consortia transferentes, quam Sedes Apostolicae scita consulere? Cum quibus ergo synodus erat ineunda, catholici Pontifices fuerant undique iam depulsi, solique remanserant socii perfidorum, cum quibus iam nec licebat habere conventum, dicente Psalmo: *Non sedi*

*cum concilio vanitatis, et cum iniqua gerentibus non introibo*⁴. Nec ecclesiastici moris est cum his, qui pollutam habent communionem, permixtumque cum perfidis miscere concilium. Recte igitur per Chalcedonensis synodi formam huiusmodi praevaricatio repulsa est, potius quam ad concilium, quod nec opus erat post primam synodum, nec cum talibus haberi licebat, adducta est. Nam et quid ageretur de fide catholica, intelligere si vellent, ignorare non poterant, cum viderent catholicos Pontifices nulla synodi discussione, nullo concilio, praecipue cum novas causas esse perpenderent, toto Oriente depelli; et caeteri quid caverent ex illorum qualitate discernere⁵ potuissent. Restat igitur, ut illius partis eos fuisse sit clarum, cui se post tot experimenta dederunt, meritoque ab Apostolica Sede caeterisque catholicis non iam consulendi erant, sed potius notandi. Risimus autem quod praerogativam volunt Acacio comparari, quia episcopus fuerit regiae civitatis. Numquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Sirmium, apud Treviros multis temporibus non constitit imperator? Num quidquam harum urbium sacerdotes ultra mensuram sibi met antiquitus deputatam quippiam suis dignitatibus usurparunt? Numquid Acacius ut Ioannem quemlibet hominem catholicum, tamen a catholicis ordinatum de Alexandria⁶ excluderet, Petrumque in haeresi iam detectum atque damnatum absque Sedis Apostolicae consultatione reciperet, aliqua synodo saltem illic habita, hoc audacter arripuit, ut Calendionem de Antiochia depelleret, haereticumque Petrum, quem ipse damnaverat,

⁴ Psalm. xxv, 4.

⁵ « *Discere* ». Cit. cod.

⁶ « *De Alex. urbe* ». Cit. cod.

Siquidem cum perfidis nullum consortium immiscendum.

Nihilominus quid de fide ageretur unicuique clarum.

Neque Acacium in hac regiae urbis episcopum praesepit.

Ex hoc enim episcopi nulla accedat iurisdictione.

¹ Cit. cod. recte addit *haereticorum*.

² « *Simplicium magno laudibus* ». Recte id. cod.

³ « *Haereticis* ». Id. cod.

absque notitia Sedis Apostolicae rursus admitteret, aliqua synodo id fecisse monstratur? Si certe de dignitate agitur civitatum, secundae sedis et tertiae maior est dignitas sacerdotum, quam eius civitatis, quae non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter metropolitano iura censetur. Nam quod dicitis *regiae civitatis*, alia potestas est regni saecularis, alia ecclesiasticarum distributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas praerogativam praesentis regni non minuit, sic imperialis praesentia mensuram dispensationis religiosae non mutat. Sit clara urbs illa potestate praesentis imperatoris¹, religio sub eodem tunc firma, tunc libera, tunc protracta consistit, si potius, hoc praesente, propriam teneat sine ulla perturbatione mensuram.

Sed dicatur forsitan de Alexandrino et Antiocheno, certis ex causis principem magis illa quae gesta sunt, non Acacium praecipuisse. Sed principi christiano decuerat suggerere sacerdotem, maxime cuius familiaritate, et favore fruebatur, salvam fore de eius iniuria contumeliaque vindictam tantum, ut Ecclesiae sine-ret christianus princeps regulas custodiri, quia et nova in utroque Pontifice causa esset exorta, et novam discussionem consequenter inquireret. Et si, sicut semper esset effectum, sacerdotali concilio de sacerdotibus iudicia provenirent, non a saeculari viderentur qualescumque Pontifices, etsi errore humanitas accedente, non tamen contra religionem ullatenus excedente potestate, percelli. An et haec iusta ratione principi suggerenda non erant? Regiae civitatis honore sublimis si factus erat illa regia civitate sublimior, tanto magis in his suggerendis debuit esse con-

stantior. Si autem in his, quae pro religione fuerant exerenda², extitit contemptibilis atque despectus, et aut segnis, aut fiduciam non habens intimandi, in quo per regiam civitatem maior effectus est? Nathan propheta palam, publiceque in facie regi David et commissum pronuntiavit errorem, et ipsum commisisse non tacuit, et confessione correctum consequenter absolvit. Hic autem vir bonus et sacerdos egregius in tantum se et suggerere potuisse monstravit, et noluisse deprompsit, immo favisse patefecit, ut et imperator cuncta se ex eius gessisse consilio non taceret, et ipse imperatorem magnis praeconiis elevaret ista facientem, seseque proderet his agendis rebus fuisse participem.

Sed esto, Calendion nomen imperatoris abstulerit, Ioannes principi mentitus fuisse iactetur; quae tamen, cum novae essent causae, nova debuit ecclesiastica provenire discussio. An qui in hominem imperatorem peccasse dicebantur, nulla interveniente synodo, deiici debuerunt; et in Deum, qui summus et verus est imperator, Acacium delinquentem sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum, qua haec est damnata perfidia, non oportebat excludi? Quid per totum Orientem de innumeris urbibus pulsi catholici sacerdotes, et haeretici subrogari³? Novae certe erant causae, et his consequenter nova synodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis pateretur⁴ a principe saltem qualiscumque synodus celebranda, ut quocumque vel colorato iudicio traditionis ecclesiasticae passim Pontifices viderentur exclusi, non solum quarumcumque urbium sacerdotes, sed metropolitani

Revera ecclesiastica dignitas alia est a regni potestate.

Imperat. consilio per Acacium fuisse resistendum.

¹ « *Imperii* ». Cit. cod.

² « *Exercenda* ». Id.

Ath hoc Nathan exemplum, unde Acacius prosum desecit.

Nullus autem, nisi interveniente synodo, erigendus.

³ « *Subrogati* ». Id., et quidem recte.

⁴ « *Pateretur* ». Id. recte.

Acacius cum schismat. episcopis communicans absque synodo iure per S. A. damnatus.

incunctanter antistites? His omnibus cum non restitit suggestione, qua potuit, consentit Acacius communicando cunctis, qui in catholicorum locum haeretici fuerant subrogati. Apostolus autem dicit: *Non solum qui faciunt, sed et qui consentiunt facientibus*¹; reos indubitanter adscribi. An haec² licuit saeculari potestati, et actis talibus Acacio consentienti absque ulla synodo, quam ipsa rerum novitas exigebat, absque Sedis Apostolicae consultatione perficere; et Sedi Apostolicae non licuit secundum tenorem synodi Chalcedonensis in veteri utique causa et veteri constituto iusta definitione damnatis, inimicis synodi Chalcedonensis Acacium communicantem a sua communione depellere? Sed Acacius, inquit, principibus obviare non potuit. Cur Basilisco, quia voluit, obviavit? Cur ipsi Zenoni, ne palam Petro Antiocheno, quamvis latenter hoc fecit, communicare videretur, non commodavit assensum? Ecce resultanti non restitit imperator; ecce vim nolenti non intulit; ecce refugienti contagia manifesta concessit³. Postremo cur tanto tempore cum ista gererentur vel gerenda cognosceret, non ad Sedem Apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam, deferre curavit? Sed prius laudator factus est ipse gestorum, quam vel praemoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obstitere, sicut sub Basilisco iam fecerat. Cur illis caeteris communicare consentit, qui, depulsis catholicis sacerdotibus, indubitanter haeretici singulis urbibus fuerant substituti? Postremo si ille defuit suis partibus, et quae sacerdoti catholico competerent agere non curavit; ideo Sedes Apostolica quod ad eam pertinebat vel potuit vel debuit praeterire? Quolibet

modo haereticorum complicem refutavit, et consortem communionis externae a sua communione dimovit; nec opus fuit nova synodo, cum veteris constituti sufficienter hoc forma praescriberet; nec opus fuit ut haec facienda Orientis episcopis intimaret, quos et expulsionem catholicorum quae agebantur in causa fidei non ignorasse manifestum sit, et communicando haereticis subrogatis, factotali consensisse. Non dubium est etiam externae communionis effectus, atque ideo cum eis iam nec potuisse, nec debuisse Sedis Apostolicae scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quid fidei communionique catholicae deberetur.

Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, immo talibus contraria moliendo, a fide et communione catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderit. Ecce agnoverunt quam iustis ex causis pro fide et communione catholica atque apostolica, cui et illi qui in ea perstiterant, congruebant, et illi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, Sedis Apostolicae auctoritate sit remotus Acacius, eiusque pariter quicumque complices extiterunt; atque ab illa merito communione cum his discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus, a pontificibus catholicis discrepando, cognoscitur separasse, iureque sententiam ille damnationis excepit, caeteris consortibus promulgandam, qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiae ad Apostolicam Sedem missis litteris est professus. Cui si communicaverant Orientales episcopi, antequam huc referret, pari utique sine dubio reatu probantur involvi, iureque per eum

Per Orientis episcopis nova synod. non intimanda.

Siquidem omnibus Acacium a fide deviasse aperte liquet.

Ideoque cum ipso communicantes pari anathemate percelluntur.

¹ Rom. 1, 32

² Haec ne licuit. Id.

³ Ubi al. punctum, et coma apponunt, nos punctum perspicuitatis ergo interiecitimus.

sententiam transgressionis susceperunt, tamquam facti cum eodem communionis externae. Qui utique non consuli, tamquam nostrae communionis homines, iam deberent; sed tamquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicaverant, antequam Acacius huc referret, et communicantem notare debuerant, et ipsi potius de eodem huc referre, atque Apostolicae Sedis vigore percussum merito comprobare, cumque ea Sede Apostolica tantisque illis catholicis Pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, et eorum successoribus communicare delegerant, ideo cum Sede Apostolica minime congruebant, quia in sortem reciderant praevaricatoris Acacii, et illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi. Ob hoc cum videri nolebant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem praevaricatione damnatos, in qua hodieque¹ manere persistunt. Sed sicut hi simili conditione constricti complicem suum non possunt iudicare non iure damnatum, neque rei reum possunt competenter absolvere; sic illo praevaricatore iuste damnato, isti quoque pari iacent damnatione prostrati: neque nisi resipiscentes inde poterunt prorsus absolvi, quia sicut per usum scribentem eorum omnium vulgata transgressio est, qui in eandem perfidiae reciderant actionem; sic in uno eodemque, qui pro omnibus scripserat, vel scribendo omnium prodiderat voluntates, transgressio est punita cunctorum.

¹ « Hodie ». Id. cod.

Quae ad instructionem vestrae dilectionis satis abundeque sufficere iudicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere; quatenus et fidelium quisque cognoscat, nihil Apostolicam Sedem, quod absit, praepropere censuisse. Quae tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo praesulis apostolici, cuius erat utique potestatis, legitime probatur esse deprompta, praesertim cum secretum dirigenda videretur ne, custodiis ubique praetentis, dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedita necessarium habere non posset effectum: tamen quia, orthodoxis ubique deiectis, et haereticis tantummodo eorumque consortibus iam relictis in Oriente, catholici Pontifices aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem, plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum rationabiliter cognovit sententiam in Acacium fuisse prolatam. Quae congregatio facta Pontificum non contra Chalcedonensem, non tamquam nova synodus contra veterem primamque convenit, sed potius secundum tenorem veteris constituti particeps apostolicae executionis effecta est; ut satis appareat, Ecclesiam catholicam Sedemque Apostolicam, quia alibi iam omnino non posset, ubi potuit, et cum quibus potuit, nihil penitus omisisse quod ad fraternum pertineret pro intemerata fide, et sincera communione tractatum.

Dat. kal. Februar., Flavio Viatore V. C. cons.

Dat. die 1 Febr., ann. 495.

Sententia contra Acacium ab Italica synodo confirmatur.

S. GELASII

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

A. C. 492-96

I^o.

Ioanni rescribens eum hortatur, ut cum Eutychnianistis nullum consortium immisceat.

Gelasius PP. Ioanni illustri.

De sacra tibi communione rescripsimus, ut si tua sublimitas, sicut te facere pro tua id salute conveniens est, fidem catholicam desiderat custodire, eutychnianae pestis, vel eidem communicantium, aut eorum, qui talium student nomina recitare, non ambigas foedera declinanda, sed ubicumque professionem communionemque repereris, ab his contagiis expeditus nullum cum perfidia eorumque complicibus velis miscere consortium.

Dat. ann. 492-496.

¹ Haec epistolarum fragmenta potissimum e *Concil. Collectione* desumpsimus per cl. Mansi Florentiae edita ann. 1759, eaque minime curavimus, quae in nostro opere Gelasii epistolae inserta reperies. Porro et alia sunt tum in editis, tum in vaticanis codicibus Gelasio adiudicata; ea vero, si luculenter falsa, reiecit; si spuria, Jaffé sententiis adhaerentes suis Pontificibus sumus reddituri. Illud autem documentum ab om-

Refert, Felicem et Petrum clericos Ecclesiae Nolanae contumaces contra episcopum suum ad Theodoricum regem appellasse, qui, fraude cognita, eos ad S. A. remittit.

Gelasius Quinigesio et Constantino Episcopis inter caetera.

Felix et Petrus Ecclesiae Nolanae clerici contumaciter, et contra constitutum rebelles ad comitatum filii mei regis putaverunt esse properandum, dicentes sibi vim fuisse generatam, tacito clericatus officio; et auctoritate promerita contra civilitatem redemptis sibi barbaris superscriptum episcopum suum gravibus iniuriis et dispendiis affecerunt. Proinde

nibus fere *Concil. Collectoribus* relatum, per quod Gelasius triginta auri nummos ex locatione fundi *Claculas* recepisse fatetur, utpote ab ipso Bullarii nomine abhorrens, plane refutavimus. Ad notam vero chronicam quod attinet, eam ex Jaffé l. c. ut plurimum desumpsimus.

² Ex *disquis. crit. P. Theineri* O. C. Romae edit ann. 1836, pag. 201.

³ Ex *Labb. Concil. Collect. t. iv, col. 1224.*

A. C. 492-96

II°.

^{Quid ad fidem catholicam servandam.}

^{Eutychnianistae penitus refugendi.}

A. C. 492-96

APPENDIX BULLARUM ROMANAE. S. GELASII I PP.

307 A. C. 492-96

^{Horum fraus regi detecta.}

necessarium fuit, ut ad eundem dominum filium meum supradictus frater noster Serenus episcopus convolaret, ostensaque fraude secundum beatitudinem temporum suorum, vir praecellentissimus filius meus Theodoricus rex ad nostrum contumaces clericos remisit examen¹.

Dat. ann. 492-496.

^{Idem ad S. A. remisit.}

III°.

Serenum episcopum saevis contumeliis affectum omni ope adiuvandum contendit.

Gerontio et Ioanni Episcopis.

^{Cur Serenus iniuriis fuerit lacessitus.}

^{Ipsi strenue optulandum.}

Frater et coepiscopus noster Serenus³ tantis est contumeliis appetitus, ut non sine nostra fuerit lacessitus iniuria; quia ad comitatum domini filii nostri regis pro immanitate facti venire compulsus est. Hunc ergo omnibus decet a nobis solatiis adiuvari; quia cunctis crescit, quidquid in tali causa probatur impensum⁴.

¹ Cod. Vat. 3833 addit *et caetera*.

² E. Cont. Const. fasc. 2 ms., ubi asseveratur nunc primum erui e vet. can. collect. in Germanensi codice digesta lib. vi, c. 109.

³ « Is porro Serenus est, cuius patrocinium Gelasius ep. xxxii, n. 3 suscepit, quique in concil. ann. 449 et 402 Romae habitis Nolanus episcopus subscribitur ». Cont. Const.

⁴ E. sup. fragm. facile inferri potest ad quem annum hoc sit referendum.

⁵ Ex *Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 139. Grat. dist. 10, c. 12. Ivo p. iv, c. 180.* Porro non deest qui hoc fragmentum spurium existimet; Berardi vero in op., cui titulus « *Gratiani Canones genuini ab apocryphis discreti* » edit. Venet. ann. 1783, part. ii, pag. 363 id Gelasio fidenter adscribit.

IV°.

Theodoricum perbelle incitat, ut ecclesiasticas leges servandas curet.

Gelasius Theodorico regi.

Certum est magnificentiam vestram leges Romanorum principum, quas in negotiis hominum custodiendas esse praecipit, multo magis circa⁶ reverentiam beati Petri apostoli pro suae felicitatis augmento velle servari.

Dat. ann. 492-496⁷.

^{Principi praesertim canonum observatio custodienda.}

V^o.

Helpidium episcopum Volaterranum obiurgat, quod, inconsulto Romano Pontifice, Ravennam contendere velit.

Gelasius Helpidio Episcopo Volaterrano inter caetera.

Quo ausu, qua temeritate rescribis Ravennam te parare proficisci, cum canones evidentiter praecipiant⁸, nullum omnino Pontificem¹⁰, nisi nobis¹¹ visis, atque consultis, ad comitatum¹² debere contendere¹³? Quod cum longaevi vel ae-

^{Episcopus Ravennam proficisci non licet.}

⁶ Al. *propter*; male ut videtur.

⁷ Pithoeus *Corp. Iur. Can.* edit. Parisiis ann. 1687 dat. autumat ann. c. 494.

⁸ Ex *Mansi Concil. Collect. tom. vii, col. 127. Gratian. can. xxiii, q. 8, c. 26.* Berard. vero ep. cit., pag. 139 huiusmodi fragmentum Gelasio adscribendum satis ostendit.

⁹ « Vid. Concil. Antioch. can. xi, et Zosimum Pp. ep. 1, n. 4 ». Contin. Const.

¹⁰ « *Pontificum* ». Contin. Const.

¹¹ « *Ante visis* ». Contin. Const.

¹² « *Exarchi* ». Recte Pith.

¹³ Apud Cont. Const. hic fragmenti finis. Sequentia apud *Mansi* ansulis [conclusa] supplement Rom. Correct. ex Polycarp. lib. i, tit. xvii. Hic autem, ubi sententia conficitur, pro commate ab aliis interposito interrogandi punctum interiecit.

Helpidii auctore vel honore Pontifices Pistoriensis, Lucensis et Fesulanus nuper monstrentur fecisse; tu, qui paucorum dierum fungi sacerdotio videris, quemadmodum tibi putas licere quod non licet, nisi quod hoc officio carere festinas, quod¹ his excessibus te ostendis indignum?

Dat. ann. 492-496².

VI³.

Hereleuvae significans, se Petrum Ecclesiae defensorem ad regem misisse, eam deprecatur, ut pauperum causas iuvare velit.

Gelasius Hereleuvae⁴ reginae.

Qui pro vietu pauperum domino filio meo excellentissimo regi cum meis litteris supplicaret, Petrum Ecclesiae defensorem dirigere properavi. Quo veniente sublimitatem quoque tuam salutare non destiti, plurimum deprecans, ut pro vestrae salutis et prosperitatis augmentis egentium causas iuvare dignemini.

Data v kal. Martii.

Dat. 25 Feb., ann. 492-496.

VII⁵.

Egentis sublevandis insufficiens Firminam rogat, ut praedia B. Petri bellorum

¹ Grat. recte quo.

² Pith. ad ann. refert. c. 497.

³ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 142.

⁴ « Anonymus de gestis Theodorici regis Herelevam eiusdem genitricem affirmans inquit: Mater Hereleuva dicta Gothica, Catholica quidem erat, quae in baptismo Eusebia dicta ». Mansi.

clade devastata pauperum victui redantur.

Gelasius Firminae illustri feminae post caetera.

Ad cumulum vero mercedis vestrae pertinere certissimum est, si praedia quae vel a barbaris, vel a Romanis inconvenienter invasa sunt, vestris dispositionibus egentium victui reformentur. Cuius⁶ tanta de provinciis diversis, quae bellorum clade vastatae sunt, Romam multitudo confluit, ut vix ei, Deo teste, sufficere valeamus. Conspicitis ergo quantum boni operis acquiratis, si B. Petro apostolo praedia, quae pro sua quisque anima contulit, vestro post Deum praesidio liberata reddantur. Cuius benedictionis eulogias, quas pro affectione direxi, peto ut grata suscipere mente digneris.

Dat. ann. 492-496.

VIII⁷.

Meminit ad episcoporum sollicitudinem pertinere egenis adesse.

Gelasius Honorio Episcopo.

Divinae retributionis memor ad pontificalem conscientiam non ambigas pertinere egentium commodis piam sollicitudinem non negare.

Dat. ann. 492-496⁸.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 142.

⁶ Forte legend. Quorum.

⁷ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 133. Grat. distinct. LXXXVII, can. 4. Iuxta Berardi op. cit., pag. 353 genuin. est.

⁸ Pith. dat. existimat ann. c. 493.

Praedia egentium victui restituenda;

Ad quos sublevandos Pontifex sese impari profitetur.

Egenis sollicitudo non deneganda.

IX¹.

Episcopi patrocinium implorantibus strenue, inquit, succurrendum.

Gelasius Leontio² et Petro Episcopis.

Quisquis in negociis suis nostri nominis intercessione sperat sibi remedia posse conferri, prona nos convenit animositate praestare.

Dat. ann. 492-496³.

X⁴.

Anastasio praecipit, ut Maximum et Ianuarium parentibus destitutos ab adversariorum improbitate vindicet.

Gelasius Anastasio Episcopo.

Defensionis propriae desolatis auxilio, et qui suis actibus adesse⁵ pro aegrotis infirmitate non possunt, exoratum Pontificem decet subvenire, quia pupillis⁶ tuitionem etiam Divinitas iussit impendi⁷. Et ideo Maximo et Ianuario clericali officii (qui se solatio parentum vel propinquorum asserunt destitutos) auxilium ex nostra delegatione praestabis, ut adversus improbitates adversariorum suorum

Pupillis open exorantibus per Pontificem a divino praeepto est subveniendum.

Itaque Maximum et Ianuarium protegendum.

¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 136. Grat. dist. LXXXVII, c. III.

² Al. Gerontii. Berard. op. cit., pag. 342 hunc canonem Gelasio tribuens animadvertit, huiusmodi inscriptiones librarium vitio forte fuisse corruptas.

³ Pith. c. ann. 493.

⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 134, de cuius documenti authentic. Berardus dubius non haeret. Grat. dist. LXXXVII, c. II.

⁵ « Al. prodesse ». Pith.

⁶ « Alii add. et viduis: vetustior. autem codd. rectius omittunt ». Corr. Rom. apud Pith.

⁷ Psalm. x, 18, ubi apud Valg. legitur: *Judicare pupillo, et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.*

⁸ Iuxta Pith. ann. c. 493.

⁹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 125, neque hoc Berardus Gelasio abiudicandum censet. Grat. dist. LXXXVII, c. v. Ivo VI, cap. cix.

protecti, tuae executionis adnisi, noxia commenta non sentiant.

Dat. ann. 492-496⁹.

XI¹⁰.

Olympii diaconi perfidiam detestatur, qui tutelam nepotum exercens eos aere paterno prorsus expoliavit.

Gelasius Fortunato Episcopo.

Irreligiosum prorsus et execrabile iudicamus, si quisquam¹⁰ vel extraneos in sui tuitione susceptos non omni fide, et tota animi sui educaverit sanctitate. Ac¹¹ cum Olympius diaconus dilectionis tuae, Felicis et Olympii suggeratur avunculus, cosque parvulos tutelae vice suscepit nutriendos, ultra latrocinium esse iudicamus, quod eos bonisculis¹² parentum, sicut asserunt, reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges et iura vendendo.

Dat. ann. Christi 492-496¹³.

XII¹⁴.

Viduarum et orphanorum causas ab episcopis praesertim curandas edicit.

Gelasius Gerontio¹⁵ et Petro¹⁶ Episcopis.

Licet¹⁷ omnibus de nobis sperantibus

¹⁰ Al. add. clericos, sed perperam. Non enim hic clerici cum laicis, sed extranei cum sanguine iunctis comparantur. Corr. Rom. apud Pith.

¹¹ Al. At; sane minus recte.

¹² Al. bonusculis. Pith.

¹³ Ex Pith. dat. ann. c. 493.

¹⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 136, Grat. distinct. LXXXVII, c. 1. Iuxta Berard. op. cit. pag. 342 genuin. est.

¹⁵ Al. Leontio, quibus Berard. op. cit. pag. 341 non adhaeret, putans hunc Gerontium esse titulum episcopum Fidenatem, quem scimus interfuisse Romanis conciliis 3 et 4 sub Symmacho ann. 501 et 502.

¹⁶ Forte designatur Petrus Laurentis Episcopus, qui ann. 487 interfuit concilio Romano sub Felice III, ni potius Petrum Episcopum Ravenatensem intelligas, qui, Symmacho Pontifice, adfuit Romanis conciliis tunc temporis habitis. V. Berard. l. c.

¹⁷ Al. forte perperam in

Vel extraneos prodere execrandum est.

Quanta Olympii perfidia.

Viduas et orphanos lucri colicimque de-mandatum. non debeamus, in quantum possumus, nos negare; plus tamen viduarum et orphanorum causas¹, et impensius ducimus exequendas, quas tueri a nobis, vel ab omnibus divina manifestat assertio².

Dat. ann. 492-496³.

XIII⁴.

Ianuario pauperum causas vehementer commendat.

Gelasius Ianuario post caetera.

Res pauperum pro viribus defendendae. Sed causas, quibus beneficia beati Petri apostoli continuata percipias⁵, fidenter iniungo. Praestet igitur tua nobilitas, ut rebus pauperum eius auxilium, defensionemque concedat, et conductores earum pio favore tueatur, ut vicissitudinem praestitorum ab eodem percipiat⁶ consequentem, cuius meritis et honori devotus ista dependit.

Dat. ann. 492-496.

XIV⁷.

Ioanni episcopo Spoletano Olibulam uere paterno iniurie privatam vehementer commendat.

Gelasius Ioanni Spoletano Episcopo.

Olibulae querebrae. Olibula religiosa foemina flebili nobis petitione suggessit, se a sororibus fuisse nudatam, quae parentum substantiam solae sibi, contempta eius solitudine, divi-

¹ Vat. codd. perperam omitt. orphanorum causas.

² Isa. 1, 17, ubi apud Vulg. legitur: iudicate pupillum, defendite viduam.

³ Iuxta Pith., ann. c. 493.

⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 142.

⁵ « Percipias ». Recte cod. Vat. 3833.

⁶ « Recipiat ». Id. cod.

sere, maritorum suorum suffultae praesidio; et quia interest officii tui, ut huiusmodi personas, quae in proposito devotae mentis integritate perdurant, congrua defensione tuearis, frater carissime, quidquid in supradictae foeminae negotio petatur impende, ne patiaris eam a suis sororibus, aut ab earum coniugibus aliqua oppressione laborare, ut recepta de parentum substantia portione debita, Deo possit quietam mente servire.

Dat. ann. 492-496.

XV⁸.

Agilulphum hortatur, ut Honorii consiliis obsequens regulam B. Petri in Dalmatia constitutum pro viribus defendat.

Gelasius Agilulpho post caetera.

B. Petri regulae in Dalmatia fideliter servandae. Precor autem, ut regulam beati Petri apostoli inter Dalmatias constitutam defendere dignemini, et quae vobis, vel frater, et coepiscopus meus Honorius⁹ pro eius utilitate suggesserit, vel conductores putaverint intimandum, quam fieri potest, praestare iubeatis.

Dat. ann. 492-496.

XVI¹⁰.

Eorum ambitioni obsistens, quos vetusta Ecclesiarum privilegia pervadere non pudet, Natali significat, se Metropol-

⁷ E Thein. disquis. crit. pag. 201.

⁸ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 141.

⁹ « Hic fuit Salonitanus episcopus, ad quem aliae duae Gelasii epistolae editae sunt. Baller. Opp. S. Leonis tom. III, pag. 304 ». Mansi.

¹⁰ Ex Labb. Concil. Collect. tom. IV, col. 1226. Grat. distinct. LXIV, c. VI. Berardi vero op. cit., pag. 330 hunc canon. Gelasio abiudicat.

Pias fruinas lucri episcoporum est.

tis delegasse, ut quisque suae regionis episcopos consecrare, Metropolitanam vero comprovinciales episcopi velint ordinare.

Gelasius Natali Episcopo.

Quorundam ambitionem deplorat.

Quia per ambitiones illicitas non pudet quosdam Ecclesiarum iura turbare, ac privilegia, quae metropolitanis vel provincialibus episcopis decrevit antiquitas, temeraria praesumptione pervadere; propter quod etiam communionis apostolicae desiderant tenere dissidium, quo scilicet ab eius auctoritate divisi velut impune proprias usurpationes exercent; non respicientes quod¹ aeterno iudici rationem tam de catholicae sinceritatis iniuria, quam de traditionum praeiudicio² paternarum non sine perpetuae sint damnationis interitu redditori³. Si in hac obstinatione permanserint, charitatem tuam duximus instruendam, nos pariter ad metropolitanos vestrae provinciae, sive cuiusquam contiguae, quae catholicam servant unitatem, magnopere delegasse, ut obeuntes episcopos in eadem regione metropolitanus suus debeat ordinare; eundemque ipsum metropolitanum, si humana morte transierit, non nisi com-

¹ Al. quia.

² Al. praeiudiciis.

³ Hucusque et Gratianus qui hoc ep. fragmentum ad episc. Dardaniae refert ipsissimis verbis; postea sic locutionem prosequitur: Si in hac obstinatione permanserint, charitatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes in commune fratres sive per Dardaniam, sive per quamque contiguam provinciam constituti, qui vos sub metropolitanis vestris esse meministis, et ab eisdem substitui decernentes, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuat antistites; et vicissim si Metropolitanus humanae conditionis forte decesserit, a comprovincialibus episcopis, sicut forma transmisit, sacrari modis omnibus censeatis; nec quemquam sibi, quam vobis antiqua dispositione concessum est, patiamini vindicare:

provinciales episcopi iuxta formam veterem studeant ordinare; quatenus, quae veneranda decrevit antiquitas, nullus sibimet contra fas usurpare contendat.

Dat. ann. 492-496⁴.

XVII⁵.

Stomensi civitati annuens Iulianum sancti Eleutherii diaconum eiusdem Ecclesiae presbyterum decernit consecrandum, ac illius ministerio Felicissimum substituendum.

Gelasius Caelestino Episcopo.

Presbyteri, diaconi et universi clerici Stomensis⁶ civitatis petitorio nobis suggessere porrecto, in ecclesia beati martyris Eleutherii episcopi (quae in supradicta⁷ civitatis parochia⁸ probatur esse constructa) presbyterum, qui constitutus fuerat, defecisse; atque in eius locum Iulianum diaconum ipsius ecclesiae⁹ pro celebritate ipsius loci quantocius debere¹⁰ ordinari. Et ideo, frater carissime, si de eius vita, vel moribus nihil est, quod contra canonum veniat statuta¹¹, su-

Hic vero per comprovinciales episcopos

Stomensis civitatis petitorio.

Iulianus presbyter consecrandus.

quatenus et inter ipsas adversantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus custodire cessetis, sicut persecutionum tempore diversarum Patres nostros constanter fecisse non dubium est.

⁴ Pith. op. cit. pag. 88 dat. censet ann. c. 495.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 85 et 137. Grat. op. cit. dist. XXIV, c. III. De quo fragm. asserit Berard. non esse a Gelas. temp. alienum.

⁶ Al. Histoniensis, Storiensis, Stomensis. Cont. Const. Histoniensium.

⁷ Cont. Const. supradictae civitatis.

⁸ Edit. recent. paroecia.

⁹ Cont. Const. basilicae.

¹⁰ Cont. Const. perperam omitt. debere.

¹¹ Cont. Const. constituta.

prascriptum presbiterii honore decorabis, sciturus eum visitatoris te nomine non cardinalis creasse Pontificis¹. Pariter etiam et² Felicissimum diaconum in eius ecclesiae ministerio, si conversatio eius patitur, subrogabis, ut locus processiois celeberrimus ad mysteriorum³ consecrationem nec sacerdote indigeat nec ministro.

Dat. ann. 492-496⁴.

XVIII⁵.

Praecipit, ut Quartus defensor diaconus consecratur.

Gelasius Sabino Episcopo⁶.

Quartum defensorem diaconum sibi met consecrari populus Grumentinae⁷ civitatis exposcit. Hunc ergo, si nil est quod eius personae possit opponi, diaconi⁸ protectione decorabis, ut noverit tamen dilectio tua, hoc se delegantibus

1 Haec habentur et in Collect. Canonum Card. Densdedit hisce verbis: *In Ecclesia beati Martyris Eleutherii, quae in Histoniensium civitatis parochia probatur esse constructa, Iulianum diaconum, si nil in eo est, quod contra canonum veniat instituta, presbyterii honore decorabis: sciturus eum visitatoris te nomine, non Cardinalis creasse pontificis.*

2 In Cont. Const. omittitur et.

3 Al. ministeriorum.

4 Pith. ann. c. 494.

5 Ex Labbè Concil. Collect. tom. IV, col. 1224. Grat. Caus. XI, q. 1, can. 13. Berard. op. cit., pag. 337 hunc can. minime genuinum ostendit, et iungendum arbitratur can. 12 eiusd. caus. et qu., licet hic ex epist. ad Exech. comit. depromptus appareat.

6 Id. Crispino et Sabino Episcopis.

7 Cod. Vat. 3833 perperam, uti patet, Grumentinae.

nobis exequi visitatoris officio, non potest⁹ testate proprii sacerdotis⁹.

Dat. ann. 492-496¹⁰.

XIX¹¹.

Novam ecclesiam Iulii pietate erectam iubet consecrari, illumque admonet, ne ibidem quid iuris prae caeteris sibi vindicet.

Gelasius Papa Senecioni Episcopo.

Piae mentis amplectenda devotio est, qua se Iulius U. H. in re Iuviana¹² sui iuris fundasse pertibetur Ecclesiam, quam in honorem S. Viti confessoris eius nomine cupit consecrari. Hanc igitur, frater carissime (si ad tuam dioecesim pertinere non ambigis) ex more convenit dedicari, collata primitus donatione solemnem, quam ministris Ecclesiae destinasse se praefati muneris testatur oblato¹³, sciturus sine dubio praeter processiois¹⁴ aditum, qui

8 Id. diaconi.

9 Apud vet. in usu erat, ut Eccl. vacantibus darentur visitatores, qui veluti Episcopi ea negotia gererent, quae gerenda necessario essent, nec differri possent. Quartus igitur a Sabino consecrandus tamquam a visitatore, non tamquam ab episcopo.

10 Pith. anno c. 494.

11 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 133. Grat. caus. XVI, qu. VII, c. XXVI. Berard. op. cit., pag. 358 de huius authentia dubitat.

12 Ita Baller. et cod. Vat. 3833. Pith. vero legit: *Iulius nobis in re Iuliana*: al. *in re Iuviana*.

13 Oblator deest apud Mign. Patrol. tom. LIX, col. 148.

14 « Processiois nomen pro publico conventu alias apud Gelasium. Vid. can. 3, dist. XXIV, necnon canon. 5 et 7 de Consecrat. distin. 1 ». Ita Berard. op. cit., pag. 359.

omni christiano debetur, nihil ibidem se proprii iuris habiturum.

Data XIII kal. Augusti¹.

Dat. die 20 Iulii, ann. 492-496².

XX³.

Mandans, ut basilica in Sextiliano condita Ss. Michaeli Archangelo, et Martino Confessori dicetur, innuere non omittit, nihil ex ea illius fundatori esse pro suo vindicandum.

Gelasius Papa NN. Episcopo.

Frigentius⁴ vero petitoria nobis insinuatione suggestit, in re sua, quam⁵ Sextilianum vocatur, basilicam se sanctorum Michaelis Archangeli et Martini confessoris pro sua defensione⁶ fundasse. Et ideo, frater carissime, si ad tuam pertinet parochiam, benedictionem supra memoratae basilicae solemnem veneratione depende. Nihil tamen sibi fundator ex hac basilica noverit vindicandum, nisi processiois aditum, qui christianis omnibus in commune debetur.

Dat. ann. 492-496⁷.

1 « Hanc temp. notam in vetust. edit. desideratam Baller. et cit. cod. supplent ». Mansi.

2 Pith. dat. autumat ann. c. 494.

3 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 134, cuius authentiam Berard. op. cit., pag. 358 in dubium revocat. Grat. can. XVI, q. 7, c. 27.

4 « Frigentius ». Pith.

5 « Al. quod: nonnull. recte quae ». Pith.

6 Al. recte devotione.

7 Pith. ann. c. 494.

8 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 120. In diurn. autem Rom. Pontif., teste Harduino, haec ep. ita inscribitur: *Synodale quod accipit Episcopus*. et quarta est ex epist. Gregorii II. Apud Gratianum vero caus. 12, quaest. 2 inter

App. Bull. Rom. — Vol. I.

XXI⁹.

CONSTITUTA GELASII PPAE, QUAE EPISCOPI IN SUA ORDINATIONE ACCIPIUNT.

Episcopo recens consecrato quaedam de ordinationibus gravissima praecipit, eique prohibet, ne Afros in clerum de facili recipiat: significans autem uniuscuiusque ecclesiae patrimonium numquam esse diminuendum, rationem redditus dividendi praescribit: demum et ss. ordinibus et baptismati statutum tempus designans hortatur, ut haec omnia in Ecclesiae bonum fideliter serventur.

Papa ille Clero, ordini, et plebi consistentibus civitate illa, dilectissimis filiis in Domino salutem⁹.

Probabilibus desideriis¹⁰ nihil attulimus tarditatis. Fratrem iam¹¹ et coepiscopum nostrum illum vobis ordinavimus, sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ne unquam ordinationes praesumat illicitas: ne bigamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem: qui¹² neque illiteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut expoententem¹³, vel curiae¹⁴, aut cui-

Gelas. canon. recensetur, et huic Pontifici etiam adiudicatur in Lucensi cod. vestustissimo. Haec Mansi. - Gelasio quoque adscriptam invenimus in codd. Vatt. 1343 et 1353 cum quibus eam diligenter contulimus. Berard. autem op. cit., pag. 334 de eius authen. dubius haeret.

9 In Lucens. cod. *dilectissimis filiis* omittitur.

10 Id. add. *vestris*. Recte quidem, ut videtur.

11 Cod. Vat. 1353 *Iam fratrem, et coepiscopum*: perperam ad context. cit. cod. Lucens. *Fratrem etiam*.

12 Cit. codd. Vat. recte expungunt qui.

13 Cod. n. 1343 *poenitentem*.

14 Id. cod. vel *curialem*.

Civium desideris imploratum episcopum conreli.

Quinam ab episcopia non sunt ordinandi.

Eius officio Felicissimus sufficiens.

Grumentinae civitatis.

Quartus defensor diaconus.

libet conditioni obnoxium, notatumque ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos huiusmodi forte repererit, non audeat promovere¹. Afros passim ad ecclesiasticos ordines praetendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichaei, aliqui rebaptizati saepius sunt probati. Ministeria² atque ornatum ecclesiae, vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem³ non minuere studeat, sed augere. De redditu vero Ecclesiae, vel oblatione fidelium quatuor faciat portiones; quarum unam sibi ipsi retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat; tertiam pauperibus et peregrinis; quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam⁴. De quibus divino erit redditurus iudicio rationem. Ordinationes vero presbyterorum, seu diaconorum non nisi quarti⁵ septimi et decimi mensium ieiuniis; sed et ingressu quadragesimali atque medio⁶, vespere sabbathi noverit celebrandas⁷. Sacrosancti autem baptismi sacramentum non nisi in Paschali festivitate, et Pentecoste meminerit esse praebendum, exceptis his, qui mortis urgentur periculo, ne in aeternum pereant, talibus oportet⁸ remediis subveniri⁹. Huic ergo sedis nostrae praecepta servanti devotis animis obsequi vos oportet, ut inreprehensibile, placitumque fiat corpus Ecclesiae, per Christum Dominum

nostrum, qui vivit et regnat cum Deo Patre omnipotente, et Spiritu Sancto per omnia saecula saeculorum, amen. *Et subscriptio eius.* Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi filii¹⁰.

Dat. infra ann. 492-496¹¹.

XXII¹².

Brundusinis annuens Iulianum eorum Ecclesiae restituit, quidve ipsi de ordinationibus, redivisibus, et baptisate fuerit praeceptum, aperit.

Gelasius Clero, ordini, et plebi Brendesii (Brundusii).

Concesso vobis, quem petistis, antistite fratre iam et coepiscopo meo Iuliano, necessarium fuit, eodem ad ecclesiam suam mox remisso, ad vos nostra scripta pariter destinare, quibus agnosceretis, eidem fuisse praeceptum, ne unquam ordinationes praesumat illicitas¹³. Ne bigamum, et qui virginem non est sortitus uxorem, atque illiteratum, vel obnoxium in aliqua parte corporis debilem notatumque modis omnibus ad sacros ordines permittat accedere. Quod etiam de peregrinis, atque incognitis, vel expetentibus

sumat episcopus; exceptis aegritudine laborantibus, quibus, urgente mortis periculo, talibus oportet, ne in aeternum pereant, remediis subveniri.

¹⁰ In nn. codd. huiusmodi subscriptio desideratur.

¹¹ Pith. ann. c. 494.

¹² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1226. Grat. caus. XII, q. 2, c. 26. Berard. l. c. autumat eandem esse formulam ac superioris epistolae ab Anselmo specialibus nominibus pro luthu accomodatam. Vid. et not. 1 epist. praeced.

¹³ In cit. can. Grat. cau. XII, q. 2, desunt quae sequuntur usque ad verb. *Reditus.*

Ab Africa sedulo cavendum.

Ecclesiae redditus quomodo distribuendi.

Quando St. ordinationes habendae.

Et baptismi tradendum.

Haec ad Ecclesiae pacem servanda.

¹ Vid. ep. II, vol. I, h. op. pag. 102, § 5.

² Cod. Vat. 1353 *ministerium*.

³ Id. *et us*.

⁴ Vid. cit. ep. ibid. pag. 107, § 29.

⁵ Cit. codd. Vatt. *primi*.

⁶ Cit. codd. cum Lucens. *mediana*.

⁷ Vid. cit. ep. ib. pag. 104, § 13.

⁸ Cit. codd. Vatt. *debent*.

⁹ Reol. cit. ep. ib. pag. 104, § 12. Gratianus vero distinct. IV, cap. XVII, et Ivo cap. LXIII hunc canon. praebent hisce verbis: *Venerabilis (generalis) baptismi sacramentum non nisi in festivitate Paschali, et Pentecostes tradere pra-*

Res unius Ecclesiae alteri non addicendae

Quomodo redditus et oblationes dividendae.

Quando sacri ordines, et baptismum conferendi.

cavere debet, quia huiusmodi a venerabilibus prohibentur officiis; ac nihil ex ministeriis atque ornatu, postremo de quacumque re, quam constat ad Ecclesiam pertinere, audeat in alterum qualibet ratione transferre. Reditus et oblationes fidelium in quatuor partes dividat, quarum sibi unam ipse retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat, fabricis tertiam¹, quarum rationem divino est redditurus examini². Sacris quoque ordinibus applicandos, hac observatione promoveat, ut ieiunio quarti, septimi et decimi mensis vespere sabbathi presbyteros atque diaconos ordinandos esse cognoscat. Venerabilis etiam baptismi sacramentum non nisi in festivitate Paschali et Pentecoste tradere non praesumat exceptis aegritudine laborantibus.

Dat. ann. 492-496³.

XXIII⁴.

Rogat Dulcium defensorem, ut Luceriae primatibus enunciet, Anastasium diaconum huius civitatis antistitem a se statim esse creatum, et necessaria huic Ecclesiae solatia studeat impendi.

Gelasius in Decretis Dulcio defensori.

Experientia tua praesenti admonitione suscepta filiis nostris viris magnificis Ae-

¹ Forte legendum *tertiam pauperibus, et peregrinis, quartam fabricis*. Vid. fragm. XXI pag. 314 h. vol. col. 2 sub dimid.

² Gratiano l. c. hic finis. Verum in distinct. IV, can. 17 vir cl. epistolam inscribens Clero, et Plebi Tarentinae refert ipsissima verba a *venerabilis baptismi usque ad laborantibus*, ubi addit: *Quibus, urgente mortis periculo, talibus oportet, ne in aeternum pereant, remediis subveniri*.

³ Iuxta Pith. ann. c. 494.

⁴ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 122.

⁵ Vid. Iust. Nov. 123, cap. III ad calcem, ubi ait: *Episcopum enim Ecclesiae minus duas libras habentem neque pro inthronisticis, neque*

miliano magistro militum, et Constantino iudici, et Ampelio ex nostra exhortatione dicere non omittat. « Ecce, sicut magnitudinis vestrae desiderium postulavit, sine mora aliqua et sine ullo dispendio⁵, ita ut nec ipsas dare ecclesiasticis officiis consuetudines sineremus, Anastasium diaconum Luceriae civitati ordinavimus sacerdotem. Propterea nunc magnificentia vestra eiusdem episcopi vel ecclesiae Luceriae utilitatibus in universis, quae sunt necessaria, libenter impendat, et competentia vigilantiae suae tribuat christiana devotione solatia ».

Dat. ann. 492-496.

XXIV⁶.

Plebs Diotrensis petitioni favens mandat, ut illa comitiis convocatis, novum sibi episcopum eligat.

Gelasius Papa Philippo et Geruntino⁷ Episcopis.

Plebs Diotrensis⁸ data nobis petitione deflevit diu, se sine rectoris proprii gubernatione dispergi. Ac sicut asseritur, is, qui a vobis iam probatus dicitur, a paucis et tenuibus⁹ putatur electus¹⁰; cum ad vos pertineat universos assidua admonitione compellere, ut omnes in unum quem dignum sacerdotio viderint, et

pro alia qualibet consuetudine aliquid dare permittimus. Ita Cont. Const.

⁶ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 138. Grat. distinct. I, XIII, c. 11. Berard. autem op. cit. pag. 342 haec ep. suspecta est, e cuius sententia cl. Mansi prorsus abest. Vid. Mansi loc. cit. ad not. 4.

⁷ Al. cum Cont. Const. *Gerontio*.

⁸ « Praeferimus cum mss. German. *Clienensis*. In provinc. Corneola ab anonymo Ravenn. lib. IV, n. 21 recensetur *Cliena* ». Cont. Const.

⁹ « *Et tenuibus iam putatur* ». Mign. *Patrol.* t. LIX, col. 152. Perperam ad contextum videtur.

¹⁰ Cont. Const. *eligendus*. Forte rectius.

Haec S. A. admonitio quibus communi-canda.

Anastasius Luceriae episcopus creatus.

Luceria Ecclesia sedulo ad-iuvanda.

Plebs Diotrensis dicit sine episcopo.

Hic concordii
suffragio nomi-
nandus.

Quid praesertim
attendendum.

sine aliqua reprehensione consentiant. Et ideo¹, fratres carissimi, diversos ex omnibus saepe dicti loci parochiis presbiteros, diaconos et universam turbam vos oportet saepius convocare, quatenus non prout cuilibet libuerit, sed concordantibus animis talem; vobis admonentibus, sibi quaerant sola Divinitatis attentione personam, quam nulla contrarietas a constitutis possit revocare praescriptis.

Dat. ann. 492-496².

XXV³.

Squillacii urbem manus suas in antistitum caede iterum scelerantem episcopi gubernatione privat; et decernit, ut Maioricus et Ioannes episcopi, visitatione illic statuta, divina ministeria celebrent.

Gelasius Maiorico et Ioanni Episcopis.

Ita nos quidem Latinorum⁴ caedes geminata Pontificum horrendi sceleris atro-

citata confudit, ut diu constitutio nostrae deliberationis haesitaret; dum et ingerere quemquam parricidalibus exemplis dubitarem⁵ antistitem⁶. Quapropter iam velut usum consuetudinemque sacrilegam declinantes, eatenus religioni duximus consulendum, ut paroeciae vices⁷ ab extrinsecus positis sacerdotibus gubernentur, quia⁸ ibidem commanentes ferro didicerunt necare pastores⁹, inauditoque facinore (quod etiam nullis provinciis nusquam prorsus acciderit¹⁰ quae bellorum continuis diversisque incursionibus affliguntur) haec reperta sit civitas, quae praesules ministrando¹¹ sibi fidem christianam sine persecutione prosterнат¹². Curandum est igitur, ut illic funesta pernicies cassatione¹³ priorum sanetur antistitum, atque ita saltem furoris tanti materies subtrahatur¹⁴, eoque modo vel illa¹⁵, dum in quos saeviat non habebit, ab huiusmodi cessatione¹⁶ desistat, vel aliis imitantibus¹⁷ dira contagia non praebeat. Egeat ergo episcopalibus subsidiis sibimet aliunde depensis, quae sacram in

De caede
Pontificum hor-
rescit.

Squilla-
cium episcopis
non amplius da-
corandum.

8 Al. quae.

9 Grat. hunc loc. ita expedit: *Ut parochiae vice ab extrinsecus positis sacerdotibus gubernetur, quae ibidem commanentes ferro didicit necare pastores.*

10 « Legitur accidisse ». Grat.

11 *Ministrandae sibi fidei christianae* Cod. Vat. 3933. Pith. forte aptius *praesules ministrantes sibi fidem christianam.*

12 Grat. hunc locum ita probe legit: *Ut aliqua sit reperta civitas, quae praesules ministrantes sibi fidei christianae sacramenta sine persecutore prosterneret.*

13 Grat. et Ivo cum cit. cod. *cessatione.*

14 Grat. add. *Si in qua haec possit acerbitas perpetrari consistens ibidem persona defuerit.*

15 Al. add. *civitas*. Cit. cod. *illa civitas dum in quos saeviat.*

16 « *Temeritate* ». Grat. et Ivo.

17 « *Imitandi* ». Cit. cod. Grat. recte *imitandi contagia dira exemplum non praebeat.*

1 Ut sensus eluceat forte legendum: *Ac sicut asseritur, quod is, qui a vobis iam probatus dicitur, a paucis et tenuibus putatur eligendus. ita, cum ad vos pertineat universos assidua admonitione compellere, ut omnes in unum, quem dignum sacerdotio viderint, sine aliqua reprehensione consentiant; ideo.....*

2 Pith. adsignat ann. c. 493.

3 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 125. Grat. caus. XXV, q. 2, c. 25. Ivo. part. X, c. 18. Berard. op. cit., pag. 350 hunc can. Gelasio tribuit.

4 Al. *Squillatinorum*. Berard. l. c. *Scyllacinorum*, ubi ait: « Erat Scyllacinium, sive Squillacium urbs episcopalis in Calabria ulteriori, ac propterea in eadem provincia, in qua erat Ioannes Vibonensis episcopus ».

5 Grat. *delestaremur antistitem.*

6 Grat. addit: *Et Ecclesiam utcumque destitutam non usque adeo iudicarem relinquentem.*

7 Al. *perperam paroeciae vestrae.*

Divina mysteria per dioecesis episcopos ibidem celebranda.

suo gremio collatam¹ fuso crudeliter macularat sanguine dignitatem, quia² in utroque hac est ultione plectenda, sive scilicet instinctu domestico, seu furiis incitata nefas hoc committit exterius³. Praebeat⁴ ergo dilectio vestra in hoc statu positae ministerium visitationis Ecclesiae; et aut conveniendo pariter, aut vicissim, prout qualitas rerum causaque⁵ poposcerit, divina ministeria⁶ repraesentet ingratis; ne cum devitamus zizania⁷, dominica videamur praeterire frumenta⁸.

Dat. ann. 492-496⁹.

XXVI¹⁰.

Significat sacram communionem Coelestino reddendam, qua per annum ex eo fuit interdictus, quod in caede sui episcopi conscius extiterit.

Gelasius Philippo, et Cassiodoro.

Caelestini causa talis est, quam vos quoque non arbitror ignorare, siquidem hic conscius convictus in caede parentis, et episcopi, quemadmodum gestorum tenore monstratur, cunctorum iudicio nullatenus aestimatus est officio dignus altaris, eique pro tam detestando facinore unius anni interdicta communicatio est. Quatenus poenitudine competenti tanti facinoris curaret abruptum. Quod etiamsi a nobis iuberetur, ipse magis cogitans divini corporis sacramentum debuit ad hoc mente purgatori remeare. Quod tempus tamen

Coelestino sacra communicatio per annum interdicta.

Hoc igitur elapso, ei restituenda.

1 « *Collocatam* ». Recte id. cod. cum aliis edit.

2 Al. *quae*.

3 Id. *committit externis*. Cit. cod. recte, ut videtur, *committat externis*.

4 « *Quae sequuntur in Ivone desiderantur* ». Mansi.

5 Id. cod. melius, ut videtur, *prout qualitas, rerumque causa*.

aut expletum, aut prope iam putamus exactum; post quod ei communionis facultatem patere non dubium est, ut et sententia synodalis possit abrumpi, et ut illi magis prosit, valeat maiori satisfactione mundari.

Dat. ann. 492-496.

XXVII¹¹.

Aselli diaconi ambitiosam perfidiam detestans eum ab officio submotum esse significat, et mandat, ut si quid ecclesiastici iuris in caede sui episcopi substulerit, omnimode restituere cogatur.

Gelasius Ioanni Episcopo.

Nos ausus impii commovere Aselli, qui archidiaconatus fungebatur officio: nam cum tam duro casu lethaler sauciato Pontifice, prae caeteris Ecclesiam custodire debuerit, ac ne quid de episcopali domo subduceretur; et eum ipsum in tumultu praesenti permisit occidi, cum ad fatendum servari debuisset, utrum haec sua voluntate peregerit, an cuiusquam praecipitatus impulsu, et prius ab eo, quia idem creditarius praesulis fuisse dicitur interempti, ecclesiastica requiri substantia. Quis autem non evidenter intelligat propter hoc praecipue dictum citius fuisse sublatum, quatenus nec complices proderet, et ignorata facultas Ecclesiae facilius direptionibus subiaceret?

6 Al. cum n. cod. *mysteria*.

7 Grat. recte ad orat. *zizanium*.

8 Cod. n. *dominica videamur frumenta praeteriisse*.

9 Iuxta Pith. dat. ann. c. 493.

10 Ex Mansi Concil. Collect. t. VIII, col. 131.

11 Ex Mansi Concil. Collect. t. VIII, col. 126. Refert autem et Ivo p. X, cap. XIII.

Nam et libellaria iniuria episcopi perhibetur inventus, et vir bonus Asellus ac suo gradu dignus (quod nunquam antea tentatum est) prius in se decretum, ad actis Ecclesiae ministris, compulsi celebrari, quam de excessu secundum tramitem vetustatis ad Sedis Apostolicae notitiam relatio mitteretur. Quam sit autem intolerabile malum quis christianus addubitet? Ut cum soleat, etiam communi sorte defuncto Pontifice, transitus eius ante omnia nuntiari, competens deputari visitatio, atque ita de subrogando sacerdote tractari, hic unus extiterit, qui, interfecto religionis antistite, de suo mox honore cogitaverit, quam studuerit deferre, quod gestum est. Ubi tametsi latet extrinsecus quid agatur; tamen affectatae potestatis abruptum, conscientiam suspicionem non exiit, defuncti locum taliter ambientis¹. Interim ne quis hoc unquam audeat usurpare, quod ante istum nullus est ausus, ab officio quod gerebat, nostra sit auctoritate submotus, donec quid in perpetuum de tali ordinari censeamus, plenius retractetur. Si qua sane iuris ecclesiastici substulisse convincitur, modis omnibus reformare cogatur.

Dat. ann. 492-496.

XXVIII°.

Punitionem semel remissam non amplius repetendam declarans iniuriam vindictam reprobatur.

¹ Mign., op. cit., col. 142 pariter.

² « Forte ambiens ». Mansi.

³ E. Grat. caus. xxiii, q. iv, c. 29. Berard. op. cit. pag. 343 in hoc fragm. nil invenit, quod Gelasio Pontifice indignum esse videatur. Al. Gerontio.

⁴ « Redivivo dolore ». Berard. l. c.

⁵ Hinc Grat. c. xxiv, distinct. iv. Divina clementia dimissa peccata in ultionem ulterius redire non patitur.

Gelasius Geminio, Iosani, Germano et Petro Episcopis.

Si illic, ubi haec acta sunt, praesentibus utrisque constiterit et satisfacisse Stephanum, et supplicatione suscepta, eum qui male tractatus est, ignovisse; semel in abolitione remissa punitio recidivo dolore¹ non debet iterari; divinae scilicet imitatione clementiae, quae dimissa peccata in ultionem redire non patitur². Sin vero nihil vel de satisfactione probabitur, vel de remissione transacta dilectionis vestrae sermone monstretur, quatenus si vel nunc saltem poterit competens satisfactio provenire, illud potius exerceatur, ubi animum sanare possit afflicti. Si vero irremissibilis perstet acerbitas, ibidem nihilominus vindicetur, ubi plectibilis orta est praesumptio.

Dat. ann. 492-496°.

XXIX°.

Rusticum, et Fortunatum inquirere iubet, utrum Foropopulensis episcopus caduco morbo laboret; qua in re negativis argumentis acquiescendum non esse declarat.

Gelasius Rustico et Fortunato Episcopis.

Nuper Foropopulensis³ ecclesiae clerici una cum Sabino episcopo et Pelagio et laicis⁴ propria suggestione reserarunt,

⁶ Pith. ann. c. 494.

⁷ Ex Mansi Concil. collect. tom. VIII, col. 140; quod sane fragmentum Berardus a Gelasio op. cit. pag. 357 abiudicandum censet. Grat. caus. VII, q. 2, c. 2.

⁸ « Al. Foropopiliensis ». Mansi.

⁹ « In Lucensi cod. Sabino, et Pelagio laicis, quae planior est lectio ». Mansi. - Revera Pith. et Cont. Const. cum citato cod. cohaerent.

Semel remissa punitio non amplius repetenda.

Iniuria poena ignoscenda.

XXX°.

praesulem suum gravi quadam necessitate vexari, cuius eum dicerent incurSIONE frequenter elisum. Quod ne scandalum fidelibus videretur ingerere, et Ecclesiam Dei ubique positam hac offensione turbare¹, praecipue quum, eodem ipso volente, huc se perrexisset firmarent; ad dilectionem vestram scripta direximus, ut Ecclesiae, cuius rector tali casu tenetur² adstrictus, visitationem congruam reddatis³. Verum quia nunc ipse⁴ venit huc Pontifex, falsaque omnia de se iactata disseminat; sub divini contemplatione iudicii, vestraeque conscientiae, estimationisque respectu rerum fide solertissime perquisita, si aliquando scilicet vel in domo, vel in processione, vel in alio quocumque loco probatur repente collapsus, vocesque dedisse confusas, et spumas ore iactasse quanta fieri potest examinatione quaeratur. Quod tamen sive non⁵ possit aliquorum factum⁶ testificatione firmari, sive nunquam contigisse dicatur, non putandum est posse sufficere; sed⁷ certum manifestumque documentum, quia de tanta re non segnius agendum est. Faciat rem tua dilectio, frater Rustice, sui moris, et aptam magno Pontifici, ut eum triginta⁸ diebus tecum esse constituas, eumque carnibus⁹ indifferenter uti necessaria probatione compellas.

Dat. ann. 492-496°.

Haec in re inquiradum.

Negativis argumentis in standum.

Episcopus igitur quomodo explorandus.

¹ Cont. Const. recte turbaret.

² « Teneretur ». Ibid.

³ « Redderetis ». Ibid.

⁴ « Idem ipse ». Ibid.

⁵ « In Vatt. codd. deest non ». Pith. l. c.

⁶ In al. factum omittitur.

⁷ Supple oportere.

⁸ « In duobus vetust. codd. octuaginta ».

Correct. Rom. apud Pith.

⁹ « Ad oram Lucens. cod. additur anellinis, id est agninis ». Mansi.

¹⁰ Pith. dat. autumat ann. c. 495.

Ex eo quod sacerdoti dignitas ob corporis debilitatem amitti nequeat, Palladio praecipit, ut Stephanum fortuito invale tudine correptum suis ministeriis restituat.

Gelasius Papa Palladio Episcopo.

Praecepta canonum, quibus ecclesiastica regitur disciplina, sicut ad sacerdotium debiles corpore non patiuntur pervenire; ita et si quis in eo fuerit constitutus, ac tunc fuerit sauciatus¹¹, amittere non potest, quod tempore suae sinceritatis accepit. Stephanus siquidem presbyter petitorio nobis deflevit oblato, quod habetur in subditis, olim sibi ante annos plurimos collatam presbyterii dignitatem, quam revera immaculati corporis iudicio¹² suscepisset¹³; sed nuper propter provinciae vastitatem¹⁴ (quam Thusciae prae omnibus barbarorum feritas diversa sectantium¹⁵, et ambiguitas invexit animorum) dum imminentes gladios evadere fugae praesidio niteretur, aculis sudibus occurrentia sibi septa transiliens inferiores partes corporis inse-ruisse suggestit, quae vix adhibita curatione biennio potuissent abstergi. Et ideo, frater carissime, supradicto locum suum, dignitatemque restitue, quatenus sacro-

¹¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 140; nec Berard. op. cit. pag. 353 de huius can. authenticitate vel minimum dubitat. Grat. dist. LV, c. 12. Ivo VI, c. 107.

¹² Cont. Const. in eo actu constitutus fuerit sauciatus.

¹³ Al. indicio.

¹⁴ Al. suscepit.

¹⁵ Ivo vastitatem. Thusciae, quam.

¹⁶ Haec in tempus apte conveniunt, quo Odoacer Herulorum rex, et Theodoricus dux Gothorum de Italiae regno digladiabantur. Cont. Const.

Sacerdoti consecutio debilitate corporis non amittitur.

Stephanus itaque fortuito in aegritudinem collapsus suis ministeriis restitendus.

Cum iste episcopi interitum S. A. non referret.

Asellus suo officio submotus.

sancta mysteria sicut consuevit exerceat. Neque enim ¹convenit ob hoc auferri ante susceptum ordinem, in quo postmodum in invaletudinem corporis casu probatur faciente collapsus.

Dat. ann. 492-496 ¹.

XXXI ².

Victori rescribit, ut diaconis presbyterii gradum recusantibus, ad eum vel acolytos, vel subdiaconos aetate maturiores vitaeque integros promoveat.

Gelasius Victori ³ Episcopo.

Victoria diaconi presbyterium recusant.

Eorum loco vel acolyti, vel subdiaconi ordinandi.

Consuluit ⁴dilectio tua de suorum promotione clericorum, perhibens, quod diaconi ad presbyterii gradum (quo Ecclesiam tuam memoras indigere) venire detrectant ⁵. Quapropter quia invitos fieri ecclesiastica moderatio ⁶, gravitasque non patitur, ut ex nolentibus fiant ⁷volentes, ordinatio illa potest perficere ⁸, si quos ⁹habes vel in acolytis, vel subdiaconis maturiores aetate ¹⁰, et quorum sit vita probabilis, hos in presbyteratum studeas promovere, ut, qui in suis ordinibus pro-

ficere noluerint ¹¹, reddantur suis inferioribus post minores ¹²; ipsaque commodata presbyteri propensius, quam diaconi consequantur, ut hac saltem ratione constricti, et honorem, quem refugerant, appetere nitantur, et quaestum.

Dat. ann. 492-496 ¹³.

XXXII ¹⁴.

Quaeritur, servos contra Ecclesiae statuta sacris ordinibus initiari, ac de iis rationem praescribit, qui in militiam Domini iam fuerint cooptati.

Gelasius Martyrie ¹⁵ et Iusto Episcopis.

Ex antiquis regulis, et novella synodali ¹⁶ explanatione comprehensum est, personas obnoxias servituti, cingulo caelestis militiae non praecingi. Sed nescio utrum ignorantia, an voluntate rapiamini, ita ut ex hac causa ¹⁷nullus pene episcoporum videatur extorris. Ita enim nos frequens, et plurimorum querela circumstrepit, ut ex hac parte nihil penitus putetur constitutum ¹⁸. Actores siquidem illustris viri, filii nostri Amandiani ¹⁹ graviter

Servi inter clericos non admittendi.

De admissionis dominorum querelas.

- 11 « Maturioris aetatis ». Cont. Const.
 12 Qui proficere noluerunt Ibid. Ivo hanc secundam partem refert in part. VI, cap. XLIII.
 13 « Posteriores ». Pith.
 14 « Ann. c. 494 », Pith. ibid.
 15 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 128. Berard. hunc can. genuinum existimat.
 16 « Martino et Iusto Episc. » Ivo, cuius lect. praefert Berard. op. cit. pag. 348.
 17 Epist. ad Lucan. cap. XVI, pag. 104, col. 2 vol. I h. operis.
 18 « Culpa ». Pith. Certe melius.
 19 « Hucusque tantum Gratianus dist. LIV, c. 9; caetera habet et Ivo VI, c. 353 ». Mansi.
 20 « Amandii ». Pith.

- 1 Cont. Const. Nec enim.
 2 Pith. dat. autumat ann. c. 494.
 3 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 141. Grat. dist. 74, c. 9. Ivo, VI, c. 106. Hic canon. iuxta Berard. op. cit. pag. 363 a Gelasii temporibus minime dissonat.
 4 « Al. Alexandrinae ». Pith.
 5 « Consulit ». Cont. Const.
 6 Ibid. detrectent.
 7 « Ecclesiasticae moderationi accessit et imperialis auctoritas, quae sanxit, ne quis clericus invitatus ordinaretur ». Vid. Cont. Const. loc. cit.
 8 Cont. Const. sint.
 9 Al. proficere. Rectius ut videtur n. I.
 10 « Scilicet si quos ». Recte Cont. Const. Quia scilicet si quos. Ivo; sed minus bene, ut videtur.

XXXIII ²⁰.

Dolet quod servi, inscio domino, in clericum cooptentur, iubetque Leontium clericali officio tantummodo decoratum Placidiae restitui, non item Antiochum presbyterum, qui e sacerdotio recedere nequit.

Gelasius Herculentio, Stephano et Iusto Episcopis ²¹.

Frequens equidem, et assidua nos querela circumstrepit de his pontificibus, qui neque antiquas regulas, nec decreta nostra noviter directa cogitantes obnoxias possessionibus ²²obligatasque personas venientes ad clericalis officii cingulum non refutant ²³. Nuper etenim actores illustris feminae Placidiae petitorii oblatione conquesti sunt, Sabinum Marcellianensis sive Cusilinitatis ²⁴urbis antistitem, Antiochum servum iuris patronae suae, absentis dominae occasione captata, ad presbyterii honorem usque perductum ²⁵, eiusque fratrem Leontium clericali officii privilegio decorasse. Et ideo, fratres carissimi, inter supradictos actores, et eos qui conditionis extremae repetuntur, obiectam ²⁶cognitionem vobis nostra aucto-

Servi contra fas clericali officio insigniti.

De hoc Placidiae querimonia.

Quid circa illos praescriptum.

Itaque presbyteris, et diaconis exceptis, reliqui absolute restituendi.

conquerantur, homines suo iuri deditos, alios adhuc ²⁷clericos, alios iam diaconos ordinatos; cum non solum post modicum ²⁸, quod tantorum pontificum collectione ²⁹sub omnium saluberrimae provisionis assensu constat esse perfectum, huiusmodi personas suscipi non deberent, verum etiam si qui forte in divinae cultum militiae ante fuerint, ignorantia faciente, suscepti, eliminare prorsus, et exutos religioso privilegio ad dominorum possessiones iusta debuerint ³⁰admonitione compelli. Et ideo, fratres carissimi, quos supradicti viri actores in clericatus officio monstraverint attineri ³¹, discussos et obnoxios ac probatos, custodito legum tramite, sine intermissione restituite, ita ut si quis iam ³²presbyter reperitur, in eodem gradu peculii sola amissione ³³permaneat. Diaconus vero aut vicarium praestet, aut si non habuerit ³⁴, reddatur. Residua officia ³⁵sciunt neminem posse ab obnoxietate ³⁶, si convincitur, vindicari, quatenus, ordine custodito ³⁷, nec dominorum iura, nec privilegia ulla ratione turbentur.

Dat. ann. 492-496 ³⁸.

- 1 « Al. iam ». Iv. cum Grat. Et quidem apte ad orat. context. Mox autem post vocem diaconos supple fuisse.
 2 Pith. et Grat. recte supple concilium.
 3 Al. collatione
 4 « Eliminati prorsus, et exuli religioso privilegio ad dominorum suorum... debuerunt ». Grat. Aptè quidem ad orat. context.
 5 « Delineri ». Recte Pith.
 6 « Ex his ». Pith.
 7 Al. peculii sui sola amissione; vel peculii sui amissione. Grat. peculii sui amissione multatus maneat.
 8 Al. melius ipse reddatur.
 9 Al. Reliqua vero officia.
 10 « Ab hac noxietate ». Grat.

- 11 « Hoc ordine custodito ». Id.
 12 Pith. ann. c. 494.
 13 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 130.
 14 Berardus, qui op. cit. pag. 343 hoc fragment. Gelasio adscribit, Iustum putat fuisse Episcopum Acufidensem in Mauritania, et Stephanum Episc. Sinitensem in Numidia.
 15 Al. possessoribus. Pith.
 16 Hucusque Gratianus dist. LIV, c. 10, qui reliqua communia habet cum Ivone VI, c. 354.
 17 Al. Clusitanae, vel Cusillinitis, vel etiam Casilinitis.
 18 Al. rectius perducisse.
 19 Grat. qui cognitionis extremae repetuntur obiecta, cognitionem.

ritate deputamus, ut omni veritate discussa, si revera obiectam sibi maculam *iustitiae*¹ refragationis non potuerit ratione diluere, Leontium clericum, quem gradus praefinitus legibus non defendit, ad sequendam cognitionis² suae necessitatem modis omnibus redhibete. Antiochum vero, quia per sacerdotium³ non iam potest retolli, si in sua Ecclesia in hoc, in quo est honore desiderat collocare, non veluti reditum sibi⁴, sed habeat pro ministeriorum celebratione susceptum.

Dat. ann. 492-496⁵.

XXXIV⁶.

Mandat, ut Silvester et Candidus Maximae servi per Lucerinum diaconi, invita domina, ordinati e sacris officiis protinus repellantur.

Gelasius Rufino et Aprill Episcopis.

Quis aut leges principum aut patrum regulas, aut admonitiones modernas dicat debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum aestimet transire commissum⁷? Actores siquidem filiae nostrae illustris et magnificae feminae Maximae petitorii nobis insinuatione conquesti sunt Silvestrum atque Candidum originarios suos contra constitutiones, quae supra-

dictae sunt et, contradictione praeeunte, a Lucerino⁸ Pontifice diaconos ordinatos. Ideo, fratres carissimi, tantae praevaricationis excessus noveritis sagacius inquirendos; et si constiterit querelam veritate fulciri, continuo qui, contradictione praeeunte, non legitime sunt creati⁹ a sacris officiis repellantur.

Dat. ann. 492-496¹⁰.

XXXV¹¹.

Ezechieae Silvestrum et Faustinianum commendat, qui olim a Domino manumissi, clericorumque ordini adscripti, nunc ab illius haerede Theodora repetiti regio iudicio contra leges permittuntur.

Gelasius Papa Ezechieae comiti.

Christianis gratum semper debet esse, quod ab eorum poscitur dignitate praestandum; quia Deo servientibus beneficium negare non convenit. Silvester itaque atque Faustinianus, qui se a cunilibus clericos constituentur, a Theodora se opprimi per violentiam conqueruntur, quia dicunt se ingenuos, atque Deo auctore pristinae conditionis nexibus absolutos, in sortem deterrimae iterum servitutis addici, et per auctoritatem regiam contra leges publicas, cum clericali cingulo¹² te-

cap. 179 hanc primam partem e seq. distractam praehent.

⁸ Berardi potius Nucertino.

⁹ Al. consecrati.

¹⁰ Pith. ann. c. 494.

¹¹ Ex Mansi tom. viii, col. 137. Hunc vero canonem Berardus Gelasio abiudicat, et quidem non immerito, quum Archidiaconorum iurisdictione recentioris disciplinae extiterit. Apud Gratian. invenies can. xi, q. 1, c. 12.

¹² « Vet. codd. addunt olim ». Pith.

Leontius clericus illi reddendus; Antiochus presbyter non legit.

Maximae servi iniurio diaconi e sacris officiis illico repellendi.

nerentur adstricti, per archidiaconum urbis Grumentinae esse conventos, cum constet eum, qui coelestem militem pulsat, non nisi eius forum debere sectari. Et ideo, dilecte filii, depenso salutationis affatu, supradictos clericos tibi commendo, ut si ad delegatorum iudicium eorum adversarii¹ venire contempserint, sublimitatis tuae tuitione vallentur; ne quid illis aut subreptio, aut inimica legibus violentia necessitatis² imponat, quia qui iudicium refugit, apparet eum de iustitia diffisum.

Dat. ann. 492-496³.

XXXVI⁴.

Silvestrum et Faustinianum Ecclesiae Grumentinae clericos contra fas in regium forum vocatos Episcopi iudicio remittit.

Gelasius Crispino⁵ et Sabino Episcopis.

Silvester et Faustinianus ecclesiae Grumentinae clerici lacrymosa nobis insinuatione conquesti sunt, libertatem sibi Domini sui benignitate concessam heredum eius oppressione pulsari, sibi que in clericatus officio pene a cunilibus servientibus, etiam manumissore vivente, in eodem actu nihilominus constitutis, divinis

¹ « Vet. codd. adversaria advenire contempserit ». Id. Sane rectius ad context.

² Al. violenta necessitas.

³ Pith. ann. c. 494.

⁴ Ex Mansi Collect. Concil. tom. viii, col. 138. Extat et apud Gratian. can. xi, q. 1, c. 13, et apud Ivon. vi, c. 108. Berard. op. cit. pag. 338 Gelasio perperam inscribi hunc can. existimat.

⁵ « Al. Crispo ». Pith.

⁶ « Al. ministeriis ». Pith.

mysteriis⁶ impendere servitium non licere, cum (si petitionem veritas subsequatur) contra patris et auctoris sui factum venientibus, ut indignis, hereditas legibus auferatur, nec eis liceat haereditatem capientibus contra auctoris sui prosilire iudicium. Et ideo, fratres carissimi, quoniam se etiam ab archidiacono dictae ecclesiae quaeruntur oppressos, qui per eorum absentiam moderatoris iudicium promisit eos esse secuturos, calcatis omnibus rationibus⁷, et contra leges divinas et publicas pulsatis, forum suum putavit auferri, in vestro iudicio quisquis ille est⁸, qui clericum lacessit, adveniat, ut Ecclesiae iura, quae vetusti principes assidua sanctione firmaverunt, impetitis clericis non negentur.

Dat. ann. 492-496⁹.

XXXVII¹⁰.

Theodori votis annuens praecipit, ut Rufinus monachus S. Laurentii presbyter consecretur.

Gelasius Bono Episcopo Savinati¹¹.

In parochia tua basilica Sancti Laurentii, quae in possessione filii et consiliarii nostri viri magnifici Theodori fundata est, officium presbyteri deesse cognovi-

⁷ In Ivon. aliisque non paucis omittitur *rationibus*. Recte ne?

⁸ Al. perperam in vestro iudicio quaeso ille est. Lege potius in vestrum iudicium.

⁹ Pith. ann. c. 494.

¹⁰ Ex Gratian. can. xvi, q. 1, c. 31. Non desunt autem, qui hanc ep. Pelagio tribuant; nos *Reg. Rom. Pontif.* Philip. Jaffè sequuti sumus. Berard. op. cit. cap. lv sub dimid. e Gelas. et Pelag. I tempor. longe dissonum hunc can. ostendens, omnimode apocryphum arbitratur.

¹¹ Al. forte *Sabinensi*.

Leges custodiendae.

Deo servientibus beneficium non negandum.

Silvestri et Iustiniani querelae.

Silvester et Iustinianus tantum ad forum ecclesiasticum appellandi.

Contra ius ad laicum tribunal appellati.

Ad episcopii forum citandi.

S. Laurentii basilica presbytero decoranda.

mus; et quia praefatus filius noster nobis retulit se invenisse Rufinum quendam monachum, olim sibi vita, religione et moribus comprobatum, et hunc postulat ibi presbyterum consecrari (quod subito fieri nos, prorogata observantia, non acquievimus), ideo dilectio tua his litteris acceptis, sabbatho veniente, faciat eum diaconum: et si Deus voluerit, et vixerimus, mediana hebdomada presbyterum faciemus; quatenus, superveniente Paschali festivitate, sacra ministeria in memorata basilica a persona competenti valeant adimpleri.

Dat. ann. 492-496¹.

XXXVIII².

De monachi ordinatione, qui in Ecclesia ab episcopo praestituta divinis ministeriis fungi debet.

Si quis monachus fuerit, qui venerabilis vitae merito, sacerdotio dignus videatur, et abbas, sub cuius imperio regi Christo militat, illum fieri presbyterum petierit, ab episcopo³ debet eligi, et in loco, quo iudicaverit, ordinari, omnia quae ad sacerdotis officium pertinent, vel po-

¹ Pith. qui hanc epist. Pelagio I adiudicat, dat. cens. « forte ann. c. 557 ».

² Ex Grat. caus. XVI, q. 1, c. 28. Berard. op. cit. pag. 366 haec ficta existimat XI vel XII saeculo.

³ Gratiani editores admonent duobus in mss. legi ab ipso. Quod forte exactum videtur ad normam Constit. S. Benedicti, ubi cap. VI decretum est: Si quis abbas sibi presbyterum, vel diaconum ordinari petierit, de suis eligat qui dignus est sacerdotio fungi. Praestat autem animadvertere, ibi agi de monachis intra monist.

puh, vel episcopi electione provide ac iuste acturus.

Dat. ann. 492-496⁴.

XXXIX⁵.

Antistiam viduam de mutato castitatis proposito arguit, illi tamen nullam canonicam poenam irrogandam decernit.

Stephano Episcopo Gelasius.

Oportuerat Antistiam, quae direxit petitorium, in desiderata sibi pudicitia permanere, quia non facile contemnere debuit, quod facile prius credidit postulandum. Pertractato enim et maturato consilio iuventutem suam, vel ea quae petitorio debuit aestimare, nec contra electionem viduitatis indictae suffragia postmodum, et occasiones rumpendae quaerere castitatis⁶. Sed quia mutabilem mentis errorem ferendae culpae cupiditate temeravit, et maritum potius incontinentiae suae, quod nullis prohibetur legibus, exquisivit, supradictam processioni solitae noveris esse reddendam, et ut accessus Ecclesiae et ministeriorum sacra communionem potestur.

Dat. ann. 492-496.

officium exercentibus, non de illis, qui extra monist. in Eccl. ab episcopo praestituta ad sacra intendant ministeria. V. Cont. Const. I. c.

⁴ Pith. forte ann. c. 494.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 123.

⁶ Viduae solemne castitatis votum non emittebant, ideoque ad alias nuptias transire ob privatum castitatis votum non prohibebantur, de cuius violatione nulla coram hominibus erat reddenda ratio. Vid. Gel. epist. II ad Episc. Lucan. cap. XXXIII pag. 105, vol. I h. operis.

Antistiae inconstantia.

Nihilominus nullis canonicis poenis plectenda.

XL¹.

Petro Potentino episcopo rescribit, diaconum quemdam incestu accusatum iuxta morem esse iudicandum, licet de occulto crimine inquiratur.

Gelasius Petro Episcopo Potentino.

Secundum quod vestri portitoris significavit libellus, compertum habemus vos praemanibus habere negotium insolitum. Pertulit, diaconum quemdam commisisse incestum, multis iudiciis in vicinia notum. Sed quia nemo potest canonicè illud stuprum probare, memoratus diaconus omne meritum recusat inde subire iudicium. Ad quod ego multis inevitabilibus curis involutus, quanta possum brevitate, sic rationabiliter respondeo. Nulla quippe iudicia inter homines necessaria essent, si omnes veritates cunctis patuissent. Sequitur ergo perquiri a iudice debere probationem iudicii ordine, unde aliter non cognoscitur veritas culpae. Sed cum culpa non ignoratur, nec synodum ex hoc congregari oportere, nec iudicium agitari iubemus. Sed sola modulata sententia in concilio tractetur, quae meritum culpae excedere non videatur. Sicut dictum est antiquis, *oculum pro oculo, dentem pro dente*, et librata mensura ideo fuit iussa in lege, ut iuxta meritum culpae damnatio penderetur vindictae². Si quidam fortasse minus capaces in his, quae praemisimus, propterea vacillant, quia scriptum habent in legibus nostris, « *De occultis nemo iudicetur, et iudicet* ». Sed hi tales vigili mente pertractent, quia quod de occultis negatur, sub tacito intellectu de manifestis conceditur. Constat ergo consequenter hoc dici de ipsis occultis, quae scandalum Ecclesiae nullum inducunt. Si

Potentii libellus subtraditus.

In diaconi incestu inquirendum iuxta legem.

Quamvis de occultis agatur.

¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 142.

² Forte ita legend., ut sensus restituatur

postquam oriri scandalum contigerit pro crimine, nullo modo est praeterendum, quia Ecclesia et satisfactione pacata quiescat, et sedata remaneat culpa sic publiciter punita, ut etiam habeant timorem. Satisfactio namque illa est, qua innocens quisque manifestatur, a quibus reus credebatur.

Dat. ann. 492-496.

XLI³.

Designat, cuinam novae basilicae sint tradendae, quibusve episcopis consecrandae.

Gelasius Papa.

Quid novae aedificationi antiqua Ecclesiarum poterit praeiudicare divisio, cum in ea non futura, sed quae erant praesentia finirentur? Nunc autem ad hanc basilicam, quae dedicanda est, illud debet summa intentione disquiri, quis, id est, cuius civitatis ex eadem re, antequam basilica, quae fabricata est, fundaretur, baptizaverit incolas, aut ad cuius consignationem sub annua devotione convaluerint. Non enim terminis aut locis aliquibus convenit definiri, sed illud facere dioecesim quod superius continetur, ut constet commanentes a quo fuerint lavacri regeneratione purgati. Et ideo, fratres carissimi, a motis ambagibus, et omni circuitione submota, hoc vos modis omnibus convenit investigare, ut ille maxime ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem praescripsimus, debere permitti noveritis. In caeteris etiam Ecclesiis, quas post constitutum, quod gestis sanctae memoriae Leonis Papae in synodo nuper relectis, in his locis, quae distincta

Haec cuinam ad iudicanda.

Per quem consecranda.

³ Sed si quidam fortasse . . . ; hi tales ».

³ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 121.

Prascripta in caeteris cunctis diocesi-
sunt, per subreptionem ab Virunnis¹ epi-
scopo constiterit consecratas, haec eadem
et requirenda, et sunt modis omnibus
ordinanda; ita tamen ut documentum,
quod superius diximus, in omni consti-
tutione servetur; quia quicquid, sup-
pulis petitionibus, claruerit postulatum, id
in irritum merito tanti praesulis erit con-
templatione deducendum.

Dat. ann. 492-496.

XLII².

Commemorans quae de diocesis in pri-
stinum statum restituendis ipse de-
creverat, earum terminos nullo pacto
immutandos indicit.

Gelasius Papa

Maximo et Eusebio Episcopis.

Licet³ regulis contineatur antiquis, pa-
rochias unicuique Ecclesiae pristina di-
positione deputatas nulla posse ratione
convelli, ne, per consuetudinem pessimam
exempli mali temeritate crescente, ubi-
que⁴ universalis confusio nasceretur⁵,
iam in decretis nostris ante non multum
temporis destinatis omnia iussimus, quae
taliter fuerant invasa, restitui. Sed quia
temeritas pervadentium legem sibi putat

De diocesi-
bus quid statu-
tum.

posse generari, si sceleri suo pertinaciam
retentionis adiungat, ea, quae inter fra-
trem et coepiscopum nostrum Constan-
tinum Camiscanae ecclesiae⁶ sacerdotem,
et⁷ directos ab Anconitano Pontifice de-
crevimus, per vos impleri cupimus. Tunc
formam in caeteris cogitationibus⁸ quae
sit sequenda perscripsimus. Nulla igitur⁹
praesumptione statum parochiarum¹⁰, qui
perpetuae aetatis firmitate duravit, pati-
mur immutari, quia neque negligentia
Pontificis, neque temporalis adiectio, quae
per incuriam forte generatur, nec ignavia
faciente, consensus¹¹, nec subripiante¹²
supplicatione, praecipio divellere potest
semel dioecesim constitutam, ex qua sem-
per ad regenerationem atque consigna-
tionem¹³ plebs devota consistit¹⁴.

Contra legem
nisi potest con-
suetudo.

Itaque in dioe-
cesium terminis
nihil immutan-
dum.

Dat. ann. 492-496¹⁵.

XLIII¹⁶.

Si nihil circa conterminos liqueat un-
quam definitum, statuit iuramentum
de temporis praescriptione illi defe-
rendum, qui in iudicium appellatur.

Gelasius Iusto Episcopo.

Dilectio tua studeat, quaesita omnium
fideliter rerum veritate, ut si de spatiis,

Contermini se-
mel statuti non
immutandi.

10 Parochiae nomine intellige dioecesim. Vid.
Berard. op. cit. pag. 352.

11 Grat. consensus adhibitus.

12 Ita et Ivo. Grat. leg. subrepente. Aptius,
ut videtur.

13 Idem add. Episcopi.

14 Convenit. Grat. et Ivo « Addit ille, sed
forte eius verba sunt, non autem Gelasii, ter-
ritorium enim non facere dioecesim olim no-
scitur ordinatum ». Mansi l. c.

15 Pith. dat. forte ann. c. 494.

16 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 128.
Hunc can., qui a Berardo op. cit. pag. 349 Ge-
lasio nulla dubitatione tribuitur, apud Grat. in-
venire est caus. xvi, q. iii, c. 7, et apud Ivon. iii,
c. 135; vi, c. 105.

1 « Locus corruptus ». Mansi.

2 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 127.
Grat. can. xvi, q. 3, c. 5. Ivo. iii, c. 97. Berard.
op. cit. pag. 352 authenticum huiusmodi frag-
mentum demonstrat.

3 « In regulis ». Grat.

4 Ubique in Grat. deest.

5 « Tamen etiam decretis ». Optime quidem
ad sens. Grat. et Ivo.

6 Grat. in textu Anusanae Ecclesiae; ad
marg. Camiscanae: « in vetustis autem codd. Ca-
nuscanae, Cumiscanae, Jamiscanae ». Pith. l.
c. Berard. l. c. Asculanae legend. consert.

7 « Et inter nuntios directos ». Id. apte.

8 « Cognitionibus ». Grat. et Ivo.

9 Ansel. lib. v, cap. xv.

Tempo-
ris praescriptio
per iuramentum
probanda.

de quibus memoratur orta contentio, de-
finitio dudum certa processit¹, inteme-
rata servetur. Alioquin si nihil unquam
constiterit terminatum, tunc de praescri-
ptione temporum, si qua pars diffidet²,
praebat sacramentum; ut³ tamen, quae
hactenus possedisse perhibetur⁴ iusiur-
randum sinatur offerre.

Dat. ann. 492-496⁵.

XLIV⁶.

Significat, testatoris arbitrium esse ser-
vandum.

Gelasius Papa⁷.

Quid prosit
Ecclesiae in tes-
tamento.

Consideratio ecclesiasticae utilitatis hoc
postulat, ex iuxta dispositione⁸ testatoris
servandum arbitrium.

Dat. ann. 492-496⁹.

XLV¹⁰.

Honorio graviter praecipit, ne testa-
mentum, quod servus Ecclesiae Am-
pliatius condere nefarie molitus est,
feri permittat, et si quid humanitas

1 Grat. recte praecesserit.

2 Ivo cum Migne forte rectius dissidet. Grat.
confidit; Ivo ad marg. fidel.

3 « Ita ut ». Grat.

4 « Al. probatur ». Pith. Grat. vero probabitur.

5 Pith. ann. c. 494.

6 Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, col. 141.
Apud Grat. caus. xvi, q. 1, c. 15. Adverte autem
a Berard. op. cit. pag. 366 hunc canon. incertae
fidei haberi.

7 « Vatt. codd. add. Laurentio ». Pith.

8 « In antiq. exempl. legitur dispensatione ». Correct. Rom. apud Pith.

eidem forte contigerit, illius substan-
tiam fideliter inscriptam filiis locatoris
tradat, donec dominicae partes red-
dantur indemnes.

Gelasius Honorio Episcopo.

Illud etiam sinceritatem tuam non la-
tere volumus ad nos fuisse perlatum,
quod Ampliatius conductor, quem non
solum servum constat esse Ecclesiae, sed
ita eius rationibus a multis temporibus
implicatum, ut etiamsi esset ingenuus,
donec ratiocinia cuncta deduceret, modis
omnibus obnoxius haberetur, ausu te-
merario molitus fuerit condere paginam
testamenti, cuius omne peculium eccle-
siastico iuri legibus non dubitetur obstri-
ctum. Quapropter his praesumptionibus
vice nostra tua fraternitas contradicat,
nec fieri prorsus aliqua subreptione¹¹ per-
mittat. Ac si eidem quidquam humani-
tatis¹² forte contigerit, quia grandaeus
esse memoratur, mox eius sine dilatione
substantiam unanimitas tua filiis eius
dumtaxat, quibus patrimonium probatur
commisum, sub fideli descriptione con-
tradat¹³, donec temporibus universis, qui-
bus hoc patrimonium gubernasse cogno-
scitur, partes dominicas cogatur¹⁴ red-
dere indemnes.

Dat. ann. 492-496¹⁵.

9 « Forte c. ann. 494 ». Pith.

10 Ex Mansi Concil. Collect. t. viii, col. 133.
In Grat. caus. xiii, q. ii, c. 5; in Ivon. xvi, c. iii.
Berard. op. cit. pag. 344 de huius authentia
minime diffidit.

11 Grat. surreptione. Ita et Ivo.

12 Sic Ivo. Grat. vero si quid humanitas.

13 Grat. hunc loc. ita leg.: praecipiat huma-
nitas tua filiis eius dumtaxat, quibus patri-
monium probatur esse commissum, sub fidei
descriptione contradi. Sic et Pith.

14 Grat. cogantur.

15 Pith. ann. c. 493.

Ampliatius Ec-
cles. servus ne-
farie testamen-
tum molitur.

Tanta temeri-
tati resistendum

Eius substan-
tia locatoris il-
lius ad tempus
tradenda.

XLVI¹

Megetiae supplicationibus benigne annuens statuit, ut in eius aediculis tantummodo in suffragium defunctorum divina mysteria solemniter celebrentur.

Gelasius Ioanni Episcopo Sorano.

In Ecclesia absque Sedis A. permissione dicata divina officia publice non habenda.

Certum est quidem, et nostris praecceptionibus constitutum, ne quis in ecclesia aut in oratorio, quod Sedis nostrae non legitur permissione dedicatum, processionem publicam² putaret impendi; ne conditores furtivis subreptionibus contra regularum statuta prosilirent. Sed quia Megetia spectabilis femina petitorii nobis oblatione suggestit, in possessionibus propriis suorum corpuscula condidisse, frater carissime, humanitatis intuitu, quod priora statuta non maculent³ funeribus et sepulcris tantum in comprehensis petitorio locis ministeria⁴ noveris pro solemnitate praestanda, ut defunctorum nomine solummodo divina celebrentur officia, publica frequentatione, et processione cessante.

Data idibus Aprilis.

Dat. die 13 Aprilis 492-496⁵.

XLVII¹

Ecclesiam noviter conditam, non nisi Sede Apostolica audita, consecrandam de-

¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 133. Grat. d. 1, c. 7. *De consecr. Haeret.* Berard. op. cit. pag. 345 utrum hic can. Gelasio sit tribuendus.

² Processionis nomine praesertim missarum celebrationem designari Cont. Const. advertit. Quid de hoc nomine sentiat Berard. vid. in fragm. xviii. S. Gelas. h. vol. pag. 112 ad not. 14.

³ « Maculet ». Pith. certe rectius.

⁴ Al. *mysteria*.

⁵ Pith. ann. c. 494.

clarat, ad quod auctoritatem suam episcopo impertitur.

Praecepta synodalia, quae ante paucos menses de sede nostra ad provinciam sunt directa et antiquis canonibus consentiunt, et ea, quae minus probantur esse, addidimus; et in utraque parte constat sine Summi Pontificis auctoritate Ecclesiam noviter conditam non posse dedicari⁷, teque ex hac basilica, quae aliter ad cultum fuerat processionis adducta, suspendisse missas probabiliter computamus. Sed quia devotus locus non debet a ministeriorum gratia divina vacuus permanere, frater carissime, eorum martyrum nomine, quos relatio continet auctoritatis nostrae, suscepta serie consecrabis; ut populorum frequentatio, quam illic avide convenire mandasti, servatis regulis ecclesiasticis et canonibus integrum habeat firmata religione conventum.

Dat. ann. 492-496⁸.

Nova Ecclesia sine auctoritate Summi Pontificis minime consecranda.

Ut huiusmodi basilica sanctis martyribus dicetur, benigne annuit.

XLVIII¹

Praescribit, ut si Agnellus diaconus de gravibus contumeliis reus constiterit, e sacra communione arceatur.

Gelasius Rufino¹⁰ et Iusto Episcopis.

Honorati et primarii Varulanae¹¹ civitatis fusius nobis precibus supplicarunt,

Verulanae urbis in Agnellum querebat.

⁵ Pith. ann. c. 494.

⁶ Ex Grat. dist. 1, c. 5. *De consecr.*, quem Berard. op. cit. pag. 369 apocryphum iudicat.

⁷ Vid. op. n. Gelas. tom. I, h. op., pag. 102, paragr. 6.

⁸ Pith. ann. c. 494.

⁹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 129. Ivo XII, c. 27.

¹⁰ « In vet. cod. Martino ». Mansi ad marg.

¹¹ « Forte Verulanae ». Id.

sicut habetur in subditis, quibus etiam subscriptionem propriam commodarunt, se ab Agnello diacono gravi contumeliarum genere fuisse maceratos, ut etiam res periurii (sicut ipsi dicunt) se asserant inclinatos; et ideo, fratres carissimi, secundum petitorii fidem supradicto diacono ad vestrum iudicium, imminente Laurentio Romanae Ecclesiae defensore, mox deducto, veritatis assertionem discussa, si constiterit integritas supplicantium, aut intenta doceat diaconus, aut de eius protervitate noveritis esse vindicandum, quatenus de tantis excessibus memoratae improbae temeritatis exclusus ultio digna comitetur, et qui se conviciis trivialibus implicavit, sacrae communionis arceatur accessibus.

Hic in iudicium appellandus.

Si reus probatur, e sacra communione arceandus.

Dat. ann. 492-496.

XLIX¹

Secundino Viginensi episcopo mandat, ut Paulum diaconum, qui honestam foeminam gravium criminum insimulaverit, digna correctione compescat.

Gelasius Secundino Viginensi².

Atroces iniurias indecorum prorsus ducimus ministrorum Ecclesiae vocibus irrogari, talia laicorum cum plerumque refugiant actiones. Tempus bonum³, siquidem honesta femina didicerat a magistro Paulo diacono, quae non solum se suggerit criminibus appetitam, verum

Atroces iniuriae praesertim ab Eccl. ministris non proferrandae.

¹ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 131. In Ivon. XI, c. 25.

² « Al. forte *Vulsiniensi* vel *Vulsinensi* ». Mansi ad marg.

³ « Locus depravatus ». Id.

⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 132. In Grat. caus. XVII, q. IV, c. 33; in Ivon. XVI, c.

etiam in damnata arte magica execrationis conscientiam miscuisse. Et ideo, frater, inter supradictos te decrevimus cognoscere, ut si praedictum diaconum protervitas ista convincit, postquam indecenter probatus fuerit mulierem inciviler appetisse, aut eundem ad adstruenda, quae iactavit adstringas, aut digna correctione compescas.

Dat. ann. 492-496.

L¹

Felix convictus iniurie e domino aufugisse huius custodiae restituitur.

Gelasius Ioanni Episcopo Vivanensi⁵.

Uxor Felicis et filia⁶ Romam (quia sic oportuit) pervenerunt; siquidem hunc ipsum primum se ad barbarorum basilicam conferentem, seque bonas causas habere iactantem, egredi sub hac conditione praecipimus, ut si actus suos fideliter et rationabiliter allegaret, nihil contra eum prorsus asperum fieri, durumque pateremur. Alioquin si contra fidem, et utilitatem dominicam venisse probaretur, ipse sibimet imputaret, atque⁷ ordinationi congruae subiaceret. Qui, superveniente filio nostro viro spectabili Orthasio, sic est ad singula quaeque convictus, ut os aperire non posset, et vera esse, quae huic obiicerentur, propria voce fateretur. Ideoque tenetur mancipatus custodiae.

Dat. ann. 492-496⁸.

Paulus diaconus, si reus extiterit, iuxta meritum damnandus.

Felix sua fuga purgandus.

Parfidiae convictus domino restituitur.

⁷ Berardus vero op. cit. pag. 346 hunc can. Gelasio minime tribuendum censet.

⁵ Al. *Viennensi*. Jaffé *Vibonensi*.

⁶ Grat. et Berard. *Uxor Felicis, et filiae*.

⁷ « Domini ». Pith.

⁸ Pith. ann. c. 494.

LI¹.

Episcopis indictum ab Ecclesiis arcendos, qui eas violarint.

Gelasius Epiphania Episcopo².

Ad episcopos caeteros³ direximus iusionem, ut eos, qui ecclesias violasse perhibentur, accessu earum iudicent esse non dignos⁴.

Dat. ann. 492-496⁵.

Quoniam accessu Ecclesiarum indignus.

LII⁶.

Fide recepta, quod universa, quae in basilica S. Agathae fuerint per oblationem collata, eidem intacta relinquuntur divina ministeria, ibidem dudum interrupta restauranda praecipit.

Gelasius Victori Episcopo.

Dudum de sanctae Agathae basilica, quae in Caclano fundo olim noscitur constituta, processione⁷ sub nostra consultatione suspenderas, asserens possessionis dominum omnia, quae illi conferebantur, accipere et suis usibus applicare, nec illic posse ministrorum Dei aliquos ad processionem venire, cum nulla illic alimenta susciperent⁸. Sed nuper vir spectabilis Petrus noster nobis rationabiliter

Cor divina ministeria interrupta.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 128. In Grat. *caus.* XVII, q. IV, c. 11; in Ivon. III, c. 119. Canon est genuinus iuxta Berard. *op. cit.* pag. 340.

² Hic est Epiphanius ille, qui ad captivos gentis suae redimendos in Gallias profectus est ann. circiter 494, et a Gelasio, qui eum adamabat, Rustico et Acacio Episcopis fuit commendatus, uti videre est in ep. IX. S. Gel., pag. 288 h. vol., col. 1.

³ Grat. *cunctos.*

⁴ « Indignos. » Id.

⁵ Pith. forte ann. c. 494.

intimavit⁹, hoc quod in culpam venerat se taliter ordinasse, ut universa quae in ecclesia supradicta diversorum fuerint oblatione collata, ad episcopum, aut ad eum, cui basilicam deputaverit, universa pertineant; ita ut ex hoc compendio sarta tecta ecclesiae procurentur. Et ideò, frater, saluberrimae dispositionis professione suscepta, processionem supradictae ecclesiae te convenit ordinare.

Dat. ann. 492-496.

Fundi dominus a iure sibi arrogato recedit.

Illa igitur restauranda.

LIII¹⁰.

Quum Ioannes Falerionensis urbis archidiaconus Episcopum suum de bonorum Ecclesiae dissipatione accusaret, Pontifex Respecto et Leonino episcopis committit, ut rem sedulo discussam ad S. A. referant.

Gelasius Respecto, et Leonino Episcopis.

Ioannes archidiaconus Falerionensis urbis eversionem ecclesiae ab eo, qui praesulis nomine censetur, effectam grandi nobis supplicatione conquestus est; ita ut se videlicet de loci sui administratione deiecto, iter sibi liberum ad depopulandas facultates aperiret ecclesiae. Nam ministeriis et ornatu pro sua voluntate distracto, praedium etiam paternum, quod

Ioannis querelae.

⁶ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1224.

⁷ De *processionis* nomine recole quae diximus fragm. XVIII et XLII S. Gel., pag. 312 h. vol., not. 14, col. 2, et pag. 328 not. 2, col. 1.

⁸ Hic al. comma; nos autem elocut. gratia punctum appingimus.

⁹ Forte legend. *enunciavit.*

¹⁰ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1225. Berard. *op. cit.* pag. 364 admonet, ep. hanc *universae antiquitati fortasse ignotam* in *Collect. Deusdedit* referri, quae Ivonem paulisper antecedit, neque de eius auth. ambigere videtur.

in alimoniam clericorum decessor eius reliquerat, velut proprium suis utilitatibus vindicavit; obviantemque supradictum archidiaconum caeterosque¹ complures, qui pariter reclamabant, ab ordinibus suis credidit excludendos. Et ideo, fratres carissimi, divinitatis intuitu ecclesiae causam summa attentione trulinantes, omni veritate discussa, de compertis cita nostris auribus relatione signate; ut, perspecta instructione diligentiae vestrae, quid fieri debeat censeamus.

Dat. ann. 492-496.

Res per episcopos diligenter investigata ad S. A. referenda.

LIV².

Ioanni praescribit, ut calicem, quem eius decessor in aliam Ecclesiam transtulit, pristinae, cuius fuerit, incunctanter restituat.

Gelasius Ioanni Episcopo Pisano.

Ecclesiastica ministeria, quae unicuique basilicae fidelium devotio deputavit, ad aliam ecclesiam nullo debent surripiente transferri. Et ideo, si huius iuris portitoris petitio veritate subsistit, calicem quem decessor tuus abstulit, ecclesiae, cuius fuit, restitue sine intermissione.

Dat. ann. 492-496.

Quae unicuique basilicae fuerint addicta in aliam non transferenda.

Calix igitur restituendus.

LV³.

Dionysios iura Vibonensis Ecclesiae turbare audentes sacra communione privat.

¹ *Aliosque* cod. Vat. 3833.

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1225.

³ Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. IV, col. 1225. Apud Grat. *caus.* XII, q. II, c. 24. Berard. *op. cit.* pag. 349 hoc fragm. Gelasio addicere non *renuit.*

⁴ Grat. addit *et divinis*; quae verba Berard. l. c. Ivoni adhaerens expungenda arbitratur.

⁵ Quae sequuntur usque ad verb. *Quapropter* in cod. Vat. 3833 desiderantur.

val, mandans ut contra eos et publicarum legum vindicta invocetur: Coelestinum vero presbyterum, qui sui episcopi, et S. A. mandata contemnens ipsis divinum munus participare praesumpsit, ab ecclesiastico officio repellendum iubet.

Gelasius Maiorico Sereno, et Ioanni Episcopis.

Qui⁴ et humanis legibus incivili temeritate calcatis, et reverentia religionis abiecta, vel ecclesiastica privilegia calcare contendunt, vel ubilibet in pauperum prosilire dispendium, nec huiusmodi saltem commoniti, convictique nequitiam sopire consentiunt, atque illata sacris rebus detrimenta sancire, merito divini muneris sunt participatione privandi⁵; ut huius perceptione careant, quod sacrilegis ausibus habuere despectui. Quapropter Dionysii, qui sicut vestrae textus relationis ostendit, non solum Vibonensis ecclesiae iura turbare, sed etiam repensare, quod nequiter admiserant, respuerunt, sacrae communionis arceantur accessu, donec quae honori divino competunt, discant devota mente deferre. Contra quos etiam quidquid publicis legibus agi poterit, minime negligatur. Ut qui utrumque contempserunt utrisque cohibiti, tam sibi, quam caeteris praebeant, quod necessaria disciplina poscit exemplum⁶. Coelestinus vero presbyter fratris et coepiscopi nostri Sereni, qui contra pontificale iudicium, contraque Apostolicae Sedis mandata pro-

Sacrilegio scelerata sacra communione privandus.

Dionysio haec poena mandanda.

Contra eos et publicae leges invocandae.

Coelestinus S. A. mandata vitans ab officio repellendus.

⁶ Hucusque *cit. cod.* Hinc videat lector, quoniam iure cl. Labbaeus asseveret totum hoc fragmentum e praedict. *cod.* fuisse desumptum. Porro in tanta rerum mole multa aliorum diligentiae committere necesse est, qui pactam fidem haud raro obliscentes suo muneri deficiunt. Caeterum ea, quae subduntur, Ivo e reliquis distrahens in p. III c. 50 constringit.

rumpens supradictis communionem sacram ministrare praesumpsit, cum non potuerit ignorare sententiam proprii sacerdotis, ab officio protinus ecclesiastico pellatur¹, ut nullus Ecclesiae ministrorum contra pontificalia instituta venire contendat.

Dat. ann. 492-496.

LVI².

Iusto et Stephano mandat, ut Brumarium de iniusta caede in servum Ecclesiae, nec non de gravissimis in episcopum contumeliis accusatum ad iudicium suum appellent, et rem mature discussam S. A. renuntient: quod si ipse renuat, apud iudicem provinciae de atrocibus iniuriis est citandus.

Gelasius Iusto, et Stephano Episcopis.

Frater et coepiscopus noster Proficuus Salpinae sacerdos ecclesiae petitorii nobis insinuatione suggestit, Brumarium spectabilem virum, cum, nullis extantibus causis, servum ecclesiae gravissima caede mactasset, tunc etiam ad augendam violentiae suae pervicaciam supradictum antistitem gravissimis contumeliis affectisse. Et ideo, fratres carissimi, si a vobis admonitus ad iudicium vestrum inquisitionemque convenerit, veritate discussa, unde tantus superbiae spiritus, aut violentiae conceptio fluxerit, quidve fuerit

¹ Ivo repellatur.

² Ex Labb. Concil. Collect. tom. IV, col. 1225.

³ Porro actor rei forum sequi debet; laicus itaque ad forum ecclesiasticum appellari, invitatus autem compelli non poterat. Cont. Const. l. c.

⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 130. Berard. op. cit. pag. 346-47 hunc can. Gelasio adscribit usque ad verba: *feri debeat censeamus*; de postremis dubius haeret. Legitur autem in Grat. caus. XII, q. 2, c. 25.

quod Pontifex tanta laceretur insolentia, nostris auribus relatione signate. Aut si forte simili praesumptione contempserit³, potestatem sibi supradictus Pontifex noverit esse concessam, quatenus apud iudicem provinciae atrocium iniuriarum quaerat propositione vindictam.

Dat. ann. 492-496.

LVII⁴

Volaterranae Ecclesiae patrimonium praesertim ab Eucharisto pessumdatum Iustini et Fausti sollicitudini committit, quidve agendum de censu annuo eisdem indicit.

Gelasius Iustino Archidiacono, et Fausto defensori.

Volaterranae⁵ ecclesiae actus vel patrimonium, quod hactenus comperimus destitutum, vel⁶ post damnationem Eucharisti, quo fuerat depravante dispersum, curae vestrae decrevimus esse delegandum, ut diligentia, qua vos pro ecclesiae utilitatibus existimamus esse vigilantes, praedia culturae restituatis antiquae, revocetis⁷, si qua sunt vendita aut donata mancipia⁸. Possessiones etiam⁹ ab Ennatio et Oppilione episcopis vel caeteris quovis iure videritis teneri (quia contra constituta synodi ab episcopo praedia alienari nullo potuerunt commento)

⁵ Al. Vulteranae.

⁶ « Et ». Rectius Grat.; sed orat. contextus nec et, nec vel videtur requirere.

⁷ « Et revocatis ». Id.

⁸ Hic al. comma; nos autem, ut orat. minus implicata eluceat, punctum apponimus.

⁹ Quas ab Eumancio, alii Eumacio. Pith. Grat. possessiones etiam quas ab Eumantio et Opilione.

Si Brumarium ecclesiasticum iudicium recuset ad laicum appellandum.

Volaterranae Ecclesiae patrimonium curatorem delegatum.

Municipia et possessiones iniurie vendita revocanda.

In quem emptoris actio convertenda.

nihilominus revocentur, sit emptoribus ad eum recursus, qui praesumpsit aliquid de ecclesiae rebus illicita venditione distrahere; ita ut pensiones annuas ad Pontificem deferatis, cui privilegia sua integra convenit omni ratione servari, ut eius dispensatione portiones proveniant consuetae, ita ut portionem quartam¹, quae ad eos pertinet, sua Pontifex ordinatione distribuat, prout cuiusque locum inritumque cognoscit. Pariter etiam ex fidelium oblatione faciendum², ut quartam clericis eroget pro consideratione suae electionis antistes. Fabricarum etiam portio, episcopo sciente et disponente, vestra erogatione pendatur, quatenus nihil penitus in detrimentum alicuius rei patiamini generari³. Si quid vero in ecclesiae vestrae damnum, aut in his quae sunt praeeptionis nostrae prohibita, Pontificem vestrum videretis admittere, mox nostris auribus relatione signate, ut quid fieri debeat censeamus. Decimas iusto ordine non tantum nobis, sed maioribus visum est, plebibus tantum, ubi sacrosanta dantur baptismata, deberi.

Dat. ann. 492-496⁴.

LVIII⁵.

Iustino et Fausto mandat, ut omnes rusticis, urbanisque praediis proventus

¹ « Quartae ». Pith.

² Pith. addit est; Grat. legit: *faciendum est, ut clericis quartam partem*.

³ Hucusque Grat.; caetera habet Ivo III, cap. 151.

⁴ Pith. ann. c. 494.

⁵ Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 135. Gratian. caus. XII, q. II, c. 23; Ivo III, c. 151. Berardus op. cit. pag. 346 de huius authentia vehementer ambigit.

⁶ Al. vobis enim.

ad antistitem deferant, eisque dividendi rationem praescribit.

Gelasius Iustino Archidiacono et Fausto.

Vobis⁶ et famae vestrae consultum duximus, ut Pontificis vestri loco vobiscum ab eodem aliquis subrogetur, qui eius nomine pariter universa disponat, quatenus omnia praedia ad vestrum revocetis studium, ne cuiquam clerico pro portione sua solum aliquod Ecclesiae putetis esse deputandum, ne per incuriam negligentiamque minuatur, sed omnem pensionis summam ex omnibus praediis rusticis urbanisque collectam ad antistitem deferatis. Ex qua tamen collectione habeatur ratio, quod ad causas vel expensas accedentium necessitatum opus esse perspicitur, ut de medio sequestretur, et quartae portiones vel fidelium oblationes de hac fiant modis omnibus pensione⁷, ita ut unam sibi tollat antistes, aliam clericis pro suo iudicio et electione disperliat, tertiam pauperibus sub omnium⁸ conscientia faciat erogari. Fabricis vero⁹, quod competit ad ordinationem Pontificis, erogatione vestra decernimus pendendum. Si quid forte ab annua remanebit expensa, electo idoneo ab utraque parte custode, condatur¹⁰ in thecis, ut si maior emerit fabrica, sint subsidio quae diversi temporis diligentia potuerint custodiri, aut certe ematur possessio, quae utilitates respiciat communes¹¹.

Dat. ann. 492-496¹².

⁷ Grat. et quatuor portiones vel de fidelium oblatione, vel de hac fiant modis omnibus pensione, ita ut unam.

⁸ Al. sub omni.

⁹ Al. Fabricis vero quartam, quae competit ad ordinationem Pontificis, erogatione vestra decernimus esse pensandam.

¹⁰ Ita Pith. et al.; nonnulli edit. tradatur.

¹¹ « Vid. lib. VII cod. Theodos. De bonorum praescript. Cassian. lib. IV Instit. cap. XIV ». Pith.

¹² Id. ann. c. 494.

Censu omnis tradendus antistiti.

Quomodo per ipsum dividendus.

Si quid restet, ubi impendendum.

In Brumarium accusatio.

Haec per Iustum et Stephanum discussa ad S. A. remittenda.

LIX¹.

Benevati et Mauri sacrilegum furorem detestans, qui Ecclesiae immunitatem conculcarunt, eos ab omnibus Ecclesiis iubet prohibendos.

Gelasius Victori, Constantino Martyrio, Felicissimo, Sorano² et Timotheo Episcopis³.

Frater et coepiscopus noster Epiphanius⁴ sua nobis relatione suggestit, Benevatum et Maurum Beneventanae municipes civitatis in contumeliam religionis acerba nimis et plectibili contumacia prosiluisse, qui confugientem ad ecclesiae septa curialem suum, nec illic quidem tutum, aut de iniuria securum esse siverunt, ausi temerariae mentis admittere⁵ quod nec potestatibus quidem vel principibus unquam licuit perpetrare, ut hominem in sanctuariis constitutum, captata sacerdotis absentia, reluctantem, reclamantemque violenter abstraherent, quos, quantum nobis sua suggestione patefecit, merito indignos esse sacra communione indicavit. Et si revera tanti facinoris constat admissum, nostra etiam auctoritas in hac parte consentit. Nec enim ad supplicandum iure debet admitti⁶, ubi admittere sacrilegium non dubitavit. Nullus enim intra limina tantae venerationi deputata utrumque sibi licere existimet pro-

suae voluntatis arbitrio, ut humilitatem sibi vindicet et furorem. Et ideo, fratres carissimi, supradictos, si manifesta reos facit conquestio, ab omnibus parochiarum vestrarum ecclesiis nostrae praecptionis auctoritate prohibete; ut non solum hi, qui in iniuriam sanctorum locorum prosiluisse probabuntur⁷, merito consequantur pro facti sui qualitate vindictam, verum etiam caeteri a tali praesumptione ultionis istius timore revocentur.

Dat. ann. 492-496⁸.

LX⁹.

Praecipit, ut Bonifacius Petro spectabili viro servum eius in Ecclesia S. Clementis pertinacius immorantem curet omnimode restituendum, dummodo a domino de huius impunitate sacramentum habeat.

Gelasius¹⁰ Bonifacio Episcopo.

Metuentes¹¹ famuli Dominos, si ad ecclesiae septa confugerint, intercessionem¹² debent quaerere, non latebras; ne haec ipsa praesumptio tarditatis temeritatem auget renitendi. Filius enim noster vir spectabilis Petrus queritur, servum suum in ecclesia S. Clementis diutius commo-

Maurus igitur et Benevatus ab iisdem propositi.

Servus in Ecclesiis quaerenda intercessio, non latebrae.

Haec Petro servus reddendus.

1 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 128. Gratian. caus. XVII, q. IV, c. 10. Ivo III, c. 120. « De sinceritate huius epistolae, inquit Mansi l. c., in utramque partem fluctuat Bernardus, et rem in medio relinquit; mihi vero nil suspiciosum occurrit ».

2 Sereno. Pith. et Ivo l. sup. cit.

3 Constantinus fuit Capuanus Episcopus, Martyrius Episcopus Terracinensis, Timotheus vero Episcopus Abellinas. V. Bernard. op. cit. p. 362.

4 Epiphanius fuit Episcopus Beneventanus. Bernard. op. cit. pag. 361.

5 Ausi irruptione temerariae mentis admittere. Grat., ubi ad not. legit. « Al. irruptione ».

6 « Qui ». Pith. Forte melius.

7 « Al. probantur ». Id.

8 Pith. forte ann. c. 494.

9 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 139. Grat. can. XVII, q. IV, c. 32. Ivo III, c. 115. Bernard. op. cit. pag. 333, licet hunc can. Gelasii circiter tempora editum existimet, huic tamen abiudicat.

10 « Al. Gregorius ». Pith.

11 « Metuentes dominos famuli ». Grat.

12 « Intercessionem ». Id.

rari¹, cui cum deputasset sacramenta praestari², illum egredi nulla ratione voluisse. Et ideo dilectos supradicti hominis de praesenti cum eo, quem elegerit esse mittendos, qui cum de impunitate eius sacramenta praebuerint, eum statim facies ad dominum suum modis omnibus remeare; aut si in hac pertinacia³ forte perstiterit, post sacramentum sibi praestitum reddatur invitus.

Dat. ann. 492-496⁴.

LXI⁵.

Praescribit, ut in Iudam inquiratur, qui Iudaeorum mancipium ad Ecclesiam Venefranam confugit, asserens sibi ab incunabulis christiano nuper circumcisionis signaculum a suo domino infixum.

Gelasius Siracusio⁶, Constantio et Laurentio Episcopis.

Iudas, qui Iudaicae professionis existit mancipium, iuris sui, quod ante paucos annos se asserit comparasse, nunc ad ecclesiam Venefranam⁷ confugisse suggestit, sicut petitorii tenor adnexus ostendit, eo quod dicat sibi ab infantia christiano nuper a praefato domino signaculum circumcisionis infixum. Quapropter diligen-

1 « Al. commoratum ». Pith.

2 Hunc locum ita recte expedit Gratian.: cui, dum deputasset sacramenta praestari, asserit illum. Ivo directos. Apte ad sensum Grat.: Et ideo directus supradictus homo de praesenti cum eo, quem elegeris esse mittendum, cum de impunitate eius sacramenta praebuerit, eum statim facias ad dominum suum modis omnibus remeare.

3 Al. pervicacia.

4 Pith. ann. c. 494.

5 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 132. In Grat. cau. XVII, q. IV, c. 34: apud Ivo. p. XIII,

ter vestra inter utrumque sollicitudo⁸ rerum fideliter examinet veritatem, quantum nec religio temerata videatur, nec servus hac obiectione mentitus competentis iura domini⁹ declinare contendat. Dat. ann. 492-496¹⁰.

LXII¹¹.

Telesini precibus annuens eius fratrem Quinigesio episcopo commendat.

Gelasius Quinigesio Episcopo.

Vir clarissimus Telesinus, quamvis Iudaicae credulitatis esse videatur, talem se nobis approbare contendit, ut merito nostrum appellare debeamus, qui pro Antonio (Antio) parente suo specialiter postulavit, ut cum dilectioni tuae commendare debeamus: et ideo, frater, supradictum voluntatis nostrae mandatorumque respectu ita te habere convenit, ut non solum in nullo penitus opprimatur, verum etiam, in quo ei opus fuerit, tuae se gaudeat dilectionis adiutum.

Dat. ann. 492-496.

LXIII¹².

Innuat nullum baptizandis numerum esse constituendum; cathedrae praeter

cap. 113. Bernardus autem op. cit. pag. 360 hanc can. Gelasio perperam addictum existimat.

6 « Siracusano, et Constantio et Laurentio ». Pith.

7 « Venefranam ». Grat.

8 « Sollicita cura rerum ». Pith.

9 Al. domini.

10 Pith. ann. c. 494.

11 Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 131. Ivo III, c. 112.

12 Ex Mansi Concil. Collect. tom. VIII, col. 138. Grat. cau. X, q. III, c. 5. Bernard. op. cit. p. 340 Gelasio hunc can. abiudicat.

Haec Siracusio, caeterisve remittitur discutenda.

Telesini postulatio.

Eius frater Quinigesio adiuvandus.

Ecclesiae immunitas impie violata.

Sacrilegi ab Ecclesiis arceantur.

morem non exigendum; de oblationibus veterem consuetudinem servandam.

Gelasius Papa Fabiano¹ Episcopo.

Daptizandis numerus numquam statuetur.
Nec numerus baptizandis iuste creditur imponendus, cum quanti petierint², vel ad regenerationem festinaverint, non sint pro alterius voluntate repellendi. Et ideo, frater carissime, huiusmodi superfluum constitutionem modis omnibus removebis³, ut unusquisque aut in vicina sibi ecclesia, aut in electa pro-suae mentis baptizetur arbitrio. Cathedra⁴ etiam non amplius, quam vetusti moris esse constiterit, ab eius loci presbytero noveris exigendum; et de his, quae die dedicationis fuerint offerentium devotione collata, consuetudinem, quae generaliter omnibus ecclesiis est praescripta, servabis.

Dat. ann. 492-496⁴.

LXIV⁵.

Corpus Domini sine calice non esse sumendum indicit.

Gelasius Maiorico et Ioanni Episcopis.

Comperimus autem, quod quidam in

1 « Vat. cod. Sabino ». Pith.

2 « Forte petierint ». Ivo.

3 « Et ideo superfluum constitutionem modis omnibus removebis volumus, ut ». Ivo.

4 Pith. ann. c. 494.

5 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 125. In Grat. dist. II, c. 12. *De Consecr.* in Ivo. II, c. 89. Berard. op. cit. pag. 351 hunc canonem Gelasio adscribendum contendit; Anselmus eum coniungit cum alio, cui initium: *Ita nos quidem*, tamquam sit pars eiusdem epistolae.

6 « Scil. Calabria ulteriore. » Berard. op. cit. pag. 351.

7 Al. *sacra*. Grat. a calice sacri cruoris.

8 « Quia nescio qua » Iv., Grat. *quoniam nescio qua*.

9 Al. *rectius unius, eiusdemque mysterii*.

10 Ex hoc Gelasian. inferunt Novatores sacrae communionis sub utraque specie necessitatem. At frustra: hic enim illi notantur Manichaei, qui

eadem regione⁶, sumpta tantum corporis sacri portione, a calicis sacri⁷ cruore absterneant. Qui procul dubio nescio qua⁸ superstitione docentur obstringi, aut integra sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur, quia divisio unius eiusdem mysterii⁹ sine grandi sacrilegio non potest provenire¹⁰.

Dat. ann. 492-496¹¹.

LXV¹².

Excommunicatis appellationis tempus praescribit, cum quibus, si in sua perveracitate perstiterint, nunquam ineundum consortium decernit.

Quicumque intra anni spatium civiliter, sive publice causam suam coram suis excommunicatoribus non peregerint, ipsi sibi aditum audientiae clausisse videantur¹³. Quod si obstinato animo sine communione¹⁴ defuncti fuerint, nos eorum causam iuxta B. Leonis praedecessoris nostri¹⁵ sententiam divino iudicio reservantes quibus vivis non communi-

plane occulti una cum catholicis ad sacram synaxim accederent, ne detegerentur haeretici; verum ab haustu vini sese prohibebant, quippe quod ipsis vetabatur. Baron. Ann. tom. VIII, ann. 496.

11 Pith. dat. censet c. ann. 494.

12 Ex Grat. cau. XI, q. III, c. 37. Ivo XIV, c. III, 112. Berard. op. cit. pag. 365 huiusmodi fragm. spurium existimat, quippe quod e veteri Eccl. disciplina prorsus abhorret. Recentioribus enim saeculis id tantummodo praestitutum « ut si qui per annum a leviori excommunicatione solvendum se non curaverit, communione ecclesiastica penitus careret, non vero ita repelleretur, ut audiri, ac recipi poenitens non amplius posset, quod e cit. can. deduci videtur ».

13 Ita et n. cod. 3833. Ivo. ad marg. *clausisse aditum iudicabantur*.

14 Cit. cod. *communicatione*.

15 Id. omittit *praedecessoris nostri*

Quorundam de sacra communione superstitio.

In his divisione unius eiusdemque mysterii in-gens sacrilegium est.

Excommunicatis intra annum e sententia appellandum.

Cum ipsis sive vivis, sive mortuis non communicandum.

cavimus, nec mortuis communicare debemus¹.

Dat. ann. 492-496².

LXVI³.

Cum illis agendi modum praescribit, qui priusquam a iudice audirentur, communionem inire tentaverint.

Hi sane, qui⁴ ante audientiam communicare tentaverint, donec per poenitentiam reatum suum defleant, ad communionem nullo modo⁵ perducantur, excepto mortis interitu urgente⁶.

Dat. ann. 492-496.

LXVII⁷.

Qui cum excommunicato scienter consortium inierit, sacra synaxi privandum statuit.

Qui vero excommunicato scienter communicaverit⁸, et amodo saltem in domo

1 Id., cui consentit et Ivo.: *mortuis communicare non possumus*.

2 Pith., ann. c. 494.

3 Ex Iv. xiv, c. 112. Berard. op. cit., pag. 365 hunc, et seq. can. existimat Gelasio tributum ob quamdam sententiarum similitudinem.

4 Cod. Vat. 3833 rectius *Si qui*.

5 « Nullatenus ». Id.

6 « Excepto mortis intuitu ». Id. recte.

7 Ex Grat. caus. XI, q. 3, c. 38. Quid de hoc censent Berard. vid. in super. fragm.

8 Iv. ad marg. *se iunxerit*.

9 Id. *atque latebras defensionis, ne cominus ad satisfactionem perducatur, praebuerit*. Sed male, ut videtur.

simul oraverit, atque latebras, quominus ad satisfactionem perducatur, praebuerit⁹, donec ab episcopo¹⁰ excommunicatore poenitentiam accipiat, corporis et sanguinis Domini communione privatum se esse cognoscat¹¹.

Dat. ann. 492-496¹².

LXVIII¹³.

Iubet pensiones non tradendas, nisi de iis legitime constiterit.

Gelasius Papa Quingiesio Episcopo¹⁴.

Quia res in litigio posita in nullam transferri potest omnino personam, donec legitimae cognitionis eventu, cui potius debeat, iudicialia disceptatione possit agnosci, ex eadem re quispiam non sinatur exigere pensiones, sed in eodem statu, re eadem posita, in quo videtur (sicut dictum est) ante constituta¹⁵, quisquis sibi putat quidpiam posse competere, iuridico pulset examine, praeiudiciis omnibus inde submotis.

Dat. ann. 492-496¹⁶.

10 Ibid. deest *Episcopo*.

11 Iv. add. *et delictum secundum canones poeniteat*.

12 Pith., ann. c. 494.

13 Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 134. Grat. cau. XI, q. 4, c. 50. Berard. op. cit., pag. 354, hunc con. Gelasio abiudicat.

14 *Lucio* id. Berard., qui l. c. refert alias scriptum fuisse *Quinquagesimo* ob crassam amanuensis imperitiam. Hic enim litt. L, pro numero quinquagesimo interpretatus, quae Lucium iuxta ipsum Berardum significaret, non Lucium, sed Quinquagesimum episcopum nominavit. Correct. Rom. *Quingiesio*, quibus Pith. adhaeret.

15 Al. *constitutam litem*. Pith.

16 Pith., ann. c. 494.

Cum excommunicato vel orans e sacra synaxi accendus.

Donec res in litigio fuerit, in neminem transferenda.

Eadem de pensionibus servanda lex.

LXIX¹.

Admonet, non omnia decessorum statuta successoribus custodienda.

Gelasius Cresconio, Joanni et Messalae² Episcopis.

Decessorum statuta, si iusta, servanda: secus corrigenda.

Decessorum statuta sicut legitima et iusta successores custodire convenit, ita etiam debent male facta corrigere.

Dat. ann. 492-496³.

LXX⁴.

Opportunis exemplis declarat, illum non mentiri, qui fallendi animum non habet.

Non mentitur B. Paulus Apostolus haud implens quod promittit.

B. apostolus Paulus non ideo, quod absit, fefellisse credendus est, aut sibi extitisse contrarius, quoniam cum ad Hispanos se promisisset iturum, dispositione divina, maioribus occupatus ex causis, implere non potuit quod promissit⁵. Quantum enim ipsius voluntatis interfuit hoc pronuntiavit, quod revera voluisset efficere. Quantum enim ad divini secreta consilii (quae ut homo omnia non potuit

Ait enim quod tunc voluit.

¹ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 133. Grat. caus. xxv, q. II, c. 19. Berard. op. cit., pag. 337, hoc fragm. Gelasio minime tribuendum arbitratur, et recte animadvertit «huius. can. auctorem forte abusum esse Gelasii verbis, quae leguntur in cap. I ep. II ad episc. Lucan., pag. 101, col. 2, vol. I huius op. sive in can. 6, caus. I, q. VII, ubi decernitur, aliquando e veterum statuta recedendum fore » non quod male facta deprehendantur, sed dispensatione sic exigente, quom nimirum certis in casibus aliud exigere videatur vel necessitas, vel utilitas Ecclesiarum ».

² Ita restituitur ex cod. Vat. 3833, quom in edit. legatur *Messalae*.

³ Pith., ann. c. 494.

⁴ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 141. Grat. caus. XVII, q. II, c. 5. Berard. op. cit., pag. 368 vehementer ambigit utrum hoc fragm. Gelasio, sive potius Pelagio II sit tribuendum.

⁵ De hoc dubitavit quidem Hieronymus in ep.

licet spiritu Dei plenus agnoscere) superna praetermisit dispositione praeventus. Nec quia B. Petrus apostolus pro affectu divinae reverentiae ipsi Domino respondit: *Non lavabis mihi pedes in aeternum*⁶ fefellisse, quod absit, aut in sua putabitur minime constituisse sententia; quia mox eidem divinae voluntati cesserit, et quod se dixerat non esse facturum, causis adstrictus humanae salutis passus est prona voluntate faciendum.⁷

Nec B. Petrus pedes tandem abluioni tradens.

LXXI⁸

Sacerdoti, qui scelere sit maculatus, divina mysteria non facienda perhibet.

Gelasius Elpidio Episcopo.

Sacrosancta religio, quae catholicam tenet⁹ disciplinam¹⁰, tantam sibi reverentiam vindicat, ut ad eam quilibet nisi pura conscientia non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterii consecrationem coelestis spiritus invocatus adveniet, si sacerdos¹¹, et qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur¹².

Religioni quae reverentia.

Divina mysteria pura mente peragenda.

ad Helvidiam, et in cap. III ad Ephes.; verum in cap. XI Is. et in Amos cap. V contrarium affirmat: cui sententiae adhaeret Ioann. Chrysost. Hom. VII, nec non Greg. lib. XXXI *Moralium* cap. XXXVII. Vid. Pith.

⁶ Ioann. XIII, 8.

⁷ Pith., forte ann. c. 494.

⁸ Ex Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 127. Grat. caus. I, q. I, c. 92. Ivo II, cap. 90, et VI, cap. 110. Berardus censet can. hunc iungendum esse cum can. 26, c. XXXIII, q. VIII, neque de eius authentia dubitandum existimat. V. Berard, op. cit., pag. 340.

⁹ « *Continet* » Pith.

¹⁰ « *Hic supple in celebratione divinarum mysteriorum* » Cont. Const.

¹¹ « *Al. si sacerdos etiam, qui eum adesse deprecatur* » Pith. Recte videtur.

¹² « *Hinc patres necessariam sacerdoti animi munditiam inferre solent, quom absonum sit Spi-*

LXXII¹.

Felicis III verba in medium afferens Christi statuta nunquam peritura declarat, et Sedi Apostolicae supremam inesse tum solvendi tum ligandi potestatem evincit.

Beatus Gelasius PP.

scribens **Episcopis per Dardaniam constitutis inter coetera inquit.**

Iussum est Christi statuta velle subvertere

Post quingentos annos constituta Christi quosdam² velle subvertere, quom triginta annorum lex hominum non possit abrumpi. Sanctum Athanasium ideo non fuisse damnatum a synodo Orientis, quia sedes ista non consenserit, sanctum Ioannem Constantinopolitanum, sanctum Flavianum.... Si ergo, ea non consentiente sola, qui damnati sunt a synodo Orientis non potuerunt esse damnati, consequens est etiam sine synodo, qui, eadem sola dannante, damnatus fuerit, damnatus sit. *Et post pauca*; Quae vero statuta Christi dixerit, inferius explanavit, quom, Sede Apostolica non consentiente, neminem damnari, et, sola ea consentiente, qui damnatus fuerit, damnatus habeatur, exposuit³. Statuta itaque Christi eos post quin-

Sedis Apostolicae suprema potestas.

Felicis verba Gelasius explanat.

ritum Sanctum invocari ab his, qui eum pravis operibus reiiciunt. Non inficiantur autem Spiritum Sanctum invocatum adesse, quia ministerium supplet Christus, cuius nomine sive a bonis, sive a malis ministris sacra mysteria peraguntur ». Cont. Const. Dat. autem iuxta Pith. ann. c. 497.

⁴ Ex cod. Vat. 3833, Grat. cau. XVI, q. III, hoc fragmentum referunt usque ad verba, *possit abrumpi*, quin animadvertant haec dicta esse a Felice III in suo tractatu, ut videre praestat apud Migne *Patrol.*, tom. LVIII, col. 941. Cont. Const. illud eruens e Cassiniano cod. sistit ad verba *damnatus sit*; verum nec ipsa monet haec omnia ad eundem tractatum pertinere. Igitur e Gelasii scriptis forte expungenda huiusmodi ep. videretur, ni cit. cod. caetera

gentos annos velle subvertere, quia iam quinquies centeni circiter anni praeterierant, quando hic venerabilis PP. dictus Sedem Apostolicam statuta Christi promeruisse fatetur. Privilegia enim sua a Christo Ecclesia Romana per Petrum consecuta est, et ipsa sunt statuta Christi⁴.

LXXIII⁵.

Ibi raptus admittitur, ubi puella abducitur, de cuius nuptiis antea nihil actum probatur.

Lex illa praeteritorum principum⁶ ibi raptum dixit esse commissum, ubi puella, de cuius nuptiis nihil actum fuerit, ante videatur abducta⁷.

Ubi raptus habeatur

LXXIV⁸.

Quid agendum cum iis, qui sponte recta facere contemnunt.

Gelasius in reg.

Convenit ut in alio aliquo cogatur impactus is, qui sponte facere, quae sunt recta contempsit.

In obstinatos coactio adhibenda.

subdens, Gelasium Felicis verba in suam epistolam inseruisse clarius ostenderet.

² Edit. ad sensum apte add. *audio*.

³ Eandem doctrinam et Gelasius exposuit ep. V, vol. I, h. op., pag. 115, § 12, et seq.; nec non ep. XII h. vol., pag. 208.

⁴ Pith., qui hunc can. refert usque ad verba *non possit abrumpi*, dat. existimat ann. c. 494.

⁵ Ex Grat. caus. XXVII, q. II, c. 49. Berard. vero hunc can. omnino apocryphum existimat op. c. pag. 369.

⁶ « *In cod. Theod. lib. IX, tit. XXIV de raptu Virg. vel Vid. l. I* ». Cont. Const. Videat autem lector, utrum illa lex huic canoni conveniat. Forte melius designari potuisset l. I, cod. Theod. *De Accusationibus et Inscriptionibus*, licet neque hic Gelasii sententia deprehenderetur.

⁷ Pith. ann. c. 494. — ⁸ Ex cod. Vat. 3833.

S. ANASTASIUS II.

An. C. 497

EPISTOLA I^a.

Gratulatur, quod Clodoveus Francorum rex nomen suum Christo recenter dederit, eumque obsecrat, ut Petri naviculae feris fluctibus agitatae enixe opituletur.

Clodoveo ² Anastasius Episcopus.

Tuum, gloriose fili, in christiana fide triumphum cum exordio nostro in pontificatu contigisse gratulamur. Quippe Se-

De Clodovei
baptismate lae-
tatur.

¹ Licet nihil per nos fuerit omissum, ut Anastasii II, si quae supersint, hic omnia colligerentur documenta, tamen vix unum reperire occurrit apud Mansi *Concil. Collect.* tom. VIII, col. 193, qui e Vignerii *Spicileg.* tom. V, pag. 582 illud excerptum testatur. Porro et quaedam Anastasii ad Ursicinum fragmenta vir clariss. refert, quae e duobus vet. codicibus desumpta asseverat, forte in tanta rerum mole oblitus, haec in ep. Gelasii ad Laurentium de Lignido contineri, quam nos damus pag. 265 h. vol., et aliis ab Anastasio ad Ursicinum missam contententibus, ipse Gelasio restituit, ut videre est op. c. col. 10. Extat etiam apud Grat. *Decret.* caus. XXIII, q. III, c. 8 fragmentum aliud Gelasio adscriptum, cui initium *Qui potest obviare.* Sed hoc evidenter attinet ad Damasum I, ep. III Stephano et Concilio Africae, § IX sub finem, perperam Pithaeo asserente, illud legi in paragr. VIII eiusd. epistolae.

des Petri in tanta occasione non posset non laetari, cum plenitudinem gentium intuetur ad eam veloci gradu concurrere, et per temporum spatia repleti sagenam, quam in altum iussus est mittere idem piscator hominum, et coelestis Ierusalem beatus claviger. Quod serenitati tuae insinuare voluimus per Eumerium presbyterum, ut cum audiveris laetitiam Patris in bonis operibus, impleas gaudium nostrum, et sis corona nostra, gaudeatque mater Ecclesia de tanti regis, quem nuper Deo peperit ⁴, profectu. Lae-

An. C. 497

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. V, col. 410.

³ Al. *Cludoecho* vel *Chlodoveco*.

⁴ Clodovei regis baptismum ab Avito apud Migne op. c. tom. LIX ep. XLI graphice descriptum Francorum annales assignant ann. regni eius XV, post victoriam scilicet Alamannicam, quae ipsi christianae fidei amplectendae occasio fuit. Iam vero, inquit Sirmondus, is est iuxta aeram nostram annus Christi desinens 496; in natali enim Domini Clodoveum fuisse baptizatum Avitus in sua ep. testatur hisce verbis: *« qui celebris est natalis Domini est et vestri; quo vos scilicet Christo, quo Christus ortus et mundo »*. Falso igitur eius baptismum ad ann. refert 409 Sigebertus, qui omnia triennii fere spatio posterius, quam gesta sint, narrare solet: unde nec verum loquitur Hincmarus Remensis, alique ab ipso decepti, qui eum baptizatum autumant in vigilia Paschatis anni 497. Vid. Sirmond. apud Labb. loc. cit.

tifica ergo, gloriose et illustris fili, matrem tuam, et esto illi in columnam ferream. Nam sollicitudo charitatis multorum, et malorum hominum versuta navicula nostra feris fluctibus agitatur, et despuantibus undis pertunditur. Sed speramus in spem contra spem¹ et Dominum collaudamus, qui eruit te de potestate tenebrarum et in tanto principe providit Ecclesiae, qui possit eam tueri, et contra occurrentes pestiferorum conatus galeam salutis induere. Perge igitur, dilecte et gloriose fili, ut Deus omnipotens serenitatem tuam et regnum coelesti protectione prosequatur, et angelis suis mandet ut custodiant te in omnibus viis suis et det tibi in circuitu de inimicis suis victoriam².

EPISTOLA II³.

Ostendens humanas animas per parentes propagari non posse, universos Galliarum episcopos hortatur, ut huic errori, quem haeresim appellat, pro viribus obsistant.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Galliam constitutis Anastasius Papa.

Honum atque incundum Davidicus sermo designat habitare fratres in unum⁴. Nam nos licet terrae spatia longinqua discernant, spiritu tamen, qui unus esse

debet in omnibus catholicis, oportet esse coniunctos. Laudavimus fratris coepiscopi nostri Arelatensis sollicitudinem, qui nobis, ut arbitramur, necessariam materiam praedicationis ingressit contra haeresim, quam inter Gallias affirmat exortam, quae putat rationabili se assertionem suadere, quod humano generi parentes ut ex materiali faece tradunt corpora, ita etiam vitalem animae spiritum tribuant. Quos debet fraternitas vestra monitis, praedicationibusque suis a vana falsaque persuasione revocare. Nam in utroque, quod Deus bene faciendo usque ad praesens tempus operatur, Scripturae sanctae non ambigua testatur assertio; siquidem ipse, qui dixit: *Crescite, et multiplicamini, et replete terram*⁵, in hac benedictione opus exercet. Et rursus si a mandatis suis et lege proposita exorbitaverint, quod eis pro malo usu, et temeritate arbitrii sui eveniret, certa praecepti auctoritate distinxit⁶. Quomodo ergo contra divinam sententiam carnali nimis intellectu, animam ad Dei imaginem factam putant horum permixtione diffundi atque insinuari, quum ab illo, qui ab initio hoc fecit, actio ipsa hodie quoque non desinat, sic ipse dicens: *Pater meus adhuc operatur, et ego operor*⁷? Non ergo ad illius temporis solius haec pertinet operatio, sed per omnia spatia, quae currunt per volumina saeculorum, quum et illud debeant intelligere, quod scriptum est: *Qui vivit*

eius authentiam utcumque vindicemus. Praestat tamen animadvertere, Fausti Reiensis de animabus corporeis signum tunc temporis vigere, quae opinio quantum Traduceistis faveat, nemo non videt.

4 Ps. CXXXI, 1.

5 Gen. I, 28.

6 Ibid. II, 16, 17.

7 Ioann. V, 17, ubi apud Vulg. legitur usque modo operatur.

Haeretice affirmatur, e parentibus humanas animas traduci.

Nam Sr. Scripturae parentum operationem ad solum corpus circumscribunt.

Neque haec hodie censendum immutata.

in aeternum, creavit omnia simul¹. Si igitur antequam Scriptura per species singulas in singulis quibusque creaturis ordinem rationemque disponeret, potentialitas negari non potest, et causalitas in opere pertinente ad creanda omnia simul, a quibus consummatis in die septimo requievit; nunc autem visibiliter in opere pertinente ad temporum cursus usque nunc operatur: sanae doctrinae acquiescant, quia ille indit animas, qui vocat ea, quae non sunt, tamquam sint². Nam dicant quis ad mundum miserit Iacob, vel Esau, sicut Malachias propheta testatur. Nonne ille qui antequam nasceretur unum odio habuit, alterum dilexit? Qui etiam intraturos homines hanc mortalitatem in utero matris agnoscit? Sic de Hieremia dicitur: *Priusquam te formarem in utero novi te, et priusquam exires de vulva sanctificavi te, et prophetam in gentibus posui te*³. Quomohrem quum illius operatio sit atque iudicium in electione bonorum, malorumque reprobatione, propterea scientia sua alios per gratiam deducit ad praemium, alios per iustum iudicium debitum permittit sustinere supplicium. Nisi forte ad Gentilium se conferant⁴ suspiciones, qui dicunt unam animam vegetabilem, alteram rationalem, quum non quorundam somnia incerta, sed divinae Scripturae debent exempla et veritatem respicere. Nam quum quatuor menses in utero conceptum certissimum sit spiritum sortiri, ubi iam parentum desiit officium, a quo

putent illum limum materiale fuisse animatum, quum, sicut dictum est, nulla hic delectatio, vel opus patris vel matris existat? Post quantum vero temporis dicatur ab ipsis mulieribus conceptus in utero vivificari, non credimus latere prudentiam vestram, quum satis in hoc certissimi fieri debeant, qui huiusmodi persuasionibus laborant. Itaque, dilectissimi, ego absens corpore, spiritu vero praesens vobiscum, ita redargui volo, qui in novam haeresim prorupisse dicuntur, ut a parentibus animas tradi generi humano asserant, quemadmodum ex faece materiali corpus infunditur, ut sciant secundum apostolicam praedicationem se quidem iam mortuos. Nam ita ab ea dicitur: *Qui secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapient, qui vero secundum spiritum sunt, quae spiritus sunt sentiunt. Nam prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est ipsi Deo. Legi enim Dei non subiicitur⁵, nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt⁶*. Intelligant igitur cum tali prudentia sua, qua in carne, quae secundum condemnationem peccati in Adam primo semel mortua est, putant vitam hominum contineri, se non tanquam viventes hoc loqui. Nam quum ipse apostolus eos doceat, quod in praedicatione, atque in delicto suo ab initio non solum ipse mortuus sit, sed omnis, quae ab eo descendit, futura progenies⁷, quam putant isti vitam proli suae mini-

Ergo animae humanae a Deo creantur.

Idque pluribus Scripturae locis confirmatur.

Erronea confingunt Traduceistae ad Ethnicorum de duabus animis commentum.

Qui Traduceismum docet gratiae mortuos habetur.

Per parentes solum mors, tamquam poena peccati potest propagari.

1 Eccli. XVIII, 4.

2 Rom. IV, ubi legit. *et vocat ea, quae non sunt, tamquam ea, quae sunt.*

3 Jerem. I, 5, ubi Vulg. ait *in gentibus dedi te.*

4 Haec periculis in cit. cod. mox legitur post verba *qui huiusmodi persuasionibus laborant*. Verum quum ita oratio suo nexu dis-

luta procederet, nos forte amantens errorem castigantes huc referendam putavimus.

5 Vulg. omittit *ipsi*.

6 Ibid. non est *subiecta*.

7 Rom. VIII, 5 et seqq.

8 Rom. V, 14, ubi Vulg. legit *...reignavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem praevagationis Adae, qui est forma futuri.*

Rom oral. et afflictis Ecclesiae rebus succurrat.

R. Pontificis cum ceteris episcopis constantio.

strare, ut quam ipsi in Adam perdid-
erunt vitam, possint propagare, quam non
habent? Audiant igitur hoc eundem
beatum Apostolum dicentem: *Sicut per
unum hominem in hunc mundum pec-
catum intravit, et per peccatum mors, et
ita in omnes mors pertransiit, in quo
omnes peccaverunt*¹. Quid ad hoc mortui
homines loqui possunt, ut rationabiliter
dicere videantur² transiisse de parentibus
vitam, quam magister gentium dicit amis-
sam? Restat itaque, ut mortem solam
proli ex se venienti, antequam renascatur
in Christo, progenies omnis ministrare
videatur, et idcirco Adam secundus a
nobis in renascendo suscipitur, ut mors,
quae per culpam in primo Adam susce-
pta fuerat, excludatur. Intelligant igitur
mortui homines, si quis inest sensus vel
modicus, oportere se renasci per bap-
tisma, ut vitam, quam perdidit per
Adam primum, recuperent per secundum.
Nam ab initio ex Geneseos lectione co-
gnoscant, quam bene et quam clementer
Deus universa condidit, ut et de vivi-
scente semper nascentibus vita donaretur;
quo putant fortasse pie ac bene se
dicere, ut animas manare dicant a pa-
rentibus, quum sint peccatis implicitae.
At ab ipsis sapienti debent separatione
discerni, quia ab illis nihil aliud potest
tradi, quam quod ab ipsorum mala prae-
sumptione commissum est, id est culpa
poenae peccati. Quapropter ducem se-
cuta progenies evidenter ostendit, ut
pravi homines distortique nascantur. In
quo solo utique Deus nullam communio-

nem habere perspicue cernitur, qui ne
in hanc necessitatem calamitatis incide-
rent, geminato mortis terrore, prohibuit
atque praedixit³. Itaque propter ducem
quod a parentibus traditur, evidenter ap-
paret, et quod ab initio usque in finem
vel operatus sit Deus, vel operatur, osten-
ditur. Et ne parva nobis, quae strictim
diximus, Scripturae documenta videan-
tur, scriptum legimus: Nonne omnem
flatum ego feci⁴? Quomodo ergo isti novi
haeretici a parentibus dicunt foetam, et
non a Deo, sicut ipse testatur? An sibi
volunt potius credi, quam Deo omnipo-
tenti? Et ipse Adam profitetur dicens,
hominem fieri non a se, sed a Deo, dum
dicit: *Posuit mihi Deus semen*⁵, hoc est
filium nomine Seth post Abel, quem oc-
cidit Cain. Non ergo dixit: *Posui mihi*,
sed *Posuit mihi Deus*. Quomodo isti e
contrario a parentibus dicunt factum,
quod divina Scriptura confutat? An illic,
fratres charissimi, aliquid dubitationis
existit, in quo possint aliquem saltem
colorem offerre perfidiae suae, quum di-
cit Deus ad Moysen: *Quis fecit os homi-
nis, aut quis fabricatus est mutum et
surdum, videntem et coecum? Nonne
ego*⁶? Innumera quidem sunt exempla
divinae Scripturae, quae sive in prophe-
tis, sive in diversis libris Iob, Ruth, aliis-
que auctoribus, qui in Ecclesia canonicam
obtinere auctoritatem, invenire poteritis,
quibus, his fortasse praedicationi vestrae
reluctantibus, vincentes possitis adniti.
Nos vero inter multas diversasque occupa-

Licet facti
sint ab ipso.

Esortae hae-
resi strauae re-
sistendum

*ligno paradisi comede. De ligno autem scien-
tiae boni, et mali ne comedas: in quocumque
enim die comederis ex eo, morte morieris.*

⁵ Forte innuit illud Is. LVII, 16: *Spiritus a
facie mea egreditur, et status ego faciam.*

⁶ Gen. IV, 25.

⁷ Exod. IV, 11.

¹ Forte ita legendum: *quam putant isti vitam
proli suae ministrare? Num quum ipsi in
Adam perdidit vitam, possunt propagare
quam non habent?*

² Rom. V, 12, ubi Vulg. ait: *in omnes ho-
mines mors pertransiit.*

³ Supple in se.

⁴ Scilicet in Gen. II, 16, 17, ubi ait: *Ex omni*

Cui tamen per
sacrum bap-
tisma reparatur.

Ideo homines
nascentur pravi,
in quo tamen
Deus nullam ha-
bet communi-
onem.

significasse sufficiat, ut vos, velut com-
ministri, ducem sequentes mecum in
hoc pugnare debeatis, nequando catho-
licae Ecclesiae per miseris atque inven-
ticias superstitiones reprehendendae ma-
culae foeditas ulla nascatur, regali et
davidica voce inclamantes: *Scitote quod
Dominus ipse est Deus, quoniam ipse fecit*

*nos, et non ipsi nos*¹. Credimus quia in
hac clarissima tuba omnis improbitas
conquiescat, Deus vos incolumes custo-
dial, fratres carissimi.

Data v kal. Septembris filio² Paulino
V. C. Cons.

Dat. die 28 Augusti, an. 498.

¹ Ps. XCIX 3, ubi apud Vulg. ita legitur: *Scitote
quoniam Dominus ipse est Deus; ipse.*

² Forte quis legeret *Decio Paulino*, non pe-
nitens absonum existimans, amanuensis alicuius
imperitia antiquas litteras *DEKIO* fortassis ipsa
vetustate abrasas facile in vocem *filio* fuisse
conversas; ni potius vetus monogramma *PK*
male interpretatum autumans, *Flavio* legendum

putaret. Sane triginta circiter post annos et
fascas rexit consulares Flavius Theodorus
Paulinus Iunior, et apud veteres superior lo-
quendi formula usitata non erat, qui patrem
a filio per vocem *senior*, et *iunior* distinguere
consueverant; vel si quando *filii* voce ad hoc
uterentur, eam postremo nominum loco po-
nebant.

S. SYMMACHUS¹.

An. C. 499

EPISTOLA I².

Episcopi Aquileiensis electionem commendans, huic libentissime assentitur, illique omnia fausta adprecatur.

Symmachus Episcopus Ecclesiae catholicae urbis Romae Liberio patricio³ salutem.

Cum⁴ pro veneranda⁵ religione conscientiae verba dirigitis in Aquileiensis electione Pontificis, et divinis initiata

Litteris de Aquilei antistitis electione nil obiciendum.

¹ Novem huius Pontificis epistolas, et sex earum fragmenta cum probat. editis et vat. codd., ubi par fuit, accuratissime collatas sumus edituri, ea omnia omittentes, quae critici tanquam indubie spuria reiiciunt. Inter quae profecto vel illa ad Laurentium Mediolanensem ep. recensenda est e cl. Mansi in *Concil. Collect.* tom. viii, col. 210 rursus edita: nec enim Symmacho congruit, nec ad Laurentium referri patitur allusio ad *Maximi* vocabulum, quae in ea continetur, multoque minus orationis stylus, quem praefert. Revera dictio est Ennod. tertia data Steph. V. S. vicario dicenda *Maximo* Episcopo, quam facile invenies apud Mign. op. c. tom. LXIII col. 641. Unde merito Bolland. tom. iv ad diem Iul. 12 utpote pseudigrapham respuit.

² Ex Labb. *Concil. Collect.* tom. iv, col. 1292, ubi ad margin. ita legitur: « *Est Ennodii prima, libr. v* ». Et re quidem vera ibi reperitur, omnesque *Concil. Collect.* tanquam Symmachi nomine ab Ennodio scriptam inter epistolas h. Pontif. retulerunt. Porro ipse Jaffé op. c., pag. 62, hanc inter genuinas recenset, cui tamen senten-

lingua cultibus militat consecrando, in ignoti nos diligentia sermonum vincula tenuerunt; quia nihil superat iudiciis, quoties aliquid probatus extulerit. Quid enim sententiae sequacium derelinquat, quando iustitiae obsequitur, cuius in examen definitio non vocatur? Agitis bono conscientiae quod vestro vix negaretur imperio. Exhibuit inter arbitros⁶ Marcellini venerabilis collegam maximus hominum⁷ humilitate sublimior, et ne po-

Haec enim religiosissime pertracta.

tiae Cont. Const. non accedit. Vid. Migne *Patrol. Curs. complet.* tom. LXIII, col. 85 ad not. 1.

³ Hic in Synodo Arausicana II omnibus suis nominibus ita subscribit: « *Petrus Marcellus Felix Liberius V. C. et inl. Praefectus Praetorio Galliarum, atque Patricius consentiens subscripsi* ».

⁴ Al. cum cod. Vat. 1340 *Dum*.

⁵ Hard. perperam *venerandae*.

⁶ Honoratos videlicet, quorum arbitrium, ac testimonium in antiquissimis episcoporum electionibus requirebatur, ut videre est in ep. v S. Leonis § vi, pag. 12 h. vol., col. 2.

⁷ Haud mirum, quod Liberius maximus hominum praedicetur, nil enim habuit aetas illa Liberii nomine illustrius; quippe qui diversis muniis primum sub Odoacre, et Theodorico regibus, mox sub Theodato, et Iustiniano imperatore summa cum laude perfunctus est. Unde Procopius de ipso inquit: *αληθινός τε και αγαθος διαφεροντως, λογου τε του αληθους επιμελεισθαι εξεπισταμενος*.

testati favor per obliquos adscriberetur¹ interpretes, quod de proprio descripsit ingenio², laudati iunxit ad pretium. Egistis mediocrem, ne praecelsi esset suspectapraedicatio; clarissimorum testimonia, ut viros accipiant culmina, castigantur. Felix sacerdotium, cui facem³ praetulit plena mens luminis. Beata conversatio, quae idcirco in discussionem deducta est, ut, tanto viro adstipulante⁴, superaret; quae⁵ non didicisset saporem victoriae, nisi subiacuisset incertis. Semper innocentibus gloriam adversa pepererunt; providet defensores fortissimos mediocris impugnatio. Sed quid epistolae terminos loquacitate produxi, coactas lege paginas⁶ in humana concinnatione transgressus? Iungo et ego amplissimis patribus vestris⁷, pro modulo exiguitatis propriae, vobis, coelo obsequente, consensum; et quod mirabile inter homines habetur, consideratione vestri attrabor ad amorem. Inspirata mihi per alterum placet affectio, dum manet charitas⁸ imis inserta visceribus. Peregrinante persona,

comitem se tamen coelestis gratia desideris iungat, et dum cupitis datur effectus⁹, aut inveniat bonum pontificatus, aut faciat¹⁰.

Data xviii kalendarum Novembrium, indictione octava.

Dat. die 19 Octobris, an. 499.

EPISTOLA II¹¹.

Aeonii relatione accepta, praecipit, ut ipse, et Viennensis episcopus singuli clericum suum de tota causa probe instructum Romam mittant, ne de eorum controversia quid temere decernatur.

Dilectissimo fratri Aeonio Symmachus.

Movit equidem nos, quod dilectionis tuae relatio declaravit, namque¹² contra regulas ecclesiasticae constituti, et adversum reverentiam canonum tractum¹³ per subreptionem Viennensis Ecclesiae Pon-

scribarum tamen more non abest, ut aliquando huiusmodi dicta ad ep. calc. suo nomine adiciant.

11 Ex Baron. ann. 499, § xxxvii, qui cum aliis *Concil. Collect.* hanc ep. sequenti perperam postponit. Et re quidem vera primam collocari debuisse probat tum rectus ordo, qui priusquam audita sint partes, iudicium ferri non patitur; tum ipsae notae consulares, ipsis adsignatae. De qua re vid. *Maur. Conc. Gall.* tom. i, pag. 681. Putavit insuper vir el., hanc et alteram epistolam post Paulini consulatum datas scriptas fuisse ad Caesarium, non vero ad Aeonium Arelatensem Episcopum. Quod sane falsum omnino est: siquidem S. Caesarius initio tantum sequentis saeculi Arelatensis Episcopus renunciatus est. Vid. Pag. apud Baron. loc. cit.

12 Al. recte ad sensum *nempe*.

13 Al. apte ad sensum *adversus reverendorum canonum tractatum Vienn. Eccl. Pontificem de Apostolica, praesidente praedecessore nostro, sed culpabiliter meruisse*.

Eique bonum pontificatum exoptat.

Adversa in gloriam cedunt innocentium.

Aquilensis episcopi electioni consentit.

1 Cod. Vat. 1344 erronee ascribentur.

2 Cod. Vat. 1340 et 1344 cum Sirmondo forte melius *decerpsit ingenio*. Cont. Const. *decerpsit ingenio*.

3 Al. cum cod. Vat. 1340 *perperam faciem*.

4 Cod. Colb. *Adfabulante*: Navarr. et Pith. *affabulante*. Cod. autem Vat. 1344, forte melius *affabulantes*.

5 Cit. cod. 1340 inepte, ut videtur, ad context. *qui*.

6 Cit. cod. 1344 sane aman. vitio *coacta lege paginas*.

7 Ita et Sirmondus. Cod. tantum Colb. *perperam legit amplissimis patribus nostris*. Al. cum codd. Vat. 1340, et 1344 *amplissimis partibus vestris*, vel *amplissime partibus vestris*.

8 Hard. male, ut videtur, *caritatis*.

9 Cod. Vat. 1340 sane *perperam affectus*.

10 Hic apud Enood. intra parenth. legitur: *«Valete, mi domine, et amantem vestri crebris relevate colloquiis: ut si non exigat negotiosas frequentia paginas, praestentur affectui.»* Quae sane verba omnes Symmachi codices reiiciunt.

tificis, Sedi Apostolicae dudum¹ praesidente praedecessore nostro², se inculpabiliter aliqua meruisse; quum, si sit vera conquisitio³, effectum non possint impetrata frivole possidere, nec a nobis aliquid novi poterit ordinari, nisi quae a Patribus praedecessoribusque nostris in⁴ hac causa statuta claruerint. Tamen ne facile alterius partis absentia praedudicabiliter videremur aliqua decrevisse, id magis duximus ordinandum, ut fraternitas tua competenti tempore de ecclesiastico ordine instructum non moretur et⁵ omni causa dirigere, qui apud nos veritatem causae competenter alleget; quatenus, pertractatis omnibus, quod statuendum est, sub deliberationis robore sentiat⁶. Illud etiam dilectionem tuam facere debere praecipimus, ut fratrem et coepiscopum nostrum Viennensis urbis antistitem, misso nuntio et scriptura, commoneat, ut constitutis diebus is quoque hominem proprium dirigat, qui partis eius allegatione competenter insinuet, ut de promotis⁷ ab utraque parte⁸ suggestionibus, securius quae in perpetuo⁹ servanda sint, disponantur. Quia semper suspectus iudicat qui sub unius quod videtur eligit deploratione sancire. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime.

1 Sirmond. partic. *dudum* omittit; nec ad rem inepte, ut videtur.

2 «Scilicet Anastasio». Cont. Const.

3 Al. *conquestio*. Rectius, ut videtur.

4 Al. forte mendo typograph. omitt. *in*.

5 Al. add. *de*. Quaedam autem mss. leg. *ex omni causa*. Forte legend. *instructum non moretur omni causa*.

6 Al. forte rectius *sanciat*.

7 Al. aptius ad context., ut videtur, *depromptis*.

8 Al. forte mendo typograph. omitt. *parte*.

9 Al. *in perpetuum*.

10 «Codex unus sub die vi: alii cum editis sub die vii». Contin. Const.

11 Jaffé l. c. dubius haeret utrum data fuerit die 21, an potius 30 Octobris.

Data sub die iii¹⁰ kalend. Novembr. P. C. Paulini V. C.

Dat. die 30¹¹ Octobris, an. 499.

EPISTOLA III¹².

Rescissis quae Anastasius in Viennensi controversia adversus veterum statuta deoverat, antiquas Sedis Apostolicae constitutiones iubet custodiendas.

Dilectissimo fratri Aeonio¹³ Symmachus.

Dilectionis tuae litteras, mandataque, filio nostro Crescentio presbytero internuntio¹⁴ deferente, suscepimus, quibus constat inter¹⁵ Arelatensem et Viennensem Ecclesiam aliquod de ordinandis episcopis in vicinis civitatibus oriri luctamen; illa re videlicet faciente, quod decessor noster sanctae recordationis Anastasius, tractans confusionem provinciae, aliqua contra veterem¹⁶ consuetudinem iusserit observari, decessorum suorum videlicet ordinationem, quod¹⁷ non oportebat sub qualibet necessitate, transgrediens¹⁸. Nam dum ad Trinitatis instar, cuius una est atque individua potestas, unum sit per diversos Antistites sacerdotium; quem-

12 Ex Baron. ann. Christi 499, § xxxvi.

13 Ita et Maur. *Concil. Gall.* tom. i, pag. 683. quibus consentit Labb. *Concil. Collect.*, tom. iv, col. 1294, ubi ad marg. sic legitur: *Caesarii nomen irrepserat. qq. errore gravissimo; ut nos in super. ep. ad not. 11 satis demonstravimus.*

14 Al. *internuntio*.

15 «Cod. reg. in Arelatensem». Maur. ibid. Sed *perperam*.

16 «Arel. mss. veterum». Maur. ibid.

17 «Cod. reg. quam». Maur. ibid. Sed ad orat. inepte.

18 Innuat Ss. Leonis, et Hilari de hac re constitutiones, quas videre praestat pag. 9 h. vol. et pag. 85 vol. i h. op.

Clericus de tota causa instructus Romam ab ipso mittendus.

Remque alter ab Episcopo Viennensi.

Etenim sub unius partis deploratione non sanciendum.

De episcoporum ordinatione nil ab Anastasio fuisse sine gravi necessitate innovandum.

Nam, ut una Trinitas, ita unum per diversos Antistites sacerdotium.

admodum priorum statuta a sequentibus convenit violari? Huc accedit, quod haec sit sententiarum varietas ad ipsam sacrosanctam catholicam religionem credimus pertinere, cuius omnis potestas infringitur, nisi universa, quae ad invicem sacerdotibus semel statuuntur, perpetua sint. Quod alias contingere poterit, si successor decessoris actibus non tribuerit firmitatem, et roborando quae gesta sunt, faciat rata esse, quae gesserit. Quanta enim vicariis beatissimi Petri Apostoli iudicabitur esse reverentia, si quae in sacerdotibus praecipiat, eisdem transeuntibus, dissolvantur? Relegentes ergo veterum antistitum super hac causa ordinationes, quibus ecclesiasticum gravatur scrinium, dilectionem tuam enixissime commonemus, ut in ordinandis per singulas urbes sacerdotibus cana ac reverenda servetur antiquitas, nec novella constitutio vetustae sanctionis robor imminuat; quia non aliter inter vos poterit servari concordia, nisi novis cupiditatibus antiquitatis reverentia modus prudentiori adhibeatur consilio. Dominus

te incolumem custodiat, fili et frater carissime.

Data III kalendas Octobris, iterum P. C. Paulini Iunioris V. C.

Dat. die 29 Septembr. ann. 500⁶.

EPISTOLA IV⁷.

E data ad Aeonium responsione nil Aviti iuri praedudicatum ostendit, et hunc hortatur, ut quidquid in sui defensionem allegandum existimet, fidenter proponat.

Dilectissimo fratri Avito Symmachus.

Non debuit charitatem tuam offendere, quod ad fratrem et coepiscopum nostrum Aeonium nuper rescripsimus. Non enim iuri tuo, dilectissime frater, praedudicatum fuit, cum nos, inaudita parte et absque competenti instructione, non posse iudicare respondimus. Unde fraternitati tuae salvum est allegare quod putaverit allegandum, et proponere quod viderit proponendum. Nam licet confusionem provinciae a praedecessore nostro

Iam vero ann. 501 Dominicum Pascha in Aprilis diem vigesimum secundum incidebat; igitur pro VIII kal. Aprilis scribendum fuit X kal. Maias. E nota autem consulari, inquit Pagius, expungendum est epiteton illud *Iunioris* Paulino tributum; ab hoc enim nullus eiusdem nominis consul intercesserat, ac proinde vox illa per aliquem sciolum intrusa est retinenda. Vid. Maur. et Pag. apud Baron II. cc.

⁷ Ex Labh. *Concil. Collect.*, tom. IV, col. 134b. Porro nota chronica requirit, ut hanc epistolam hic colloceamus. Videat autem lector, utrum antecedenti sit praeposenda. Certe post emissum illud S. A. iudicium nullus locus huic epistolae videtur relinquendus. At vero tempus superiori adscriptum offert ne indubiam notam certitudinis? Nonne advertimus vocem *Iunioris* ibi fuisse adiectam? Nonne Paschatis dies ibi indictus cum insequenti anno minime congruit?... Quin immo ipsa not. chron. h. ep. IV est ne certissima? Vid. not. 1 pag. seq.

Itaque decessorum statuta non infringenda

Aeonio igitur in sacrandis episcopis antiquitati standum

¹ «Cod. reg. quod haec si eveniat; cod. Colb. quod haec si valeat; Sirmond. quod ne sit». Maur. ibid., quarum lectionum Cont. Const. primam adprobat; nos cum Labb. l. c. postremae accedimus, quippe quae orat. context. magis consona videtur.

² Al. optime a Domini sacerdotibus.

³ Cod. Arel. perperam *Quod altis*; sed Cont. Const. ad sensum apte *Quod ita*.

⁴ Al. ad sens. inepte *praecipiant*. B. enim Petrus per suos vicarios praecipit quae, eisdem transeuntibus, dissolvi non debent.

⁵ «Cod. reg. canonum. Sed est vox interpolata partim recenti manu». Maur. ibid.

⁶ Hic al. add. «*Dominicum Pascha VIII, et al. IX kal. Aprilis*, quae formula Pasch. diem seq. ann. indicabat. At vel minus consideranti patet, Paulinum consulatum egisse ann. 498, ideoque si haec ep. vere data fuit iterum P. C. Paulini, non ambigendum scriptam fuisse ann. 500, non quidem 499, ut clariss. Baron. falso arbitratur.

EPISTOLA V¹.

sanctae memoriae Anastasio episcopo praeter Ecclesiae consuetudinem, et antiqua praedecessorum nostrorum statuta factam esse dixerimus, et non esse tolerandam, attamen si ea quae fecit, rationabiliter fecisse fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil esse ab eo contra canones attentatum, quia quod sit praeter regulam, modo sit ex iusta causa, non infringit regulam, quam sola pervicacia et antiquitatis contemptus laedit. Nam quamvis a Patribus statuta diligenti observatione, et observanti diligentia sint custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur, quod et ipsa lex cavisset, si praevidisset. Et saepe crudele esset insistere legi, cum observantia eius praedudicabilis Ecclesiae videtur; quoniam leges ea intentione latae sunt, ut proficiant, non ut noceant. Quamobrem pergat dilectio tua rationes, quae praedecessorem nostrum ad tractandam praedictam confusionem impulerunt, ad nos dirigere, ut et sciamus quid fuerit statuendum, et in Domino laetemur, beatae memoriae Anastasium nihil fecisse retractandum. Deus te incolumem servet, frater dilectissime.

Data III idus Octobris, Avieno et Pompeio consulibus.

Dat. die 13 Octobris, ann. 501.

¹ Nec veter. inscriptiones, nec publica Rom. synodd. acta, nec ipsa, quod magis est, Theodorici regis edicta, sive Probum, sive Pompeium duorum Avienorum collegas nominant: «unde fit, ait clariss. De Rossi *Inscript. Christ.* vol. I pag. 413 col. 2 sub med., ut valde mirum mihi videatur, Symmachi Pontificis ep. dat. III id. Octobr. hac consignatam formula esse *Avieno, et Pompeio cons.*, et de Pompei nomine per aliquem can. collectorem adiecto, atque interpolato valde suspicer.». Quam autem ep. textus hanc superiori praecessisse innuat, perpendat vir sane egregius, numerisque omnib. absolutus, utrum quid certius de hac nota chron. sit asserendum.

Anastasium Patrum statuta iure fuisse praetergressum ab Avito demonstrandum.

Ea enim non infringit qui ex iusta causa agit

Siquidem leges latae ad bonum, non vero ad malum.

Avitum urget, ut rationes suas exponat.

Afrorum Antistitum constantia laudata, eos in adversis solatur, ac martyrum reliquias mittens in proposito confirmat.

Dilectissimis fratribus Episcopis Afris Symmachus.

Lucrum forsitan putaret inimicus, si inter pericula, quae christianis indixit, credentium animos subegisset, et, per diversa Domini grege disperso, non superesset vel inter paucos, a quibus possit fide perseverante calcari. Regnat adhuc ille in numero vestro, qui sibi non tam in multitudine, quam in devotione complacuit. Scriptum est enim datam Satae potestatem, ut servos Christi cribaret, ut quod de tritico inveniri posset, horreis iungeretur; quod de paleis, ad ignium alimenta transiret. Ad vos specialiter dictum est: *Nolite timere pusillus grex; complacuit Patri vestro dare vobis regnum*. Venit inter vos gladius perfidorum, qui marcida Ecclesiae membra resecaret, et ad coelestem gloriam sana perduceret. Quos habeat Christus milites, certamen ostendit; qui triumphum mereatur, per bella cognoscitur. Nolite metuere, quod pontificalis a vobis apicis infulas abstulerunt. Vobiscum est sacerdos ille vel hostia, qui non tam

Episcoporum constantia.

Hostium praesentia non timenda.

² Ex Mansi *Concil. Collect.*, tom. VIII, col. 217. Nemo autem dubitat, hanc epistolam ab Ennodio fuisse scriptam Symmachi nomine, quippe quae est 14 lib. II epp. h. auctoris.

³ Hi sunt exules Africae episcopi ducenti viginti, quos Trasamundus Vandalorum rex ob catholicam fidem strenue, et constanter adsertam in Sardiniam relegarat. Vid. Migne op. c. tom. LXIII, col. 45.

⁴ Lege potius non superessent.

⁵ Luc. XXII, 31, ubi apud Vulg. legitur: *Simon, Simon, ecce Satanas expelvit vos, ut cribraret sicut triticum*.

⁶ Luc. XII, 32, ubi Vulg. ait: *quia complacuit*.

⁷ Sirmond. forte minus apte ad context. *Quot*.

honoribus consuevit gaudere, quam mentibus¹. Maiora sunt confessionis praemia, quam nominatae munera dignitatis. Ad illa plerumque etiam minoris meriti personas favor humanus adducit; ista nisi gratia superna non trihuit. Ipse enim in vobis et pugnavit et vicit, quem fides meretur et inter hominum tormenta sociari.

Christus enim in vobis pugnavit et vincit.

Prolixis non est opus ad fervorem in vobis coelestem animare colloquiis. Habet incrementa sua divinae virtutis incendium. Non est opus, eos in trophaeo iam positos attolli laudibus, qui sine monitore vicerunt; gravant² conscientiam christiani quidquid asserunt blandimenta praeconii. Res quidem virtutis est quam fecistis, sed summi praemii restitutione superanda. Quod tamen, directis ad filium nostrum N. Ennodium³ diaconum litteris, sperastis, beatorum Nazarii et Romani benedictionem poscentes, fidelibus non negamus. Accipite veneranda patrocina invictorum militum, quia et

Episcopus in honore propositi confirmat.

Eisque Nazarii, et Romani reliquias mittit.

1 Forte legend. contemptibus.
2 Sirmond. gratat, et mox affert. Forte mel.
3 Ennodii nomen deest in ms., et in cit. textu Enn., ubi non N, sed H legitur, quae littera, plane consonat nomini Hormisdæ tunc temporis in Ecclesia diaconi. Porro qui de Ennodio eam interpretantur, ut caetera omitam, a mopogrammo discedunt, nobisque convenit et Sirmondus l. c.
4 Sirmond. expungit iam.
5 Mans. et Labb. ad marg. consummate. Dabit. Cit. vero text. ita hunc locum expedit: Accipite veneranda patrocina invictorum militum: et quia vestram iam fidem in praeliis imperator agnovit. feliciter confessionis munera consummate. Dabit Deus, cum ipsi placuerit. reducem Ecclesiis quietem: ut moerorem.
6 Al. indixit, sed recte minus, ut videtur.
7 Iuxta Jaffè op. c., pag. 63. dat. c. ann. 508.
8 Ex Caraf. Epp. Rom. Pontif. pag. 426. Paragraphos vero nimis inconcinne dispositos nequa ratione dividere existimavimus.
9 Baron. sic legit: Symmachi Episcopi Ho-

iam⁴ vestram piam fidem in praeliis imperator agnovit. Feliciter confessionis munera consummare⁵ dabit Deus, cum ipsi placuerit reducere Ecclesiis quietem; ut et moerorem, quem induxit⁶ adversitas, pacis dulcedine consoletur⁷.

Spem futurae quietis praetendens, illos consoletur.

EPISTOLA VI^a.

APOLOGETICA ADVERSUS ANASTASII IMPERATORIS LIBELLUM FAMOSUM⁸.

Calumnias refellens ab Anastasio sibi obiectas, earum causam aperit, ipsumque a catholica veritate abhorrentem cuiusvis haeresis patronum ostendit.

Ad augustae maiestatis⁹ Gratiani imperatoris epistolam octo libris beatus respondit Ambrosius¹⁰; quia pro fide catholica et illum non piguit prolixius

Pontificis est imperatorem libere alloqui: huius patienter eum audire.

mani apologetica adversus Anastasium imperatorem. In cod. autem Grimani. hic titulus epistolae praefigitur: Epistola beatae memoriae Symmachi Papae Romanae Ecclesiae ad Anastasium imperatorem Eutichianae haeresis defensorem. Quod vero Symmachus post mortem beatae memoriae nuncupetur, evincit, crimina quibus hunc pontificem insimulare nisi sunt eius adversarii, nequaquam obstitisse, quominus vir sanctus et haberetur, et appellaretur. Agobardus quoque in Tractatu De Dogmate Felicitis, et Cyprianus in Vita S. Caesarii, lib. 1, n. 22 Symmachum appellant beatum. Bolland. vero, t. iv. ad diem Iulii 19, pag. 642 de Symmacho ita loquitur: « Mihi quidem mirum plane visum est, Tillemontium in Commentariis suis Ecclesiasticis tom. xvi materiam sibi studiose sumpsisse, ut ita optimi Pontificis gesta potius vellicaret, quam laudaret ».

10 Cont. Const. cum cod. Grim. memoriae. Ad rem forte melius.
11 Notantur Ambrosii libri quinque De Fide, et tres De Spiritu S., quos S. Doctor Gratiani rogatu, vel hortatu elucubravit. Et quidem in

praedicare, et hic non fastidivit gratanter accipere. Haec dixerim, ut si modum libelli promendo collegerim¹, non existimer quae non oportuit locutus. Si mihi, imperator, apud externos reges, eosque totius divinitatis ignaros pro fide catholica dicendum foret, quidquid eius veritati rationique congrueret, etiam praetenta morte, perorarem. Vae mihi erit si non evangelizavero², meliusque est³ iacturam vitae praesentis incidere, quam sempiterna damnatione puniri. Verum tu si Romanus imperator es, etiam gentium barbararum legationes debes clementer admittere. Si christianus princeps es, qualiscumque praesulis apostolici debes vocem patienter audire.

Anastasio contumeliae non dissimulandae.

Contumelias tuas, imperator, quas sub divino iudicio ipse perpendis, utrumne in me religiosa mente profuderis, fateor vel mei causa, vel tui dissimulare me non posse. Mei causa, promissionem Domini recolendo, dicentis: Cum vos persecuti fuerint et dixerint omne malum adversum vos, propter iustitiam gaudete⁴: tui autem, quia nollem sic meam gloriam provenire, ut te possit non mediocriter onerare.

prologo lib. v De Fide n. 7 libros De Sp. S. pollicetur hisce verbis: « Quinto igitur libro de Patris, et Filii, et Sp. S. inseparabili divinitate digerimus, sequestrata interim pleniore disputatione de Sp. Sancto » quam scilicet postmodum tribus libris absolvit.

1 Recte cod. Grim. ne si in modum libelli promenda (ex imperatoris scripto, collegerim, existimer quae non oportuit locutus: quia nimirum libello potius, quam epistolari brevitate respondisse videretur.
2 Forte legend. meliusque est in iacturam.
3 I Cor. ix, 16, ubi apud Vulgat. legitur: Vae enim mihi est, si non evangelizavero.
4 Math. v, v. 19, 42, ubi iuxta Vulg. habetur: Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me: gaudete et exultate. Hic autem nobis visum est locutionis

Et ego quidem dominicis et apostolicis eruditionibus institutus⁵ benedictionem studeo tuis, imperator, referre maledictis, contumeliis honorificentiam reddere, et odiis redhibere charitatem. Sed vide, quaeso, ne ab eo qui ait: Mihi vindicta, et ego retribuam⁶, quantum a me remittitur, tantum a te cumulatus exigatur. Quid enim Christus dicat de his, qui vel nimirum⁷ in eum⁸ credentem scandalizaverint, Evangelium referat⁹, non mea voce promatur. Sed fortasse dicis¹⁰, imperator, potius te esse minimum, qui credas in Christo, et de te hoc rectius accipi, et me esse scandalizantem tuam fidem. Christus itaque Deus veraciter totus, et totus homo est sic conceptus, sic editus¹¹, sic conversatus in saeculo, sic passus, sic apud inferos, sic resuscitatus, sic cum discipulis apparens, sic elevatus in coelum, sic exinde dictus esse venturus, sic hodieque in coeli regione persistit, dicente apostolo: In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter¹², et certe de eo dicit, quod nunc est ipse. Ergo ille est minimus¹³, qui sic credit in Christum¹⁴. Sed huiusmodi in Christum

Quid ex his Anastasio permittendum

quamvis credendum in Christum

gratia potius duo, quam unum punctum ab aliis interiectum apponere.

5 Innuat Luc. vi. v. 28 et seqq. et Rom. vii, 14 et seqq.
6 Rom. xii, v. 19, ubi Vulg. expungit et.
7 Baron., et Cont. Const. aptius ad orat. et Evangel. textum vel minimum.
8 Baron. in Christianum.
9 Scilicet Matth. xviii, 6; Marc. ix, 41.
10 Cont. Const. dices.
11 Apud Labb. sic editus deest.
12 Coloss. ii, 9, ubi apud Vulg. vocat in quo substituitur in ipso.
13 « Forte legend. Ille ergo est ille minimus... » Cont. Const.
14 Cod. Grimani., et Agobard. cum Cont. Const. forte rectius in Christum, qui in huiusmodi Christum credit, non in Semichristum

credit, qui in integrum Christum credit, non in semichristum, et ideo non Christum, quia Christus non nisi integer, integer autem non nisi huiusmodi. De tali ergo in se credente dicit: ipse¹ etenim minimus eius, et parvus est, pro quo scandalizato quid promiserit², ipsius, ut dictum est, melius verbis ostenditur. Fortasse dicas, imperator: sed ego quoque talem Christum credo, et ideo inter eius minimos iure connumeror. Hoc gravius, si et talem credis, et talem non credentibus communione misceris: *Non solum*³, inquit apostolus, *qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus*⁴. An communicare non est consentire cum talibus? Proinde aut doce alios⁵ non esse, aut longe gravius, ut dictum est, contra notam sibi erit tendere veritatem. Contumelias⁶ igitur, imperator, quas in meam proferendas putas esse personam, utinam quam mihi gloriosae sunt, ita te gravare non possent! Domino meo dictum est a

quibusdam: *Daemonium habes, Vorator; de fornicatione natus*⁷; et putas quia ego debeam mihi dolere? *Quam talia proferenti cautum est et divinis legibus et humanis? In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum*⁸. Quid quum et humano et cum humano⁹, te examinante¹⁰, iudicio falsa fuerint approbata? Quid facies¹¹, imperator, in divino iudicio¹²? An quia imperator es, nullum Dei putas esse iudicium? Taceo quod imperatorem accusatorem esse non conveniat¹³. Postremo iisdem divinis humanisque legibus nemo possit esse accusator et iudex. Num quidnam¹⁴ sub alieno iudicio dicturus es causam vel accusator adstabis?

Dicis esse me Manichaeum. Numquid ego Eutychianus sum, vel Eutychianos defendo, quorum furor maxime Manichaeorum suffragatur errori¹⁵? Roma mihi testis est, et serinia testimonium perhibent, utrum a fide catholica, quam

10 Cod. Grim. recte *examinata*. Innuitur autem hic, ab Anastasio obiecta Symmacho fuisse crimina, de quibus eum adversarii apud Theodoricum accusantes dein convictum divulgaverunt. Verum, Synodus Theodorici iussu congregata hoc falsum esse, ipso rege declarante, pronuntiavit. Quocirca et Avitus Viennensis ep. 31 scribit, eandem synodum, *prout breviter* potuit, testificari, nihil vel sibi, vel gloriosissimo viro regi de his, quae Papae dicebantur obiecta, patuisse.

11 Al. *perperam ad sens. facis*.
12 Hunc locum, qui praesertim minus apta interpunctione corruptus videtur, ita restituerem: *« Domino meo dictum est....., et putas quia ego debeam mihi dolere, quum talia proferenti cautum est divinis legibus et humanis: in ore duorum... stabit omne verbum? Quid quum et humano et cum humano examinata iudicio falsa fuerint approbata, quid facies, imperator, in divino iudicio? »*

13 Forte legend. *non conveniat: postremo quod.*

14 Forte legend. *quandonam.*

15 Quatenus scilicet Eutychiani carnis a Verbo susceptae veritatem negare audebant.

In ipsum autem non credit qui sese cum haereticis iunxit.

Anastasio iniuriae divino, et humano iudicio reprobandae.

Manichaei notam a se relict.

in Sede beati apostoli Petri veniens ex paganitate suscepi, aliqua ex parte devia verim. Procedat aliquis, et qualibet ratione convincat; alioqui¹ convicia sunt ista, non criminum probamenta². Nescio utrum quibus obicitur falsum, an falsis obiectoibus inimica³ dicentibus, me non ordine consecratum: inter imbres lapidum totus⁴ evasi; iudicavit Deus⁵. An quia imperator es⁶, divinum putas contemnendum esse iudicium? Sed fortasse dices, etiam indignantem Deum noxia quaeque plerumque permittere. Scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*⁷. Ostende ergo quid existimes arguendum, ut iratum maxime Deum, quae non convenerant, permisisse demonstres. An quia Eutychianis nullatenus acquiesco? Me quidem ista non sauciant, sed te palam aperteque demonstrant⁸, meum cogitasse honorem repellere, quem interventu suo beatus Petrus imposuit. An quia imperator es, contra Petri nite-

Sese legitime consecratum ostendit.

Eius in Eutychianos constantia Anastasio calumnias ostendit.

1 Cont. Const. *alioquin*.

2 Al. inepte ad orat. *criminum comprobata*. Melius Cont. Const. *non crimina*. Symmachus autem sic fuit expertus Manichaeismi per calumniam illi imputati, ut Manichaeorum codices et simulacra ante fores Basilicae Constantinianae eius iussu fuerint concremata, ipsique Manichaei in exilium pulsati. Vid. Sommier apud Anastas. Bibliothec., tom. III, pag. 218.

3 Cont. Const. *Nescio utrum quibus obicitur falsum, an falsis obiectoibus inimica. Dicitis, me non ordinem*. Forte rectius.

4 Sensus requirit *tutus*, ut in mss. legitur.

5 Baron., et Pagius hic innui putant quod ann. 501 ad synodum procedenti Symmacho accidisse testatur Ennod. in libello apolog. apud Migne, tom. LXIII, col. 192 sub fin.: sed eorum opinio admitti prorsus nequit. Inde enim planum est et imperatorem obicere Symmacho consecrationem praeter ordinem, ac receptas leges factam, et a Symmacho rem enarrari, quae consecrationis suae tempore contigit, et qua Deus consecrationem eius probatam esse declaravit. Revera Symmachus progrediens ann. 501 ad synodum, quae in basilicam Sessorianam convenerat, non

ris potestatem? Et qui Petrum Alexandrinum recipis, beatum Petrum apostolum in suo qualicumque vicario calcare contendis? An bene factus essem⁹, si Eutychianis faverem, si Acacii nomini communicarem¹⁰? Latere non potest, cur ista praetendas. Conferamus autem honorem imperatoris cum honore pontificis; inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu, imperator, a Pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, poenitentiam rogas; postremo in humana administras, ille tibi divina dispensat. Itaque ut non dicam superior, certe aequalis honor est. Nec te putes mundi pompa praecellere: *Quia quod infirmum est Dei, fortius est hominibus*¹¹. Itaque videris, quid te deceat. Tamen cum in accusationem proruperis, tam in¹² divinis legibus, quam humanis pari mecum sorte consistis¹³; in qua cariturus honore summo

inter imbres lapidum tutus evasit, sed, ut Ennodius cit. loc. inquit, *iaculis, ac telis, et armorum ultimum assumptione* repulsus, eo, unde processerat, regredi coactus est. Si quis vero populi furorem miretur, quo Symmachus lapidum imbri confici voluit, tum reos lapidandi morem nedum antiquatum esse recolat. Quippe non longe post Theodorici iussu perfidus Symmachus accusator fuit lapidatus. E Cont. Const. op. cit. pag. 57. Vid. et Bercast. *Hist. Eccl.* pag. 77. et seq. edit. Ven.

6 Cont. Const. *rectius et divinum*.

7 Matth. vii, 16, ubi Vulg. inquit: *A fructibus*.

8 Cont. Const. cum mss. *demonstrant. Meum cogitasti honorem repellere*.

9 Supple *Episcopus*.

10 Vid. Gelas. ep. vii, pag. 285 h. vol. col. 1 sub fin.

11 1 Cor. v. 25.

12 Baron. et Cont. Const. expung. *in*.

13 Lege scilicet talionis, quae in S. Scripturis, et iuribus etiam humanis statuitur. Porro *quum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicii*, inquit Honorius cod. Theod. lib. ix, tit. 1, l. 19. Ex Cont. Const.

Inter Pontificis et imperatoris dignitatem discrimen.

Utrique tamen in iudicio pariter impendit.

si fuero, quia id mavis, te accusante convictus, amissurus pari ratione, si non conviceris, dignitatem. Sit istud in mundo iudicium, spectante Deo¹ et angelis eius, spectaculum omni saeculo simus, quo aut sacerdos bonae vitae, aut imperator religiosae modestiae consequatur exemplum. Quia his praecipue duobus officiis regitur humanum genus, ut non debeat² aliquid eorum existere, quo valeat offendi divinitas, maxime cum uterque honor videatur esse perpetuus, atque ita humano generi ex alterutro consulatur. Precor, imperator, pace tua dixerim, memento te hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate; quia etiamsi haec sub humano praevenire iudicio, sub divino necesse est ut discutiantur examine. Fortassis dicturus es, scriptum esse: *Omni potestati nos subditos esse debere*³. Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas non⁴ erigunt voluntates. Ceterum si *omnis potestas a Deo est*, magis ergo quae rebus est praestituta divinis. Defer Deo in nobis, et nos deferemus⁵ Deo in te. Ceterum si tu Deo non deferas⁶, non potes eius uti privilegio, cuius iura contemnis.

Dicis, quod mecum, conspirante senatu⁷, excommunicaverim te. Ista quidem ego, sed rationabiliter factum a decessoribus meis sine dubio subsequor⁸.

1 Perperam nonnull. codd. *expectante*.

2 Perperam codd. *et non*.

3 Rom. xiii, 1, ubi Vulg. legit: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo*.

4 Particula *negans* in aliis praetermissa ex Baron. et mss. optime restituitur.

5 Cont. Const. forte minus recte *deferimus*.

6 Baron. non *defers*.

7 Baron. interiecit *et Collegio clericorum Romae*. Cont. autem Const. ita corrigit, forte non satis bene: *Dicis, quod mecum conspirans senatus excommunicaverit te. Istud quidem ego non feci, sed rationabiliter*.

Dicis, quod male te Romanus tractet senatus. Si nos te male tractamus, suadentes ut discedas ab haereticis; tu nos bene tractas, quos vis sociare praecipitanter haereticis? Quid ad me, inquires, quod egit Acacius? Recede ergo, et nihil ad te. Nam si non recedis ab eo, pertinet et⁹ ad te. Relinquamus uterque¹⁰ mortuum. Et nos hoc petimus, ut nihil ad te pertineat quod egit Acacius. Tu nos facis obiiicere tibi¹¹, qui vis ad te pertinere, quod egit Acacius. Nos vitamus, quod egit Acacius; vita et tu, et ad utroque non pertinet, quod egit Acacius, ut possis sine iis, quae egit Acacius, cum ea, quae ad nos pertinet causa, coniungi, ut possis sine Acacio nostrae communioni sociari. Nos non te excommunicavimus, imperator, sed Acacium; tu recede¹² ab Acacio, et ab illius excommunicatione recedis. Tu te noli miscere¹³ excommunicationi eius, et non es excommunicatus a nobis. Si te misces, non a nobis, sed a teipso excommunicatus es. Ita fit, ut in utroque, sive discedas, non sis excommunicatus a nobis, sive non discedas, non sis excommunicatus a nobis¹⁴. Catholici principes quidem semper apostolicos praesules institutos suis litteris praevenerunt, et illam confessionem fidemque¹⁴ praecipuam tamquam boni filii quaesierunt debitae pietatis affectu.

8 Ex hoc loco inferendum est, a Symmacho minime lata sententia Anastasium fuisse excommunicatum, siquidem id decessorum illius nullus praestiterat. E Cont. Const.

9 Cont. Const. forte minus bene expungit *et*.

10 Cont. Const. *utrique*.

11 Contin. Const. rectius *Tu nos facis obiiicere tibi Acacium, qui*.

12 Cont. Const. *discede*.

13 Vid. Gelas. epp. xi et xii. pag. 289 col. 2. et 298 col. 1.

14 Recte ad context. Cont. Const. *sedemque*.

Anastasius ipse
suae excommuni-
cationis au-
ctor demonstra-
tur.

Symmachi
erga ipsum sol-
licitudo.

Fidei perse-
cutoribus qui fi-
nis.

Inter hos et
Anastasius re-
sensus.

cui noscitur ipsius Domini Salvatoris ore curam totius Ecclesiae delegatam¹. Quod quia per occasiones² fortasse publicas tua creditur praeteriisse tranquillitas, ne magis honorem meum, quam sollicitudinem dominici gregis appetere iudicaret, appellare non destiti meis te sponte colloquiis³. Vulgatum fuisse designas, quod tua serenitas, directa militari manu compelleret eos, qui se a contagione perfidorum multis temporibus abstinere delegerint, vi et armis in praevaricatae communionis consortia detestanda. Ubi te, rerum humanarum princeps, qualiscumque Sedis Apostolicae vicarius contestari mea voce non desino, ut te memineris hominem, quantalibet sis mundi potestate subnixus, circumspiciasque cunctos, qui ab initio dogmatis christiani catholicam fidem diverso proposito persequi, vel affligere sunt conati, quemadmodum (vastitatis insectatione, cuius placuit contritionis illatae) ipsi qui intulerint, ista, praevalendo defecerint, et orthodoxa veritas hoc praevaluerit magis, quo putaretur oppressa; quae sicut sub insectatoribus suis crevisse monstratur, sic obtrivisse cognoscitur insequentes. Miror, si non humanus sensus intendit praecipue qui se christiano vult vocabulo nuncupari, inter illos sine dubio deputandum, qui rectam confessionem communionemque christianam variis superstitionibus impugnare sunt nisi, dum hanc et ipsi quocumque modo percellere moliantur. Quid interest enim, utrum paganus, an

quod est deterius, sub nomine christiano veram sinceramque traditionem apostolicae regulae⁴ conetur infringere, atque in hanc prorumpere caecitatem, ut quum in illis regionibus cunctae prorsus haereses opiniones suas habeant publice licentiam profitendi, sola catholicae communionis libertas putetur ab iis, qui se religiosos existimant, subruenda? Quae si putatur error (quod non licet⁵) cum caeteris, quibus illic facultas est agere, sinatur erroribus. Sin integritas aestimatur, sequenda potius fuerat, quam violenta persecutione vastanda. Nec eam probantur insequi potuisse, nisi prava sectantes. At ne ipsi convincerentur errare, repellere cogitarunt, quo nutabantur⁶ errantes, malentes non assectari quod iustum est, sed potius submovere, quo docerentur iniusti.

Sic⁷ recessit ab humanis mentibus Deus, ut obstinatae contra eius voluntatem⁸ non aspiciant et in isto saeculo divinum non deesse posse iudicium, et post huius vitae cursum illi sit tremendo non defuturus examini⁹, sub quo perniciosarum studia modis omnibus actionum discussa patefiant, et patefacta puniantur, nisi qui¹⁰ haec omnino non credunt quive illa se perpetrasse impune confidunt. Nos autem humani generis conscientiam contestari, qua possumus voce, nullatenus cessamus, omnipotentem Deum suis minime defuturum, et quantacumque sit humana praesumptio, quantacumque potentia, sub divino nutu huius

1 Ioann. xxi, 15 et seqq.

2 Cont. Const. recte *occupationes*.

3 Cont. Const. recte sens. *restituens vos sponte colloquiis, vulgatum fuisse designans*.

4 Cont. Const. *veram, sinceramque traditionis apostolicae regulam*,

5 Cont. Const. *cur non licite*, sed perperam.

6 Baron. *notabantur*.

7 Cont. Const. *Sic inde*.

8 Baron. *ut obstinatae contra eius ordinis voluntatem*. Cont. Const. *ut obstinatae contra eius ordinem voluntates non aspiciant*. Sed perperam, siquidem aspicere intellectus est, non voluntatis.

9 Baron. cum Cont. Const. recte ad context. *illi tremendo se non defuturos examini*.

10 Cont. Const. rectius ad sens., *ut videtur, nisi quia haec omnino non credunt quive illa*.

Per ipsum
enim haereticis
quaevis liber-
tas: Catholicis
non item.

Divini audens
terror incutitur.

Deus non non
desit.

Sacerdotali,
et regia potestate
fulcitur
humana societas.

Imperatoris
Pontifex honor
sanctus.

atrocitatis censuram sine dubitatione vindicandam. Nam talem ausum, neque hic confidimus evasurum, et in illo magno Dei iudicio recepturum, quod iis temeritatibus divina retributione debetur. Haec nos nequaquam tacuisse sufficiat, ut eum superna fuerit ultio subsecuta, et vera nos protulisse consideratio humana cognoscat, et poenam non inaniter pronuntiasset venturam, et proposuisse praemonitionis formam, qua huiusmodi praecipitiis de caetero temperetur. Certe si huiusmodi propterea relinquendos proprio definitis arbitrio, quia nec a christianis vexari deceat Christum quocumque titulo confitentes, nec viventes in iure Romano lacerari conveniat a Romanis; consequenter ostenditur, Romanos homines, et qualiscumque christianae professionis impetere, nec christianum dici posse modis omnibus, nec Romanum. Proinde aut repellendi fuerant, aut nullus penitus impetendus, et quod in uno genere iudicis amovendum, in omnibus repelle, si praevalens. Si omnia sunt sinenda, nullus penitus excludendus. Alioqui dum parendo cunctis erroribus sis amicus, non nisi solum tibi probatur displicuisse quod verum est. Omnes catholici principes, sive cum imperii gubernacula susceperunt, sive cum Apostolica Sedi novos agnoverunt praesules institutos, ad eam sua protinus scripta miserunt, ut se docerent eius esse con-

sortes. Itaque qui hoc non fecerunt, ab eadem se ipsos profitentur alienos, quod chartis quoque tuis apud te etiam possumus adstruere, nisi te aemulum, et reum, et inimicum vitaremus, et iudicem. Non mirum si catholicos persequuntur Manichaeorum patroni, cum falsitas non possit non persequi veritatem. Non mirum si in orthodoxos saeviant, quibus potest cum cunctis haeresibus convenire, et universis erroribus amici non possint, nisi solis esse non errantibus inimici. Si error est, convincendus est; verum si error non est, tibi verum deesse cognosce, qui persequeris quo profiteris errare. Sed pravitate complex non potest nisi eum persequi, qui est pravitate inimicus.

Quam Anastasius Manichaeorum patronus persequitur.

EPISTOLA VII¹².

Constantinopolitanae et Antiochenae Ecclesiae praeterita mala commemorans, Patrum statuta toto pectore custodienda indicit, suadetque, ut damnatorum communione repulsa, quaevis gravia pro Christi fide tolerantur.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis, presbyteris, diaconis, archimandritis, et

1 Labbé cum Mansi praeposuisse.
2 Cont. Const. qualescumque. Ad context. forte aptius.
3 Cont. Const. aut tibi repellendi omnes.
4 Al. rectius ad context. parcendo.
5 Cont. Const. chartis quoque vestris apud vos etiam possemus adstruere, ubi verbum possemus melius sequentibus respondet.
6 Cont. Const. nisi vos aemulos, et nos inimicos vitaremus, et iudices.
7 Cont. Const. persequantur.

8 Forte legend.: Non mirum si in orthodoxos saeviant, qui possunt cum cunctis haeresibus convenire, quum universis erroribus amici non possint, nisi solis esse non errantibus inimici.
9 Contin. Const. convincendus ero. Sane rectius ad contextum.
10 Mansi forte melius quo convinceris errore.
11 Cont. Const. immunis. Data vero iuxta Jaffé ann. 490-512; iuxta Baron. ann. 503.
12 Ex Labb. Concil. Collect. tom. v, col. 431.

cuncto ordini vel plebi per Illiricum, Dardaniam et utramque Thraciam consistentibus,

Symmachus Episcopus.

Epistolae quae causa.

Quod fieri plane cupimus, si quae scribimus, impleantur. Nullus stupeat servatum hactenus nos nunc solvisse silentium, cum prudentissimi Salomonis ista vox personet: *Tempus loquendi et tempus tacendi*. Quia taciturnitatem praesens tempus expugnat; nam inter caetera quae accidunt, nunc silere, nec fidei stimulis excitari, magni constat esse fastidii. Quippe ubi religionis reverentia, et summa conculitur, aptum iuxta divinam Scripturam dicere, eos qui sunt mites, debere esse pugnaces. Siquidem et spiritualis quaedam Deo accepta congressio inde et laudabiliter universa tolerat, ne quisquam a divina charitate separetur; et vos quidem docere quod doceatis, grave onus pudoris, sed necessarium et utile tales admonere; nec enim congruum illis religiosae afferre dogmata disciplinae, a quibus institutionis ipsius expectatur plena perfectio.

CP. Eccl. ab haereticis vexatam commemorat.

Sed breviter clara perstringemus. Cui incognitum, Constantinopolitana Ecclesia qua Nestorii contagione laboravit?

1 Al. cum cod. Vat. 3787 *Daciam*.

2 Cod. Vat. 5617 *perperam ut*.

3 Cod. Vat. 3787 *plene*. Caraf. vero primam huius ep. periodum omittens a verbis exorditur *Nullus stupeat*.

4 Eccl. III, 7.

5 Codd. cum Carafa *inter ea*. Forte aptius ad context.

6 Innuit Luc. XII, 56, ubi Vulg. inquit: *Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium*.

7 Cont. Const. recte sane *Siquidem est spiritualis quaedam Deo accepta congressio, unde et laudabiliter universa tolerantur*.

storii, inquam, qui quasi putre corporis membrum a societate catholicae communionis excisus est. Ubi terrarum non praedicatur congregatio Chalcedonensis sancti concilii, quae Eutychetem et Dioscorum, duo nomina famosa et magnae perfidiae, unius sententiae integritate damnavit, iniquitatis complices uno spiritu divinis dogmatibus adversa sectantes? Quis Petrum et Timotheum praefatorum vernulas ignoravit, propugnatores intentionis addictae, auctores ac magistros suos scaevo errore vincentes?

Illum Timotheum loquimur parricidam, qui, sanctae recordationis Proterio superstite, non solum Ecclesiam non religiosi auctoribus occupavit, verum etiam effusionem pii sanguinis ad crimen pervasionis adiecit. Ipsius nempe damnationem universalis est Ecclesiae vox locuta, dum cum nomine quoque christiani honoris exueret. Eius Petrum sequacem notum fecerunt orthodoxorum plurimae passionis, in quibus ille virtutem animi sui exultavit ostendere. Novit hunc Ephesus cum tota societate Dioscori, ubi cum praedicto auctore peccati finem sancti Flaviani operatus innovit. Tacenda sunt Antiochiae mala, ubi

8 Al. *necessarium de utilitatibus*; sed perperam.

9 Al. *offerre*.

10 Baron. et Cont. Const. *laboraverit?*

11 Al. aptius, ut videtur, ad contextum excisus est?

12 Al. *et uno*.

13 Cont. Const. *Et quis*.

14 Cit. cod. 3787 *luctantes*.

15 Caraf. cum cit. cod. *et auctores*.

16 Al. *saevo*. Cit. cod. *perperam crebro*.

17 Contin. Const. melius *Cuius*.

18 *lege eum*.

19 Caraf. *perperam ad orat. context. hinc*.

20 Caraf. cum cit. cod. *inepte ad context. proprii auctore peccati*.

Itaque in-
nuit Aethio-
uae mala.

per alterius Petri nefanda ludibria reve-
rendum ¹ sacerdotii nomen irrisum est.
Quis Apamiæ ², vel Tyri gemitus, tragicis
criminibus comparandos, vel si solis va-
cet, digna possit lamentatione deslere?
Quid Acacium ³? Qui quasi boni sui fascio
gravatus ⁴ quae, Basilisco impe-
rante, praemisera, novo exemplo pene
deprehensus est adversus se ipsum dicens
sententiam, illos, mutata voluntate, de-
fendens, quos prius gloriosum putavit
addicere ⁵, et laborans sociare fidelibus,
quos dudum haereticos manifestae prae-
varicationis ostenderat; propter quod ⁶
maxime fugiendus, et designato superius
damnatorum agmini coaequandus, illa,
propter quae fidelis prohatus est, dissol-
vens, permixtus his, per quos laesio Ec-
clesiae generalis evenit.

Quae ne in-
stantur, Pa-
trum statuta e-
runt servanda.

Adversus hos si Patrum dogmata ratio
suadet esse servanda, cogitate, si possunt
ea maiori transgressione calcari, quam
nunc per eos, qui in partibus vestris Euty-
chetis dogmata rediviva resuscitant.
Si vero tamquam infirme constituta sen-
tentia ⁷ sine piaculo ⁸ negliguntur, citra
ullum robur credulitatis nostrae ⁹ summa
subsistit, semper succedentibus novis, vete-
ra constituta solventibus. Quando enim
paternarum regularum despiciuntur in-
venta, nec eorum, quae bene instituta
sunt, firmitas vindicatur, huiusmodi im-
pietate ¹⁰ necesse est fidei supervenire.

¹ Caraf. cum cit. cod. ad rem perperam per-
ferendum sacerdotum nomen.

² Cont. Const. et Baron. Apameae.

³ Ad orat. context. forte legend. Quis Aca-
cium?

⁴ Pessime quidem ad orat. context. Caraf.
cum cit. cod. fascio quodam gravatus, et mox
mutua voluntate. Recte vero ad sens. Cont. Const.
qui quasi bonis suis gravatus, quae, Basilisco
imperante, praemisera.

⁵ Al. recte ad sens. abdicere.

⁶ Cont. Const. ininus recte, ut videtur, propter

Nam ubi facilis dissolutio est rationabilis
constituti, ibi omnis sanctitatis forma
corrumpitur. Christus impetitur, et quis
hoc fidelium patienter accipiat? Instituta
Patrum reverenda calcantur, et quis non
vitae mortem iusta electione praeponat?
Ubi catholicae fidei adoranda reverentia?
Ubi multo cruore Sanctorum dogmata
constituta? Ubi doctorum veterum fidelis
auctoritas? Ubi illa religiosarum men-
tium stupenda patientia, propriis bonis
contenta nudari, ne de spe aeternae haereditatis
excideret, quasvis ambiens pas-
siones, ne incorruptibilis illius boni iudi-
cetur indigna? Nam nulla ¹¹ maiora
documenta sunt fidei, quam ubi tempo-
ris ratio suadet vitam subdere passioni;
et ideo qui pro ea periculum persecu-
tionis subire meruerit, dignum se coele-
stis ostendit esse militiae. Christus nos
pio sanguinis pretio comparavit, gratiae
libertate concessa, nihil inventibus
humanis operibus, quod dignum tanta
mercede tribuerent. Atque ideo ubi reli-
gionis iniuria est, amorem fidei omnem
transcendere oportet affectum.

Unusquisque ergo exilia, et peregrina-
tiones tamquam domum patriarumque
respiciat; ne desideriis retentus humanis
Christi societate privetur. Ecce tempus,
quo repetit fides milites suos, et inclamat
ad defensionem sui fervorem gratiae con-
secutos, fidem ipsam dicere iudicemus.

quos. Caraf. inepte, ut videtur, ad context.
propter quos maxime fugiendos, et... coae-
quandos. Cit. cod. et designatorum superio-
rum damnato agmini coaequandus.

⁷ Caraf. constitutae sententiae. Forte melius.

⁸ Caraf. cum cit. cod. perperam ad sens. sine
periculo.

⁹ Caraf. cum cit. cod. perperam vestrae.

¹⁰ Cont. Const. recte ad orat. impietatem.

¹¹ Caraf. cum cit. cod. perperam ad context.

lam nulla.

Ibi enim san-
ctitatis forma
corrumpitur, u-
bi facile vel
legum dissolu-
tio.

Ecce tempus optabile, ecce fructum; con-
gregatio desiderata fidelium parvis pas-
sionibus munera magna compenset.

Huius confessio
intrepide profe-
renda.

Pluribus charitatem vestram pro di-
spensatione nobis credita cuperemus hor-
tari; sed quid opus est vocis ¹ stimulis,
ubi ad tolerandas pro Christo magnani-
miter passiones apostolicis et Patrum
docemur exemplis, qui per damna hu-
manarum rerum coelestium nobis osten-
derunt argumenta ² virtutum? Ergo pro-
nunciemus intrepidi claras Ecclesiae cum
magna fiducia disciplinas. Longe sit a
nobis Prophetarum sermo dicentis: *Et sa-
cerdotes vera celaverunt* ³. Quem enim
latet, discipulorum scientiam a doctoribus
exigendam? Et quod non pronunciatum
laedit sequaces, hoc constat periculosum
esse tacentibus. Necesse est enim apud
eos laborare veritatem, apud quos non
manifestatum latet sub veritatis colore
mendacium, magnum robur ad impu-
gnantium fidem, quamdiu adversus eos
prolatae sententiae non viriliter asserun-
tur. Sed de vobis dicere opto meliora;
et ea quae per improbos confusa sunt,
per vos correctionis ⁴ remedium conse-
quantur. Non est tam durum decipi quem-
quam, quam deceptum in errore per-
sistere. Malum hoc, et fialis omnibus
gravius, cum a corpore suo membra dis-
sentiunt. Nam etsi non sigillatim occu-

¹ Caraf. nostrae vocis.

² Al. augmenta.

³ Thren. II, v. 14, ubi apud Vulg. legitur: *Pro-
phetarum tui viderunt tibi falsa, et stulta, nec
aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad poeni-
tentiam provocarent.*

⁴ Caraf. correptionis.

⁵ I Corinth. XII, 26, ubi Vulg. inquit: *Et si
quid patitur unum membrum, compatiuntur
omnia membra: sive gloriatur unum mem-
brum, congaudent omnia membra.*

⁶ Caraf. forte melius ad context. dictorum.

App. Bull. Rom. Vol. I. 46

pet omnia lineamenta debilitas, necesse
est tamen iuxta apostolicam vocem, to-
tum corpus ex parte praegravari ⁵. Unde
addictorum ⁶ fugienda communio iuxta
beatum apostolum: *Pronunciationem fi-
dei nullus erubescat; virtus est enim omni
credenti* ⁷. Declinemus sacrilegum Euty-
chetis errorem cum manichaea militia
congruentem; communionem quoque eor-
um, qui sunt a talibus educati, pari in-
tentione vitemus, qui nunc quasi morbum
et contagium Ecclesiis partium vestra-
rum tentant irreperere. Nemo se separet
cum praedictis, et ferre tempestatem dis-
simulet, donec portum verae fidei ab
eorum communione separatus introeat.
Quae quidem amans moneo, non odio
persequens ⁸ accuso. Nam qui culpanda
vituperat, nec utilia subministrat, expro-
bantis habet potius studium, quam aman-
tis affectum; et qui cohortatur ad profu-
tura, vehementius boni propositi designat
imaginem, ut ferventius utilia expetan-
tur ⁹, invitans.

Propter quod, fratres, illius bonae ¹⁰
Ecclesiae desiderantes unitatem, et bea-
tum decorem sanctae concordiae prae-
sumentes dicamus cum S. David: *Quam
bonum et quam iucundum habitare fra-
tres in unum* ¹¹; et ut de vobis Apostolus
Paulus dixerit ¹²: *vos autem omnes fra-
tres in Christo uno estis* ¹³. Donec enim

⁷ Rom. I, 16, ubi Vulg. inquit: *Non enim
erubescit Evangelium. Virtus enim Dei est
omni credenti.*

⁸ Caraf. minus recte ad locut. context. *ad
persequentis.*

⁹ Caraf. forte minus recte *expectentur.*

¹⁰ Cont. Const. forte melius *bonam.*

¹¹ Ps. cxxxii, 1.

¹² Lege potius *dixit*. Caraf. vero mendo qui-
dem typographi. *ut et bonis.*

¹³ Galat. III, 28, ubi Vulg. legit: *Omnes enim
vos unum estis in Christo Iesu.*

Ab haereti-
corum consortio
abhorrendum.

Ab servanda
unitate.

unitas non redeat, nullus ambigat, tandem nihilominus esse ventura, quae in Constantinopolitana nuper Ecclesia contigerunt; de quibus mihi pariter ingemiscere necesse est, et tacere. Nam qui Apostolicae Sedis admonitionem neglegendam esse crediderunt, merito inciderunt in ea, quae evenire solent solatio destitutis. Si quis ergo salutem propriam cogitans servare cupit apostolica iudicia, cum a praefatorum se labe seiunxerit, nostrae communionis se noverit sine dubitatione participem. Quia si ab eorum, quos Apostolica Sedes damnavit, non se societate removerit, sciat nullo colore, nullo figmento, nullaque calliditate ecclesiasticae se custodiam posse subreperere¹; quia sicut illos, qui se a superscriptorum, hoc est, Eutychetis, Dioscori, Timothei, Petri et Acacii venenis dissociant, libenter amplectimur; ita circa istorum sectatores cura, et sollicitudo nostra, ne subreperere possint, semper invigilat. *Et alia manu.* Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Dat. octavo idus Octobris post consulatum Felicis V. C.

Dat. die 24 octobris, an. 512.

EPISTOLA VIII².

Caesarii pietate laudata, Arelatensis Ecclesiae privilegia absque ullius iniuria servanda edocet, eaque confirmat.

¹ Al. cum cit. cod. recte add. *eadem*.

² Caraf. cum cit. cod. recte ad locut. context. *subripere*.

³ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii, pag. 227.

⁴ Maur. Concil. Gall. tom. 1, pag. 861, Symmachi Pp.

⁵ Libellus de privilegiis Arelat. Ecclesiae, qui incipit « *Quantum in omnibus Ecclesiarum Pontificibus* ». Symmacho oblatus fuit ab Aegidio

Dilectissimo fratri Caesario Symmachus⁴.

Qui veneranda Patrum statuta custodit amicum se absolutae religionis ostendit, et qui providet, ut locum excessibus non relinquat, demonstrat se de bono gratiae cogitare. Rationabile est, ut sancta Arelatensis ecclesia propriis privilegiis perfruatur⁵; et quod vetustas praestitit, et Patrum auctoritas roboravit, nova non debet violare praesumptio. Sic tamen, ut caeterarum ecclesiarum privilegia temporibus acquisita non titubent; quia nec potest ex parte firmum esse, quod generalitatis tangit iniuriam. Manentibus siquidem his, quae Patrum constituta singulis ecclesiis concesserunt, decernimus, ut circa ea, quae tam in Galliae, quam in Hispaniae provinciis⁶ de causa religionis emergerint, solertia tuae fraternitatis invigilet; et si ratio poposcerit praesentiam sacerdotum, servata consuetudine, unusquisque tuae dilectionis admonitus auctoritate conveniat; et si Dei adiutorio controversia incidens amputari potuerit, ipsius hoc meritis applicemus; alioquin existentis negotii qualitas ad Sedem Apostolicam te referente perveniat; ut cunctis ordine suo peractis, unde inimicus bonitatis sibi blandiatur, locum invenire non possit. Igitur, quemadmodum supra diximus, per singulas ecclesias beneficia, quae sunt diu custodita, servantur. Et si tam ecclesiae Aquensis antistes, vel alius quilibet metropolitano pontifici iuxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit,

Abbate, et Messiano Notario, eumque leges apud Mansi l. c.

⁶ Mss. *Iam in Gallia, quam in Hispania provinciis*. Baron. *quae in Galliae provinciis*, nec de Hispania verbum facit. Quod sane et mss. et historiae non consentit: siquidem tunc temporis vicaria Episcopi Arelatensis potestas per Hispaniam extendebatur, nec omnes, ut antea, Gallias comprehendebat. Vid. Maur. l. c.

Arelatensis Ecclesiae privilegia sine caeterarum iniuria servanda.

Incidente controversia, iurisdictionis gradus servandi.

Quis episcopus Metropolitanus non obtemperet canonica poena mulctantur.

Secus nulli S. A. speranda communitio.

noverit subdendum se, quod non optamus, ecclesiasticae disciplinae. Et in hac parte magnopere te volumus esse sollicitum, ut si quis¹ de Gallicana vel Hispana regionibus² ecclesiastici ordinis atque officii ad nos venire compulsus fuerit, cum fraternitatis tuae notitia iter peregrinationis arripiat; ut nec honor eius per ignorantiam aliquam contumeliam patiatur, et, ambiguitate depulsa, a nobis animo securo in communionis gratiam possit admitti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Data III idus Iulias, Flavio senatore³, viro clarissimo consule.

Dat. die 11 Iunii, an. 514.

EPISTOLA IX⁴.

Theodoro Laureacensi pallium concedit, huiusque significationem atque usum edocens, Theodorum vehementer hortatur, ut a terrenis studiis abhorrens

¹ « Cod. reg. *si quem, et infra compulerit pro compulsus fuerit* ». Maur. ibid. Sed perperam ad contextum.

² Apud Baron. tantum legitur *de Gallicana regione*. Ad rem quidem inepte. Vid. not. 6. sup. ep.

³ « Senatoris nomine designatur Cassiodorus ». Maur. ibid.

⁴ Ex Mansi Concil. Collect. tom. viii col. 228. Cum alii et Jaffè op. c. hanc epistolam in spurias reiicit. Hansizius vero *Germ. Sacr.* tom. 1, pag. 7 August. Vindelic. 1727 eam Symmacho restituere contendit. Nobis illud dumtaxat notare iuvat, scil. pallii dignitatem Lauriacensi Eccl. esse antiquissimam. Agapetus enim II, ep. vii, pag. 405 1 vol. h. op. inquit: « *Lauriacensem autem urbem antiquitus metropolitanam fore, et archiepiscopi sedem... sicut in privilegiis authenticis ad nos usque ad te directis legitur, ita quoque, inventis quibusdam exemplaribus char-*

adeptae dignitati sese parem profiteatur.

Symmachus S. Apostolicae Sedis Dei gratia Episcopus, reverendissimo et sanctissimo fratri Theodoro sanctae Laureacensis ecclesiae archiepiscopo.

Diebus vitae tuae pallii usum, quem ad sacerdotalis officii decorem, et ad ostendendam unanimitatem, quam cum B. Petro apostolo universus grex dominicarum ovium, quae ei commissae sunt, habere non dubium est, ab Apostolica Sede, sicut decuit, poposcisti; quod⁵ utpote ab eisdem apostolis fundatae ecclesiae maiorum more libenter indulimus, ad ostendendum te magistrum et archiepiscopum, tuamque sanctam Laureacensem ecclesiam provinciae Pannoniarum sedem fore metropolitanam. Idcirco pallium, quod ex apostolica charitate tibi destinavimus, quo uti debeas secundum morem ecclesiae tuae, solerter admonemus, pariterque volumus, ut intelligas quia ipse vestitus, quo ad missarum solemniam ornaris, signum praetendit crucis, per quod scito te et fratribus debere compati, ac mundialibus illecebris in effectum crucifigi; unde rogo, ut, cum deforis huiusmodi

tuae et vetustate admodum attritis, in archivio S. Petri reperimus ». Cui aperte consentit Benedictus VII, op. c. ep. II, pag. 441, col. 2, hisce verbis: « *Quapropter dignum aestimavimus assensum praebere... quatenus... pallium, et metropolitanum honorem cathedrae sanctae Lauriacensis Ecclesiae restitueremus...; quod omnino nos eidem Ecclesiae debere testantur antiquissima... privilegiorum testimonia, in quibus continebatur, quod aetate Pontificatus beati Symmachi, huius almae Sedis Apostolicae praesulis, praefata sancta Lauriacensis haberetur Ecclesia metropolis* ». Eodem sensu loquitur etiam Eugen. II ep. 1, pag. 273, col. 1, vol. 1 h. op.

⁵ Forte quod expungendum, ita ut legatur: *Diebus vitae tuae pallii usum, quem... ab Apostolica Sede, sicut decuit, poposcisti... libenter induimus*.

Pallii concessionem quae significatio.

In Metropolita summa Virtus requirenda.

insigni indueris, in qua in animo consideranda¹, quod hoc est magis oneris, quam honoris; atque cor tuum, Deo regente, ab appetitu istius saeculi sic tempera, ut et commissam exequi gubernationem sic studeas, ut adeptae dignitati, cuius su-

blimaris officio, et probitate morum et vivacitate sollicitudinis ac custodia integerrimae fidei congruas; quatenus tu ipse a remuneratore omnium bonorum Deo et benedictionis gratiam, vitamque aeternam consequi merearis².

¹ Ad orat. context. legend. consideres.

² Dat. iuxta factè op. c. p. 934 ann. 498-514.

S. SYMMACHI

EPISTOLARUM FRAGMENTA.

Contenditur, Summi Pontificis dignitatem peccandi licentiam adimere.

Non nos beatum Petrum, sicut dicitis, a Domino cum Sedis privilegiis, vel successores eius, peccandi iudicamus licentiam suscepisse. Ille³ perennem meritum dotem cum haereditate innocentiae

Beato Petro regni caelorum claves accepit. In adempta peccandi licentia.

¹ Quae sumus daturi fragmenta ad libellum apologeticum fere omnia pertinent, quem pro Symmacho Ennodius Diaconus scripsit, quique iure Symmachi nomine citatur: Symmachus enim et quinta synodus universa sic eum approbarunt, ut parem illi cum conciliis, et apostolicis decretis auctoritatem tribuerint. De qua re consule correct. rom. apud Pith., et not. 1 ad Ennod. text. apud Migne op. c. tom. LXIII, col. 183. Documentum autem illud Caesario inscriptum, quod incipit « *Possessiones, quas unusquisque* » quum habeatur in ep. 1 Symmachi, § 1, pag. 130 col. 1, vol. 1 huius operis, nulla ratio est cur hic rursus edamus.

misit ad posteros. Quod illi concessum est pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par conversationis splendor illuminat. Quis enim sanctum dubitet esse, quem apex tantae dignitatis attollit? In quo, si desunt bona acquisita per meritum, sufficiunt, quae a loci decessore praestantur. Aut enim claros ad haec fastigia erigit; aut qui eriguntur, illustrat⁵.

² Ex Grat. distinct. XL, c. 1.

³ Quae de Sedis auctoritate pronuntiavit Synodus Palmaris x kal. Novembr. Rufio Magno Fausto Avieno v. c. consule Romae peracta, ab Ennodio, qui eam a Symmachi adversariis defendit, ad sanctimoniam quoque transferuntur. Porro Ioann. VIII in ep. ad Bercarium abbatem, et Gregorius VII in Dictato Ennodii sententiam laudant. Vid. autem Bercast. *Hist. Eccl.* tom. VII, pag. 81, sub fin.

⁴ In Ennod. textu apud Mign. l. c. col. 188 rectius, ut videtur, ad orat. habentur duo puncta, et mox post vocem *praestantur* interrogandi punctum apponitur.

⁵ Iuxta Pith. dat. Romae anno 503.

II¹.

Decreta memorantur, quibus vetitum clericis e suis episcopis ante sententiae tempus discedere, et Pontificem adhuc indammatum relinqui.

Nonne² directa sunt verba canonum³?

Clerici ab Episcopo suo ante sententiam non discedendum.

Pontifex, nisi damnatus sit, non relinquendus.

Quicumque clericorum ab episcopo suo ante sententiae tempus pro dubia suspicionem discesserit, manifestam eum manere censuram? *Et infra. Lex ecclesiastica Pontificem ab aliis accusatum, priusquam sub luce obiecta constiterit, exigit non relinqui⁴.*

III⁵.

Ostenditur, neque concilia provincialia sine Apostolicae Sedis sanctione quidpiam valitura.

Unde conciliorum provincialium validitas.

« Concilia⁶ sacerdotum ecclesiasticis legibus quotannis decreta per provincias, quia praesentiam Papae non habent, validitatem perdiderunt⁷. Legistis, insanissimi, aliquando in illis praeter apo-

¹ Ex Grat. caus. viii, q. 4, c. 1.

² Iv. p. vi, cap. 340, et 341.

³ Ennod. canones innuit ante Symmachum hac de re editos, ut videre est apud Concil. Carthaginense in cod. canon. insertum.

⁴ Iuxta Pith. dat. Romae ann. 503.

⁵ Ex Grat. cau. vi dist. xvii.

⁶ Ivo p. iv, cap. 242. Ansel. lib. ii, cap. lvi. Polycarp. lib. i, tit. xvii iuxta Ennod. textum *Ergo concilia*.

⁷ Hic in libello Ennod. apud Migne op. cit. tom. Lxiii, col. 198 interrogandi punctum appingitur. Sunt enim verba inimicorum Symmachi hoc tanquam absurdum quidpiam obiectum, quibus Ennodius respondit: « *Legite, insanissimi* ». Haec autem lectio, ut e seqq. inferitur, ad sensum videtur minus apta.

⁸ Al. *collationem*, sed perperam, ut videtur.

⁹ Hic, ubi ab aliis affirmandi punctum apponitur, Gerard. op. cit. sequentia subdit, quae

stolici apicis sanctionem aliquid constitutum; et non de maioribus negotiis ad consultationem⁸, si quid occurrerit, praefatae Sedis arbitrio fuisse servatum⁹?

IV¹⁰.

Symmachi adversariis, qui eum dictitabant regis iussu propemodum fuisse sua dignitate suspensum, demonstratur Pontificem humano iudicio non subdi.

Aliorum¹¹ hominum causas Deus voluit homines terminare, sed Sedis istius praesulis¹² suo sine quaestione reservavit arbitrio. Voluit beati Petri apostoli successores Coelo tantum debere innocentiam, et subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam. Nolite aestimare, eas animas inquisitionis¹³ non habere formidinem, quas Deus prae caeteris suo reservavit examini. Non habet apud illum reus de allegationis nitore subsidium, quando ipsorum factorum utilitur eo teste, quo iudice. Dicas forsi-

Summi Pontificis iudicium divino arbitrio reservatum.

Neque ideo licentia in Pontifice pertinet.

Ennodius e Concil. Sardic. cap. iii deprompsit. Sic enim habet: *Si quis Episcoporum iudicio provinciali depositus fuerit, Romanum Papam, si placet, rursus appellet, et ipse, si videtur, reparat iudicia in opitulatione damnati*. Dat. autem iuxta Pith. Romae ann. 503.

¹⁰ E Grat. caus. ix, q. 3, c. 14, qui eum ex Ennod. libello decerpit, ut videre est apud Mign. op. cit. tom. Lxiii, col. 200. Porro ideo novum contra Symmachum suffragium eius inimici quaerebant, quod, dato per Theodoricum Altino episcopo Romanae Eccl. visitatore, illum iam sua auctoritate propemodum suspensum dictitabant. Sed Ennod. hoc canone, qui Summi Pontificis primatum, et S. A. praerogativam illustrat, irritam esse visitoris huius institutionem ostendit.

¹¹ Ivo p. v, c. 10. Polyc. lib. i tit. xvi. Ansel. lib. i, c. xxiv. Trove Pannormia lib. iv, c. v.

¹² Al. cum Ennod. textu *praesulem*.

¹³ « Al. *de inquisitoribus* ». Pith.

VI°.

tan, omnium animarum talis erit in illa disceptatione conditio. Replicabo, unidictum: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta in coelis¹*. Et rursus sanctorum voce patet Pontificum, dignitatem Sedis eius factam toto orbe venerabilem; dum illi, quidquid fidelium est, ubique submititur, dum totius corporis caput esse designatur. De hac mihi videtur dictum per prophetam: *si haec humiliatur, ad cuius confugietis auxilium? Et ubi relinquetis gloriam vestram²?*

Summus Pontifex a Christo omnium index constitutus.

V³.

Quid requirendum, ut quis recte monitoris personam suscipiat.

In simili sumtaxat persona monitoris agenda.

Nemo⁴ recte monitoris personam suscipit, nisi qui actibus suis errata condemnat, et amorem innocentiae conversatione demonstrat⁵.

¹ Matth. xvi, 18, 19, ubi apud Vulg. legitur: *Et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in coelis; et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis*.

² Is. x, 3, ubi Vulg. ait: *ubi derelinquetis*. Data vero iuxta Pith. ann. 503.

³ E Grat. c. 2, dist. Lxxxi. Berardus autem op. c. pag. 381 hunc canonem duplici de causa a Gratiano fuisse Symmacho trihutum existimat: tum quod habeatur in libello Ennod., apologetico per eundem Symmachum, ut superius notavimus, approbato; tum quod similia quaedam legantur in ep. Symmachi ad Laurentium Mediolanensem, quam videre potes pag. 363 b. vol.

⁴ Pith. op. cit. pag. 99.

Sacerdotem, qui cum sua poenitente fornicationis scelus perpetraverit, in perpetuum honoris dignitate privandum, et usque ad vitae exitum iugi poenitentiae subdendum decernit.

Omnes, quos in poenitentia suscipimus, ita nostri sunt spirituales filii, ut et ipsi, quos vel nobis suscipientibus, vel trinae mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri baptismatis regeneravit. Silvester quoque docens admonet unumquemque sacerdotem, ut nullus causa fornicationis ad suam poenitentialem accedat; quia scriptum est: *Omnes, quos in poenitentia accipimus, ita filii nostri sunt, ut in baptisate suscepti. Quapropter hoc scelus, si quis perpetraverit, non solum dignitatis honorem amittat, verum etiam usque ad exitum vitae suae iugi poenitentiae se subdat⁷.*

Poenitentes sacerdotis spirituales filii.

Ideo cum ipsis fornicari horrendum scelus;

Et saevissima poena mulctandum.

⁵ Dat. iuxta Pith. Romae ann. 503, siquidem in edit. Paris. sane mendo typographic. perperam notatur ann. 403. Huiusmodi errores in ead. editione haud raro occurrunt.

⁶ Ex Grat. caus. xxx, q. 1, can. 8. Berard. autem op. c. pag. 381 contendit, hunc canonem falso esse Symmacho adscriptum, quia disciplina ibid. memorata et Symmacho, et Silvestro recentior est: additque, mendum profuisse ex auctoribus Poenitentialium, qui hoc fragmentum in Poenitentiali Rom. tit. viii, cap. iii Symmacho tribuunt. Quae rationes quanti sint criticis expendendum reliquimus. Porro cl. Jaffé op. c. pag. 63 hunc canonem inter genuinos recenset.

⁷ Iuxta Pith. dat. Romae ann. 505.